KULTURA WOLNOŚCI

FORMULARZ KANDYDATURY **GDAŃSKA** DO TYTUŁU EUROPEJSKIEJ STOLICY KULTURY 2016

SELEKCJA KOŃCOWA

Gdańsk 2011

GDAŃSK 2016 I METROPOLIA
EUROPEJSKA STOLICA KULTURY
KANDYDAT

Z dumą składam w Państwa ręce aplikację Gdańska i Metropolii do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Treść tego dokumentu potwierdza, że Gdańsk dokonuje strategicznego zwrotu w kierunku kultury. To kultura jest obecnie podstawą budowania wizji rozwoju miasta, twórczego rozwinięcia naszego *genius loci*. Chcemy by, jak pisze profesor Krzysztof Pomian, dzięki kulturze Gdańsk był gdański, a przez to i polski i europejski.

Czuję dumę, bo przedstawiany dokument jest świadectwem zaangażowania, współpracy i entuzjazmu wielu osób i środowisk. Dziękuję wszystkim, którzy wspierają kandydaturę Gdańska i Metropolii, i którzy w twórczy sposób przyłączyli się do tego wspólnego wysiłku.
Jestem świadomy, że rozwój miasta, a więc także Gdańska, to suma nieustającej pracy i natężonej uwagi w rozpoznawaniu potencjalnych zagrożeń. Tylko stawiając sobie ambitne, dalekosiężne cele możemy osiągnąć sukces. Idea zawarta w aplikacji odważnie konfrontuje się z trudnymi dla Gdańska tematami i daje rozważne, umieszczone w szerokiej i długofalowej perspektywie, odpowiedzi na wyzwania. W myśl maksymy *Nec temere, nec timide*, oddajemy hołd naszym poprzednikom, którzy przez wieki budowali tożsamość Gdańska i, czytając kod współczesnego miasta, otwieramy drzwi przyszłości.

Przez kilka lat wytężonej pracy, dyskusji, spotkań i działań – stworzyliśmy podwaliny nowej wizji dla miasta i dla regionu. Chcemy dzielić się tym, co zajmuje szczególne miejsce w sercach gdańszczanek i gdańszczan – kulturą wolności.

Paweł Adamowicz

PREZYDENT MIASTA GDAŃSKA

Tu, w XX wieku, ważyły się dwukrotnie losy Europy. Dwukrotnie – od kwietnia do września 1939 roku i w sierpniu roku 1980 – Gdańsk ogniskował na sobie uwagę powszechną. W 1939 roku przeważyła wojna. W 1980 – pokój.

W 1939 roku konflikt o Gdańsk i „korytarz" otworzył nowy rozdział historii Polski, zapoczątkowanej w roku 1918 odzyskaniem niepodległości, oraz nowy i, jak się okazało, ostatni rozdział historii Niemiec zapoczątkowanej sześć lat wcześniej, gdy Hitler został kanclerzem Rzeszy – odtąd totalitarnej Trzeciej Rzeszy. Był to zarazem kolejny rozdział historii zapoczątkowanej w roku 1917 i naznaczonej opanowaniem przez bolszewików Rosji, a później stworzeniem totalitarnego Związku Sowieckiego pod wodzą Stalina. Druga wojna światowa krwawo splotła historię Trzeciej Rzeszy, Polski i Związku Sowieckiego, który wyszedł z niej jako zwycięzca i od którego Polska została uzależniona.

Gdański rok 1980 otworzył nowy – ostatni – rozdział historii wyzwalania się z tej zależności – historii zapoczątkowanej polskim Październikiem '56 i przyspieszonej rewoltą robotników Wybrzeża w grudniu 1970. Zaowocował Solidarnością, milionowym ruchem bez przemocy fizycznej, zniszczeń i ofiar, i upowszechnił na całym świecie skupione litery jej logo oraz wąsatą twarz Lecha Wałęsy. Okazało się to pierwszym krokiem niebywałej, pokojowej rewolucji, która zmiotła panowanie sowieckie i sam Związek Sowiecki, ostatecznie zakończyła drugą wojnę światową i umożliwiła zjednoczenie Europy.

Gdańsk i dawniej współtworzył jej historię, gdy wraz z innymi miastami Bałtyku należał do Ligi Hanzeatyckiej, gdy uczestniczył w zakładaniu Związku Pruskiego (1440) i w wojnie trzynastoletniej (1454–1466), czy wkrótce potem, podczas wojny Hanzy z królem Anglii, gdy okręt korsarski „Peter von Danczk" zdobył w 1473 roku przewożony z Brugii do Italii obraz Memlinga „Sąd Ostateczny", którego przekazanie kościołowi Mariackiemu omal nie ściągnęło na miasto papieskiego interdyktu. Ale przez długie wieki Gdańsk uczestniczył w życiu kontynentu głównie jako ważne miejsce wymiany towarów i spotkań ludzi. Zboże, drewno i inne produkty roli i lasu spływały tu Wisłą, by przez Bałtyk i Morze Północne dotrzeć do Holandii i dalej. W zamian przybywały muszkiety i armaty, metalowe narzędzia, naczynia i sprzęty, dzieła sztuki i zegary, a dochody z pośrednictwa i z eksportu wyrobów własnych – słynnych mebli i równie słynnych tworów złotnictwa zdobionych bursztynem – pozwalały mieszczanom na stroje, klejnoty, książki, obrazy i osobliwości, podczas gdy miasto zawdzięczało im budynki, szkoły, instytucje dobroczynne, bombardy i fortyfikacje.

Spotykały się tu narody i stany: polscy szlachcice, mieszkańcy Prus, kupcy i marynarze z wszystkich portów bałtyckich, z Holandii, Anglii, Francji. Spotykały się języki: panujący niemiecki w jego miejscowej odmianie z kaszubskim, polskim, holenderskim, no i z łaciną, językiem uczonych, których w Gdańsku nie brakowało, by przypomnieć słynnego Jana Heweliusza (1611–1687), astronoma i budowniczego przyrządów naukowych, czy zapomnianego dziś, a swego czasu znanego historyka i luminarza prawa, Gottfrieda Lengnicha (1689–1774). Spotykały się religie: miasto było luterańskie, ale żyli w nim i katolicy i Żydzi, którzy mieli tu swe drukarnie, i protestanci innych obediencji, w tym – mennonici.

Spotykały się dwie Europy: Europa wolności i Europa poddaństwa chłopów, Europa bogatego, rosnącego w potęgę mieszczaństwa i Europa nadal zdominowana przez wielką własność ziemską. Przyszłość i przeszłość.

Tak było do końca XVIII wieku, gdy opanowanie Gdańska przez Prusy odcięło miasto od jego wiślanego zaplecza, zubożyło je i sprowincjonalizowało. Sytuację polepszyła dopiero kolej w drugiej połowie XIX wieku, ale dawna świetność i otwarcie – widoczne choćby z młodzieńczych wspomnień Joanny Schopenhauer (1766–1838) – przeminęły bezpowrotnie. Gdańsk pozostał jednak wielojęzyczny, wielowyznaniowy, a nawet wieloreligijny dzięki zamożnej gminie żydowskiej, której pamiątki, zgromadzone w stworzonym tu muzeum żydowskim, jednym z pierwszych w Europie, znajdują się obecnie w Nowym Jorku. Aż przyszedł rok 1920 i Gdańsk stał się ponownie wolnym miastem. Po raz pierwszy był nim za sprawą Napoleona w latach 1807–1814 – związanym wielorako z Polską, ale z ludnością w przeważającej większości niemiecką, choć poczucie gdańskiej odrębności trwało, by odśpiewać swą pieśń łabędzią w dziele Güntera Grassa. Po dojściu Hitlera do władzy Gdańsk, zglajszaltowany przez nazistów, których ofiarą padli wpierw Żydzi a później Polacy, stał się jednym z głównych ognisk zapalnych w stosunkach między Polską a Niemcami. Nic więc dziwnego, że tu właśnie, od walk o Pocztę Polską i Westerplatte, zaczęła się druga wojna światowa.

Gdańsk wyszedł z niej jako rumowisko i bez ludności niemieckiej. Zastąpili ją Polacy z dawnych kresów wschodnich Rzeczypospolitej. Jedni przymusowi przesiedleńcy zajęli miejsce innych. Potomkowie przedwojennych rodzin gdańskich stanowią dziś zapewne znikomy ułamek ogółu mieszkańców. Odbudowa, przy całym jej pietyzmie, nie odtworzyła miasta takiego, jakim było przed kataklizmem, bo współkształtował ją czynnik ideologiczny: dążność do „spolszczenia" architektury; zresztą przywrócenie przeszłości bez jakichkolwiek zmian jest w tej dziedzinie, jak w innych, najzwyczajniej niemożliwe. Dzisiejszy Gdańsk jest w pewnym sensie miastem nowym. Nowe jest jego obecne zaludnienie, nowe jest Stare Miasto, nowy jest uniwersytet, nowe są inne wyższe uczelnie, nowe są instytucje kultury.

W latach powojennych akcentowano właśnie tę nowość, widząc w niej zarazem nawiązanie do dawnego, rzekomo słowiańskiego, jeśli nie polskiego Gdańska. Dziś jest się skłonnym raczej ją pomniejszać i podkreślać związki z dziewiętnastowiecznym Gdańskiem niemieckim. I wtedy i teraz odpowiada się na pytanie: co łączy Gdańsk dzisiejszy z Gdańskiem sprzed 1945 roku? W jakim sensie jest on miastem nowym, a w jakim trwa?

Dla nas ważniejsze jest jednak inne pytanie: czy można uznać dzisiejszych gdańszczan za prawowitych dziedziców gdańszczan dawnych, choć przecież tylko bardzo nielicznych łączą z nimi więzy krwi?

Dzisiejsi gdańszczanie zamieszkują miasto położone w tym samym co niegdyś miejscu, nadają mu tę samą co niegdyś nazwę i określają siebie tak samo, jak ich poprzednicy. Co więcej, to miasto zostało odbudowane – odbudowane, a nie zbudowane od nowa. Wystarczy porównać Gdańsk z Kaliningradem, by zobaczyć różnice. Dzisiejsi gdańszczanie nie tylko urodzili się w Gdańsku, co czyni z niego część osobowości każdego z nich, a z jego widoków ich najgłębiej zakotwiczone przeżycia.

Na różne sposoby i w różnym zakresie przejęli również całą wiedzę, jaka na temat minionego Gdańska nagromadziła się na przestrzeni wieków, i przyswoili ją sobie: zamienili we własną pamięć. Dawny Gdańsk trwa w jakiejś mierze w murach, które wzniesiono z nowego materiału w zachowanym zasadniczo kształcie. Ale żyje w psychice gdańszczan. Widać to chyba najlepiej w rozbudzonym patriotyzmie miejskim. Widać w promieniowaniu na zewnątrz za sprawą imprez o ambicjach ogólnopolskich a nawet europejskich. Widać w literaturze: u Pawła Huelle, u Stefana Chwina.

Wieś obecna jest na wszystkich kontynentach. Swoistym tworem Europy jest miasto nie tyle jako zwartość zabudowy – tę znano i gdzie indziej – ile jako forma życia społecznego, kulturalnego i duchowego. Jako zbiorowość samorządna i świadoma własnej odrębności. Jako indywiduum o szczególnym niepowtarzalnym charakterze. W XIX i XX wieku Europa była kontynentem wojujących narodów i państw, które narzucały jednolitość.

Pogodzenie narodów nadało w Europie nową rangę regionom i miastom – nosicielom różnorodności.

Wtedy spierano się zażarcie, czy Gdańsk jest polski czy niemiecki. Spór ten zdaje się nam teraz bezzasadny. Gdańsk jest polski z uwagi na przynależność państwową, na rodowody mieszkańców, ich mowę, ich świadomość siebie. Ale był niemiecki, bo taki język tu panował i taka przeszłość jest niezbywalną częścią wizerunku miasta i jego zbiorowej pamięci. A zarazem, a może nawet przede wszystkim,

Gdańsk był i jest gdański. To znaczy również – europejski.

Profesor Krzysztof Pomian

HISTORYK I FILOZOF KULTURY

SPIS TREŚCI

Główne zmiany i najważniejsze dodatkowe informacje, stanowiące różnicę w stosunku do aplikacji złożonej na etapie preselekcji, zaznaczone są pionową, kolorową linią po lewej stronie tekstu.

2 LIST PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA PAWŁA ADAMOWICZA

3 ESEJ PROFESORA KRZYSZTOFA POMIANA

7 WSTĘP

8 I **ZAGADNIENIA PODSTAWOWE**

52 II **STRUKTURA PROGRAMU OBCHODÓW**

79 III **ORGANIZACJA I FINANSOWANIE OBCHODÓW**

89 IV **INFRASTRUKTURA MIASTA**

100 V **STRATEGIA KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ**

116 VI **OCENA I MONITOROWANIE OBCHODÓW**

120 VII **INFORMACJE DODATKOWE**

E-ZESZYTY:

STRATEGIA POZYSKIWANIA SPONSORÓW DO REALIZACJI PROGRAMU GDAŃSK ESK 2016

STRATEGIA POZYSKIWANIA FUNDUSZY I ŚRODKÓW GRANTOWYCH NA PROJEKTY W RAMACH GDAŃSK ESK 2016

WOLONTARIAT METROPOLITALNY – MODEL GDAŃSK 2016

MODEL EWALUACJI PROJEKTU GDAŃSK ESK 2016

STATUT INSTYTUCJI KULTURY GDAŃSK 2016

BIOGRAMY ZESPOŁU GDAŃSK 2016

Wszystkie ideologie XX wieku zbankrutowały. Jesteśmy skazani na to, by działać solidarnie. Bez tego świat będzie się rozpadał.

Günter Grass

Najnowsza historia Polski i Europy to także historia Solidarności rozumianej jako organizacja, która dawała nadzieję milionom ludzi na lepsze życie, na wolność, ale także jako zwykła ludzka cecha „nakazująca" bycie z drugim człowiekiem, gdy tego potrzebuje. Gdańsk stał się dla współczesnej Europy symbolem solidarności na rzecz wolności jednostki, grup społecznych i narodów. To prawda – mamy wolność, a wraz z nią demokrację. Ale ta wolność przyniosła ze sobą także pewne rozczarowania. Czegoś w naszym wolnym społeczeństwie zabrakło. Poczucia wspólnoty, którego brak jest również odczuwalny i znany w całej Europie, a jego przejawami są często alienacja, obojętność i nietolerancja.

Gdańsk przez długi czas był miastem podzielonym. Po II wojnie światowej zrujnowaną i opustoszałą przestrzeń wypełnili ludzie, którzy nie mieli żadnej więzi z tym miejscem. Przybyli tu i budowali Gdańsk na nowo. W latach 80. zjednoczyli się wokół walki o wolność. Jednak kiedy już ją zdobyto, znów zabrakło tego, co czyni miasto żywą społecznością: zaangażowania, debaty i ponad wszystko solidarności. Tego, czego nie tworzy się za pomocą politycznych decyzji. Zarówno w Gdańsku, jak i w dużej mierze w Europie trzeba raczej zacząć od codziennego życia i kultury.

Nasz sposób postrzegania Gdańska i Europy domaga się odpowiedzi na następujące pytania: jak wprowadzić w obieg życia codziennego ideę kultury wolności, rozumianej jako kultura umiejętności i możliwości działań w wolnym społeczeństwie i w solidarności z innymi? Jak zagwarantować wolność kultury – tak aby społeczeństwo było otwarte, twórcze i pełne energii?

Prezentując finalną wersję aplikacji Gdańska do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury, chcemy pokazać, jak wykorzystać potencjał kultury jako niezależnej siły oraz w jaki sposób łączyć ten potencjał z możliwościami, które dają sieci społecznościowe, innowacje technologiczne i międzynarodowa współpraca. Dzięki licznym projektom realizowanym w różnych dzielnicach Gdańsk się zmienia. Dzięki kandydaturze budzi się do życia.

Jako Europejska Stolica Kultury chcemy pokazać, jak kultura może wpływać na tworzenie nowych form solidarności w życiu codziennym, jak budować solidarność obywatelską. Jak metropolia może być przykładem koegzystencji, poszanowania różnic i tożsamości. Jak zrównoważyć tendencje rozwoju kultury we współczesnym świecie. Razem z naszymi partnerami w regionie i reszcie Europy chcemy wspólnie działać na rzecz Kultury Wolności.

ZAGADNIENIA PODSTAWOWE

Dlaczego miasto pragnie się ubiegać o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury?
Jakie byłoby główne wyzwanie związane z przyznaniem tego tytułu?
1. *Jakie cele na ten rok wyznacza sobie miasto?*

Gdańsk chce zostać Europejską Stolicą Kultury, ponieważ potrzebuje nowej wizji, która zjednoczy mieszkańców i da im poczucie wspólnoty.

Dzięki rewolucji, która dokonała się w Gdańsku, nowa powojenna populacja miasta po raz pierwszy zyskała głębokie poczucie wspólnoty. Jednym ze źródeł wolnościowego zrywu była różnorodność mieszkańców, przybywających do Gdańska z wielu stron Polski. Chociaż różniliśmy się od siebie, byliśmy wtedy razem.

Dzisiaj ponownie pragniemy zmian, jednak nie drogą rewolucji, lecz kultury. W ciągu dwudziestu lat budowania wolności zagubiliśmy poczucie wspólnotowości i solidarności. Dlatego potrzebujemy kultury, która przy poszanowaniu wolności jednostki tworzy i umacnia wspólnotę mieszkańców. Kultura, która polega na aktywnym uczestnictwie, pomoże nam budować solidarność na co dzień, w naszych dzielnicach, osiedlach, podwórkach.

W tworzeniu nowej wizji miasta kluczowe znaczenie ma to, by Gdańsk pozostał ważnym miejscem na mapie Europy. Pragniemy, by Gdańsk, znany jako symbol wolności, odwiedzano nie tylko z racji jego bogatej historii, ale przede wszystkim ze względu na tworzoną przez mieszkańców i artystów twórczą atmosferę, sprzyjającą poszukiwaniu nowych idei. Zależy nam na tym, żeby osoby odwiedzające Gdańsk mogły poczuć i uczestniczyć w kulturze wolności, która nada miastu nowy wymiar. Gdańsk będzie nie tylko symbolem walki o wolność, ale także symbolem kultury wolności. Europejska Stolica Kultury pozwoli nam na trwałe wyzwolić, dynamicznie rosnący w ostatnich latach, potencjał życia artystycznego Gdańska i Metropolii. Pragniemy połączenia tego potencjału z kapitałem symbolicznym Gdańska jako miasta wolności.

Chcemy, by Gdańsk był w przyszłości ważny dla Europy także jako miejsce debat o europejskim wymiarze. Akcentowana przez nas kultura wolności daje możliwość wymiany poglądów i prezentacji różnych stanowisk. Społeczeństwo demokratyczne trwa, dopóki zadajemy pytania, wyrażamy opinie i spieramy się o istotne dla nas kwestie. Będzie się rozwijać, jeżeli postawimy na kulturę.

Wykorzystamy unikalny status i dziedzictwo Gdańska w promowaniu europejskiej debaty o wolności i solidarności poprzez kulturę. Zmienimy go w zorientowane na przyszłość miasto kultury, gdzie obywatele korzystają ze swobód i rozwijają swoją wolność.

Bez mobilizacyjnego i integracyjnego potencjału Europejskiej Stolicy Kultury miasto może stracić swoją szansę na realizację przedstawionej wyżej wizji, która płynie z historii Gdańska, doświadczeń mieszkańców i potencjału tworzących tutaj artystów. Nie chcemy zmarnować tej szansy – dlatego kandydujemy.

Jakie byłoby główne wyzwanie związane z przyznaniem tego tytułu?

Głównym wyzwaniem związanym z przyznaniem tytułu jest osiągnięcie zadowalającego poziomu zaangażowania mieszkańców w tworzenie i realizację programu Europejskiej Stolicy Kultury oraz głębokie zintegrowanie różnych środowisk na rzecz projektu, a także swojego najbliższego otoczenia.

Chcemy pobudzić do solidarności, współpracy i wymiany doświadczeń, by różne środowiska i sfery – nauki, kultury, biznesu – działały na rzecz wspólnego celu i ogólnego rozwoju. Integracja środowisk jest dla nas istotna również w kontekście metropolitalnego wymiaru projektu.

Kolejnym wyzwaniem jest przekonanie wszystkich odpowiedzialnych za realizację wizji miasta, że to kultura jest siłą napędową zmian, natomiast sukces Europejskiej Stolicy Kultury zależy przede wszystkim od przyjęcia długofalowej strategii, wieloletniej perspektywy oraz nadania działaniom edukacyjnym odpowiedniej rangi.

Jakie cele na ten rok wyznacza sobie miasto?

PROMOWANIE EUROPEJSKICH DEBAT O WOLNOŚCI I SOLIDARNOŚCI

Chcemy, by Gdańsk stał się ośrodkiem europejskich debat o wolności i solidarności, tym samym pragniemy podnosić na forum wspólne aspekty kultury europejskiej.

Kulturę traktujemy jako narzędzie prowadzenia debaty. Naszym zdaniem kultura inspiruje debaty i sprzyja swobodnej wymianie poglądów. Dlatego w naszym programie ważne miejsce zajmuje zarówno sztuka dyskursywna i krytyczna, jak i szereg kongresów, sympozjów i spotkań, z Europejskim Kongresem „Wolność Kultury. Kultura Wolności" na czele.
Pragniemy, by Gdańsk na trwałe pozostał europejskim ośrodkiem debaty, stąd wielu naszym działaniom nadajemy ramy instytucjonalne. Dążymy do tego celu poprzez działalność podmiotów, których misją jest zajmowanie się zagadnieniami wolności i solidarności, czyli Europejskiego Centrum Solidarności i Instytutu Sztuki WYSPA. Gdańsk stanie się ośrodkiem europejskich debat także dzięki działaniom edukacyjnym, na przykład powołaniu Szkoły Debaty.
Jesteśmy przekonani, że osiągniemy ten cel dzięki szerokiej rozpoznawalności Gdańska w Europie oraz kojarzeniu go z ruchem demokratycznym i przemianami wolnościowymi. Tytuł Europejskiej Stolicy Kultury pomoże wykorzystać ten wizerunek i pokazać Gdańsk jako miasto istotne, dzięki kulturze, dla przyszłości Polski i Europy. Dla podkreślenia wagi proponowanych przez nas zagadnień będziemy zabiegać o to, żeby rok 2016 został ustanowiony Europejskim Rokiem Wolności i Solidarności.

POBUDZENIE ŻYCIA KULTURALNEGO

Naszym celem jest pobudzenie życia kulturalnego miasta: wzmocnienie współpracy podmiotów i artystów z Gdańska z partnerami europejskimi, zwiększenie poziomu uczestnictwa w kulturze, wypracowanie wielosezonowej oferty kulturalnej Gdańska.

Gdańsk posiada w tej chwili duży potencjał kulturalny. Rolę Europejskiej Stolicy Kultury widzimy, z jednej strony, w promowaniu zjawisk artystycznych już obecnych na mapie kulturalnej miasta i Metropolii, z drugiej chcemy stworzyć trwałe ramy i mechanizmy pozwalające na wyzwolenie potencjału i rozwój życia artystycznego po roku 2016.

Punktem kulminacyjnym i symbolem pobudzenia życia kulturalnego Gdańska i Metropolii będzie program wydarzeń na rok 2016. Naszym celem jest zrealizowanie wartościowego programu artystycznego, ze szczególną dbałością o wysoką jakość proponowanych wydarzeń.

W celu pobudzenia życia kulturalnego proponujemy szereg projektów opartych na współpracy różnych podmiotów – instytucji kultury, organizacji pozarządowych, w tym również podmiotów zajmujących się edukacją, życiem społecznym. Jednocześnie będziemy działać na rzecz zwiększenia poziomu dostępności i uczestnictwa w kulturze. Kluczowe znaczenie dla tych zagadnień ma edukacja kulturalna na każdym etapie życia. Stąd niemal wszystkie działania artystyczne naszego programu będą oferować także pasmo edukacyjne.

Chcemy również wzmocnić potencjał instytucjonalny kultury poprzez rozwiązania systemowe, między innymi wprowadzenie powszechnej, standaryzowanej ewaluacji wydarzeń, czy też zarządzania projektami (na podstawie zrealizowanego programu obchodów). Dążymy również do realizacji działań opartych na współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w obrębie miasta i Metropolii.

Naszym celem jest także promocja wydarzeń artystycznych ważnych dla sceny kulturalnej Gdańska poprzez realizację dedykowanych im projektów, między innymi TOTART Fest (ruch Totart), wydarzenia poświęcone dziedzictwu muzyki renesansowej i barokowej, prezentacja nurtu krytycznego w sztukach wizualnych, trójmiejskich teatrów tańca, jazzowej i alternatywnej sceny muzycznej.

WZMOCNIENIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO I SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH

Naszym celem jest wykorzystanie kultury jako środka dla wzmocnienia lokalnego społeczeństwa obywatelskiego w Gdańsku i regionie. Chcemy to osiągnąć poprzez zaangażowanie do czynnego udziału w programie artystów, organizacji i animatorów ze sfery kulturalno-społecznej, jak również mieszkańców miasta i całego obszaru, na którym realizowany jest projekt.

Chcemy osiągnąć ten cel poprzez realizację wydarzeń, które charakteryzują aktywne uczestnictwo i lokalny wymiar. Takie projekty, oparte na wymianie doświadczeń i służące poznawaniu się lokalnych społeczności, znajdują się między innymi w paśmie Moja dzielnica też stolica.

W trosce o wzmocnienie społeczności lokalnych duże znaczenie przypisujemy programom rewitalizacyjnym. Wykorzystując policentryczność struktury urbanistycznej Gdańska, skupiamy się na działaniach kulturalnych w dzielnicach. Naszym celem jest tworzenie szeregu węzłów kulturalnych w różnych częściach miasta, promieniujących na otoczenie, w oparciu o działalność organizacji pozarządowych oraz instytucji.

Będziemy także tworzyć mechanizmy bezpośrednio zwiększające poziom zaangażowania w życie społeczne, na przykład realizując metropolitalny model wolontariatu.

Miasto jako wspólnota obywateli jest możliwe wtedy, gdy mieszkańcy identyfikują się z miejscem, w którym żyją. Dlatego zrealizujemy projekty kulturalne dotyczące poszukiwania i określania tożsamości jednostek i społeczności.

ADAPTACJA DO POSTINDUSTRIALNEGO MODELU GOSPODARKI

Promowanie i ułatwianie integracji kultury z rozwojem ekonomicznym Gdańska i regionu. Dzięki temu nasz program jest integralnym i trwałym elementem długofalowego kulturalnego i społecznego rozwoju miasta.

Rolę kultury w przechodzeniu miasta do poprzemysłowej fazy rozwoju widzimy w podnoszeniu atrakcyjności miejsca, co decyduje obecnie o przyciąganiu nie tylko inwestorów, lecz również kreatywnych jednostek oraz osób zainteresowanych nowymi formami turystyki. Żywa i zróżnicowana kultura tworzy również środowisko sprzyjające współpracy, bez której rozwój gospodarczy obecnie jest niemożliwy.
Symbolem przechodzenia Gdańska do postindustrialnej fazy rozwoju są zmiany funkcji terenów postoczniowych. W historycznym, znajdującym się w centrum miasta, miejscu powstanie nowa dzielnica – Młode Miasto. Dzięki Europejskiej Stolicy Kultury znacząco wzmocnimy kulturalny charakter powstającej dzielnicy.
Podnosić atrakcyjność miejsca chcemy między innymi poprzez szukanie nowych nisz dla turystyki, w szczególności turystyki opartej o szlaki kulturowe czy nowe produkty turystyki kulturowej, takie jak Kolekcja Malarstwa Monumentalnego. Zbadamy także, poprzez warsztaty i projekty pilotażowe, możliwości rozwoju turystyki kreatywnej w Gdańsku i Metropolii. Będziemy również promować różne formy aktywnego wypoczynku, wykorzystując naturalne walory Gdańska i regionu.
Tworzeniu środowiska sprzyjającego współpracy będą służyć między innymi projekty mające na celu wymianę doświadczeń między sferami nauki, biznesu i sztuki. Na przykład projekt Art & Science, w którym będziemy badać relację nauki i sztuki.
Chcemy też bezpośrednio wspierać rozwój przemysłów kreatywnych, który ogniskujemy wokół potencjału Gdańska i Metropolii w obszarze technologii informatyczno-telekomunikacyjnych (branża ICT). Dialogowi pomiędzy sektorem ICT a sektorem kultury będą służyć projekty prezentujące wykorzystanie nowych technologii w działaniach kulturalnych, na przykład Wikipolis.

WZMOCNIENIE PROCESÓW METROPOLIZACJI

Chcemy wykorzystać kulturę jako narzędzie wspierające proces integracji obszaru metropolitalnego oraz jako podstawę do budowania wspólnego poczucia przynależności do Metropolii, bez utraty więzi lokalnych.

Powstawanie Metropolii jest nieuchronnym procesem, który w przyszłości, do roku 2016 i później, będzie przybierał na sile. Obecnie temu procesowi towarzyszą mocne tarcia związane z silną tożsamością miast wchodzących w skład obszaru metropolitalnego. Wierzymy, że kultura może być sposobem na wzmocnienie naturalnych więzi między ośrodkami miejskimi. Dlatego będziemy rozwijać te projekty, które swoim zasięgiem obejmują Trójmiasto lub szerzej rozumiany obszar metropolitalny. Chodzi tu zarówno o projekty artystyczne, jak i rozwiązania systemowe, na przykład związane z promocją i planowaniem wydarzeń. Doświadczenie okresu przygotowań do uzyskania tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 potwierdza, że Instytucja Gdańsk 2016 może stać się koordynatorem planowania i promocji oferty kulturalnej w skali metropolitalnej.
Kultura może być podstawą budowania poczucia identyfikacji z Metropolią, z zachowaniem szacunku dla przynależności do społeczności lokalnej. Stąd wyraźna obecność w naszym programie wydarzeń, które prezentują lokalne tożsamości.
Zaakcentujemy ten potencjał kultury dla tworzenia Metropolii poprzez projekty o znaczeniu symbolicznym, takie jak wielki piknik metropolitalny na plażach Gdańska, Gdyni i Sopotu.

ROZWÓJ ZWIĄZKÓW POLSKI I EUROPY

Naszym celem jest wykorzystanie Gdańska jako miejsca, w którym relacje pomiędzy Polską i Europą są dyskutowane, badane i rozwijane. W ten sposób chcemy wzmocnić współpracę pomiędzy instytucjami kulturalnymi, organizatorami, artystami i miastami Polski oraz państwami członkowskimi Unii Europejskiej we wszystkich sektorach kultury.

Będziemy rozwijać relacje Polski z Europą poprzez szereg projektów opartych na partnerstwie lokalnych instytucji z podmiotami z kraju i zagranicy. W szczególności wykorzystamy potencjał historycznych szlaków, związków miast i położenia geograficznego Gdańska. Między innymi zrealizujemy projekt w oparciu o dziedzictwo Szlaku Bursztynowego – Gedanit. Zastanowimy się, w jaki sposób Hanza – pierwsza europejska sieć współpracy miast – może inspirować współczesne ośrodki miejskie. Będziemy również wzmacniać współpracę instytucji z państw nadbałtyckich.
Dzięki Europejskiej Stolicy Kultury wzmocnimy także już istniejące partnerskie relacje Gdańska z miastami hiszpańskimi oraz stworzymy nowe projekty oparte na współpracy instytucji i organizacji pozarządowych z Polski i z Hiszpanii.
Dyskusja na temat relacji Polski i Europy oznacza również podejmowanie trudnych, bolesnych tematów. W Gdańsku szczególne znaczenie ma kwestia powojennych migracji ludności oraz relacje polsko-niemieckie.
Gdańsk jest także dobrym miejscem do dyskutowania o solidarności Unii Europejskiej z krajami o ograniczonej demokracji. Poświęcimy temu zagadnieniu projekty znajdujące się w wątku tematycznym Poza Unią.
Natomiast temat różnorodności kulturowej Polski i Europy pokażemy poprzez prezentację wkładu naszego regionu w różnorodność kulturową Europy. W ramach programu obchodów zaprezentujemy kulturę kaszubską. Chcemy prezentować dziedzictwo tej kultury, ale także pokazać Europie aktywną i nowoczesną społeczność Kaszubów, których sztuka może być inspiracją, na przykład dla nowoczesnego designu. Pragniemy również, w kontekście kultury kaszubskiej, rozmawiać o zachowaniu dziedzictwa występujących w Europie grup etnicznych.

Wszystkie nasze działania wzmacniające współpracę zmierzają do stworzenia takiej sieci kontaktów, która po roku 2016 będzie służyć wszystkim polskim miastom do inicjowania nowych, opartych na współpracy projektów. W ten sposób nadamy nowy sens tradycji postrzegania Gdańska jako polskiego okna na świat.

2. *Jaka jest myśl przewodnia programu, który zostanie zrealizowany w przypadku przyznania miastu tytułu Europejskiej Stolicy Kultury?*

Przedstawiamy perspektywę miasta kultury wolności, miasta otwartego, którego społeczność aktywnie uczestniczy w procesach integracji europejskiej, tworząc kulturę opartą na koegzystencji, wymianie i solidarności. Kulturę Wolności widzimy jako kulturę umiejętności i możliwości działań w wolnym społeczeństwie i w solidarności z innymi.

Nie można się dziwić, że chcemy być kulturalni. Gdańsk symboliczny, pełen namiętności i politycznych emocji, z nadmorskim położeniem, w otoczeniu pięknych Kaszub… – tak opisuje się nasze miasto w turystycznych folderach. Rzeczywistość bywa jednak bardziej dotkliwa. Kto zdaje sobie sprawę, że historyczna stocznia, położona tuż przy centrum miasta, systematycznie ulega degradacji i potrzebuje impulsu do dalszego rozwoju? Kto wie, że życie w policentrycznej aglomeracji wymaga od nas bezpośrednich działań w dzielnicach, ożywienia tych jej części, które poza

sezonem letnim obumierają? Kto ma świadomość tego, że Trójmiasto to trzy autonomiczne miasta, a metropolia to dopiero działanie w procesie? I jeszcze jedna refleksja, ta dla nas najważniejsza. Kto dostrzegł bolesny paradoks, jakiego współcześnie doświadczamy – pogłębiający się dysonans między wolnością jednostki a solidarnością – fundamentem dojrzałej wspólnoty?

Jesteśmy świadomi problemów naszego miasta i regionu. Dlatego myśl przewodnia programu Gdańsk 2016 jest próbą ukierunkowania twórczego napięcia, jakie towarzyszy mieszkańcom, na wzmocnienie procesów integracji zarówno na poziomie poszczególnych dzielnic, całego miasta, Trójmiasta, metropolitalnym, jak i europejskim. Wynika z historycznych doświadczeń miejsca i nawiązuje do współczesnych kontekstów rozwoju kultury.

Solidarność
Solidarność to dla nas przede wszystkim współpraca oparta na wsparciu i pomocy międzyludzkiej, realizowana w codziennym życiu. Nie wyobrażamy sobie przyszłości bez solidarności na co dzień – zwykłej, ludzkiej, obywatelskiej.
Zależy nam na renesansie solidarności. Dziś, po dwudziestu latach budowania dróg, szkół, przedszkoli, basenów, pubów, kiedy już dogoniliśmy normalność, potrzebujemy kultury, która przywróci solidarność.

Wymiana
Wymiana to niezbędny składnik modelu kultury otwartej, opartej na swobodnym uczestnictwie i szerokim dostępie do dzieł kultury. Podstawą działań programowych jest dla nas wymiana myśli i poglądów oraz twórczość oparta na swobodnej wymianie dzieł. Tworzenie kultury w oparciu o deliberatywne metody współpracy ma służyć zaangażowaniu obywateli. Odsetek tych, którzy deklarują brak zainteresowania kulturą obecnie w Polsce wynosi 43%[1]. Czyżby kultura przestała nas interesować jako cel, jako wartość? Edukacja i zaangażowanie obywateli wysuwają się na pierwszy plan w naszych działaniach. Wśród wątków programu Gdańsk 2016 mocno podkreślamy rolę debaty. Uważamy, że tylko prowadzenie dyskusji na szeroką skalę oraz kształcenie umiejętności deliberatywnego dochodzenia do konsensusu jest w stanie pomóc w procesie rozwiązywania problemów współczesnego społeczeństwa demokratycznego.
Ponadto obserwujemy, jak wiele współczesnych projektów, opartych na remiksach, dzieleniu się twórczością przez internet, nie byłoby możliwych bez swobodnego dostępu do utworów i ich przetwarzania. Dostrzegamy narastające różnice między zwolennikami niczym nieograniczonej wolności korzystania, przetwarzania i kopiowania dzieł innych niż własne, a zwolennikami ograniczeń wynikających z ochrony praw autorskich. Tym samym uważamy, że współczesna kultura wymaga namysłu i debaty nad jej autorskim wymiarem.

Koegzystencja
Aspekt współistnienia obywateli różnorodnych poglądów, narodowości i kultur dotyczy zarówno wymiaru europejskiego, jak i lokalnego. Integracja jest twórczym procesem, któremu może sprzyjać uwypuklenie powiązań kulturowych przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na bogactwo i różnorodność kultur lokalnych. Europejska Stolica Kultury daje możliwość odświeżenia historycznych związków i tworzenia nowych powiązań na osi Północ – Południe, w stosunkach z Europą Wschodnią oraz relacjach polsko-niemieckich. To również szansa na inicjowanie działań z partnerami hiszpańskimi, które traktujemy nie tylko jako wymóg konkursu, ale ważny pretekst do poszerzenia współpracy i zwiększenia mobilności artystów.

[1] Badania instytutu badawczego ARC Rynek i Opinia, przeprowadzone w Polsce, w 2010 r., na reprezentatywnej próbie N=1218: „Zainteresowanie Polaków kulturą kształtuje się na relatywnie niskim poziomie 28%. Obserwowalny jest jednak rosnący odsetek osób, które deklarują, że nie interesują się kulturą w ogóle (43%). Ich udział jest prawie dwukrotnie większy niż w roku 2004".

Uwypuklenie związków kultury polskiej z europejską to dla nas także możliwość prezentacji kultury kaszubskiej – promocja jej osiągnięć na polu dziedzictwa materialnego oraz przedstawienie jej w kontekście koegzystencji i asymilacji.
Obok integracji europejskiej, zagadnienie koegzystencji jest dla nas ważne w lokalnym wymiarze integracji obszaru metropolitalnego. Mimo trwających od lat działań formalnych nasza aglomeracja nie doczekała się sprecyzowanych decyzji politycznych – żyjemy w Metropolii, która formalnie nią nie jest. Uważamy, że realizacja projektu Europejskiej Stolicy Kultury wzmocni proces metropolizacji i zniweluje związane z nim obawy.

Idea Kultury Wolności jest wielowątkowa i otwarta w każdym z wymiarów: artystycznym, społecznym i ekonomicznym. Stanowi podstawę zjednoczenia różnorodnych wspólnot, a zarazem jest konkretnie osadzona we współczesnej Europie, dla której Gdańsk to symbol solidarności na rzecz wolności jednostki, grup społecznych i narodów. Współczesny, nomadyczny styl życia wyznacza potrzebę głębszej refleksji nad miejscem, które tworzymy i które eksploatujemy. Tu, w Gdańsku, debata dotycząca różnic, tożsamości, przekonań zyskuje niepowtarzalny kontekst społeczny i historyczny, kontekst drogi od rewolucji do kultury wolności.

3. *Co byłoby głównym hasłem obchodów?*

WOLNOŚĆ KULTURY. KULTURA WOLNOŚCI

To hasło najpełniej wyraża naszą myśl przewodnią i wyraźnie wskazuje obszar tematyczny naszej propozycji programowej. ***Wolność Kultury. Kultura Wolności*** jest bardzo silnie osadzona w kontekście gdańskich doświadczeń historycznych i politycznych. W wymowny sposób podkreśla także zarówno wspólne wartości kultury europejskiej, jak i wyzwania, które stoją przed nami.

Jaki obszar geograficzny byłby zaangażowany w obchody Europejskiej Stolicy Kultury?
4. *Dlaczego właśnie taki?*

Miastem ubiegającym się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 jest Gdańsk. Program obchodów obejmie jednak całe Trójmiasto oraz sąsiadujący obszar metropolitalny.

Już na początkowym etapie starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury Gdańsk otrzymał wsparcie sąsiadujących miast, gmin i powiatów. Mapa zaangażowanych ośrodków w pełni odzwierciedla strukturę ścisłych powiązań, które spajają region w jeden organizm. Aby mógł się on w pełni rozwijać, a jednocześnie zapewnić mieszkańcom wynikające z integracji korzyści, konieczne jest uruchomienie szeregu procesów, które skonsolidują i przekształcą archipelag miast i gmin w nowoczesną metropolię. Pierwszym krokiem jest wspólna kandydatura i organizacja obchodów Europejskiej Stolicy Kultury. Dowodem na świadomość ogromnej szansy, jaka otwiera się przed regionem, jest solidarne wsparcie gdańskich starań przez lokalne władze całego obszaru oraz, co najważniejsze, poparcie wśród mieszkańców Metropolii, które według badań z grudnia 2010 wynosi 89%[2].

[2] Badanie opinii na temat starań Gdańska i Metropolii o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 przeprowadzono na reprezentatywnej próbie 1086 mieszkańców Trójmiasta i 545 mieszkańców Metropolii (Pruszcz Gdański, Żukowo, Tczew, Reda, Rumia, Wejherowo) metodą CATI. Przeprowadził je Instytut PBS DGA.

METROPOLIA GDAŃSKA

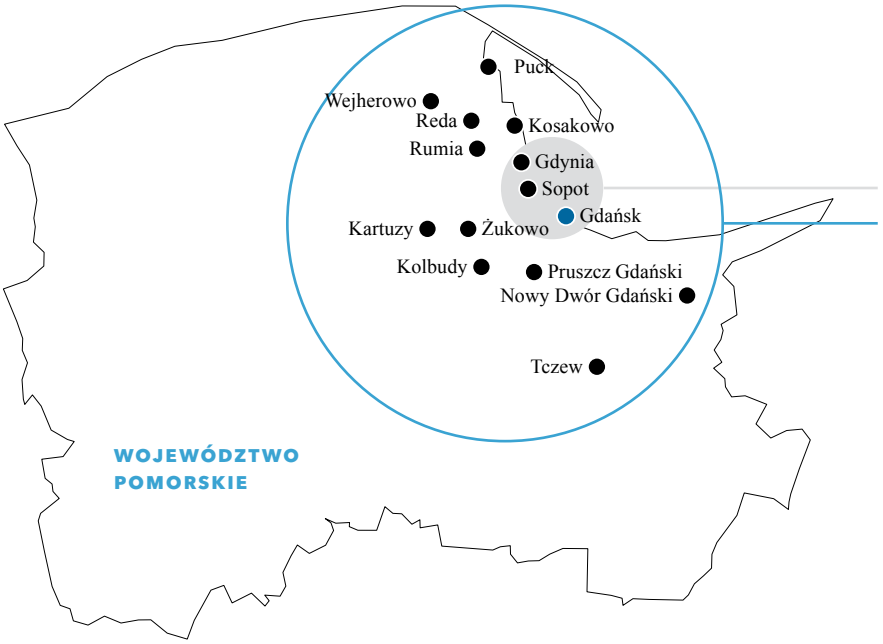

Obszar Metropolii przekracza 1500 km². Rozciąga się wzdłuż Zatoki Gdańskiej, obejmując przybrzeżny region Kaszub. Populacja to ponad milion osób, z czego 60% stanowią mieszkańcy aglomeracji trójmiejskiej: Gdańska, Sopotu i Gdyni.

Metropolia obejmuje swym obszarem część Kaszub rozciągającą się w promieniu 40 kilometrów od Gdańska. Po pokonaniu tej krótkiej odległości znajdziemy się w niezwykłej enklawie kultury wolności: bajkowych krajobrazach wzgórz, jezior i nadmorskich plaż, pośród dwujęzycznych nazw miejscowości i instytucji, z językiem kaszubskim rozbrzmiewającym w sklepach i na ulicach. Według Narodowego Spisu Ludności z 2002 roku aż 53 tys. osób zadeklarowało kaszubski jako język używany.

GDAŃSK I METROPOLIA

Sercem Metropolii jest Trójmiasto, czyli aglomeracja Gdańska, Sopotu i Gdyni – jeden organizm o trzech obliczach. Gdańsk to siedziba władz i centralnych instytucji, przepych zabytków i historii, która będąc powodem do dumy, bywa też ciężarem. Sopot to kameralna i niespieszna atmosfera nadmorskiego kurortu, który wieczorami zamienia się w centrum clubbingu. Posiada status letniej stolicy Polski, uwielbiają go artyści, pożądają celebryci. Gdynia to energia młodości, miasto-port zbudowane na piaskach plaży niespełna sto lat temu. Narodziła się z marzeń i ambicji, które także dziś wybiegają daleko poza horyzont. Trójmiasto tworzy spójną strukturę: bez widocznych granic, ze wspólnymi arteriami komunikacyjnymi, o różnorodnych i uzupełniających się funkcjach poszczególnych ośrodków. Pomiędzy trzema centrami pojawiają się także napięcia. Przykładem może być rywalizacja między największymi miastami Metropolii – Gdańskiem i Gdynią. Paradoksalnie ten wyścig potencjałów i licytacja atrakcyjności przynosi mieszkańcom liczne korzyści. Wierzymy, że działania konkurentów scalone w ramach ESK zaowocują pozytywnymi rezultatami dla projektu.

Pośród różnorodności charakterów i propozycji kulturalnych tym, co scala Gdańsk, Gdynię i Sopot jest środowisko artystyczne. Muzycy, aktorzy, plastycy, animatorzy i kuratorzy jako mieszkańcy Trójmiasta funkcjonują we wspólnej przestrzeni kultury całej aglomeracji i tak właśnie określają swoją tożsamość artystyczną. Definiowanie działań i podmiotów jako „trójmiejskie" odnosi się do niezliczonej liczby pozainstytucjonalnych i niezależnych grup artystycznych, projektów i zjawisk rozpiętych organizacyjnie i personalnie pomiędzy ośrodkami Trójmiasta i całej Metropolii. Zwartość organizmu miejskiego sprzyja twórczemu spotkaniu i rozwojowi oraz pozwala na budowanie przenikającego się i wielowymiarowego środowiska twórców i organizatorów kultury. Bliskość, łatwość komunikacji, wspólne środowiska artystyczne oraz media sprawiają, że oferta kultury jednego z miast jest automatycznie ofertą całej aglomeracji, a każde z trójmiejskich wydarzeń ma potencjał zaangażowania ogromnej liczby uczestników. Podobnie jak w przypadku codziennej migracji pomiędzy miastami, związanej z pracą, nauką czy wypoczynkiem, również kultura jest udziałem wszystkich mieszkańców obszaru metropolitalnego.

Fenomenem scalającym cały obszar jest również unikalne dziedzictwo i kultura kaszubska. Większa część Metropolii znajduje się na terenie Kaszub, a Gdańsk (Gduńsk) uznawany jest za stolicę regionu. Miedzy innymi powiaty kartuski i pucki oraz wiejskie gminy Kolbudy (Kòlbùdë), Kosakowo (Kòsôkòwò) i Żukowo (Żukòwò) wsparły kandydaturę Gdańska. Wszystkie są silnymi ośrodkami kultury kaszubskiej.

Więcej o Metropolii w pierwszym wniosku aplikacyjnym, załącznik nr 1, s. 288.

METROPOLIA 2016

Traktujemy program Gdańsk 2016 jako narzędzie do zintegrowania regionu. Przez integrację rozumiemy solidarność pomiędzy mieszkańcami dzielnic i miast Metropolii. Wartość, którą uda się odtworzyć dzięki kulturze i która stanie się codziennym elementem funkcjonowania metropolitalnych wspólnot na wszystkich poziomach.

Programem Gdańsk 2016 chcemy zagwarantować, że przyszła Metropolia będzie obszarem różnorodności, a nie chaosu, archipelagiem odrębności, a nie skolonizowaną przez centrum przestrzenią miejskiego molocha. Wierzymy, że dzięki temu mieszkańcy całego obszaru staną się prawdziwą wspólnotą obywateli i interesariuszy.

Chcemy być Metropolią, ponieważ daje ona mobilność i wybór, pozwala na wyrównanie szans wśród mieszkańców mniejszych ośrodków, otwiera nowe pola inspiracji i wymiany. Metropolia to także możliwość włączenia się w globalną sieć kontaktów i funkcjonowania. Dlatego Gdańsk 2016 to solidarny program dla całej Metropolii.

5. *Proszę potwierdzić uzyskanie wsparcia władz lokalnych i regionalnych.*

Projekt Gdańsk 2016 pozyskał 100% poparcie władz Gdańska, władz regionalnych oraz wszystkich okalających gmin. Od momentu przystąpienia do konkursu stanowi ono stabilny i niezmienny fundament działań.

Okres selekcji wstępnej
Idea kandydatury do tytułu ESK została wpisana w strategię rozwoju miasta jako nowy specjalny program operacyjny. Powołano także Prezydencką Radę Kultury – ciało doradcze Prezydenta. Przy tworzeniu i konsultowaniu programu z biurem Gdańsk 2016 współpracowali przedstawiciele miast i gmin obszaru metropolitalnego, wydelegowani przez lokalne władze.

Okres selekcji końcowej
Po przejściu Gdańska do finału konkursu o tytuł ESK doprecyzowano szereg wcześniejszych uzgodnień i postanowień dotyczących projektu. Przedstawiciele władz miast i gmin obszaru metropolitalnego podpisali listy intencyjne, precyzujące udział i wkład finansowy w obchody ESK. Doprecyzowana została również struktura i funkcje Rady Metropolitalnej, koordynującej działania inicjowane na szczeblu lokalnym i gminnym (opisane w rozdziale III, s. 82).

6. *W jaki sposób obchody wpisałyby się w długofalowe plany rozwoju kulturalnego miasta lub – w odpowiednich przypadkach – całego regionu?*

Starania Gdańska o tytuł ESK to jedno z kluczowych działań miasta związanych ze strategicznym rozwojem kultury. Z jednej strony to wdrażanie strategii i jej praktyczny wymiar dla mieszkańców Gdańska, Trójmiasta czy Metropolii, z drugiej działania skierowane do turystów. Wszystko jako komponent programu obchodów.

Przygotowując projekt i program ESK 2016 dla Gdańska, mieliśmy na względzie zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim i krajowym. Jako szczególnie ważne traktujemy zapisy powstające w związku z przygotowywaną Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego[3]. Wśród celów tej Strategii najważniejsze są dla nas: zwiększenie partycypacji oraz wpływu obywateli i społeczności na życie publiczne, w szczególności wzmocnienie integracji społecznej i solidarności.

MIASTO GDAŃSK

Strategia Rozwoju Gdańska[4] w dziedzinie kultury kładzie nacisk na wzmacnianie roli Gdańska jako miasta kultury poprzez wspieranie rozwoju instytucji i imprez kulturalnych oraz ochronę dziedzictwa kulturowego. Działania związane z Europejską Stolicą Kultury nie tylko są zgodne ze strategią rozwoju miasta, ale inicjują zmiany w priorytetach Gdańska. Bezpośrednie odniesienie w strategii stanowi program operacyjny Gdańsk − Kultura, do którego założenia realizacyjne miasto przygotowało w 2009 roku. Aby podkreślić spójność starań ze strategią rozwoju miasta, w tytule tego programu znajduje się bezpośrednie nawiązanie do założeń programowych kandydatury w postaci hasła ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***. Te założenia są także wytycznymi w pracy nad strategią rozwoju miasta w dziedzinie kultury po 2015 roku. Szczegółową realizację celów programu operacyjnego ***Wolność Kultury. Kultura Wolności*** w programie oraz działaniach Gdańsk i Metropolia – Europejska Stolica Kultury 2016 przedstawiono w pierwszym wniosku aplikacyjnym (rozdział I s. 36–37). Ich spójność nadaje rozwojowi kultury rzeczywistą rangę priorytetu i związaną z tym gwarancję odpowiednich środków w budżecie miasta.

Obchody Europejskiej Stolicy Kultury w Gdańsku wpisują się także w inne programy operacyjne Strategii Rozwoju Gdańska, które znajdują swoje odzwierciedlenie w staraniach o tytuł i programie Gdańsk 2016. To między innymi działania nawiązujące do Gdańskiego Programu Rewitalizacji, którym objęto 13 obszarów dotkniętych problemami degradacji. Dzisiaj działania ożywiające prowadzone są w czterech z nich: Dolnym Mieście, Letnicy, Dolnym Wrzeszczu, Nowym Porcie. W związku z tym bardzo ważną część naszego programu stanowią projekty w ramach wątku tematycznego Sąsiedzi, między innymi Dni Sąsiadów, Moja dzielnica też stolica, Streetwaves, Metropolitalny Uniwersytet Sąsiedzki, Re:Vita.

Z myślą o rozwoju turystyki, sportu i rekreacji, a jednocześnie wzmacniając rolę Gdańska jako miasta kultury, włączyliśmy w program przedsięwzięcia realizowane przez Pomorski Klaster Turystyczny, w ramach programu Gdańsk Morze Turystycznych Atrakcji. Przedsięwzięcia te to Pomorski Zintegrowany System Promocji i Informacji Turystycznej w programach: Gdańsk – światowa stolica bursztynu, program Ożywienia dróg wodnych i kultywowanie tradycji morskich. Stawiamy na i wykorzystujemy działania związane z wodą, stąd szczególna rola projektów związanych z drogami wodnymi oraz rewitalizacją frontu wodnego.

[3] Założenia Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego po konsultacjach roboczych z resortami oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych i środowisk naukowych, przygotowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z 30 czerwca 2010 roku.

[4] Strategia rozwoju Gdańska 2004–2015 przyjęta uchwałą Rady Miasta 22 grudnia 2004 roku.

W ramach programu Gdańsk Międzynarodowy wzmacniamy rolę Gdańska jako centrum kulturalnego Europy i wspieramy rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy. Chcemy być miejscem wymiany doświadczeń międzynarodowych, propagować umocnienie związków z miastami basenu Morza Bałtyckiego i Morza Północnego, a także z miastami Nowej Hanzy. Dlatego też w ramach obchodów ESK przygotowaliśmy projekty bałtyckie, między innymi Baltic Movement Project czy związane z Nową Hanzą.

Jednym z naszych partnerów jest Pomorski Klaster ICT/ETI zapewniający wsparcie projektów związanych ze zwiększaniem wolnego dostępu do kultury za pomocą nowych technologii. Realizujemy dzięki temu program Gdańsk Nowoczesnych Technologii mający na celu wspieranie społeczeństwa opartego na wiedzy i pomoc w rozwoju sektora przemysłów kreatywnych.

Obchody Europejskiej Stolicy Kultury przyczynią się także do integracji obszaru metropolitalnego. Będziemy realizować założenia Programu Operacyjnego Metropolia Gdańska. Gdańsk 2016 wpisuje się w ten program zarówno poprzez wybór obszaru, na którym realizowane będą obchody Europejskiej Stolicy Kultury 2016, jak również poprzez realizowane projekty o metropolitalnym zasięgu. W obrębie Metropolii Gdańskiej stawiamy na wspólną promocję turystyczną, inwestycyjną, kulturalną i gospodarczą. Praktyczny aspekt budowania Metropolii już na poziomie Trójmiasta znalazł odzwierciedlenie w „Karcie Trójmiasta”[5], którą podpisali prezydenci Gdańska, Gdyni i Sopotu, stawiając na harmonijny, wszechstronny rozwój metropolii trójmiejskiej. We współpracy szczególny nacisk kładziony jest na poszanowanie tradycji i tożsamości miast.

W ramach programu w pełni angażujemy rewitalizowane obszary miasta (tereny postoczniowe, Dolne Miasto, Główne Miasto, Nowy Port i inne), a także nowo powstałe inwestycje, jak Europejskie Centrum Solidarności, Gdański Teatr Szekspirowski czy Centrum św. Jana. Obchody ESK 2016 są także impulsem do powstawania nowych inwestycji w dziedzinie kultury. Oprócz tych realizowanych w ramach Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, planowane są zupełnie nowe przedsięwzięcia: Centrum Muzyczno-Operowe, Galeria na Wodzie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej (oddział Muzeum Narodowego).

Wpisując się w policentryczny charakter miasta, nie będziemy kreować jednej artystycznej, kulturalnej dzielnicy. Z myślą o zróżnoważonym rozwoju miasta będziemy tworzyć węzły kulturalne (social hubs) w różnych dzielnicach Gdańska. Będą ono kulturalnie aktywizować mieszkańców i promieniować na całą dzielnicę. Chcemy, żeby charakter każdego z tych miejsc odpowiadał na specyficzne potrzeby mieszkańców danego obszaru. W proces tworzenia węzłów kulturalnych będziemy angażowali podmioty, które już aktywnie działają w dzielnicy: organizacje pozarządowe, instytucje, sektor prywatny. Social hubs mają służyć przede wszystkim społeczności lokalnej, a poprzez podniesienie atrakcyjności miejsca stać się rozpoznawalnymi punktami na mapie Gdańska, przyciągającymi wszystkich mieszkańców. Jednym z czynników wspomagających proces tworzenia węzłów kulturalnych jest Gdański Program Rewitalizacji, który obejmuje działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców. Planujemy tworzenie social hubs zarówno w historycznych dzielnicach Gdańska, obszarach rewitalizowanych, miejscach już promieniujących na swoje otoczenie, jak i obszarach nowej zabudowy. Obecnie wyróżniamy osiem potencjalnych węzłów kulturalnych, które mogą powstać w ramach projektu ESK 2016. Ich ostateczna liczba i lokalizacja zależy od dalszych analiz i kierunków rozwoju projektu ESK.

Myśląc o spójnych działaniach, które mogą przyczynić się do rozwoju miasta, jego ambicjach dotyczących zdobycia tytułu ESK, podejmujemy je zgodnie ze Strategią Marki Gdańska, która określa wizerunek miasta twórczego, będącego oknem na świat, miejscem, gdzie dzieją się rzeczy

[5] „Karta Trójmiasta” podpisana 28 marca 2007 roku.

ważne, nowe, przełomowe w skali całej Europy. Miasta przemian, twórców, think-tanków. Miasta zorientowanego na przyszłość, ale świadomego swojej tradycji i dziedzictwa.
Cele strategiczne marki Gdańska, które mają wpływ na rozwój kultury, będą w pełni realizowane w obchodach ESK. Już dziś, w związku ze staraniami, znajdują one odzwierciedlenie w projektach kulturalnych wspieranych przez miasto.

REGION – WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

Zasady propagowane w Unii Europejskiej zmierzają do ochrony i promocji tożsamości lokalnej (narodowej, etnicznej, regionalnej), szczególnie poprzez wspieranie umiejscowionych lokalnie inicjatyw kulturowych. Odzwierciedlenie tych zasad znajdziemy w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020[6]. W ramach prac nad strategią opracowana została diagnoza stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, która wskazała między innymi na wagę i znaczenie wartości regionalnych: kultury i tożsamości, ze szczególnym podkreśleniem, że województwo pomorskie wyróżnia wielokulturowość, stanowiąca mieszankę dziedzictwa polskiego (w tym kaszubskiego, kociewskiego, kresowego), hanzeatyckiego, pruskiego, a także ukraińskiego. Materialnym tego odzwierciedleniem są liczne zabytki i obiekty kulturalne. Ważne jest również dziedzictwo historii najnowszej, zwłaszcza związane z powstaniem i działalnością w Gdańsku Solidarności. Działania Gdańsk 2016 realizują te wartości poprzez objęcie obchodami całego obszaru metropolitalnego, przygotowanie projektów czerpiących z dziedzictwa kulturowego grupy etnicznej Kaszubów i poprzez program oparty na doświadczeniu solidarności.

7. *W jakim stopniu zaplanowano nawiązanie współpracy z drugą Europejską Stolicą Kultury?*

Planujemy wielowymiarową współpracę z drugą Europejską Stolicą Kultury obejmującą działania systemowe, często wychodzące poza obszar działań kulturalnych, wypracowanie projektów opartych na wspólnych tematach i elementach tożsamości miast, a także działania inicjowane w czasie starań, które rozwijają już istniejące kontakty. Chcemy, aby współpraca w ramach ESK stała się podstawą dynamicznego, trwałego i konsekwentnie budowanego partnerstwa.

Zależy nam na współpracy, która polega na odnajdywaniu wspólnych elementów tożsamości, celów, czy problemów zdefiniowanych przez miasta, nie tylko na szukaniu konkretnych projektów inicjowanych przez artystów, kuratorów, instytucje i podmioty artystyczne. Drugi etap starań umożliwił nam nawiązanie nowych partnerstw z hiszpańskimi miastami w oparciu o wspólne elementy programów.

Współpracę z drugą Europejską Stolicą Kultury planujemy w trzech wymiarach.

I. Działania i założenia całorocznej współpracy prowadzonej i koordynowanej przez biura odpowiedzialne za realizację obchodów, działania systemowe, często całoroczne, wychodzące poza obszar działań kulturalnych.

- Promocja programów polskiej i hiszpańskiej ESK w internecie
  Strona www.gdansk2016.eu/es oraz strona internetowa hiszpańskiej stolicy na bieżąco aktualizowana o wszystkie wydarzenia kulturalne, związane z wydarzeniami zarówno w Gdańsku, jak i mieście hiszpańskim.

[6] Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjęta 18 lipca 2005 roku.

- Kalendarium kulturalne w języku hiszpańskim
  Papierowa wersja kalendarium kulturalnego w języku hiszpańskim (kwartalnie) i jego dystrybucja w mieście-partnerze oraz na lotniskach i w samolotach linii latających na trasach między miastami polskimi i hiszpańskimi.
- Nowe połączenia lotnicze
  Wstępne rozmowy z przewoźnikami LOT i Wizz Air oraz z Zarządem Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy w celu uruchomienia specjalnych połączeń lotniczych pomiędzy Europejskimi Stolicami Kultury (rozmowy będą kontynuowane od 2012 roku po wyłonieniu zwycięskich miast).
- ESK i europejski program lojalnościowy Miles & More
  Włączenie działań dotyczących ESK w program Miles & More: premiowane połączenia Polska – Hiszpania, a wśród nagród kulturalne weekendy w jednej z Europejskich Stolic Kultury (powrót do rozmów z operatorem programu po wyborze ESK 2016).
- Transmisja wybranych wydarzeń obchodów Europejskiej Stolicy Kultury
  Specjalne transmisje (łączenia satelitarne) z ceremonii otwarcia oraz wybranego flagowego projektu, które pozwolą na wzajemne uczestnictwo w obchodach organizowanych w drugiej stolicy.
- Konkurs na bloga i rezydencje
  Konkurs na najciekawszy blog prezentujący codzienne życie kulturalne w ESK. Dla zwycięzców konkursu dwa trzymiesięczne pobyty rezydencyjne w kolejnych Europejskich Stolicach Kultury w 2017 roku.
- Kluby miast w Europejskich Stolicach Kultury 2016
  Projekt oparty na doświadczeniu „Klubu hiszpańskiego" w Gdańsku. Jego odpowiednikiem w hiszpańskiej ESK 2016 będzie „Klub polski". W obu miastach kluby będą zorganizowane w atrakcyjnych, popularnych miejscach (galeria, kawiarnia, restauracja lub pub). W programie na 2016 rok przygotowane zostaną specjalne programy prezentujące wzajemnie obie Stolice Kultury: wykłady, spotkania, dyskusje, prezentacje oraz degustacje kulinarne. Oba miejsca będą pełnić funkcję „ambasad". Projekt realizowany będzie we współpracy z Polskim Instytutem w Madrycie oraz Instytutem Cervantesa w Warszawie i w Krakowie.
- Współpraca gdańsko-hiszpańska w ramach projektu Welcome to Gdańsk
  Kursy języka hiszpańskiego dla osób pierwszego kontaktu z turystami, regularne dostarczanie informacji o hiszpańskim programie i partnerskim mieście, wspólna identyfikacja (oznakowanie) obchodów 2016 roku przez symbol Gdańska i miasta hiszpańskiego.
- Współdziałania w obszarze komunikacji międzynarodowej
  Możliwość podziału Europy na dwa obszary, do których kierowana byłaby komunikacja projektu Europejskiej Stolicy Kultury. Gdańsk skupiłby się na krajach Europy Środkowo-Wschodniej i Skandynawii, a miasto hiszpańskie na Europie Zachodniej i Południowej. Byłaby to jednocześnie okazja do przeprowadzenia wspólnego projektu obejmującego zarządzanie relacjami międzynarodowymi, w ramach którego zorganizowane zostałyby dwie konferencje, objazdowe wystawy i wymiany artystyczne.

II. Wspólne obszary poszukiwań dla przyszłych projektów wynikające z definicji celów miasta, wyzwań, które stawiają sobie w związku z realizacją projektu Europejskiej Stolicy Kultury.

- Wyjście poza stereotyp kurortu (Las Palmas, San Sebastian, Gdańsk, Sopot),
- Problem imigrantów i ludności przesiedlanej, w tym także z uwagi na specyfikę krajów granicznych dla Unii Europejskiej, kwestia uznawania statusu uchodźcy politycznego, imigracji z północnej Afryki do Hiszpanii (Cordoba, Malaga, Las Palmas), imigracja ze Wschodu do Polski (Gdańsk, Wrocław, Szczecin),
- Portowy charakter miasta (Gdańsk, Gdynia, Saragossa, San Sebastian, Las Palmas),

- Morze jako punkt wyjścia do poszukiwań i definiowania cech sztuki marynistycznej (sztuka Eduardo Chillidy, rzeźbiarza z San Sebastian, malarstwo i muzyka wpisujące się w ten nurt – Gdańsk, San Sebastian),
- Rola pamięci dla tożsamości i emocji (Gdańsk, Saragossa – projekt Memoria Sensorial i Centro de Arte y Tecnología. Scan Memories),
- Promocja języków mniejszościowych (Baskowie/San Sebastian, Kaszubi/Gdańsk, Katalończycy; między innymi współpraca w ramach międzynarodowego festiwalu International Liet 2016 – festiwalu języków mniejszościowych),
- Tygle kulturowe, odzyskiwanie utraconej po wojnie (w Hiszpanii po wojnie domowej) świadomości wielokulturowej, tożsamość miejsca (Gdańsk, San Sebastian),
- Solidarność na co dzień, wolność – podstawa, na której zbudowana została idea gdańskiej kandydatury. Wartości uniwersalne, kluczowe dla całej współczesnej Europy. Tematy dla współpracy dla wielu podmiotów: od uniwersytetów do instytucji kultury. W ramach inicjatyw, takich jak Mesa redonda de escenarios culturales españoles w Saragossie,
- Świadomość ekologiczna (Gdańsk, Las Palmas, Burgos, San Sebastian),
- Kwestia religijności w dwóch krajach położonych w skrajnych częściach Europy, które łączy tradycja katolicyzmu: rola religii dziś, rola Kościoła w sensie kulturotwórczym, jego wpływu na ludzkie postawy i zachowania,
- Pokojowe dochodzenie do demokracji,
- Prawa człowieka i prawa mniejszości (Gdańsk, San Sebastian).

WSPÓŁPRACA Z HISZPANIĄ

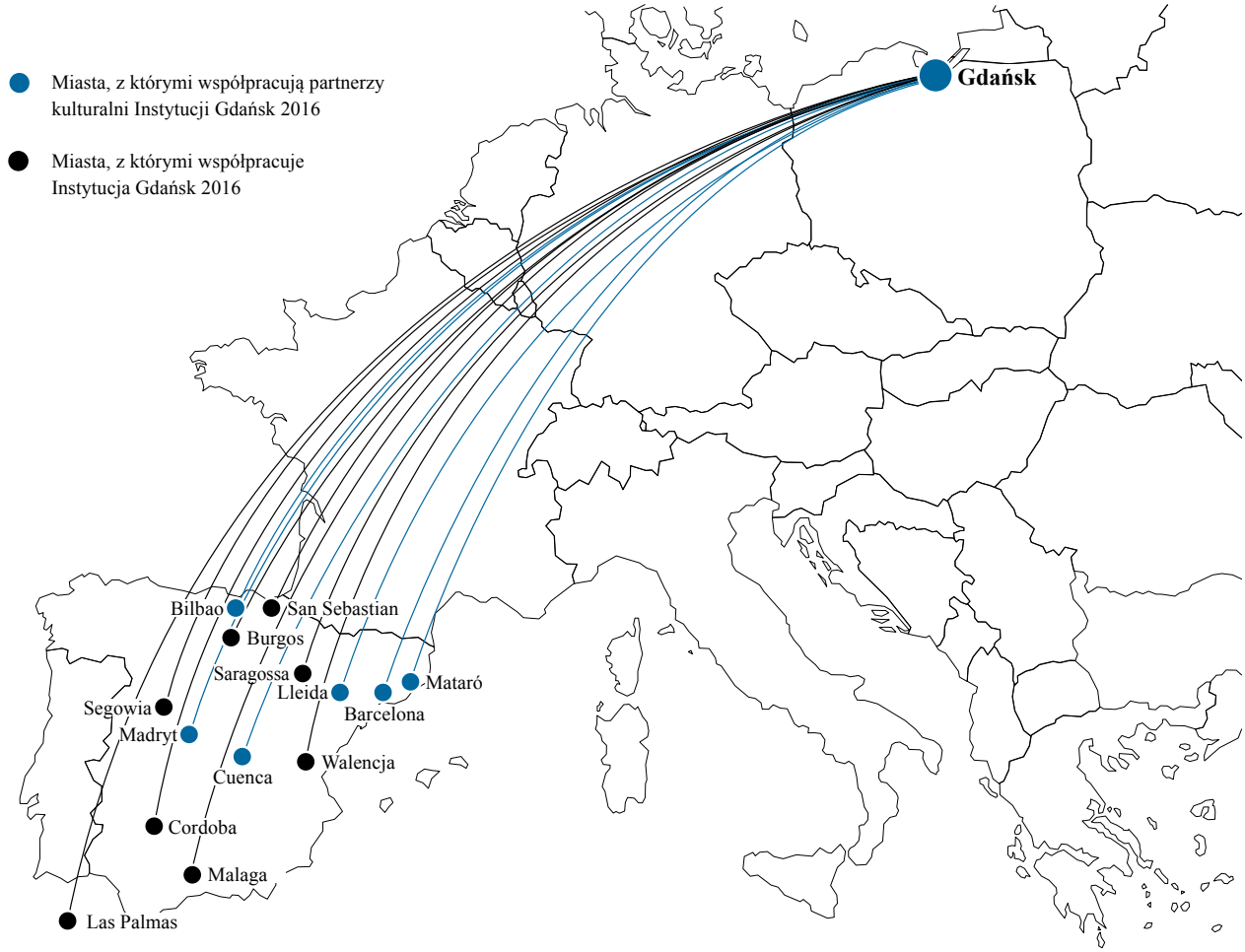

III. Konkretne projekty artystyczne zainicjowane na etapie starań miast, stanowiące potencjał i bazę dla przyszłej współpracy, działania kontynuowane przez instytucje (kulturalne, edukacyjne, naukowe), animatorów, samych artystów.

- Programy rezydencyjne gdańskich instytucji – współpraca z Hiszpanią (Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA i Instytut Sztuki WYSPA)
  IS WYSPA w ramach projektu Alternativa zaprosi hiszpańskiego artystę. CSW ŁAŹNIA od 2012 roku rozpocznie realizację stałego programu rezydencyjnego w swoim nowym budynku w Nowym Porcie. Program adresowany jest do twórców specjalizujących się w sztuce nowych mediów oraz projektach w przestrzeni publicznej. Twórcy zostaną wybrani w drodze konkursu. W czasie swojej rezydencji będą pracować nad projektem zgłoszonym w aplikacji. Zrealizują spotkania z publicznością lub warsztaty artystyczno-edukacyjne dla mieszkańców. Rezultatem pobytu rezydencyjnego będzie wystawa oraz realizacja w przestrzeni miejskiej, wpisująca się w kontekst lokalny. Dodatkowo w programie CSW ŁAŹNIA na 2016 rok specjalne miejsce zajmie projekt artysty z miasta-partnera.
- Dyskursywnie i w obszarze sztuki zaangażowanej
  Alternativa to największy projekt w skali Polski w obszarze sztuki krytycznej (opisany w rozdziale II, s. 60). W ramach współpracy polsko-hiszpańskiej do pierwszej edycji zaproszona została kuratorka Leire Vergara z Bilbao, która wraz z Anetą Szyłak wspólnie kuratorować będzie wystawę „Materiality". Leire Vergara współtworzy kolektyw kuratorsko-badawczy Bulego, zaangażowany między innymi w program artystyczny San Sebastian na 2016 rok.
- Literatura
  W 2010 roku we współpracy Malagi i Gdańska powstały dwa tomy opowiadań inspirowanych tymi miastami. Jeszcze w roku 2011 opublikowane zostanie wspólne dwujęzyczne wydanie, a w kolejnych latach planowane są wzajemne programy rezydencyjne. Projekt współpracy literacko-wydawniczej planowany jest także z innymi miastami: Saragossą (w ramach projektu Gran Salón de Lengua y Literatura // escribir para unos cuantos) i Cordobą (w ramach festiwali poetyckich, jakie odbywają się w Gdańsku i Cordobie).
- Sztuki performatywne
  W 2010 roku prezydenci miast Gdańska i Malagi podpisali list intencyjny dotyczący deklaracji współpracy w ramach długoletniego projektu targów sztuk performatywnych EPAT EXPO (opisany w rozdziale II, s. 72). Projekt połączy trzy miasta położone na trzech krańcach Europy: Edynburg, Malagę, Gdańsk. Targi będą prezentacją kultury różnych obszarów geograficznych: Gdańsk stanie się przestrzenią prezentacji dla krajów Europy Środkowej i Wschodniej z otwarciem na kraje azjatyckie, Malaga – platformą dla krajów basenu Morza Śródziemnego i Afryki.
  W ramach współpracy teatralnej Gdańsk planuje zaprosić do XX, jubileuszowej w 2016 roku, edycji Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA artystów ze scen różnych regionów Hiszpanii. W planach organizatorów jest zaproszenie nowych monumentalnych produkcji Xarxy, nowatorskich spektakli zespołu La Fura dels Baus z Barcelony oraz Katalończyków z Senza Tempo, zespołu, który w 1990 roku stworzyli członkowie słynnej grupy Piny Bausch: Inés Bonz i Carlos Mallol (projekt opisany w rozdziale II, s. 64).
  W roku 2016 Festiwal Szekspirowski w Gdańsku utworzy most z Festiwalem Szekspirowskim w Mataró w Hiszpanii (projekt opisany w rozdziale II, s. 65).
  Planujemy projekty wspólne z Saragossą: Casa de la Danza to pomysł o podobnej formule do założeń Baltic Movement Project. Na 2016 rok zaplanowaliśmy wymianę grup, po dwa pobyty rezydencyjne i koprodukcje. Planujemy eksperyment nawiązujący do idei „Zaragoza, ciudad que danza". W 2016 roku chcemy powiedzieć „Gdańsk, miasto które tańczy".

- Sztuka debaty
  Planujemy współpracę ośrodków naukowych, uczelni, ale także instytucji szerzej zajmujących się dziedzictwem i dorobkiem kulturowym, takich jak Europejskie Centrum Solidarności, Szkoła Debaty. Do współpracy zapraszamy między innymi Uniwersytet Kraju Basków, Uniwersytet w Saragossie i Uniwersytet w Burgos.
- Kultura i prawa człowieka
  Z uwagi na zbieżny program i założenia dotyczące działań artystycznych i innych w tym obszarze w projektach San Sebastian i Gdańska współpracę rozwijamy od początku 2011 roku. Współdziałanie budujemy wokół istniejących wydarzeń, takich jak International Human Rights Festival, działań The House of Peace in Aiete zajmującej się organizacjami działającymi na rzecz pokoju, przeciwdziałającymi przemocy. Prawa człowieka to temat edycji letniego mobilnego uniwersytetu zorganizowanego w pociągach, który będzie równolegle przemieszczał się na trasach San Sebastian – Strasburg i Gdańsk – Strasburg. Na bazie wymiany doświadczeń rozwijamy równolegle projekt mający na celu reintegrację więźniów w San Sebastian, w Gdańsku realizowany przez Hospicjum księdza Eugeniusza Dutkiewicza. Planujemy też współpracę przy festiwalu Feministaldia, którego całoroczną edycję planuje San Sebastian na 2016 rok (wybrane wydarzenia festiwalu prezentowane będą równolegle w Gdańsku). Tematy projektów festiwalowych to komunikacja wolna od seksizmu, obecność kobiet w życiu publicznym, wspólna odpowiedzialność kobiet i mężczyzn za prace domowe, gender art.
- Promocja dziedzictwa i tradycji miast
  - Muzyka organowa
    Prezentacja muzyki organowej zapoczątkowana została w 2009 roku przez Cordobę i Gdańsk. Oba miasta mogą się poszczycić wspólnym dziedzictwem – oryginalnymi, kilkusetletnimi organami. Wspólne koncerty w ramach cyklu Fusion of Organ Music odbyły się w październiku i listopadzie 2010 roku z udziałem gdańskich artystów Romana Peruckiego i Hanny Dyś. W roku następnym współpraca przerodziła się w cały cykl muzyki organowej (I Ciclo de Conciertos de organo de Cordoba), do którego Roman Perucki zaprosił też innych muzyków z Polski. Współpraca zaowocowała zaproszeniem polskich muzyków także przez inne hiszpańskie miasta, a w przypadku Cordoby i Gdańska okazała się początkiem współpracy na wielu innych płaszczyznach, zwłaszcza w dziedzinie sztuki współczesnej, sztuki w przestrzeni miejskiej i designu.
  - Design
    Dziedzictwo Gdańska to bursztyn, więc mocno rozwinięty jest design związany z biżuterią i obróbką tego kamienia. Cordoba to z kolei hiszpańska stolica obróbki srebra. Stąd też zaproszenie hiszpańskich artystów do udziału w II Bursztynowym Tygodniu połączonym z Międzynarodowymi Warsztatami Bursztynniczymi Gdańsk 2010 i porozumienie o dalszej współpracy oraz projektach wymiany dla artystów na kolejne lata. Do współpracy w tym zakresie Gdańsk intensywnie stara się zapraszać także inne miasta zainteresowane designem. W 2010 roku, oprócz Cordoby, zaproszeni zostali artyści z Murcji, w 2011 – z Saragossy i San Sebastian. Polem przyszłej współpracy jest zaproszenie Hiszpanów do działań w dziedzinie designu szerzej rozumianego – w obszarze przestrzeni miejskiej, designu użytkowego oraz designu w przemyśle. Już od 2012 roku planujemy coroczne cykle warsztatów z mistrzami hiszpańskiego designu w ramach gdańskich targów ABOUT DESIGN.
  - Muzyka chóralna
    Pierwsze koncerty odbyły się w styczniu 2011 roku. Chór Pueri Cantores Olivenses pod dyrekcją Jana Łukaszewskiego zaprezentował się w Las Palmas. Sukces koncertu spowodował zaproszenie chóru do trzech kolejnych miast hiszpańskich.
    A sama współpraca Gdańska i Las Palmas jest wspierana zarówno przez Prezydenta Miasta Gdańska Pawła Adamowicza, jak i Mera Las Palmas Jeronima Saavadera, którzy osobiście omawiali potencjał współpracy na nadchodzące lata podczas spotkania w Gdańsku w czerwcu 2010 roku.

- Kuchnia
  O wymianach i warsztatach dla kucharzy rozmawiamy z Segowią, słynną z kuchni typowej dla rejonu Castilla y León. Zafascynowani nie tylko samą kuchnią hiszpańską, ale bardziej kulturą jedzenia, kuchnią jako pretekstem do spotkań, chcemy sprawdzić, czy w Polsce jesteśmy w stanie zaszczepić ideę Sociedades Gastronomicas, tak powszechną w kraju Basków. Wspólnie z San Sebastian chcemy podjąć tę próbę, jednocześnie próbując zainteresować Hiszpanów polską kuchnią i kulturą stołu.

- Edukacja
  Stworzony przez Stowarzyszenie Nauczycieli i Przyjaciół Języka Hiszpańskiego PROF-ES projekt ma na celu zachęcenie mieszkańców Metropolii do nauki języka hiszpańskiego poprzez serię nietypowych działań artystycznych i edukacyjnych. Adresatem są mieszkańcy miejscowości położonych wzdłuż linii spinającej Metropolię, czyli pociągu Szybka Kolej Miejska. Idea zakłada cztery etapy projektu: od działań kulturalnych przeprowadzanych w wagonach pociągów SKM przez cykl imprez realizowanych w miejscowościach na trasie. Powstanie również hiszpańska platforma e-learningowa i wirtualny słownik kaszubsko-hiszpański. Platforma e-learningowa opracowana ze znaną na całym świecie domeną Hola Que Tal (www.holaquetal.com) pozwoli na uczenie zdalne i organizowanie cyklicznych spotkań z nauczycielami w małych miejscowościach. Projekt w partnerstwie z hiszpańskim Ministerio de Industria y Comercio, Instytutem Cervantesa, Konsulatem Honorowym Królestwa Hiszpanii w Gdańsku oraz hiszpańskimi organizacjami zajmującymi się promocją regionów.
- Nauka i kultura
  XIV edycja Bałtyckiego Festiwalu Nauki (2016), jednego z największych wydarzeń popularnonaukowych w Polsce, będzie dedykowana Europejskim Stolicom Kultury. Jednym z założeń tego projektu jest wymiana z Katalońskim Festiwalem Nauki w Barcelonie, z którym BFN już prowadzi współpracę. Biuro Gdańsk 2016 nawiązało też kontakt z Polskim Stowarzyszeniem Hispanistów i wspólnie planuje w Gdańsku organizację Sympozjum Naukowego Hispanistów w 2016 roku.
- Projekt interdycyplinarny
  Dystrybutor Mañana opracowuje dla Gdańska program mającego odbywać się na Pomorzu, specjalnego, wielodyscyplinarnego festiwalu Wielka Fiesta w Gdańsku. Mañana to największa w Polsce organizacja, której celem jest promocja kultury hiszpańskiej i hiszpańskojęzycznej w Polsce oraz polskiej w Hiszpanii. W 2010 roku podpisała z Gdańskiem porozumienie o stworzeniu wspólnego projektu, którego przygotowanie rozpocznie się w 2012 roku, po decyzji dotyczącej wyboru Europejskiej Stolicy Kultury.

BIENVENIDOS a GDANSK!

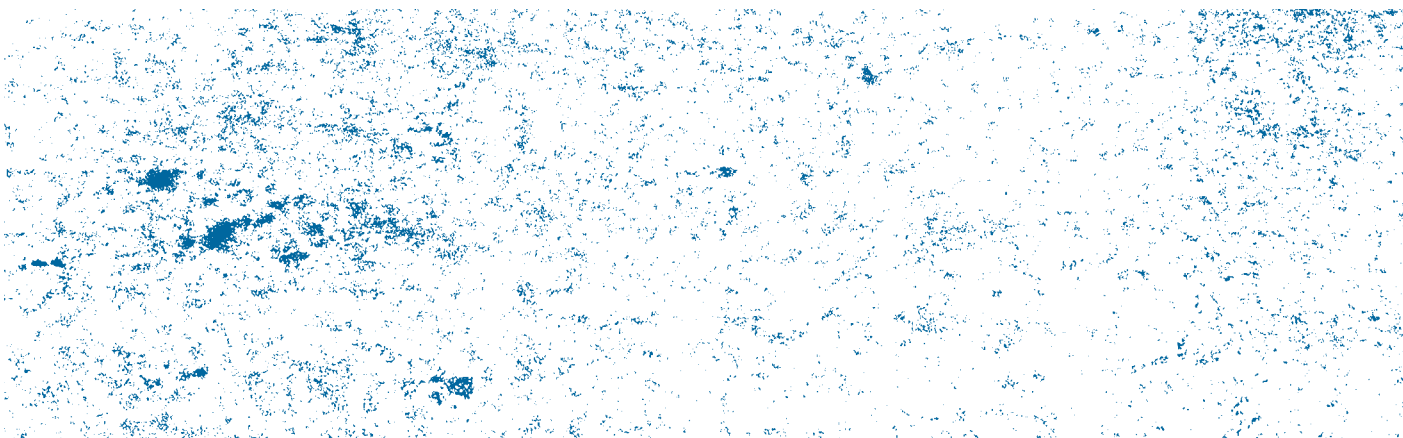

Proszę sprecyzować, w jaki sposób obchody będą mogły spełnić każde z wymienionych poniżej kryteriów i podać uzasadnienie w tym zakresie.

Odnośnie do „europejskiego wymiaru" obchodów: w jaki sposób miasto przyczyni się do realizacji następujących celów:
- *umocnienie współpracy w każdym sektorze kultury pomiędzy podmiotami z dziedziny kultury, artystami i miastami z danego państwa członkowskiego i innych państw członkowskich,*
- *podkreślenie bogactwa różnorodności kulturowej w Europie,*
- *uwypuklenie wspólnych aspektów kultur europejskich?*

8. *W jaki sposób obchody przyczynią się do umocnienia związków miasta z Europą?*

Rozwój związków Polski i Europy to element przenikający całą koncepcję Gdańsk 2016. Europejski wymiar naszego projektu rozumiemy jako inspirację kulturą wolności, możliwość eksploracji kultury kaszubskiej i perspektywę gościnnego miasta-portu.

Wierzymy, że jesteśmy w stanie zainspirować Europejczyków do tworzenia i uczestniczenia w kulturze wolności. Chcemy zaangażować wspólnotę Unii Europejskiej do debaty nad znaczeniem takiej kultury. Z tego powodu proponujemy program, który łączy dwie najważniejsze wartości cywilizacji europejskiej: solidarność i wolność.

Jesteśmy w stanie pokazać Europejczykom fragment kultury europejskiej dotąd im jeszcze nieznany – kulturę kaszubską. Wierzymy, że nadanie szerszego wymiaru i wyeksponowanie bogactwa regionalnej kultury kaszubskiej na skalę europejską wzbudzi duże zainteresowanie nią i chęć eksploracji.

Dzięki tytułowi ESK miasto-port Gdańsk, biorąc pod uwagę geograficzne predyspozycje, stanie się celem podróży i, co ważniejsze, kulturalną przystanią dla kreatywnych obywateli Europy. Będzie miastem gościnnym, w którym odwiedzający czują się mile widziani, korzystając z solidnie przygotowanej infrastruktury miejskiej i turystycznej, a mieszkańcy z dumą pełnią rolę gospodarzy tego miejsca.

Umocnienie współpracy w każdym sektorze kultury pomiędzy podmiotami z dziedziny kultury, artystami i miastami z danego państwa członkowskiego i innych miast członkowskich
Gdańsk wzmocni współpracę w każdym sektorze kultury głównie poprzez inicjowanie oraz angażowanie się w tworzenie sieci partnerstw podmiotów instytucjonalnych i prywatnych. Twórców europejskich włączymy w realizację wspólnych projektów. W myśl zasad solidarności i wolności twórczej przyczynimy się do mobilności artystów i ich dzieł. Wszystkie wątki tematyczne naszego programu silnie akcentują powyższe zasady. Staramy się również inspirować do działania. W programie zwracamy dużą uwagę na zwiększenie dostępu do kultury za pomocą nowych technologii, podejmujemy kwestie dotyczące praw autorskich oraz przeciwdziałania cenzurze.

Projekty będziemy realizować w szczególności w oparciu o współpracę:
- instytucji i podmiotów indywidualnych w Gdańsku, między innymi Europejskiego Centrum Solidarności, Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA czy Instytutu Sztuki WYSPA z ich partnerami zagranicą, na przykład poprzez aktywny udział w Ars Baltica i współpracę z Nadbałtyckim Centrum Kultury w ramach partnerstwa miast bałtyckich,
- z miastami hiszpańskimi (między innymi z Burgos, San Sebastian, Malagą, Saragossą, Cordobą, Las Palmas),

- z miastami noszącymi w przeszłości lub przyszłości tytuł ESK (na przykład Liverpool, Marsylia, Pilzno, Umeå, Pécs),
- z miastami bliźniaczymi Gdańska (na przykład Barcelona, Kalmar, Odessa, Turku, Petersburg, Brema, Marsylia),
- z miastami Europy Wschodniej (na przykład Mińsk, Wilno, Kaliningrad, Petersburg),
- z miastami skupionymi w sieciach i organizacjach, w których jesteśmy aktywnymi członkami, takich jak: EUROCITIES, Międzynarodowy Związek Samorządów Lokalnych, Telecities, Culture Action Europe, Ars Baltica, Intercult, Międzynarodowy Związek Nowej Hanzy, Cities for Cyclists, Union of Baltic Cities,
- z miastami należącymi do szlaków: Gotyku Ceglanego oraz Bursztynowego,
- partnerską uczelni i szkół wyższych obszaru metropolitalnego, na przykład poprzez realizację projektu Bałtycki Festiwal Nauki, Wikipolis, a także pasm edukacyjnych przy realizowanych projektach,
- przy realizacji programów rezydencyjnych.

Bazując na historycznej sile partnerstw Gdańska, aktywnie angażujemy się w kontynuację istniejących oraz tworzenie nowych, umacniając tym więzi miasta z Europą. Jako przykład planowanych działań możemy podać między innymi partnerstwo miast portowych poprzez realizację projektu Cities on the Edge.

Podkreślenie bogactwa różnorodności kulturowej w Europie
Zaprezentujemy bogactwo i różnorodność Europy dla Polaków, a z drugiej strony mało znaną różnorodność kulturową Gdańska, Metropolii i Polski dla Europy. Jednym z ważniejszych projektów realizujących ten cel jest Four Corners of Europe. Projekt pięcioletni (2011–2016), obejmujący swoim zasięgiem cztery obszary Europy, przyczyni się do realizacji kilkudziesięciu projektów, w tym kulturalnych, badawczych i edukacyjnych. Zaangażowanie międzynarodowej społeczności w prezentację kultur europejskich za pomocą internetu i najnowszych technologii nastąpi między innymi dzięki innowacyjnemu projektowi Wikipolis. Z kolei wymianę i wzrost mobilności grup teatralnych, zwłaszcza z Europy Środkowej i Wschodniej, umożliwi między innymi European Performing Arts Trade Exposition EPAT EXPO.

Polska jest jednym z najbardziej homogenicznych krajów naszego kontynentu, co często przyczynia się do braku dialogu międzykulturowego i akceptacji imigrantów. To prawdziwe wyzwanie zarówno dla miasta, jak i całej Polski w kontekście zmian, jakie zachodzą w Europie. Gdańsk 2016 skupi się na zagadnieniu migracji i będzie się starał wpłynąć na stosunki między mieszkańcami, odwołując się między innymi do emocji, wspólnych więzi i przeżyć. Stosunki polsko-niemieckie czy polsko-wschodnie to dla mieszkańców Gdańska cały czas sfera emocji. Projekt Żywa Pamięć Gdańska stawia sobie za cel ożywienie procesu pamięciowego mieszkańców. Liczymy na to, że stworzy on bazę dla wspólnego porozumienia mieszkańców tego samego miejsca i będzie miał duży wpływ na stosunki międzypokoleniowe, międzykulturowe oraz relacje między grupami różnego pochodzenia. Podobny cel stawia sobie projekt Wspólny Pokój, gdzie przedwojenni mieszkańcy Gdańska lub ich potomkowie zostaną zaproszeni do swych byłych domów, sklepów i innych bliskich im miejsc celem poznania obecnych mieszkańców i przywrócenia ciągłości związku dawnych i obecnych gdańszczan z miejscem ważnym dla ich życia i tożsamości.

Zdecydowanie łatwiejsze jest ukazywanie różnorodności europejskiej niż własnej. Wynika to z mało zróżnicowanego społeczeństwa w skali Polski. Gdańsk 2016 może zaprezentować Europie unikalną kulturę kaszubską, która poszerzy spojrzenie na europejską różnorodność i tożsamości. Kaszubskie rękodzieło, budownictwo, muzyka i obyczaje – to wszystko, obok oficjalnego języka, wyróżnia tę wspólnotę etniczną na tle Polski i Europy.

Nadamy jej szerszy wymiar i wyeksponujemy poprzez projekty umieszczone w paśmie projektowym Kaszëbi, tak aby jej elementy zostały włączone w nurt kultury współczesnej i wzbogacając ją, zyskały nowe życie.

Uwypuklenie wspólnych aspektów kultury europejskiej
Problemy, wyzwania, wspólne cechy i doświadczenia – to wszystko łączy nas, ale również dzieli. Największą słabością zjednoczonej Europy różnorodności jest brak wspólnego, solidarnego działania. Odwołując się do naszych głównych celów (opisanych w rozdziale I, s. 10–13), sygnalizujemy Europie potrzebę solidarności, a kulturę wskazujemy jako najlepsze narzędzie do jej odbudowania – uwypuklając wolność i solidarność jako elementy wspólne kultury europejskiej, niezbędne do jej przetrwania i rozwoju.

Będziemy promować twórczość, która pomaga w budowaniu wspólnej tożsamości europejskiej. Już dziś kreujemy przestrzeń dialogu, transformacji doświadczeń zarówno politycznych, jak i historycznych. Inicjujemy debatę, podejmując na forum wspólne aspekty kultury europejskiej. Sprzyja nam twórcze napięcie, charakterystyczne dla Polski i silnie obecne w naszym mieście.

Jednym z większych projektów realizujących omawiany cel jest Cities on the Edge. Celem projektu jest dzielenie się poprzez kulturę doświadczeniami wynikającymi z porażek i sukcesów, wyzwań i szans. Będziemy poszukiwać tego, co łączy miasta na krawędzi. Z kolei Europejski Kongres „Wolność Kultury. Kultura Wolności" będzie służył debacie na temat kondycji kultury Polski i Europy w kontekście rozwoju nowych technologii. Ważnym dla nas działaniem będzie również współpraca polsko-hiszpańska, podkreślenie wspólnych zainteresowań, elementów dziedzictwa i historii (szerzej w rozdziale I, s. 20–25).

Proszę sprecyzować, w jaki sposób obchody będą mogły spełnić każde z wymienionych poniżej kryteriów i podać uzasadnienie w tym zakresie.

Odnośnie do kategorii „miasto i jego obywatele" – w jaki sposób miasto przyczyni się do realizacji w ramach obchodów następujących celów:
– wzbudzenie zainteresowania społeczności w skali Europy,
– zaangażowanie świata kulturalnego i społeczno-gospodarczego oraz mieszkańców miasta, jego okolic i regionu,
9. *– zrównoważenie i integralność długofalowego rozwoju kulturalnego i społecznego miasta?*

Większość mieszkańców naszego miasta nie ma gdańskich korzeni. Mieszkają tu nie dłużej niż 65 lat. Ich poprzednicy sprzed 1945 roku niemal wszyscy zostali przesiedleni. Gdańsk, z historią sięgającą tysiąca lat, nadal próbuje zdefiniować swoją tożsamość, a proces asymilacji nowych mieszkańców trwa do dziś.

Wydarzenia w Gdańsku z lat 80. z pewnością umocniły poczucie dumy mieszkańców związanej z miastem. Ale dziś, tak jak i w społecznościach innych miast Polski i Europy, zatraciliśmy poczucie solidarności, tej codziennej, obywatelskiej. Chcemy to zmienić. Chcemy, żeby Gdańsk stał się prawdziwym miastem kultury wolności, rozpoznawalnym i znanym z tego w całej Europie.

Tak właśnie widzimy wymiar „miasto i jego obywatele" naszego projektu – jako rozwój Gdańska sprzyjającego inicjatywom kulturalnym, angażującego mieszkańców oraz pobudzającego solidarność na co dzień.

Wzbudzenie zainteresowania społeczności w skali Europy
Obecnie Gdańsk jest miastem rozpoznawalnym na arenie międzynarodowej, choć odwiedzające go 5 milionów turystów rocznie nie wybiera go jako celu podróży ze względu na ofertę kulturalną. Gdańsk odwiedza się głównie ze względu na sentyment, atrakcyjność położenia nadmorskiego oraz tradycje kupieckie (na przykład coroczny Jarmark św. Dominika) czy też dziesiątki sklepów z wyrobami z bursztynu. Miasto kojarzone jest silnie z historyczną i polityczną etykietką.

Wzbudzenie zainteresowania społeczności w skali Europy osiągniemy poprzez wzmocnienie oferty Gdańska i szerszą komunikację tego, co ma do zaoferowania, a także poprzez otwarcie się na nowe grupy Europejczyków i na własnych mieszkańców. Zarówno tych, którzy szukają nowych emocji, nowych doświadczeń kulturalnych, nowych miejsc do odkrycia, ale również tych poszukujących śladów europejskiego dziedzictwa czy miejsca wypoczynku.

Zainteresowanie Gdańskiem zamierzamy pobudzić głównie poprzez:
- ofertę odwiedzenia miasta, gdzie większość mieszkańców nie tylko pamięta, ale także uczestniczyło w wydarzeniach, które zmieniły obecną Europę; gdzie można zwiedzić historyczne tereny Stoczni Gdańskiej i posłuchać historii tego miejsca od bezpośrednich świadków wydarzeń (projekt Subiektywna Linia Autobusowa), zobaczyć stałą wystawę poświęconą zmianom w Europie w nowo powstałym budynku Europejskiego Centrum Solidarności,
- zrównoważenie oferty kulturalnej w skali roku, obecnie skoncentrowanej na okresie letnio-wakacyjnym,
- szeroką, wielowymiarową komunikację projektu i oferty samego miasta, dopasowaną do grup docelowych (opisaną szerzej w rozdziale V, s. 104–113),
- prezentację unikalnej kultury kaszubskiej, społeczności o silnym poczuciu polskości i całkowitej etnicznej i językowej odrębności,
- nowe doświadczenia, jakie oferuje dopiero rozwijająca się turystyka kreatywna: obraz miasta w oczach mieszkańców, doświadczenie codziennego życia, udział w działaniach niedostępnych dla regularnych turystów, miejscach nieopisanych w przewodnikach,
- doświadczenie miasta, w którym przestrzenie miejskie są uwalniane dla twórczości artystycznej: od wielkich ścian bloków na gdańskim osiedlu Zaspa po mury otaczające stocznię, miejskie estakady, miejsca „ukryte", czasem niezauważane przez lata, dopóki nie zostaną odkryte przez artystę; miasta, gdzie peron, zaułek czy plaża staje się sceną artystyczną,
- zaoferowanie potencjału całej Metropolii – z jej wielkimi wydarzeniami, modernistycznym charakterem Gdyni i kameralnym urokiem Sopotu, ofertą zarówno kulturalną, jak i rozrywkową, kaszubskim charakterem wielu jej miast, pasem plaż nadmorskich,
- szlaki turystyczne wyznaczane nie tylko w miejscach będących częścią dziedzictwa Gdańska – Gdańsk będzie można zwiedzać również śladami miejsc znanych z twórczości literackiej Güntera Grassa czy Stefana Chwina, śladami Lecha Wałęsy, śladami najnowszej historii – temu służą opracowywane trasy alternatywne szlaków kulturowych,
- realizację projektów całorocznych odnoszących się do idei projektu ESK, na przykład Wikipolis.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GDAŃSKA

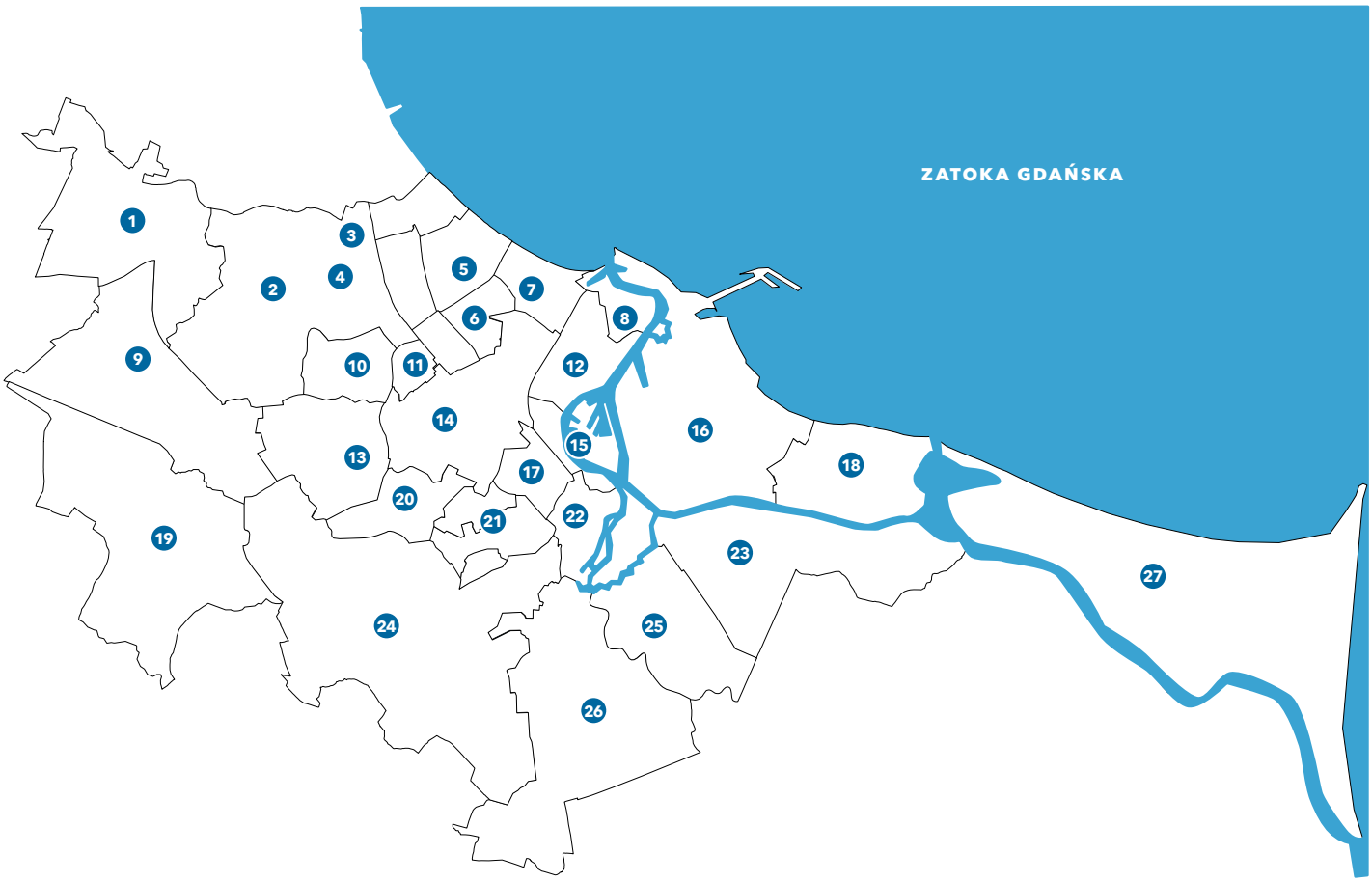

1. Osowa
2. Oliwa
3. Żabianka
4. Przymorze Małe
5. Przymorze Wielkie
6. Zaspa Rozstaje
7. Brzeźno
8. Nowy Port
9. Matarnia
10. VII Dwór
11. Strzyża
12. Letnica
13. Bretowo
14. Wrzeszcz
15. Młyniska
16. Stogi
17. Aniołki
18. Krakowiec-Górki Zachodnie
19. Kokoszki
20. Piecki-Migowo
21. Suchanino
22. Śródmieście
23. Rudniki
24. Chełm
25. Olszynka
26. Orunia
27. Wyspa Sobieszewska

Zaangażowanie świata kulturalnego i społeczno-gospodarczego oraz mieszkańców miasta, jego okolic i regionu

Zaangażowanie mieszkańców Gdańska i regionu, a także świata kulturalnego, ekonomicznego i społecznego w obchody Europejskiej Stolicy Kultury nastąpi między innymi poprzez działania związane z:

- rewitalizacją Gdańska, realizacją projektów w obszarze dzielnicowym, tworzeniem tam węzłów kulturalnych. Projekty takie jak: Moja dzielnica też stolica, Dni Sąsiadów, Parkowanie 2016, Miejskie Znaki Kultury są adresowane do społeczności lokalnej i realizowane w jej najbliższym, dzielnicowym i osiedlowym, obszarze,
- angażowaniem mieszkańców do udziału w projektach, w których uczestniczą jako gospodarze (swoich dzielnic, poszczególnych miejsc): Przewodnicy Lokalni (Zaspa), Metropolitalny Uniwersytet Sąsiedzki, Subiektywna Linia Autobusowa,
- współdziałaniem, tworzeniem systemowych rozwiązań sprzyjających budowaniu aktywnej sieci powiązań między instytucjami miejskimi, marszałkowskimi i państwowymi, działającymi na terenie Gdańska i Metropolii – w ramach Rady Metropolitalnej koordynującej działania na szczeblu lokalnym, ale też na poziomie poszczególnych projektów, na przykład Narracje, Metropolia jest Okey, Dni Sąsiadów,
- integracją obszaru metropolitalnego; włączenie miast obszaru metropolitalnego w program obchodów, wdrożenie pierwszego w Polsce modelu wolontariatu metropolitalnego,
- angażowaniem grup zagrożonych wykluczeniem, realizacją projektów kierowanych do tych grup (opisane szerzej w rozdziale I, s. 35–37) lub tworzonych przez grupy sektorowe, komunikacją kierowaną do grup zagrożonych wykluczeniem,
- realizacją projektów w ramach kultury czasu wolnego: rekreacyjnych, związanych ze sportem, interaktywnych, angażujących, na przykład gry miejskie,
- zaangażowaniem mediów lokalnych ponad podziałami wyznaczanymi przez patronaty medialne,
- budowaniem partnerstw kultury i biznesu: konferencje z udziałem przedstawicieli Arts & Business, szkolenia dla biznesu i przedstawicieli instytucji kulturalnych, projekty pilotażowe dotyczące dzielenia się kompetencjami, na przykład współpraca z Gdańskim Inkubatorem Przedsiębiorczości.

Zrównoważenie i integralność długofalowego rozwoju kulturalnego i społecznego miasta

Obchody Europejskiej Stolicy Kultury 2016 stanowią dla Gdańska w dużej mierze drogowskaz i platformę do budowania długofalowej wizji rozwoju kulturalnego i społecznego w nowej strategii rozwoju miasta po 2015 roku. Poniżej prezentujemy kilka wybranych działań ilustrujących sposób, w jaki miasto przyczyni się do realizacji w ramach obchodów opisywanego celu:

- utworzenie samorządowej Instytucji Kultury Gdańsk 2016, statutowo odpowiedzialnej za realizację programu oraz kontynuację elementów programu po roku obchodów,
- utworzenie do 2015 roku w różnych dzielnicach Gdańska węzłów kulturalnych (social hubs), które aktywizują kulturalnie mieszkańców i odpowiadają na specyficzne potrzeby danego obszaru,
- demokratyzacja przestrzeni publicznej poprzez sztukę, czyli działania artystyczne w trwały sposób zmieniające tkankę miasta, takie jak: Narracje, Kolekcja Malarstwa Monumentalnego, Galeria Zewnętrzna Miasta Gdańska, Miejskie Znaki Kultury,
- realizacja projektów związanych z tożsamością i różnorodnością mieszkańców. G jak Gender, Żywa Pamięć Gdańska, pasmo projektów Moja dzielnica też stolica to przykłady działań trwale zmieniających podejście do kultury jako dobra wspólnego wszystkich mieszkańców. Dążą do pogłębienia wzajemnych więzi między mieszkańcami, budowania poczucia przynależności do miejsca oraz dumy z tego, kim się jest i gdzie się żyje,
- realizacja projektów związanych ze zwiększaniem dostępu do kultury za pomocą nowych technologii i działań teleinformatycznych. Przykładem planowanych działań jest zainicjowana już współpraca z Pomorskim Klastrem ICT/ETI oraz takie projekty, jak Gdańsk 4D, Internet Edustarter, E-Culture House oraz Wikipolis,

- realizacja projektów związanych z miejskim programem rewitalizacji. Ich celem jest nasycenie kulturą różnych części miasta, promocja nowych miejsc aktywności kulturalnej oraz rozszerzenie obszarów atrakcyjnych kulturalnie. Ważnym elementem działań jest zwrócenie miasta ku wodzie, projekt rewitalizacji frontu wodnego Gdańska, w szczególności takie projekty, jak Galeria na Wodzie, działania powiązane z tworzeniem nowej dzielnicy Młode Miasto oraz program Ożywienia dróg wodnych,
- nowe inwestycje w dziedzinie kultury, których powstanie jest rezultatem inicjatywy ESK (na przykład Centrum Muzyczno-Operowe, Muzeum Sztuki Nowoczesnej),
- realizacja pasma edukacyjnego przy wydarzeniach. Upowszechnianie kultury przez uczenie się (projekty skierowane do wszystkich grup wiekowych) i umożliwienie szerokiego, aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta,
- realizacja projektów zorientowanych na integrowanie technologii i kultury. Jest to jeden ze sposobów na zapewnienie zrównoważonych i długofalowych efektów programu. Gdańsk 2016 ma duży potencjał, aby zapewnić takie efekty, na który składają się: silny klaster branży ICT/ETI, zainteresowanie i chęć włączenia się w działania ze strony sektora biznesowego oraz otwarty i gotowy na podjęcie wyzwań sektor kultury,
- tworzenie programów szkoleń i warsztatów skierowanych do różnych grup z obszaru kultury, ale i biznesu – szkolenia w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu, wspierania kreatywności i innowacyjności, strategii, zachęta do otwierania działalności w sektorze kreatywnym,
- wypracowanie modeli współpracy biznesu i kultury: modeli partnerstwa, współpracy w zakresie sponsoringu i społecznej odpowiedzialności biznesu, ale również stworzenia funduszu na rzecz mobilności artystów, środków przyznawanych artystom z Gdańska, którzy mają szansę zaprezentować się międzynarodowej publiczności. To fundusz dla tych, którzy mają zaproszenia do pojawienia się na konkretnym festiwalu, wzięcia udziału w wymianie rezydencyjnej, zaprezentowania swojej twórczości poza Polską. W każdym roku raz na kwartał zostaną na ten cel przeznaczone środki, o które można aplikować do Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Warunkiem jest przedstawienie konkretnego planu, zaproszenia, listu intencyjnego, potwierdzającego planowaną aktywność. Fundusz pokryje koszty lub część kosztów związanych z podróżą i zakwaterowaniem w miejscu prezentacji,
- model ewaluacji instytucji kultury i dyrektorów kultury mający na celu zapewnienie wysokiego poziomu projektów, impulsu dla rozwoju instytucji, szukania partnerów, polepszania komunikacji własnych działań.

10. *W jaki sposób miasto zamierza uzyskać efekt synergii w odniesieniu do wspomaganych przez instytucje europejskie działań w dziedzinie kultury?*

Kultura to bezcenne dziedzictwo naszej cywilizacji oraz źródło innowacji i kreatywności. Efekt synergii rozumiemy jako uznawanie za istotne celów dotyczących rozwoju kultury, włączanie się w działania inicjowane na szczeblu europejskim, spójność podejmowanych działań z priorytetami określanymi przez Unię Europejską.

Z tego względu program Gdańsk 2016 realizuje wytyczne dokumentów strategicznych na poziomie europejskim, między innymi Europejskiej Agendy Kultury, Traktatu z Maastricht oraz Traktatu Lizbońskiego. Koncentrujemy się na następujących obszarach działań wspieranych przez instytucje europejskie:

OBSZAR/DZIAŁANIE, W KTÓREGO CELE WPISUJE SIĘ PROGRAM GDAŃSK 2016	WYBRANE PRZYKŁADY DZIAŁAŃ
Mobilność artystów i ich dzieł	Realizacja projektów rezydencyjnych i ekspedycji badawczych w ramach projektu Four Corners of Europe, utworzenie funduszu mobilności artystów z Gdańska
Integracja społeczna	Realizacja pasma projektowego Moja dzielnica też stolica, integracja obszaru metropolitalnego (pasmo projektów metropolitalnych), demokratyzacja przestrzeni publicznych
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Szereg projektów skierowanych do grup wykluczonych, np. Seniorzy i seniorki rysują komiksy, Learn with Grandma, Tańczyć każdy może
Pobudzenie i kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego	Wdrożenie programu Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, realizacja projektu Metropolitalny Uniwersytet Sąsiedzki
Połączenie innowacyjnych działań ICT z działaniami z zakresu kultury	Współpraca i realizacja projektów z Pomorskim Klastrem ICT/ETI, np. Wikipolis, Gdańsk 4D
Rozwój turystyki kulturowej	Rozwijanie szlaków turystyki kulturowej, adaptacja przestrzeni miejskich do działań kulturalnych, np. Monumental Art, tworzenie sieci informacji kulturalnej, promocja oferty kulturalnej całego regionu, stworzenie kalendarium kulturalnego
Edukacja kulturalna	Utworzenie piorytetu edukacyjnego – wymogu działań edukacyjnych przy projektach artystycznych wchodzących w obchody ESK
Promocja i rozwój kultury regionalnej	Realizacja pasma projektów Kaszëbi, Lokalne Lokomotywy
Adaptacja obszarów postindustrialnych	Działania zmierzające do konsultacji, współdecydowania o przyszłości terenów postindustrialnych, przypisywania im nowych funkcji, np. realizacja projektu Alternativa na terenach postoczniowych
Promocja szlaków kulturalnych	Realizacja projektów w oparciu o Szlak Bursztynowy oraz Szlak Gotyku Ceglanego
Współpraca z państwami trzecimi	Realizacja projektów wchodzących w skład wątku programowego Poza Unią
Odniesienie do Karty Praw Podstawowych UE	Odniesienie się do rozdziału II (Wolność) i IV (Solidarność) poprzez realizację programu obchodów opartego na tych dwóch wartościach

Sieci współpracy

Gdańsk wykorzysta największe europejskie sieci współpracy celem nawiązania partnerstw i realizacji projektów kulturalnych wspieranych przez europejskie instytucje. Tu zdecydowanie stawiamy na rosnącą z roku na rok pozycję Gdańska w forum kulturalnym sieci EUROCITIES. Zadanie Gdańska widzimy również we wzmacnianiu obecności kultury w agendzie sieci współpracy działających w regionie nadbałtyckim. W ramach działalności w Związku Miast Bałtyckich (UBC) chcemy nadać w 2016 roku specjalną formę i wymiar nagrodzie kulturalnej UBC i zaproponować przyznanie jej organizacji lub twórcy, którego działalność przyczynia się do wzmocnienia solidarności artystów. Proponujemy również działania na rzecz budowy wspólnej tożsamości bałtyckiej, przede wszystkim w aspekcie kultury, odwołując się do powstałej w 2009 roku Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Zwiększenie obecności regionu w Unii Europejskiej, a także promocję idei bałtyckiej w kontekście kulturalnym i społecznym będziemy realizować w ramach programu Europejskiej Stolicy Kultury poprzez ścisłą współpracę z Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku, a także przez projekty metropolitalne, jak na przykład współpraca z Gdynią, między innymi w ramach Gdynia Design Days, które uzyskały patronat Komisji Europejskiej.

Miasta partnerskie

Otrzymanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 umożliwi wzmocnienie współpracy Gdańska w zakresie kultury z wieloma miastami partnerskimi, w szczególności z tymi, które posiadają doświadczenie w realizacji projektu ESK (Wilno 2009, Turku 2011, Marsylia 2013). Wzmocnieniu ulegnie także współpraca z obecnym hiszpańskim partnerem Gdańska, Barceloną. Projekt Europejskiej Stolicy Kultury przyczyni się również do nawiązania nowych partnerskich relacji z hiszpańskim miastem, które otrzyma tytuł ESK oraz miastami, z którymi Gdańsk będzie realizował poszczególne projekty.

EUROPEJSKIE MIASTA/STOLICE KULTURY I MIASTA PARTNERSKIE GDAŃSKA

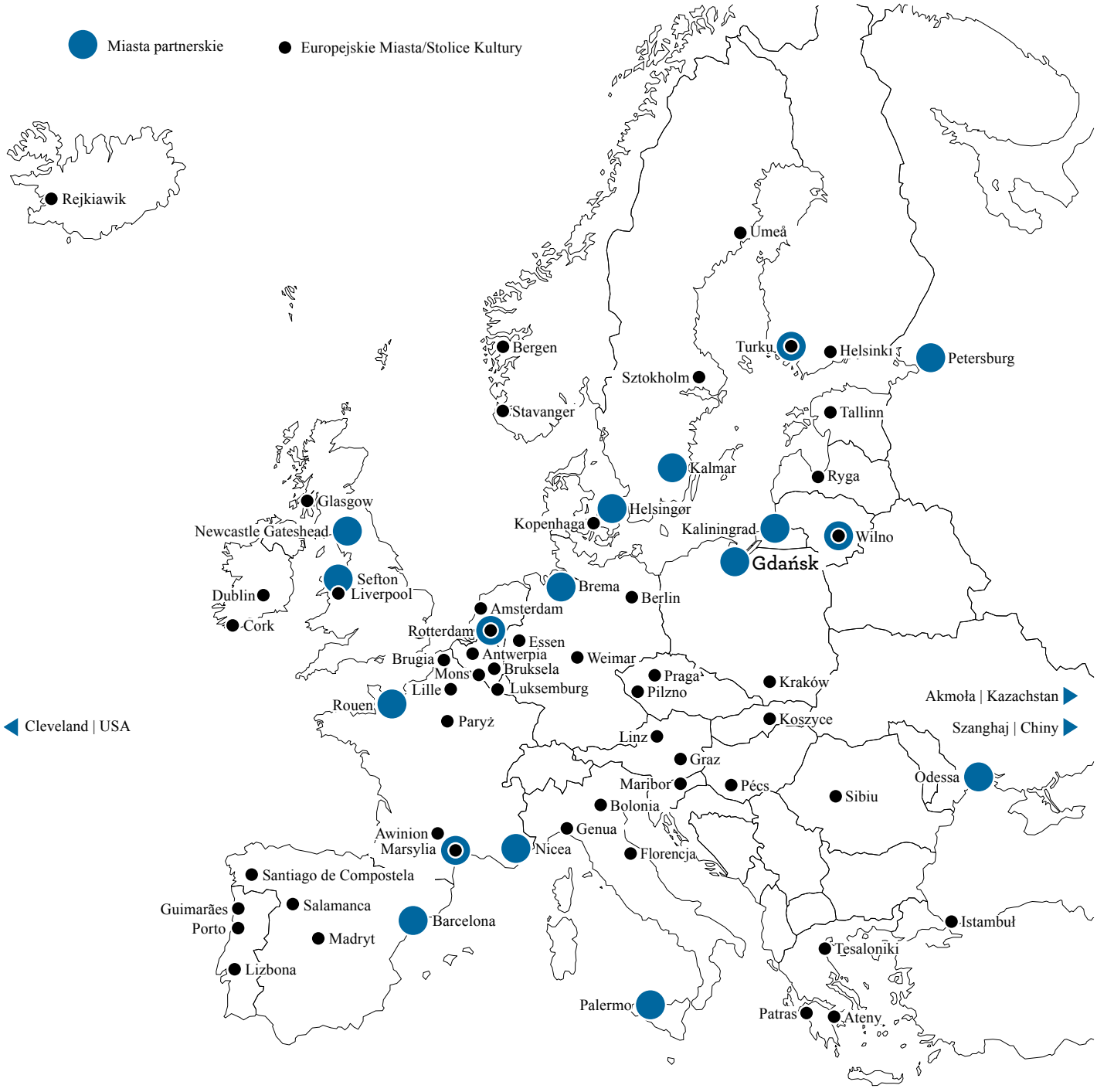

Lata tematyczne Unii Europejskiej i inne formy zaangażowania się w działania kulturalne wspierane przez Unię Europejską
Gdańsk 2016 angażuje się również w projekty związane z tak zwanymi latami tematycznymi Unii Europejskiej. Realizuje wydarzenia celebrujące lata tematyczne (na przykład transmisja oper z Walencji w czerwcu każdego roku). Stąd postulat ustanowienia roku 2016 Europejskim Rokiem Wolności i Solidarności, czy obecna promocja programu Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016 w ramach Europejskiego Roku Wolontariatu 2011.

Efekt synergii osiągniemy również poprzez zwiększenie działań w mieście w zakresie kultury poprzez zachętę i pomoc dla podmiotów szukających partnerów za granicą czy też pomoc w uzyskaniu finansowania. Biuro Gdańsk 2016 w ramach programu obchodów ESK 2016 uruchomi specjalny program informacyjno-pomocniczy dla mieszkańców Gdańska i Metropolii.

Włączamy się w działania w dziedzinie kultury także poprzez korzystanie z dobrych praktyk programów krajów Europy Zachodniej, angażując się między innymi w działania: Kampania Miast i Miasteczek na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju (Lokalna Agenda 21), Kampania Miast na Rzecz Ochrony Klimatu, Dialog Miast Globalnych, projekt Wprowadzanie innowacji do działań na rzecz mobilności i zrównoważonego rozwoju CIVITAS MIMOSA.

W kontekście strategii rozwoju Gdańska, adaptacji miasta do postindustrialnego modelu gospodarki, szczególne znaczenie ma dla nas udział w projekcie Rozwój i wspieranie potencjału przemysłu kreatywnego w miastach Europy Centralnej (Creative Cities).

Strategia zrównoważonego rozwoju kulturalnego
Zrównoważony rozwój w dziedzinie kultury widzimy jako jeden z długofalowych efektów obchodów w wymiarze zarówno europejskim, jak i „miasto i jego obywatele". W roku 2009 opracowaliśmy wytyczne dla strategii kulturalnej miasta, wprowadzając specjalny program operacyjny ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***. Jednym z podstawowych założeń strategii jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju kulturalnego. Założenia te stanowić będą również część nowej strategii rozwoju miasta po roku 2015.

11. *Czy określone elementy programu zostały zaadresowane do pewnych grup docelowych? Proszę wymienić takie elementy w programie zaplanowanych wydarzeń.*

Określone elementy naszego programu zostały zaadresowane do poszczególnych grup docelowych. Naszym głównym założeniem było zaangażowanie do tworzenia programu przedstawicieli tych grup. Program Gdańska i Metropolii jako Europejskiej Stolicy Kultury był tworzony społecznie.

Mieszkańcy skupieni w organizacjach pozarządowych, grupach nieformalnych, lokalni artyści, aktywiści i pracownicy instytucji opiniowali go i współtworzyli. Poszczególne elementy programu, dedykowane im samym, tworzyło dziesięć grup (szerzej opisane w rozdziale I, s. 48–49). Łącznie ponad 330 osób wzięło udział w kilkudziesięciu warsztatowych spotkaniach roboczych w latach 2009–2011. Szczególne miejsce w programie zajmuje edukacja. W projektach, które znajdują się w programie obchodów Gdańsk 2016, będzie znajdować się wielopokoleniowe pasmo edukacyjne. Również edukacja obywatelska i projekt wolontariatu metropolitalnego skierowane są do wszystkich grup wiekowych. Do młodych ludzi, choć nie tylko, skierowany jest też 30% parytet debiutów i prawykonań.

W naszej pracy stawiamy na integrację różnych grup, edukację na temat różnorodności i promocję tolerancji poprzez zajęcie się takimi obszarami, jak sztuka kobieca, kultura mniejszości narodowych (rozumiana nie tylko jako folklor), kultura queer. Szczególnie podkreślamy unikatową w skali kraju i Europy kulturę kaszubską, której nie traktujemy jako „skansenu", ale jako rozwijającą się, nadążającą za współczesnymi trendami i korzystającą z nowych mediów tożsamość.

Tak często w naszej aplikacji podkreślana solidarność na co dzień przejawia się w opracowaniu programu na bazie potrzeb i potencjału tworzących Gdańsk i Metropolię mniejszości ze względu na: wiek, płeć biologiczną i kulturową, język, narodowość, wyznanie, status społeczny, status ekonomiczny, niepełnosprawność czy tożsamość seksualną. Wśród tych kategorii wyróżniliśmy konkretne grupy docelowe, do których kierujemy poszczególne projekty.

GRUPA DOCELOWA	PROJEKTY
Dzieci w wieku przedszkolnym	Muzeum Narodowe Dzieci, Fizyka w przedszkolu
Dzieci i młodzież	Szkoła Debaty, Rada Młodych, Szkoła na fali, Warsztaty antydyskryminacyjne, Wiedzieć – też sztuka, Wolność, Solidarność i inne stworzenia, Festiwal Gdzieńsk, Fotołaszki, GAPA-BUS, F.A.N. Festiwal Artystów Nieznanych, Gdańskie Centrum Śmiechu, Book Spot, Multimedialne Centrum Kultury Gdańska, Hala, Wiem – nie niszczę, tworzę, Nie samą szkołą żyje człowiek, Młoda demokracja, Klasa w pracowni, Igraszki fotograficzne, Leadership Skills Generator, Przerwa z pasją, Street law, Łączy nas muzyka
Osoby 50+	Akademia Letnia – wokół Solidarności, Seniorzy i seniorki rysują komiksy, Żywa Pamięć Gdańska, Drogi do Gdańska – Exodus XX wieku, Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Learn with Grandma, Tańczyć każdy może, Poznanie przez gotowanie
Osoby z niepełnosprawnościami	ECEKON, Azymut, Szkoła na fali, TakTrakt, Mamy zielone światło, Zobacz. Alternatywni Przewodnicy, Teatr Mroku, My też możemy chodzić do kina, W Gdańsku kwitnie tolerancja, Kierunek Wschód, Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Muzeum Praw Człowieka, Dwa mosty, Świat praw człowieka, Z ciałem i duszą za pan brat, Piękny umysł, My, Żywa biblioteka, Podróże bez granic
Osoby zagrożone wykluczeniem cyfrowym	Internet Edustarter, Patryzantka Q, Learn with Grandma
Osoby zagrożone dyskryminacją ze względu na miejsce zamieszkania	Dni Sąsiadów, Moja dzielnica też stolica, a Country – a Village, Parkowanie 2016, Future City Game, Cars for the People, Active Citizens – Aktywna Społeczność, Lokalne Lokomotywy, Plac Gustkowicza – eksperymentalna przestrzeń publiczna, Turniej Dzielnic, Streetwaves
Kobiety	Metropolitanka, Lady Fest, G jak Gender, W Gdańsku kwitnie tolerancja, Kierunek Wschód, Muzeum Praw Człowieka, Kampus Politechniki Gdańskiej przyjazny dla kobiet, Świat praw człowieka, Bilet do równości, I co się dziwisz?
Osoby LGBTQ (lesbijki, geje, osoby biseksualne, transpłciowe, queer)	Tęczowe Archiwum Trójmiasta, Trójmiejska Parada Różnorodności i Festiwal Kultury Queer, W Gdańsku kwitnie tolerancja, Kierunek Wschód, Muzeum Praw Człowieka, Świat praw człowieka, Dwa mosty, Żywa biblioteka, Pomeranian Edition Words Having a Ball
Mniejszości narodowe i grupy etniczne	Kaszëbi, W Gdańsku kwitnie tolerancja, Dom Wielokulturowy, Gdańsk Wielokulturowy – konferencja na temat wielokulturowości, Muzeum Praw Człowieka, Wielokulturowość – projekt edukacyjny, Dni Wilna, Drogi do Gdańska – Exodus XX wieku, Świat praw człowieka, Żywa biblioteka
Grupy wyznaniowe	W Gdańsku kwitnie tolerancja, Dom Wielokulturowy, 95 tez, czyli 500 lat protestantyzmu w Europie, Świat praw człowieka, Żywa biblioteka
Gdańszczanie i gdańszczanki przebywające zagranicą	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Światowy Zjazd Gdańszczan, Święto Miasta
Przedstawiciele III sektora oraz grup nieformalnych (Community Based Organisations CBO)	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Dni Sąsiadów, Świat praw człowieka
Wolontariusze	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Learn with Grandma
Charakterystyczne dla regionu zawody i hobby: stoczniowiec, żeglarz	Baltic Sail 2016, Szkoła na fali, Regaty smoczych łodzi o Nagrodę Dolnego Miasta, Subiektywna Linia Autobusowa, festiwale muzyki marynistycznej, European Maritime Culture Festival Maritime Roots, Odyseja Kulturalna

Budując takie projekty, staramy się unikać „gettoizacji” czy też „wskazywania” osób będących czy też utożsamiających się z mniejszościami.

Poszczególne elementy programu kierujemy też do poszczególnych grup zamieszkujących, odwiedzających lub planujących zamieszkanie, pracujących na rzecz naszego regionu.

GRUPA DOCELOWA	PROJEKTY
Studenci i środowisko akademickie	Kampus Politechniki Gdańskiej przyjazny dla kobiet, Street law, Bałtycki Festiwal Nauki, Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Art & Science, Międzynarodowy Zjazd Autostopowiczów, Szkoła Debaty, projekty realizowane z kołami naukowymi i uczelniami wyższymi
Nauczyciele, pedagodzy, edukatorzy nieformalni, kuratorzy, trenerzy	Akademia Letnia – wokół Solidarności, Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Gdańsk Wielokulturowy – konferencja na temat wielokulturowości, Muzeum Praw Człowieka, Wielokulturowość – projekt edukacyjny, Świat praw człowieka, Żywa biblioteka, warsztaty antydyskryminacyjne
Artyści – rezydenci	Projekty rezydencyjne CSW ŁAŹNIA i IS WYSPA, pasmo projektów wymian hiszpańskich
Artyści i animatorzy kultury	Wszystkie projekty
Osoby pracujące	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Dni Sąsiadów, Moja dzielnica też stolica, Poznanie przez gotowanie, Dzień Plażowicza – Wielki Piknik Metropolitalny
Turyści	Welcome to Gdańsk, Podróże bez granic, Zobacz. Alternatywni Przewodnicy, City Night Touring, IT Mobilni, Aktywnie z Gdańskiem
Przedsiębiorcy	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Biznes – Kultura, cykl szkoleń w ramach projektu Arts & Business
Kibice	Welcome to Gdańsk, Warsztaty coolturalne kibicowanie, Triathlon Trójmiejski
Obcokrajowcy nie będący turystami	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Klub hiszpański, Poznanie przez gotowanie, Pomeranian Edition Words Having a Ball, Euro Cafe, Pociąg do Hiszpanii
Internauci i blogerzy	Blog Forum Gdańsk, Wikipolis, Festiwal Open Source Art, E-Culture House, Gdańsk 4D, Internet Edustarter, Sypozjum IndieMEDIA, projekty związane z digitalizacją dzieł sztuki
Gdańszczanie i gdańszczanki przebywające za granicą	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Światowy Zjazd Gdańszczan, Święto Miasta
Przedstawiciele III sektora oraz grup nieformalnych (Community Based Organisations CBO)	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Dni Sąsiadów, Świat praw człowieka
Wolontariusze	Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Learn with Grandma
Charakterystyczne dla regionu zawody i hobby: stoczniowiec, żeglarz	Baltic Sail 2016, Szkoła na fali, Regaty smoczych łodzi o Nagrodę Dolnego Miasta, Subiektywna Linia Autobusowa, festiwale muzyki marynistycznej, European Maritime Culture Festival Maritime Roots, Odyseja Kulturalna

Priorytetem jest dla nas zapewnienie dostępności programu. W związku z tym wydarzenia kulturalne odbywać się będą w obiektach przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób z wózkami dziecięcymi.

Wybrane materiały informacyjne będą publikowane alfabetem Braille’a oraz przystosowane do syntezatorów mowy. Ponadto będziemy zatrudniać tłumaczy migowych dla osób niesłyszących oraz głuchoniewidomych. W ofercie dla wolontariuszy znajdzie się kurs podstaw języka migowego.

W miarę możliwości będziemy także starali się angażować do programu wolontariackiego osoby z niepełnosprawnością.

Materiały będą publikowane w różnych wersjach językowych, w tym kaszubskiej, a dla obcokrajowców uczących się języka polskiego i innych grup tego oczekujących przygotowana zostanie wersja w uproszczonym języku polskim (in simple Polish).

Materiały Gdańska będą też przeznaczone dla odbiorców międzynarodowych. Strony internetowe, materiały poszczególnych wydarzeń, przewodniki, mapy i inne będą tłumaczone na języki: angielski, francuski, niemiecki, rosyjski i hiszpański. Dla poszczególnych rodzajów turystów, na przykład biznesmenów odwiedzających Gdańsk, przygotujemy we współpracy z hotelami kalendaria i będziemy szkolić obsługę w zakresie aktualnej oferty kulturalnej. Szczególne miejsce w ofercie turystycznej zajmą Hiszpanie jako reprezentanci równoległej Stolicy Kultury.

Ważnym aspektem naszej kandydatury jest tożsamość miasta, regionu, jego mieszkańców, często związana z trudną wojenną historią, dlatego część projektów kierujemy do turystów niemieckich. Nawiązaliśmy i planujemy współpracę z organizacjami mniejszości niemieckiej w regionie i w Niemczech.

Stawiamy też na turystykę kreatywną oraz działania związane z życzliwością i gościnnością, jak między innymi banki wymiany usług i wolnego czasu, dzielenie usług (Hospitality Club, Coach Surfing, Gumtree).

12. *Proszę podać, jakiego rodzaju kontakty miasto lub podmiot powołany przez nie w celu organizacji obchodów już zawarło lub zamierza zawrzeć z:*
– podmiotami z dziedziny kultury na terenie miasta,
– podmiotami z dziedziny kultury spoza miasta,
– podmiotami z dziedziny kultury zza granicy.

Proszę wymienić kilka przykładów podmiotów, z którymi nawiązana zostanie współpraca i określić jej charakter.

MIASTO

Miasto oraz Instytucja Gdańsk 2016, jako podmiot powołany w celu organizacji obchodów, zawarły współpracę z niemal wszystkimi podmiotami z dziedziny kultury: od instytucji i organizacji pozarządowych przez stowarzyszenia twórcze, indywidualnych twórców i animatorów po uczelnie wyższe oraz lokalne media.

Kontakty te opierają się na realizacji wspólnych przedsięwzięć artystycznych, edukacyjnych i społecznych. Realizujemy wspólnie zarówno debaty publiczne związane z ideą Europejskich Stolic Kultury (na przykład cykl debat przeprowadzonych z „Dziennikiem Bałtyckim"), jak i konferencje z kołami naukowymi działającymi na gdańskich uczelniach wyższych dotyczące ważnych dla programu obchodów tematów (między innymi konferencja „Main Trends in Intellectual Property Law" czy konferencja „Kultura wolności – kultura odpowiedzialności. Socjologiczno-antropologiczne analizy kulturowego dziedzictwa Solidarności"). Partnerstwo obejmuje działania edukacyjne, takie jak między innymi Rada Młodych zorganizowana we współpracy z Teatrem Miniatura, projekt Klasa w pracowni. Duże wydarzenia, jak festiwal Monumental Art, Narracje czy Solidarity of Arts powstają także w wyniku kooperacji kilku instytucji kultury.

Współpraca objęła również zaangażowanie lokalnych jednostek w opracowanie i konsultowanie założeń i programu kandydatury: instytucji kultury, działających w sferze kultury organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, osób indywidualnych, przedstawicieli grup sektorowych (opisane szerzej w rozdziale I, s. 47–50). Podmioty bezpośrednio zaangażowane w partnerstwo przy organizacji wydarzeń zostały wymienione w rozdziale II i tabeli projektów.

W celu realizacji programu została nawiązana również współpraca z podmiotami spoza sfery kultury – na przykład we współpracy z Instytutem Badań nad Gospodarką Rynkową i Pracownią Badań Społecznych PBS DGA Sopot przygotowany został model ewaluacji programu ESK 2016. Do realizacji działań artystycznych w przestrzeni publicznej zaangażowano gospodarzy tych miejsc: spółdzielnie mieszkaniowe i deweloperów. Aby do roli gospodarzy obchodów przygotować mieszkańców, we współpracy z Gdańską Organizacją Turystyczną, korporacjami taksówkarskimi i szkołami językowymi zainicjowaliśmy i wdrażamy program Welcome to Gdańsk. Wspólne projekty przeprowadziliśmy także z Szybką Koleją Miejską (Pociąg do kultury), Strażą Miejską (Wiem – nie niszczę, tworzę) i podmiotami odpowiedzialnymi za politykę rowerową w Gdańsku, między innymi Stowarzyszeniem Civitas Mimosa (konkurs na projekt stojaka rowerowego przy instytucjach kultury). Wreszcie nawiązaliśmy współpracę z Pomorskim Klastrem ICT/ETI i Politechniką Gdańską w celu zapewnienia innowacyjnych technologii dla realizacji programu obchodów.

OBSZAR METROPOLITALNY

Ze względu na angażowanie regionu ważne są dla nas kontakty w ramach obszaru metropolitalnego. W celu konsultacji oraz planowania obchodów nawiązaliśmy i realizujemy współpracę zarówno z podmiotami działającymi na terenie całego regionu (między innymi Nadbałtyckim Centrum Kultury, Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną, Stowarzyszeniem A KuKu Sztuka, Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim, Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną), jak i organizacjami, których działalność ma wymiar lokalny, obejmujący tylko teren wybranych miejscowości lub gmin (na przykład Centrum Kultury i Sportu w Pruszczu Gdańskim, Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły w Tczewie, Stowarzyszeniem Integracji Humanistycznej Pomost, Międzynarodowym Festiwalem Zdarzenia w Tczewie, Lokalną Grupą Działania CHATA KOCIEWIA, gminnymi domami kultury, stowarzyszeniami, zespołami itd.).
Efektem współpracy jest nie tylko realne współdziałanie przy aktualnie organizowanych wydarzeniach (na przykład z A KuKu Sztuka przy projekcie 400 km do Europejskiej Stolicy Kultury), ale przede wszystkim wspólne przygotowanie programu wydarzeń metropolitalnych na rok 2016, ze szczególnym uwzględnieniem pasm Lokalne Lokomotywy i Kaszëbi.

KRAJ

Na poziomie krajowym włączamy się aktywnie między innymi w akcje mające na celu zmiany systemowe w dziedzinie kultury oraz zwiększanie poziomu jakości zarządzania kulturą. Stąd współpraca z ruchem obywatelskim Obywatele dla Kultury i oficjalne przystąpienie przez Gdańsk w marcu 2011 roku do Paktu dla Kultury, jak również uczestniczenie w Partnerstwie dla Kultury (nieformalnej sieci powołanej przez polskie miasta-kandydatów do tytułu ESK 2016) czy projektach badawczych typu DNA miasta realizowanego wspólnie z „Res Publicą Nową".
Ponadto wiele projektów o kluczowym dla naszego programu znaczeniu realizowanych jest w ścisłej współpracy z narodowymi instytutami kultury, na przykład z Instytutem Książki (festiwal Europejski Poeta Wolności), Polskim Instytutem Sztuki Filmowej (pasmo filmowe Solidarity of Arts), Narodowym Instytutem Audiowizualnym (Transvizualia, Animation Now, Dock's Docs Gdańsk Remix).

Współpracujemy także z instytutami innych państw, które mają swoje siedziby w Polsce, na przykład z Instytutem Cervantesa (projekty z zakresu współpracy polsko-hiszpańskiej), Instytutem Francuskim (festiwal FETA) czy British Council (między innymi Future City Games czy realizowany wspólnie kompleksowy projekt Active Citizens – Aktywna Społeczność).

ŚWIAT

Starania o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury zaowocowały intensywnymi kontaktami z innymi miastami – Europejskimi Stolicami Kultury, między innymi Liverpoolem, Umeå, Turku, Pilznem, Wilnem, Essen, Rygą. Zapoczątkowały również kontakty z organizacjami działającymi na rzecz współpracy kulturalnej i rozwoju kulturalnego miast, takimi jak stowarzyszenie Create and Do czy The Budapest Observatory. Umożliwiły realizację projektów wspólnie z instytucjami z tych miast, na przykład LCCA – The Latvian Centre for Contemporary Art, Liverpool Biennale, Vartai Gallery i Nida Artists' Colony z Wilna, Culture Centre z Umeå, Logomo The Centre of Culture w Turku.
Zainicjowaliśmy współpracę z miastami hiszpańskimi i partnerami hiszpańskimi (opisana szerzej w rozdziale I, s. 20–25).
Współpraca międzynarodowa w zakresie kultury opiera się też na aktywnym uczestniczeniu w sieciach partnerstw (między innymi EUROCITIES, Związek Miast Bałtyckich, River Cities) oraz organizowaniu z zagranicznymi partnerami wydarzeń kulturalnych o zasięgu ogólnoeuropejskim, takich jak projekty Cities on the Edge i Four Corners of Europe, w ramach których nawiązaliśmy współpracę z instytucjami i organizacjami z miast uczestniczących, na przykład Tate (Liverpool, Wielka Brytania), Zagreb Center for Independent Culture and Youth (Chorwacja, Zagrzeb), Zavod Exodos Ljubljana (Słowenia, Lubiana).

W kontaktach międzynarodowych istotną rolę odgrywa współpraca z polskimi instytutami. Współpraca ta nie ogranicza się tylko do informacji i promocji projektu, ale uzyskuje realny kształt wspólnych przedsięwzięć – na przykład z Instytutem Polskim w Sztokholmie współorganizowaliśmy wystawę Grzegorza Klamana „Crushing In – Lech Walesa's Workbench" („Warsztat Lecha Wałęsy") w Muzeum Noblowskim w Sztokholmie, a z Instytutem Polskim w Madrycie współpracowaliśmy przy projekcie literackim z Malagą (Seis Relatios Seis).

Aktywną współpracę międzynarodową prowadzą nasi partnerzy z Gdańska i Metropolii. Zarówno instytucje kultury, jak i organizacje pozarządowe realizują szereg zróżnicowanych działań międzynarodowych. Obejmują one tworzenie i uczestniczenie w sieciach współpracy (na przykład z inicjatywy prof. Jerzego Limona, dyrektora Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego, powstała Europejska Sieć Festiwali Szekspirowskich, Nadbałtyckie Centrum Kultury aktywnie uczestniczy w sieciach Culture Action Europe, River Cities, Stage Europe Network) oraz organizację wspólnych wydarzeń kulturalnych (na przykład projektu Art Line, związanego z rozwojem, wzmocnieniem i prezentacją regionalnej i międzynarodowej sceny artystycznej z regionu bałtyckiego, w którym uczestniczy 14 podmiotów z Polski, Szwecji, Niemiec, Litwy i Rosji, w tym trzy gdańskie instytucje kultury). To również współpraca o charakterze kuratorskim, na przykład Instytut Sztuki WYSPA do realizacji festiwalu Alternativa zaprosił zespoły i instytucje kuratorskie, takie jak If I can't dance I don't want to be part of your revolution (Holandia), Curatorial/Knowledge (Wielka Brytania), Index (Sztokholm), czy zapraszanie do współpracy artystów z zagranicy (tu szczególnie szeroki zakres współpracy Polskiej Filharmonii Bałtyckiej czy kontaktów Polskiego Chóru Kameralnego). To wreszcie rozbudowany program rezydencji artystycznych prowadzonych przez Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA, Instytut Sztuki WYSPA, Klub ŻAK.
Wszystkie te kontakty z jednej strony stanowią dodatkowe wsparcie merytoryczne dla realizowanego programu obchodów, z drugiej wzmacniają potencjał organizacyjny.

PLAN - PRZYKŁADY

W dalszych pracach nad programem miasto oraz Instytucja Gdańsk 2016 zamierza nawiązać kontakty z podmiotami, których statutowa działalność opiera się na realizacji projektów artystycznych, a także takich, których działalność jest bliska naszym działaniom programowym.
Zamierzamy rozwijać współpracę z instytucjami działającymi na rzecz wolności i solidarności, instytucjami współpracującymi z Instytutem Lecha Wałęsy, organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w działania na rzecz demokratycznych przemian. Także z twórcami, których działalność i twórczość odnosi się do tej tematyki, zwłaszcza w kontekście realizacji takich projektów, jak All About Freedom czy Solidarity of Arts. W działaniach na rzecz wolności słowa chcemy współpracować z sieciami, takimi jak Index on Censorship, Obserwatorium Wolności Mediów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka czy Fundacją Konrada Adenauera oraz organizacjami działającymi na rzecz wolnej kultury (na przykład Wikimedia).
W ramach projektów propagujących debaty planujemy nawiązanie współpracy z uniwersytetami w całej Europie, w szczególności w Strasburgu i San Sebastian (realizacja wspólnego projektu mobilnego uniwersytetu letniego) oraz z Białoruskim Uniwersytetem Państwowym, Uniwersytetem Wileńskim i Narodowym Uniwersytetem Odeskim (w ramach Szkoły Debaty).
Chcemy kontynuować działania na rzecz zwiększenia mobilności artystów, współpracując z osobami indywidualnymi i ekspertami, ale również z instytucjami realizującymi programy rezydencyjne czy sieciami, takimi jak Trans Europe Halles, Institute of Network Cultures, International Network for Contemporary Performing Arts czy European Cultural Foundation. Przy projektach realizowanych w obszarze niemieckojęzycznej Europy z Deutsches Kulturforum Östliches Europa w Poczdamie.

Przy realizacji projektu Europejskiej Stolicy Kultury planujemy ściśle współpracować z organizacjami zajmującymi się promocją kultury polskiej, zwłaszcza Instytutem Adama Mickiewicza i instytutami polskimi, oraz odpowiedzialnymi za międzynarodową promocję Polski – Polską Organizacją Turystyczną.

Gdańskie instytucje będą rozwijać sieci współpracy ze scenami i promotorami polskimi i europejskimi, ale także działają na rzecz pozyskiwania największych autorytetów kulturalnych do działań na rzecz miasta, nie tylko dla pojedynczych projektów i występów. Opera Bałtycka zainicjowała cykl Opera Gedanensis, w ramach którego zamawia co roku u największych europejskich kompozytorów operę pisaną specjalnie dla Gdańska i wystawianą tu premierowo. Gdański Festiwal Muzyczny zaprasza co roku rezydenta na czas całego festiwalu. Nad stałą siecią partnerów i patronów, między innymi Rossini Opera Festiwal i teatrami z całej Polski, pracuje fundacja Arte Duct, organizator Polskiego Festiwalu Operowego. Sukces bezpośredniej transmisji oper z Walencji w Gdańsku powoduje, że będziemy chcieli rozszerzyć współpracę o inne największe opery europejskie.

Klub ŻAK buduje partnerstwa w ramach Baltic Movement Project. Projekt powstaje we współpracy między innymi z Aulea Foundation z Węgier, Progressive Contemporary Dance and Ballet Association z Finlandii, Eko Dance Projects z Kanady, polską Fundacją Rozwoju Tańca oraz Dance (sic!) Association.

Współpracujemy z instytucjami i miastami Litwy, Białorusi i Rosji. Chcielibyśmy rozwinąć nasze sieci kontaktów z podmiotami działającymi w obszarze kultury w krajach należących do Partnerstwa Wschodniego – okazją będzie zaangażowanie Gdańska w bezpośrednią organizację artystycznej ekspedycji do krajów Europy Wschodniej w ramach projektu Four Corners of Europe oraz udział w projekcie DNA miasta realizowanym na Ukrainie.

Impulsem dla nawiązania nowych kontaktów z instytucjami w obszarze kultury w Europie ma być także wyłonienie dyrektora artystycznego w ramach międzynarodowego konkursu. Głęboko wierzymy, że pozwoli to na pogłębienie relacji z wybranymi instytucjami oraz nawiązanie zupełnie nowych kontaktów.

13. *Na czym polega nowatorski charakter projektu?*

Innowacja to dla nas zmiana standardów zarządzania, ukierunkowanie miasta na kulturę, oparcie programu o projekty dotyczące zagadnień przyszłości, postawienie na wolność i solidarność w kulturze oraz wprowadzenie nowatorskich rozwiązań podczas realizacji projektu Europejskiej Stolicy Kultury.

W europejskim wymiarze wykorzystamy symboliczne znaczenie Gdańska do:
- sprowadzenia idei solidarności na poziom współpracy obywateli,
- debaty na temat wolności w kulturze,
- prezentacji sztuki dyskursywnej,
- wprowadzenia kultury kaszubskiej w międzynarodowy obieg.

W wymiarze „miasto i jego obywatele" wdrażamy narzędzia umożliwiające:
- rozwój kultury jako obszaru partycypacji i solidarności społecznej,
- demokratyzację przestrzeni publicznej poprzez sztukę,
- integrację Metropolii.

Ponadto innowacyjne są dla nas:
- aktualizacja strategii miasta. W 2009 roku powstał dokument Gdańsk – Kultura, w którego głównych celach i wskazaniach znalazły się zupełnie nowe punkty, spójne z założeniami programu kandydatury Gdańsk 2016. Od tego momentu praca nad programem Europejskiej Stolicy Kultury stanowi również spójny materiał dla nowej strategii miasta po roku 2015,
- model ewaluacji – stały monitoring projektów kulturalnych dla instytucji kultury,
- ewaluacja działalności dyrektorów instytucji kultury,
- model metropolitalnego wolontariatu,
- projekty służące integracji obszaru metropolitalnego,
- wprowadzenie zmian w systemie zarządzania kulturą:
  - systematyczny wzrost programu grantów (od 500 tysięcy w roku 2008 do 3,5 milionów w roku 2011),
  - wprowadzenie grantów wieloletnich,
  - powołanie ciał doradczych: Rada Kultury Gdańskiej przy Prezydencie Miasta, Rada Młodych, Grupa Przedstawicieli Miast Metropolii, Rada Metropolitalna,
- parytet dla debiutów i prawykonań w projekcie Gdańsk 2016 (30%),
- synergia działań i współoddziaływanie projektów o wymiarze europejskim i lokalnym,
- współpraca z Pomorskim Klastrem ICT/ETI skupiającym 150 firm w celu dostarczenia nowych technologii teleinformatycznych dla programu,
- zmiana polityki kulturalnej miasta w kierunku partycypacji mieszkańców,
- komunikacja dotycząca gdańskiej kultury i wydarzeń kulturalnych: międzynarodowa i ogólnopolska, z wykorzystaniem nowych narzędzi i kanałów komunikacji.

Wdrożenie innowacyjnych i nowatorskich rozwiązań służy spójnej i jednocześnie kompleksowej ofercie programowej oraz stworzeniu zintegrowanego systemu planowania i zarządzania kulturą na obszarze Metropolii zgodnie z wolą jej mieszkańców.

Innowacyjność programu Gdańsk i Metropolia Europejska Stolica Kultury 2016 realizowana jest na trzech poziomach: programowym, systemowym, marketingowym. Diagnoza i długofalowy wpływ innowacyjności na każdym z poziomów będzie znaczącym elementem ewaluacji całego projektu.

14. *Jakie będą w przypadku przyznania miastu tytułu Europejskiej Stolicy Kultury średnio- i długoterminowe skutki obchodów z punktu widzenia społeczności, kultury i samego miasta? Czy władze miejskie mają zamiar złożyć publiczną deklarację intencji w zakresie okresu następującego po roku obchodów?*

Europejska Stolica Kultury to projekt, który zmieni Gdańsk. Zmiany w postrzeganiu miasta, świadomości mieszkańców, ich większe zaangażowanie w życie społeczne to najbardziej przez nas pożądany, jako trwały i długofalowy, skutek obchodów. Kultura jest dla nas narzędziem do budowania solidarności na co dzień w wymiarze lokalnym. Projekt przyniesie także zmiany na wielu poziomach funkcjonowania miasta: ekonomicznym, wizerunkowym, architektonicznym, odnoszącym się do zarządzania strategicznego. Zmieni się gdańska kultura, jej model zarządzania, finansowania i promocji.

Definiując nasze cele (opisane w rozdziale I, s. 10–13) i projektując model ewaluacji (opisany w rozdziale VI, s. 117–119), myśleliśmy o korzystnych dla społeczności, kultury i miasta skutkach zarówno w perspektywie średnio-, jak i długoterminowej.

SPOŁECZNOŚĆ

Średnioterminowe skutki

- Identyfikacja mieszkańców z nową wizją Gdańska jako miasta kultury wolności oraz zaangażowanie na rzecz realizacji tej wizji.
- Szeroko przeprowadzane analizy dotyczące potrzeb mieszkańców poszczególnych dzielnic w rezultacie przyniosą działania kulturalne, które spełniać będą ich oczekiwania, a dzięki temu pozwolą się z nimi identyfikować i w nich uczestniczyć w ramach obchodów ESK.
- Wzmocnienie i docenienie społeczności lokalnych. Stawiamy na wzrost poczucia tożsamości i dumy ze swojego najbliższego otoczenia. Sukces widzimy w wykorzystaniu programów i projektów rewitalizacyjnych, zwróceniu uwagi na dzielnice, czemu służy między innymi tworzenie węzłów kulturalnych – miejsc promieniujących na okolicę (opisane szerzej w rozdziale I, s. 19).
- Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z przemysłami kreatywnymi, nowymi technologiami, nowymi produktami turystyki kulturowej, usługami związanymi z ruchem turystycznym.

Długoterminowe skutki

- Rozwój mechanizmów partycypacji społecznej w zakresie polityki miejskiej, w szczególności polityki kulturalnej. Już na etapie starań zostały zastosowane narzędzia, które wypracowane i wprowadzone będą podczas realizacji projektu – konsultacje, rozpoznawanie potrzeb, kreowanie możliwości wyboru i współtworzenia konkretnych rozwiązań i projektów angażujących w działania mieszkańców. W proces tworzenia programu zaangażowani byli przedstawiciele wielu środowisk, instytucji, grup. Projekty w paśmie Moja dzielnica też stolica poddane były konsultacjom społecznym (konsultacje przeprowadzone przez PBS DGA, patrz rodział I, s. 50).
- Stworzenie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej. Między innymi w tym celu powołujemy Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, który przyniesie mieszkańcom szereg ułatwień i zachęt, pozwalając na działanie na rzecz społeczności.

- Zwiększenie wrażliwości mieszkańców na kwestie związane z różnorodnością i grupami mniejszościowymi poprzez realizację projektów skierowanych do szczególnych grup, w tym zadbanie o dostępność wydarzeń w ramach obchodów dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Istotnym efektem projektu dla Kaszubów, a także dla mieszkańców Gdańska, będzie wypromowanie unikalnej kultury kaszubskiej na skalę europejską.
- Stworzenie obywatelom Gdańska i Metropolii bogatych możliwości praktykowania solidarności na co dzień, opartej na współpracy i pomocy międzyludzkiej realizowanej w codziennym życiu obywateli.
- Poprawa jakości życia w mieście zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i infrastrukturalnym – miasto bardziej przyjazne dla swoich mieszkańców i przyjezdnych.
- Znaczące poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej dla społeczności, szczególnie w zakresie działań edukacyjnych i wydarzeń odbywających się w poszczególnych dzielnicach, czyli takich działań, które nie mają jednorazowego charakteru i są bliskie mieszkańcom. Efekt ten osiągniemy poprzez realizację programu, w którym obecność modułów edukacyjnych jest jednym z priorytetów, a szczególne miejsce zajmują projekty dzielnicowe, nawiązujące do sąsiedzkiej współpracy. Mechanizm wspierania debiutów przyczyni się do wzbogacenia oferty kulturalnej, zwiększając ilość nowych dzieł i wydarzeń.
- Zainteresowanie i wzrost świadomości mieszkańców dotyczącej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji w niej projektów artystycznych, prowadzić będzie do szerszego udziału mieszkańców w decyzjach samorządu dotyczących Gdańska.
- Wzrost uczestnictwa i zainteresowania mieszkańców wydarzeniami kulturalnymi także poprzez konsekwentne mechanizmy wspomagające dostęp do dóbr kultury. Już podczas starań o tytuł zainicjowane zostały programy, których celem jest zwiększenie dostępności do kultury. Należą do nich między innymi wprowadzona przez miasto Gdańsk „Karta Dużej Gdańskiej Rodziny", która oprócz darmowego korzystania z komunikacji miejskiej upoważnia do bezpłatnych lub ze zniżką wejściówek do instytucji kultury czy wprowadzona przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. J. Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku „Karta do Kultury", umożliwiająca zakup tańszych biletów (do 50%) na wydarzenia kulturalne w Trójmieście dla stałych czytelników.

Z punktu widzenia realizacji projektu ESK nie możemy pominąć jego oddziaływania długofalowego na społeczność Metropolii, zwłaszcza że trwające od lat działania formalne nie doprowadziły do ustanowienia terenów metropolitalnych na obszarze Polski. Wierzymy, że ten proces nastąpi i projekt ESK przyczyni się do integracji obszaru metropolitalnego poprzez kulturę.
Ważne skutki w tym aspekcie to:

- poczucie identyfikacji z Metropolią z zachowaniem szacunku i poczucia przynależności do społeczności lokalnej,
- synergia pomiędzy miastami Metropolii w działaniach kulturalnych, promocyjnych i związanych z turystyką,
- stworzenie szerokiej i bogatej oferty zagospodarowania czasu wolnego.

KULTURA

Średnioterminowe skutki

- Nowa infrastruktura stwarzająca warunki dla rozwoju, na przykład Centrum Muzyczno-Operowe, Muzeum Sztuki Nowoczesnej oraz adaptacja nowych przestrzeni na cele kulturalne w ramach realizacji projektów (między innymi tereny postoczniowe na projekty Alternativa, Wikipolis).
- Przygotowanie i zwiększenie liczby profesjonalnych kuratorów, menedżerów i specjalistów w obszarze kultury. Powstanie nowa, związana z miastem, kadra dla kultury, bez której nawet najlepsze praktyki nie miałyby szans na realizację. To wzmocnienie kultury w zakresie kadry, finansowania i zarządzania będzie wspomagane instytucjonalnie i infrastrukturalnie.

- Zmiana modelu zarządzania i finansowania kultury z jednoczesnym systematycznym zwiększaniem nakładów na kulturę, które utrzyma się również po roku 2016. Zmianie ulegnie także sposób wydatkowania środków.
- Rozwój systemu grantów miejskich, dostępnych na równych zasadach dla wszystkich podmiotów pozainstytucjonalnych realizujących projekty kulturalne.
- Trwałe partnerstwa między sektorem kultury i innymi, między innymi w celu rozwoju nowych form finansowania z wielu źródeł od poziomu miasta, regionu, państwa do Unii Europejskiej.
- Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w tworzeniu życia kulturalnego Gdańska, dostrzeganie ich potrzeb i potencjału zarówno przez administrację, jak i instytucje kultury.

Długoterminowe skutki

- Poszerzenie oferty kulturalnej o nowe podmioty działające w obszarze kultury, na przykład Dom Chodowieckiego, Szkołę Debaty, Centrum Wolnej Kultury, Muzeum Praw Człowieka, Galerię na Wodzie, czy te powstałe podczas starań o tytuł: Europejskie Centrum Solidarności, Gdański Teatr Szekspirowski i Gdańską Galerię Miejską.
- Długoterminowe partnerstwa i wypracowane dobre praktyki w zakresie współpracy sektora kultury z biznesem.
- Stworzenie nowych obszarów dla współpracy sektora kultury i nowych technologii dzięki realizacji programu obchodów, w którego wątkach tematycznych silnie obecny jest motyw interakcji pomiędzy kulturą a nowymi technologiami.
- Wypracowane dobre praktyki w zakresie zarządzania projektami kulturalnymi, z wykorzystaniem metod zarządzania projektami, zarządzania finansami w projektach kulturalnych i ewaluacji projektów, staną się stałymi i standardowymi sposobami zarządzania kulturą w instytucjach i Urzędzie Miejskim w Gdańsku.
- Silne powiązanie miasta z kulturą w wymiarze społecznym i gospodarczym.
- Uzyskanie efektu synergii w działaniach instytucji kultury dzięki przedsięwzięciom realizowanym w partnerstwach, uzupełnianiu się ofert instytucji, wymianie świadczeń i doświadczeń. Jest to dla nas bardzo ważny aspekt, dlatego będzie, obok innych czynników, podlegał badaniu w czasie ewaluacji.
- Rozbudowanie systemu informacji kulturalnej, który będzie funkcjonował również po zakończeniu projektu.
- Racjonalne planowanie wydarzeń kulturalnych i Metropolii, które umożliwi równomierne rozłożenie wydarzeń w kalendarzu imprez. Powstaną rozwiązania systemowe pozwalające na koordynowanie imprez. Obchody roku 2016 stanowić będą modelowe rozwiązanie dla planowania kalendarza kulturalnego w kolejnych latach.
- Wypracowane dobre praktyki współpracy pomiędzy instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi i Urzędem Miejskim w Gdańsku przyczynią się do dialogu w najważniejszych sprawach dotyczących rozwoju kultury w mieście.

MIASTO

Średnioterminowe skutki

- Przywrócenie „wodnego” charakteru Gdańska, zwrócenie się miasta ku różnorodnym w swoim charakterze szlakom wodnym – od rzek i kanałów po tereny nadmorskie – za sprawą realizacji projektów związanych z ożywieniem dróg wodnych w mieście.
- Wzrost ruchu turystycznego już w okresie przygotowania i w roku realizacji programu obchodów przyniesie bezpośrednie skutki ekonomiczne, wzrost przychodów, powstanie nowych miejsc pracy, nowych przedsiębiorstw.
- Podwyższenie standardu obsługi ruchu turystycznego, między innymi dzięki programowi Welcome to Gdańsk. W szczególności zwiększy się jakość obsługi zagranicznych gości, głównie poprzez większą dostępność informacji w językach obcych.

Długoterminowe skutki

- Nowe pozycjonowanie Gdańska w Polsce i w Europie. Dzięki Europejskiej Stolicy Kultury Gdańsk stanie się jednym z najważniejszych ośrodków kulturalnych w Polsce, umacniając tym samym swoją pozycję najważniejszego ośrodka kulturalnego w Polsce Północnej. Jednocześnie będzie kulturalnie oddziaływał na inne miasta w basenie Morza Bałtyckiego.
- Utrwalenie wizerunku Gdańska w Europie jako ośrodka debaty. Miejsca dyskusji o europejskich wartościach, znaczeniu wolności i solidarności, nowych prądach w sztuce, znaczeniu przemysłów kreatywnych, kulturze jako strategii rozwojowej.
- Trwałe skutki w aspekcie architektonicznym i urbanistycznym: nasycenie kulturą różnych części miasta poprzez realizację projektów związanych z rewitalizacją, a także tworzenie lokalnych węzłów kulturalnych, promieniujących na otoczenie.
- Zmiana w postrzeganiu terenów postoczniowych: od terenów zdegradowanych, industrialnych do nowych, inspirujących przestrzeni dla kultury, traktowanych jako komponent kulturowy w rozwoju nowej dzielnicy Młode Miasto. Zmiana nastąpi zarówno poprzez projekty realizowane na terenach postoczniowych (Wikipolis, Alternativa), jak i działalność instytucji tam położonych (Europejskie Centrum Solidarności, IS WYSPA, pracownie artystyczne).
- Demokratyzacja przestrzeni publicznej przez sztukę dzięki takim projektom, jak między innymi Kolekcja Malarstwa Monumentalnego, Galeria Zewnętrzna Miasta Gdańska, Miejskie Znaki Kultury.
- Rozwój miasta w obszarze turystyki i gospodarki, także dzięki tworzeniu nowych produktów turystyki kulturowej (między innymi Kolekcja Malarstwa Monumentalnego, Schody Wolności), stałej oferty dla turystów zainteresowanych kulturą (cykliczne festiwale). Skutki projektu dla miasta, także w aspekcie turystyki i ekonomii, będziemy monitorować w procesie ewaluacji.

Czy władze miejskie mają zamiar złożyć publiczną deklarację intencji w zakresie okresu następującego po roku obchodów?

Władze miejskie zamierzają kontynuować obraną drogę rozwoju poprzez kulturę. Zwrot w kierunku kultury ma dla Gdańska znaczenie strategiczne i znacząco wpływa na rozwój miasta.

Strategia

Podczas starań o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 miasto stworzyło założenia realizacyjne dla programu Gdańsk – Kultura, nawiązujące do hasła kandydatury ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***. Dokument, w którym zostały zapisane cele operacyjne do 2015 roku, stanie się podstawą tworzenia długofalowej strategii dla Gdańska, która będzie opracowana w latach 2012–2014 i realizowana od 2015 roku.

Rozwiązania

Miasto planuje również opracowanie i wdrożenie programu zarządzania instytucjami kultury, który będzie wspierał funkcjonowanie instytucji kultury i stanie się integralną częścią ich działania. Dodatkowo, wypracowany na potrzeby projektu Gdańsk 2016, model ewaluacji zostanie wprowadzony jako stały i standardowy sposób badania projektów kulturalnych w instytucjach i Urzędzie Miejskim w Gdańsku oraz w systemie oceny dyrektorów instytucji kultury. Miasto będzie wspierać działania oraz tworzenie systemowych rozwiązań zmierzających do zrównania wszystkich podmiotów realizujących projekty kulturalne w ubieganiu się o środki publiczne. Będzie również dążyło do wprowadzenia licencji Creative Commons na dzieła, projekty finansowane ze środków publicznych. Wprowadzenie szerokiego programu rezydencyjnego spowoduje przyciągnięcie do miasta twórców zagranicznych, których obecność istotnie wpłynie na wzmocnienie dialogu międzykulturowego. Podstawą do wprowadzenia programu rezydencyjnego są podejmowane w ramach kandydatury Gdańska projekty, znajdujące się w programie obchodów.

Istotna jest dla nas także informacja o wydarzeniach kulturalnych i ich promocja w mieście. Gdańsk planuje wprowadzenie sieci miejskich punktów informacji kulturalnej – infokiosków, których zakres działania będzie obejmował przekaz informacji kulturalnej, turystycznej oraz komunikacyjnej, a także sprzedaż biletów na wydarzenia kulturalne. Jest to ważna deklaracja, ponieważ poszerzy zasięg ogólnodostępnej informacji kulturalnej na obszar metropolitalny.
Sieć punktów informacji kulturalnej będzie rozwijała się w ramach projektu Gdańsk 4D, który obejmie również projekt digitalizacji zasobów kulturalnych i dziedzictwa kulturowego. Inicjatywy te wpisują się w zakres programu powstającego obecnie klastra branż kreatywnych, który uzyska silne wsparcie miasta.

Wydarzenia
Miasto deklaruje kontynuację wydarzeń kulturalnych, które powstały w związku ze staraniami o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury, i które znajdą się w programie roku 2016. Będą to między innymi Solidarity of Arts, Europejski Poeta Wolności, Gdański Festiwal Tańca, projekt Art & Science, festiwal All About Freedom, Miejskie Znaki Kultury, Monumental Art, Narracje (opisane szerzej w rozdziale II i tabeli projektów)

Starania o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 pokazują zmianę w myśleniu strategicznym miasta, które stawia na kulturę. Jednocześnie uświadamiają wagę planowania i realizowania projektów długofalowych w procesie zrównoważonego rozwoju. Stąd wiele podjętych działań będzie kontynuowanych i rozwijanych po roku 2016. Gwarantuje to powołana przez Miasto Instytucja Kultury Gdańsk 2016.

15. *Jak przebiegało opracowanie projektu kandydatury?*

Inicjatywa – oddolnie i solidarnie
Starania o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury przez Gdańsk zainicjowała realizacja wspólnych projektów w ramach Europejskiej Stolicy Kultury. Gdańsk został zaproszony do współpracy przy projekcie Cities on the Edge w ramach przygotowań do obchodów Liverpool 2008. W projekt zaangażowały się dwie gdańskie instytucje kultury: Nadbałtyckie Centrum Kultury i CSW ŁAŹNIA. Wspólny projekt stał się katalizatorem działań i inspiracją dla gdańskich środowisk, a zaraz potem władz miasta. Dowodem świadomości niepowtarzalnej szansy, jaka stoi przed Gdańskiem, była jednogłośna decyzja Rady Miasta o starcie w konkursie o tytuł ESK. Kolejnym krokiem było ogłoszenie międzynarodowego konkursu na koncepcję i strategię projektu. Gdańsk jako jedyne z polskich miast-kandydatów zdecydował się na formułę otwartego konkursu międzynarodowego. Jury reprezentujące szeroką grupę inicjatorów i interesariuszy projektu (artyści, przedstawiciele środowisk akademickich, dziennikarze i przedstawiciele władz miasta oraz regionu) wybrało koncepcję autorstwa Aleksandry Szymańskiej i Romualda Pokojskiego opartą na haśle przewodnim ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***.

Biuro Gdańsk 2016 – wsparcie władz miasta i regionu
Na podstawie zwycięskiej koncepcji w sierpniu 2008 roku utworzone zostało biuro Gdańsk 2016. Jego zespół odpowiedzialny jest za przygotowanie aplikacji oraz koordynację wszystkich działań związanych z kandydaturą. Komórką Urzędu bezpośrednio odpowiedzialną za współpracę z biurem Gdańsk 2016 jest Biuro Prezydenta Miasta ds. Kultury. Koordynuje ono także współpracę z kluczowymi dla projektu wydziałami Urzędu Miasta, z których każdy wydelegował reprezentanta ds. ESK 2016. Dowodem determinacji i zdecydowanej polityki władz co do projektu Europejskiej Stolicy Kultury była uchwała Rady Miasta, gwarantująca trzyletni poziom finansowania, odnoszący się do całego okresu kandydatury. Ma to szczególne znaczenie, gdyż z reguły miejskie projekty z dziedziny

kultury funkcjonowały dotychczas w oparciu o corocznie uchwalane budżety. Miasto zaprosiło zespół Gdańska 2016 do pracy nad przygotowaniem nowej strategii kultury.

Kandydatura Gdańska jest budowana także przy wsparciu całego regionu. Odnosi się to zarówno do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, jak i władz miast i gmin obszaru metropolitalnego. Ich samorządy wydelegowały przedstawicieli do współpracy z biurem Gdańsk 2016. Tworzą oni grupę roboczą ds. współpracy z miastami Metropolii.

Sieć współpracy i poparcia – mieszkańcy, specjaliści, władze
Jednym z pierwszych działań podjętych przez biuro Gdańsk 2016 było jak najszersze informowanie o projekcie oraz budowa poparcia wśród mieszkańców Gdańska i Metropolii. Od jesieni 2008 roku biuro Gdańsk 2016 przeprowadziło kilkadziesiąt spotkań o charakterze informacyjno-konsultacyjnym dla przedstawicieli wszystkich środowisk i sfer życia, które obejmowałby projekt Europejskiej Stolicy Kultury.

W rezultacie biuro Gdańsk 2016 uzyskało oficjalne poparcie i nawiązało bliską współpracę ze wszystkimi kluczowymi instytucjami w regionie zarówno w dziedzinie kultury i sztuki, jak i sportu, turystyki, edukacji i biznesu. Deklaracje poparcia dla projektu wyrazili przedstawiciele władz wszystkich jednostek samorządu terytorialnego obszaru metropolitalnego (opisane szerzej w rozdziale I, s. 17). Niezwykle ważne było także poparcie Prezydenta Lecha Wałęsy, który objął przewodnictwo nad Komitetem Honorowym.

Zespół programowo-doradczy – konsultacje, pomysły, współpraca
W ramach przygotowania aplikacji biuro Gdańsk 2016 utworzyło zespół programowo-doradczy, którego rola miała być zbliżona do tej pełnionej często przez Radę Programową. Składa się on z dziesięciu grup skupiających przedstawicieli głównych instytucji, organizacji, jednostek i firm reprezentujących dane środowisko, grupę społeczną czy sektor. Zespół jest głównym narzędziem konsultującym wypracowane projekty, wchodzące w skład obchodów na rok 2016.
Grupy tematyczne zespołu programowo-doradczego:
- Grupa ds. kultury i sztuki
- Grupa ds. sportu i rekreacji
- Grupa ds. turystyki i hotelarstwa
- Grupa ds. wolontariatu (grupa odpowiedzialna za opracowanie modelu wolontariatu Gdańsk 2016. Model ma wymiar metropolitalny i jest nowatorski w skali kraju)
- Grupa ds. biznesu i przedsiębiorczości
- Grupa ds. nauki i edukacji
- Grupa ds. współpracy z miastami Metropolii
- Grupa ds. przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
- Grupa ds. mniejszości narodowych, etnicznych i kultury Kaszub
- Grupa Rada Młodych (złożona z przedstawicieli dzieci i młodzieży)

Poza funkcją konsultacyjną poszczególne grupy tworzyły także zespoły robocze, które opracowały projekty dla programu Gdańsk 2016. Na szczególną uwagę zasługuje Rada Młodych. W czasie dwóch edycji (2009–2010, 2010–2011) dwudziestoosobowa grupa uczniów gdańskich szkół w wieku od 10 do 19 lat stworzyła projekty skierowane głównie do swoich rówieśników, rzeczywiście odpowiadające ich potrzebom. Dodatkowo przedstawiciele organizacji pozarządowych pracowali też nad projektami metodą warsztatową w ramach, realizowanego wspólnie z British Council, projektu Active Citizens – Aktywna Społeczność (lata 2009–2011).

Stworzone w grupach projekty stanowią ważny element programu, obok projektów autorskich, projektów opracowanych oddolnie przez animatorów, indywidualnych artystów, organizacje pozarządowe oraz mieszkańców w ramach Banku Pomysłów, a także projektów tworzonych przez sam zespół Gdańsk 2016.

Współpraca zagraniczna – wymiana doświadczeń, wspólne projekty

Istotne znaczenie dla prac nad kandydaturą miały konsultacje i współpraca zagraniczna z aktualnymi i byłymi Europejskimi Stolicami Kultury, z miastami, z którymi połączyły nas wspólne projekty kulturalne. W pracę nad aplikacją zaangażowano także międzynarodowych ekspertów z dziedziny kultury i programu Europejska Stolica Kultury.

Aktywność zagraniczna biura to także kontakty i współpraca z międzynarodowymi sieciami miast (na przykład EUROCITIES, Związek Miast Bałtyckich), jak i organizacjami (na przykład Intercult, Culture Action Europe). Zaowocowały one nowymi ideami oraz konkretnymi projektami ujętymi w aplikacji.

Szczególnie cenne dla projektu Gdańsk 2016 są kontakty i współpraca z hiszpańskimi miastami-kandydatami ESK. Obecna współpraca i plany w zakresie projektów polsko-hiszpańskich zostały opisane szerzej w rozdziale I, s. 20–25.

Działania angażujące – włącz się!

Podstawą działań angażujących biura Gdańsk 2016 były codzienne spotkania z przedstawicielami wszystkich środowisk Metropolii, począwszy od polityków, przez artystów, media, ludzi biznesu na mieszkańcach poszczególnych dzielnic skończywszy. Celem było jak najbardziej bezpośrednie włączenie wszystkich w tworzenie kandydatury Gdańska.

Przez trzy lata współpracowaliśmy z organizatorami niemal wszystkich wydarzeń, przy których mogliśmy być obecni z informacjami na temat starań, z akcjami skierowanymi do uczestników lub ankietami badającymi potrzeby i opinie mieszkańców. Ponadto udział przybierał formę patronatów, wspierania finansowego, organizacyjnego i promocyjnego. Biuro inicjowało także autorskie inicjatywy i działania angażujące: gry miejskie, inicjatywy sąsiedzkie, projekty edukacyjne, konkursy, debaty organizowane wspólnie z mediami z udziałem osobowości z całej Metropolii i inne. Podstawowym założeniem był dialog, który umożliwił dostosowanie działań do oczekiwań współtwórców i odbiorców projektu Gdańsk 2016. Ponadto zainicjowane zostały takie działania, jak publikacja kwartalnego kalendarium kulturalnego Trójmiasta „Włącz się!" – pierwszego tego typu kompendium informacji o wydarzeniach Gdańska, Sopotu i Gdyni, publikacja Trójmiejskiego Magazynu Kulturalnego „Sztorm", wydawanego co miesiąc we współpracy z lokalnym odziałem „Gazety Wyborczej", stworzenie specjalnych sekcji ESK w lokalnych mediach (Trojmiasto.pl, Pomorska TV) czy nowych festiwali, które na stałe weszły do kalendarza kulturalnego miasta (między innymi Monumental Art, Narracje) oraz wspólne kampanie promocyjne dla projektów kulturalnych.

Jednak najcenniejszym efektem, jaki przyniosły projektowi Gdańsk 2016 działania angażujące, było pobudzenie i rozwój aktywności kulturalnej społeczności Metropolii, zarówno w wymiarze oddolnym, jak i instytucjonalnym.

W 2008 roku Biuro Prezydenta ds. Kultury wprowadziło system grantowy. Do chwili obecnej liczba składanych wniosków, jak i sama wysokość budżetu grantowego, zwiększyły się sześciokrotnie. Kilkadziesiąt projektów zostało zgłoszonych za pośrednictwem Banku Pomysłów. Innym przejawem zaangażowania, tym razem na poziomie władz, było utworzenie w roku 2009 Rady Kultury Gdańskiej przy Prezydencie Miasta. W jej skład weszli artyści, animatorzy i menedżerowie kultury oraz przedstawiciele mediów. Celem Rady jest pełnienie funkcji doradczej wobec Prezydenta, zwracanie uwagi na zjawiska i problemy dotyczące kultury Metropolii, szukanie i wspieranie rozwiązań promujących i integrujących działalność kulturalną oraz współdziałanie przy inicjatywach o szczególnym znaczeniu, jak na przykład projekt ESK.

Kolejny krok – synergia i progres
Wszystkie procesy i działania zainicjowane na preselekcyjnym etapie prac nad kandydaturą są kontynuowane.

Jedną z najważniejszych decyzji dotyczących zachowania ciągłości procesu zmian zainicjowanych wraz ze startem w konkursie o tytuł ESK jest przekształcenie biura Gdańsk 2016 w miejską instytucję kultury (luty 2011). Dowodzi to, że transformacje, którym uległ Gdańsk mają istotne znaczenie dla jego rozwoju, a władze chcą gwarantować ich ciągłość.

Aby kandydatura była jeszcze lepiej osadzona w lokalnej społeczności, a program w pełni korespondował z jej potrzebami, zainicjowano konsultacje dotyczące programu Gdańsk 2016. Badania dotyczyły pasma projektów Moja dzielnica też stolica, który ma kluczowe znaczenie dla wymiaru „miasto i jego obywatele". Konsultacje w dzielnicach Gdańska: Zaspa i Orunia rozpoczęły cykl badań, które będę prowadzone łącznie w ośmiu dzielnicach do końca 2011 roku. Badania przeprowadzone przez PBS DGA miały charakter zarówno jakościowy, jak i ilościowy. Wyniki pokazują oczekiwania mieszkańców odnośnie projektów i wydarzeń w ich najbliższej okolicy, dzięki czemu umożliwią dostosowanie projektów dzielnicowych do charakteru poszczególnych miejsc. Pomogą też wzmacniać lub wręcz budować kapitał społeczny.

Zwiększeniu wpływu mieszkańców na tworzenie kandydatury służył ogłoszony konkurs „Kultura 2.016". Uczestnicy mogli zgłaszać swoje projekty w trzech kategoriach:
- Wikipolis – projekty wykorzystujące najnowsze technologie i narzędzia komunikacji, szukające sposobów na wzmocnienie solidarności w życiu społecznym poprzez kulturę,
- Polska 2016 – projekty dotyczące kultury polskiej i oparte na sieci współpracy miast,
- Lokalne Lokomotywy, czyli tydzień kultury – projekty o wymiarze metropolitalnym, angażujące społeczności lokalne i prezentujące dorobek kulturalny ośrodków Metropolii.

Podjęte zostały też kroki zmierzające do lepszego zespolenia działań na poziomie metropolitalnym. W wybranych miejscowościach obszaru metropolitalnego przeprowadzony został projekt artystyczny „400 km do Europejskiej Stolicy Kultury", angażujący mieszkańców i lokalnych artystów.

Przedstawiciele władz miast i gmin obszaru metropolitalnego podpisali listy intencyjne, precyzujące udział i wkład finansowy w obchody ESK. Doprecyzowana została również struktura i funkcje Rady Metropolitalnej, koordynującej działania inicjowane na szczeblu lokalnym i gminnym. Dzięki temu poparcie całego obszaru metropolitalnego, stanowiące fundament działań już od momentu przystąpienia do konkursu, przekłada się teraz na konkretne deklaracje finansowe i realizacyjne. Kolejnym istotnym dla kandydatury działaniem jest udział w Obywatelskim Partnerstwie dla Kultury.

Praca nad kandydaturą nie była tylko pracą nad dokumentem, ale przeistoczyła się w proces zmian. Gdańsk obrał nowy kurs na przyszłość, w którym kultura będzie miała stale rosnące znaczenie.

WSPIERAJĄ GDAŃSK I METROPOLIĘ:

Lech Wałęsa – laureat Pokojowej Nagrody Nobla, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, lider Solidarności
Günter Grass – pisarz, laureat Literackiej Nagrody Nobla, Honorowy Obywatel Miasta Gdańska
Vaclav Havel – pisarz, dramaturg, lider demokratycznej opozycji w Czechosłowacji, pierwszy Prezydent Republiki Czeskiej
Timothy Garton Ash – historyk
Andrzej Fidyk – dokumentalista
Anda Rottenberg – kuratorka, historyczka sztuki
Elżbieta Sikora – kompozytorka
Łukasz Borowicz – dyrygent, dyrektor Polskiej Orkiestry Radiowej
Jean-Michel Jarre – kompozytor muzyki elektronicznej
Leszek Możdżer – kompozytor, pianista jazzowy i producent muzyczny
Krzysztof Knittel – kompozytor
Krzysztof Babicki – reżyser
Jacek Fedorowicz – aktor, satyryk
Barbara Krafftówna – aktorka
Jerzy Radziwiłowicz – aktor
Andrzej Wajda – reżyser
Halina Winiarska – aktorka
Grażyna Wolszczak – aktorka
Krzysztof Zanussi – reżyser
Alicja Boniuszko – balerina, choreografka
Jan Krzysztof Bielecki – Przewodniczący Rady Gospodarczej przy Prezesie Rady Ministrów
Jan Kozłowski – Marszałek Województwa Pomorskiego w latach 2002–2010, Europarlamentarzysta
Janusz Lewandowski – Komisarz Unii Europejskiej ds. budżetu
Jarosław Sellin – poseł, przewodniczący stowarzyszenia Pomorze XXI
Tadeusz Gocłowski – Arcybiskup
Peter Oliver Loew – historyk, tłumacz, znawca stosunków polsko-niemieckich
Hans-Lothar Fauth – Honorowy Obywatel Gdańska, Niemcy
Jan Drwal – Prezes Gdańskiego Towarzystwa Naukowego
Roman Kaliszan – Rektor Akademii Medycznej w Gdańsku w latach 2005–2008
Hubert Kołodziejski – Przewodniczący Zarządu Metropolitalnego Związku Komunikacyjnego Zatoki Gdańskiej
Wojciech Lubawski – Prezydent Kielc
Basil Kerski – Redaktor Naczelny polsko-niemieckiego magazynu „Dialog", Dyrektor ECS
Michał Maliszewski – Dyrektor Instytutu Polskiego w Lipsku
Tomasz Chłoń – Ambasador RP w Tallinie w latach 2005–2010
Jarosław Książek – Konsul Genaralny RP w Brześciu w latach 2005–2010
Barbara Labuda – Ambasador RP w Luksemburgu w latach 2005–2010
Ritt Bjerregaard – Burmistrz Kopenhagi
Urmas Kruuse – Burmistrz Tartu
Andrius Kupcinskas – Burmistrz Kowna
Mikko Pukkinen – Burmistrz Turku
Gints Skenders – Burmistrz Cesis
Christom Sommer – Burmistrz Lippstad
Peter Stephen – Lord Provost of Aberdeen
Almers Luviks – Przewodniczący Rady Miasta Rygi
Robert Grossman – Président de la Communauté urbaine de Strasbourg
Léon Jauzelon – Président de l'Association „Echanges sans Frontières"
Jacques Peyrat – Senator Departamentu Alp Nadmorskich, Francja

II

STRUKTURA PROGRAMU OBCHODÓW

1. *Jak zbudowany będzie całoroczny program przewidywanych przez miasto obchodów, gdyby przypadł mu w udziale tytuł Europejskiej Stolicy Kultury (główne założenia i ogólny temat obchodów)? Jak długo trwałyby obchody?*

Założenia programowe

Program jest rozwinięciem i konkretyzacją koncepcji Kultury Wolności. Tworzymy zintegrowany program obchodów, w którym myśl przewodnia, hasło obchodów oraz filary programowe pozostają ze sobą w ścisłym związku. Zależy nam na starannym doborze projektów, ich wzajemnym przenikaniu się oraz zachowaniu równowagi między działaniami w wymiarze artystycznym, społecznym i edukacyjnym.

	PROMOWANIE EUROPEJSKICH DEBAT O WOLNOŚCI I SOLIDARNOŚCI	POBUDZENIE ŻYCIA KULTURALNEGO	ADAPTACJA DO POSTINDUSTRIALNEGO MODELU GOSPODARKI	WZMOCNIENIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO I SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH	WZMOCNIENIE PROCESÓW METROPOLIZACJI	ROZWÓJ ZWIĄZKÓW POLSKI I EUROPY
DEBATA SOLIDARNOŚĆ ARTYSTÓW SPOŁECZNOŚCI W SIECI POZA UNIĄ KREACJE PRZESTRZEŃ CZAS WOLNY SĄSIEDZI POKOLENIA WOLNOŚĆ KULTURY KULTURA WOLNOŚCI	Projekty społeczne podnoszące jakość debaty publicznej, promujące debaty i spotkania dotyczące aspektów wolności i solidarności oraz spraw istotnych dla miasta i Europy. Prezentacja sztuki dyskursywnej i zaangażowanej społecznie. Projekty edukacyjne związane z erystyką oraz dotyczące narzędzi demokracji deliberatywnej.	Projekty angażujące i ułatwiające dostęp do uczestnictwa w kulturze. Różnorodne wydarzenia artystyczne na wysokim poziomie wykonawczym. Projekty edukacyjne rozwijające umiejętności artystyczne i wiedzę na temat kultury europejskiej.	Projekty społeczne związane z adaptacją do nowych potrzeb gospodarczych. Głównym zadaniem społecznym dla naszej pracy jest realizacja projektów przywracających mieszkańcom zdegradowane tereny postoczniowe. Propagowanie nowych rozwiązań technologicznych zwłaszcza w obszarze technologii teleinformatycznych. Rozwój i podnoszenie jakości oferty turystycznej. Projekty artystyczne związane z przemysłami kreatywnymi, zwłaszcza w obszarze sztuk performatywnych, designu, małej architektury, sztuk wizualnych, komiksu. Projekty edukacyjne rozwijające umiejętności zarządzania adresowane do menedżerów kultury, dotyczące ekonomii społecznej oraz projekty rozwijające wiedzę i umiejętności związane z nowymi technologiami.	Projekty społeczne służące wypracowaniu i stosowaniu dobrych praktyk sąsiedzkich. Projekty artystyczne związane z demokratyzacją przestrzeni publicznej poprzez sztukę, zwiększające identyfikację z miejscem zamieszkania, działania artystyczne realizowane przez i na rzecz wspólnot lokalnych. Projekty edukacji obywatelskiej w zakresie praw i obowiązków.	Projekty społeczne integrujące mieszkańców Metropolii oraz związane z tożsamością regionu. Projekty artystyczne prezentujące dorobek artystyczny regionu. Projekty edukacji obywatelskiej w zakresie tworzenia relacji dobrosąsiedzkich.	Projekty prezentujące kulturę kaszubską. Projekty artystyczne eksplorujące związki polskiej i europejskiej sztuki. Prowadzenie rezydencji artystycznych w ramach realizowanych projektów. Projekty edukacyjne wspierające integrację Unii Europejskiej.

Realizacja celów odbywa się przez projekty zgrupowane w dwóch filarach i dziewięciu wątkach tematycznych. Wątki tematyczne i projekty w nich zawarte często pozwalają na realizację kilku celów naszego programu.

Ponadto wyznaczone cele zrealizujemy poprzez:
- Skoncentrowanie uwagi na debatach
- Równomierne rozłożenie programu na cztery pory roku
- Utrzymanie zasady 30% dla debiutów i prawykonań
- Integrację kultury i nowych technologii
- Działania edukacyjne przy projektach artystycznych
- Nasycenie programu aspektem tożsamości i różnorodności
- Współpracę międzynarodową
- Kojarzenie zespołów twórczych oraz tworzenie warunków do realizacji projektów zespołowych
- Pełne zaangażowanie i współpracę instytucji kultury na każdym szczeblu: miejskim, metropolitalnym, krajowym i europejskim
- Umożliwienie organizacjom i artystom realizacji działań niezależnych
- Uwypuklenie rocznic, dat istotnych dla Gdańska, Polski i Europy
- Uwzględnienie terytorialnych i historycznych uwarunkowań Metropolii

WĄTKI TEMATYCZNE, CZYLI OD MOTTA DO PROGRAMU

Wątki tematyczne są rozwinięciem i dopełnieniem myśli przewodniej gdańskiej kandydatury wyrażonej w haśle obchodów ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***.

WĄTKI TEMATYCZNE FILARU WOLNOŚĆ KULTURY

W paśmie tym prezentujemy projekty dotyczące europejskiej tożsamości, wymiany i solidarności artystów, różnorodności kultur narodowych, poszukiwań twórczych i nowych technologii.

Debata. Projekty służące refleksji nad kondycją kultury i kierunkami jej rozwoju w zjednoczonej Europie. Prowadzenie europejskich debat na temat wolności i solidarności obywatelskiej. Projekty artystyczne o podłożu dyskursywnym i prezentacja sztuki krytycznej. Projekty służące rozwijaniu i kształceniu umiejętności debatowania.
Solidarność artystów. W tym wątku zwracamy uwagę na rolę współpracy w powstawaniu dzieł artystycznych. Projekty związane z koprodukcjami, rezydencjami, wymianami. Projekty realizowane przez grupy twórcze. Działania na rzecz mobilności artystów i ich dzieł. Projekty służące łączeniu twórców z różnych dziedzin sztuki.
Społeczności w sieci. Projekty związane ze współpracą przez internet, sieciami wymiany informacji. Projekty realizowane z wykorzystaniem systemów rzeczywistości rozszerzonej (augmented reality). Projekty artystyczne w obszarze cyberkultury.
Poza Unią. Projekty związane ze współpracą Unii Europejskiej z innymi regionami Europy i świata, dialog międzykulturowy, promocja idei demokratycznych.
Kreacje. Projekty, w których na pierwszy plan wysuwa się ich nowatorski charakter oraz poszukiwania twórcze w oparciu o nowe technologie i kierunki w sztuce. Projekty związane z przemysłami kreatywnymi i nauką.

WĄTKI TEMATYCZNE FILARU KULTURA WOLNOŚCI

Projekty, które zmieniają nasze otoczenie, integrują i podnoszą dumę mieszkańców, rewitalizują dzielnice, uwypuklają walory turystyczne miasta i regionu.

Przestrzeń. Projekty związane z przestrzenią miejską, strefami publicznymi, jak place, ulice, deptaki, tereny nadmorskie i nadrzeczne, kanały, kluby, kawiarnie, instytucje kultury. Projekty służące trwałej zmianie przestrzeni publicznej przez sztukę.
Czas wolny. Projekty związane z aktywnym wypoczynkiem, adresowane zarówno do turystów, jak i mieszkańców. Projekty podnoszące jakość usług turystycznych. Projekty związane z turystyką kreatywną.
Sąsiedzi. Projekty związane z działaniami na poziomie dzielnic, miast i obszaru metropolitalnego. Projekty dzielnicowe realizowane w oparciu o współpracę sąsiedzką. Działania zapobiegające wykluczeniu, związane z rewitalizacją, wielokulturowością oraz integracją społeczności lokalnych i prezentacją bogactwa kulturowego regionu. Projekty związane z konsolidacją Metropolii.
Pokolenia. Projekty służące budowaniu więzi i solidarności między pokoleniami. Projekty familijne propagujące model wspólnego uczestnictwa w kulturze. Projekty związane z tożsamością i pamięcią, poszukujące relacji między pamięcią ludzi a historią miejsca.

Jak długo trwałyby obchody?

Obchody będą trwały od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku, jednak działania programowe znacznie wykraczają poza te ramy. Przy realizacji programu Europejskiej Stolicy Kultury możemy wyróżnić cztery okresy: czas konkursu od 2007 do 2011 roku, okres przygotowań od 2012 do 2015 roku, obchody ESK w 2016 oraz okres kontynuacji od 2017 do 2020 roku. Na program składają się projekty wieloletnie, projekty całoroczne, festiwale realizowane cyklicznie, a trwające od kilku dni do kilku tygodni oraz jednodniowe wydarzenia masowe.

W czasie konkursu (2007–2011) powstały między innymi następujące przedsięwzięcia: All About Freedom, Europejski Poeta Wolności, Alternativa, Solidarity of Arts, Monumental Art, Gdańska Szkoła Muralu, Narracje, Welcome to Gdańsk, Blog Forum Gdańsk, Gdański Festiwal Muzyczny, Art & Science.

W czasie przygotowań (2012–2015) uruchomimy projekty wieloletnie, między innymi Cities on the Edge, Four Corners of Europe, European Performing Arts Trade Exposition EPAT EXPO, Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016, Moja dzielnica też stolica, Żywa Pamięć Gdańska. W tym czasie powstaną: Europejskie Centrum Solidarności, Gdański Teatr Szekspirowski, Muzeum II Wojny Światowej, Galeria na Wodzie.

Rok obchodów Europejskiej Stolicy Kultury (2016) zostanie wzbogacony o projekty całoroczne jak Wikipolis, trwające kilka miesięcy jak Lokalne Lokomotywy oraz spektakularne wydarzenia jednorazowe, takie jak ceremonia otwarcia i zakończenia, Dzień Plażowicza – wielki piknik metropolitalny czy specjalny koncert „Przestrzeń Wolności".

Lata 2017–2020 to okres bezpośredniego wpływu Europejskiej Stolicy Kultury na życie kulturalne miasta i regionu. Realizowane będą kolejne edycje festiwali, projekty edukacyjne na przykład Szkoła Debaty. Istotnym momentem będą obchody 1020 lat Gdańska, których organizacja pozwoli utrzymać zainteresowanie zarówno wśród turystów, jak i mieszkańców. Również wystawa 95 tez, czyli 500 lat protestantyzmu potrwa do końca 2017 roku. Na kolejne lata oferta instytucji kultury będzie bogatsza o możliwość prezentacji dzieł powstałych podczas realizacji takich projektów, jak Gedanit czy Solidarity of Arts. Swoją działalność prowadzić będą nowo powstałe Muzeum Praw Człowieka, Centrum Wolnej Kultury. Liczymy również, że będzie to czas rozpoczęcia budowy Centrum Muzyczno-Operowego oraz Muzeum Sztuki Współczesnej. Ponadto zostaną przygotowane specjalne publikacje z serii ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***, które posłużą do archiwizacji projektów, popularyzacji poruszanych przez nie zagadnień i na potrzeby edukacji. Materiały zostaną udostępnione w domenie publicznej na zasadach wolnych licencji.

DRAMATURGIA OBCHODÓW

Dramaturgię rozumiemy jako rozłożenie w czasie wydarzeń ze wskazaniem tych, które w sposób szczególny mają wpływ na dynamikę obchodów, a ich symboliczny charakter oddaje myśl przewodnią programu. Zgodnie z rytmem czterech pór roku zakładamy równomierne rozłożenie wszystkich projektów na osi czasu. Harmonogram prac na lata 2011–2017 obejmuje wszystkie etapy projektów: czas ich planowania, produkcję, realizację oraz część administracyjną, czyli wszystkie działania ściśle powiązane z opracowaniem, konsultacjami i ewaluacją projektu.
W naszym programie punkt kulminacyjny obchodów przypada na 31 sierpnia 2016 roku. Ta historyczna data powstania Solidarności jest dla nas idealnym momentem na podkreślenie związków miasta z Europą.

CEREMONIA OTWARCIA EUROPEJSKIEJ STOLICY KULTURY

Inauguracja Roku Wolności i Solidarności
Naszą propozycją jest widowisko inspirowane hasłem obchodów ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***. Zależy nam na tym, żeby było ono zapowiedzią całego programu i zaprezentowało jego idee i wątki przewodnie. Wyboru reżysera lub grupy realizatorów dokona Dyrektor Artystyczny. Uważamy jednak, że scenariusz widowiska powinien zostać wyłoniony w otwartym międzynarodowym konkursie.

PUNKT KULMINACYJNY OBCHODÓW

Solidarność i początek nowej Europy
Punktem kulminacyjnym obchodów będą trzy wydarzenia: festiwal Solidarity of Arts, w ramach którego odbędzie się koncert „Przestrzeń Wolności" oraz Europejski Kongres „Wolność Kultury. Kultura Wolności". Imprezy, które swym rozmachem i wysokim poziomem prezentowanego repertuaru w należyty sposób oddają ducha wolności i solidarności. Solidarity of Arts to festiwal nastawiony na prawykonania utworów powstałych we współpracy artystów z różnych dziedzin. Natomiast kongres, bezpośrednio odwołujący się do hasła obchodów ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***, będzie platformą do debaty nad kondycją kultury w kontekście nowych technologii. „Przestrzeń Wolności", koncert dla ponad 100 tysięcy widzów, zorganizujemy 31 sierpnia. Jest to dzień podpisania przez Lecha Wałęsę Porozumień Sierpniowych kończących strajk w Stoczni Gdańskiej.

CEREMONIA ZAKOŃCZENIA EUROPEJSKIEJ STOLICY KULTURY

Schody Wolności
Każdego dnia od 27 grudnia do nocy sylwestrowej odbywać się będzie uroczyste zamknięcie kolejnych projektów całorocznych i metropolitalnych. Symbolem Europejskiej Stolicy Kultury w Gdańsku będzie instalacja „Schody Wolności". Liczba stopni będzie równa liczbie wszystkich projektów, zarówno tych dużych, jak i najmniejszych, realizowanych w szkołach, dzielnicach, w każdym z miast Metropolii. Projekt zostanie zrealizowany w drodze międzynarodowego konkursu na instalację artystyczną „Schody Wolności".

Poniżej przedstawiamy zestawienie wybranych projektów, których realizacja wyznacza kolejne punkty zwrotne w dramaturgii roku obchodów Europejskiej Stolicy Kultury 2016.

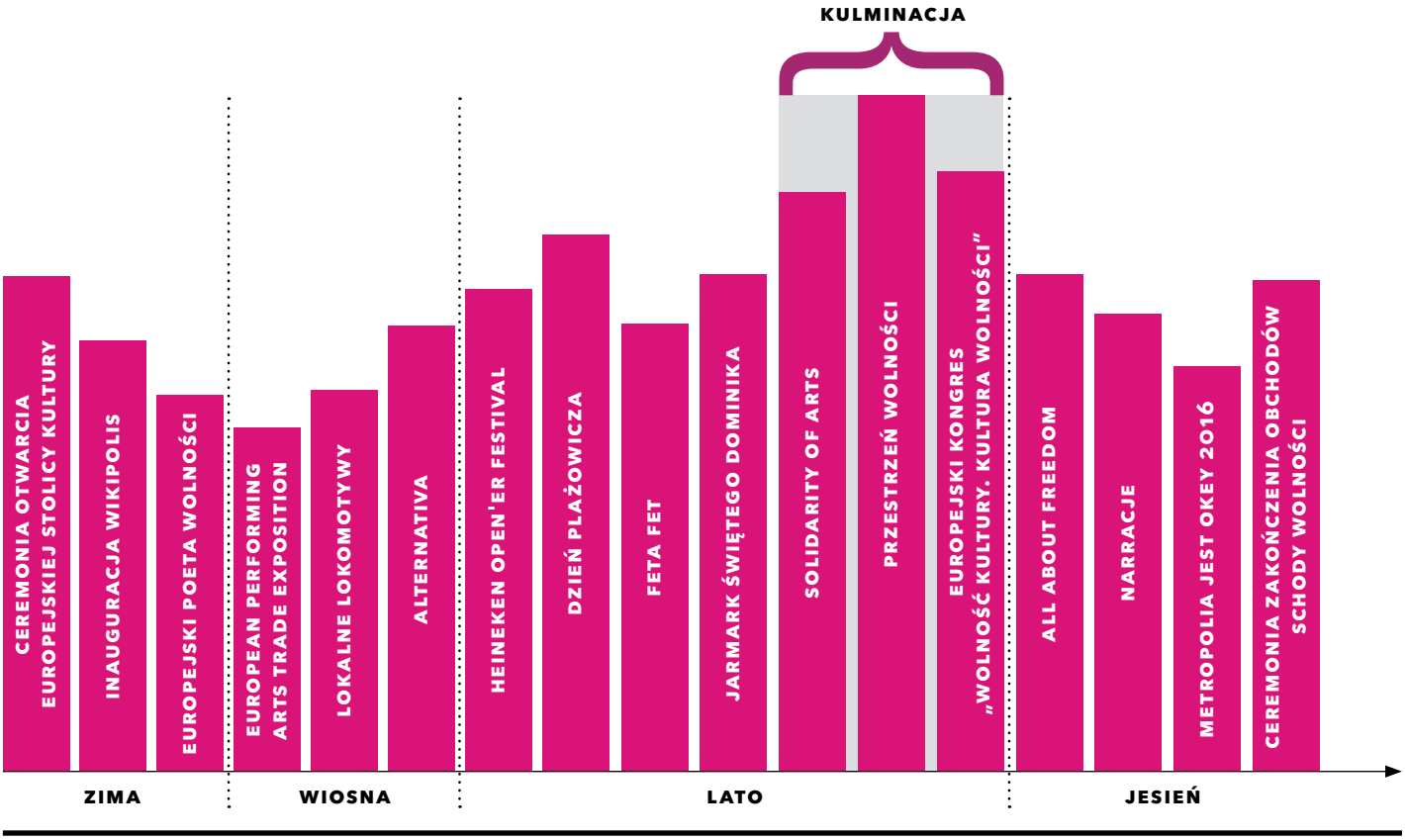

2. *Które z wydarzeń będą miały szczególne znaczenie?*

Poniżej przedstawiamy wybrane projekty o znaczeniu szczególnym dla realizacji programu Europejskiej Stolicy Kultury. Projekty i wydarzenia angażujące zarówno masowego, jak i elitarnego odbiorcę. Specjalne wydarzenia i festiwale o wysokich walorach poznawczych z wykorzystaniem nowych technologii, wynikające ze specyfiki lokalnego życia kulturalnego. Prezentowane projekty są ilustracją myśli przewodniej naszej kandydatury, rozumienia kultury wolności.
Wiarygodność w finansowaniu projektów chcemy uzyskać poprzez strategiczne podejście do tych działań. Stąd w budżetach projektów uwzględnione zostały środki z budżetów jednostek samorządu lokalnego i regionalnego, środki własne organizatorów, potencjalnych mecenasów. Jednocześnie opracowaliśmy strategię pozyskiwania środków od sponsorów (e-zeszyt Strategia pozyskiwania sponsorów do realizacji programu Gdańsk ESK 2016) oraz analizę dostępnych programów i funduszy, o które organizatorzy mogą aplikować, uwzględniając specyfikę projektów. Szczegółowy wykaz potencjalnych źródeł finansowania projektów znajduje się w e-zeszycie Strategia pozyskiwania funduszy i środków grantowych na projekty w ramach Gdańsk ESK 2016.

NAUKA I NOWE TECHNOLOGIE

Powiązanie sztuki i nauki z nowymi technologiami jest jednym z istotnych kierunków rozwoju kultury. Dlatego w naszym programie znalazły się projekty odnoszące się do poszukiwań w tym zakresie. Są to projekty artystyczne – eksperymentalne i badawcze korzystające z innowacji technologicznych oraz o szczególnym znaczeniu ze względu na eksplorację związków sztuki, nauki i technologii.

WIKIPOLIS

Wikipolis to projekt dedykowany działaniom łączącym świat wirtualny i realny. Realizowany jest symultanicznie w internecie i przestrzeni rzeczywistej. Jego główny cel stanowi sprzężenie zwrotne między jedną i drugą rzeczywistością. Dzięki Wikipolis tworzymy miejsce dla kreacji, prezentacji oraz spotkań artystów i organizacji społecznych. Wykorzystując najnowocześniejsze technologie teleinformatyczne oraz systemy typu rzeczywistość rozszerzona[1], stworzymy interaktywne laboratorium demokracji bezpośredniej, wolną i solidarną przestrzeń – dwa światy, realny i wirtualny, wzajemnie się uzupełniające. W projekcie można uczestniczyć w sposób aktywny, tworząc jego strukturę i scenografię, prezentując idee, a także zwiedzając interaktywne instalacje. Wikipolis zakłada przygotowanie platformy i miejsca, które ściśle ze sobą powiązane, tworzą nowoczesny, interaktywny hydepark dla artystów i organizacji społecznych.
W drodze konkursu Kultura 2.016 wyłonione zostały następujące projekty realizujące założenia i ideę Wikipolis:

Tkanka Kultury. Organizm Wolności
Innowacyjny projekt dotyczący biologicznego i technologicznego spostrzegania rzeczywistości. Zakłada przygotowanie futurystycznego pawilonu i skomunikowanych z nim pojazdów umożliwiających interaktywne uczestnictwo oraz realizację niezależnych działań artystycznych. Pojazdy, „laboratoria nowych technologii", dostarczają narzędzi do kreacji. Dodatkowym walorem projektu jest jego informacyjny i promocyjny charakter. Autorzy projektu: Przybyrad Paszyn, Michał Szarko

[1] Rzeczywistość rozszerzona (augmented reality) to system łączący świat realny z generowanym komputerowo. Polega na nakładaniu wirtualnych informacji, modeli, obiektów na świat realny w rzeczywistym czasie.

Festival V
Wielopłaszczyznowy projekt angażujący mieszkańców, z jednej strony oparty na powszechnie znanej zabawie „podaj dalej", z drugiej wykorzystujący najnowsze technologie identyfikacji obiektów w przestrzeni. Zadaniem 2016 uczestników jest dotarcie do jak największej liczby osób w Europie, „pozyskanie ich". Biorący udział w zabawie przekazują sobie z rąk do rąk monetę „V" (pokazywany palcami znak zwycięstwa z czasów Solidarności) z wbudowanym chipem, której wędrówka zostanie zarejestrowana za pomocą interaktywnej mapy. Dodatkowym elementem jest instalacja wykorzystująca system rozszerzonej rzeczywistości umożliwiająca dodanie haseł w formacie 3D do osób przebywających na terenie Wikipolis. Autorzy projektu: Beata Staszyńska i Onno Hansen.

Halo! Tu agregator
Platforma teleinformatyczna integrująca podstawowe kanały komunikacji bezpośredniej (sms, e-mail, media społecznościowe) i realizacja na jej podstawie szeregu powiązanych ze sobą działań o charakterze artystyczno-społecznym, równolegle w przestrzeni publicznej miasta i w przestrzeni wirtualnej. Przygotowanie efektownej wizualnie, wielkoformatowej instalacji interaktywnej. Autor projektu: Maciej Wojnicki.

Symfonia Gdańska – Dźwięki Miasta
Projekt obejmuje zintegrowane działania mieszkańców w różnych przestrzeniach Gdańska. Symfonię stworzą charakterystyczne dla miasta dźwięki skomponowane z zaplanowaną harmonią i czasem ich trwania. W projekcie wykorzystane zostaną: organy, carillony, dźwigi stoczniowe, głosy. Autorka projektu: Izabela Terek-Jopkiewicz.

Sztuka Wśród Nas
Innowacyjny projekt wykorzystujący system rozszerzonej rzeczywistości. Obejmie wystawy multimedialne dzieł sztuki umieszczonych w różnych częściach Młodego Miasta. Wystawę będzie można oglądać za pomocą mobilnych urządzeń elektronicznych. Autor projektu: Mateusz Kuszner.

WĄTEK: Społeczności w sieci
TERMIN: projekt całoroczny realizowany od 15 stycznia 2016
MIEJSCE: tereny postoczniowe – Młode Miasto
PARTNERZY: Politechnika Gdańska, Pomorski Klaster ICT/ETI, Fundacja Wikimedia, Europejskie Centrum Solidarności
BUDŻET: 12 mln PLN (3 mln EUR)

ART & SCIENCE

Ideą projektu jest eksploracja związków sztuki z nauką, relacji praktyk artystycznych i działań o charakterze poznawczym. Art & Science dotyczy zagadnień sztucznej inteligencji (Artificial Intelligence) w sztuce, robotyki, bioartu i nanotechnologii. W ramach projektów prezentowane będą dzieła, które można zdefiniować jako eksperymentalne, twórcze poszukiwania usytuowane na styku wielu dyscyplin naukowych i technologii. Obiekty, dzieła i realizacje tworzone specjalnie na potrzeby Art & Science będą pokazywane na zasadach obowiązujących w muzeach i galeriach. Cykl wystaw i konferencji naukowych realizowany będzie pod kierownictwem artystycznym prof. Ryszarda Kluszczyńskiego. Projekt zgłosiło Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA.

WĄTEK: Kreacje
TERMIN: kolejne odsłony projektu będą realizowane od 2011 roku
2016 – wystawa przekrojowa prezentująca współczesne związki sztuki z nauką

MIEJSCE: Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Muzeum Narodowe w Gdańsku
PARTNERZY: Muzeum Narodowe w Gdańsku, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art w Budapeszcie
BUDŻET: 1,4 mln PLN (350 tys. EUR)

NARRACJE – INSTALACJE I INTERWENCJE W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Projekt artystyczny oparty o nowe technologie wizualne. Jest próbą stworzenia nowej wizualnej opowieści miejskiej, która pozwala zobaczyć miasto poddane artystycznej transformacji. W ramach Narracji obok prac twórców lokalnych pojawiają się prace artystów z różnych stron świata. Wszystkie łączy głębokie zainteresowanie przestrzenią publiczną i jej rolą w funkcjonowaniu miasta. Narracje to instalacje i interwencje w przestrzeni publicznej, których celem jest pokazanie miasta jako wspólnej, publicznej przestrzeni kształtowanej przez sztukę. Do przygotowania programu została zaproszona Bettina Pelz, niemiecka kuratorka specjalizująca się w międzynarodowych projektach wizualnych, związanych ze sztuką w przestrzeni publicznej. Projekt jest przykładem współpracy kilku instytucji kultury: Gdańskiej Galerii Miejskiej, Nadbałtyckiego Centrum Kultury, Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA, Instytucji Gdańsk 2016.

WĄTEK: Przestrzeń
TERMIN: projekt wieloletni realizowany od 2009 roku; listopad – grudzień 2016
MIEJSCE: Główne Miasto, Stare Przedmieście, Dolne Miasto
PARTNERZY: Nadbałtyckie Centrum Kultury, Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA, Gdańska Galeria Miejska
BUDŻET: 4 mln PLN (1 mln EUR)

SZTUKA DYSKURSYWNA

W programie przewidzieliśmy organizację wystaw i tworzenie kolekcji sztuki współczesnej o prestiżowym znaczeniu. Są to działania ukierunkowane na krytyczny, dyskursywny charakter sztuki oraz jej zaangażowanie w sprawy społeczne i polityczne. Przedstawiamy przykłady projektów o szczególnym znaczeniu ze względu na prezentację sztuk wizualnych, demokratyzację i rewitalizację przestrzeni publicznej poprzez sztukę, otwarte dyskusje i spotkania dotyczące politycznych i społecznych zagadnień sztuki.

ALTERNATIVA

Alternativa to międzynarodowy festiwal sztuki dostarczający nowych perspektyw gdańskiej scenie. Projekt bada, w jaki sposób przenikają się sztuka współczesna i polityka, a także jak różne dziedziny wiedzy analizują możliwe sposoby istnienia sztuki we współczesności. Ten międzynarodowy, cykliczny festiwal sztuk wizualnych kładzie akcent na kontekst polityczny i zaangażowanie społeczne. Jest przeglądem sztuki krytycznej, który ma na celu prześledzenie praktyk oraz idei społecznie zaangażowanych przedsięwzięć artystycznych. Projekt, poprzez nadanie nowych funkcji sal wystawienniczych byłym halom stoczniowym, jest przykładem adaptacji zdegradowanych przestrzeni industrialnych na cele kulturalne. Alternativa jest projektem autorskim kuratorki Anety Szyłak.

WĄTEK: Debata
TERMIN: czerwiec – wrzesień 2016

MIEJSCE: Młode Miasto, tereny postoczniowe, hale fabryczne, Instytut Sztuki WYSPA, Europejskie Centrum Solidarności
PARTNERZY: Baltic Property Trust Asset Management Sp. z o.o., Drewnica Development, zespoły kuratorskie: Microsillons (Szwajcaria), Karett (Norwegia), If I can't dance I don't want to be part of your revolution (Holandia), Curatorial/Knowledge (Wielka Brytania), Pro Helvetia, Index (Szwecja), The Latvian Centre For Contemporary Art (Litwa)
BUDŻET: 4 mln PLN (1 mln EUR)

GEDANIT. WYSTAWA SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ BURSZTYNOWYM SZLAKIEM

Ideą projektu jest próba odbudowy relacji Północy z Południem Europy – stworzenie sieci autonomicznych kontaktów instytucji kultury i nauki miast Szlaku Bursztynowego w XXI wieku. Do udziału w projekcie zaprosimy około trzydziestu najwybitniejszych artystów z ponad dwudziestu krajów, w tym także z Polski, którzy stworzą nowe dzieła tematycznie związane z pojmowaniem pojęcia *Wolność*. Jest to jednocześnie nawiązanie do wartości, jaką współcześnie dla Gdańska stanowi to pojęcie – Wolność to współczesny Gedanit. Powstałe prace zostaną zaprezentowane na specjalnej wystawie, a w przyszłości stanowić będą cześć kolekcji sztuki współczesnej, należącej do miasta. Kuratorką generalną jest Anda Rottenberg, kuratorka wystaw międzynarodowych, ważnych wydarzeń artystycznych z końca XX i początków XXI wieku. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na organizację wystawy o prestiżowym znaczeniu, w oparciu o Szlak Bursztynowy – odświeżenie relacji europejskich na linii Północ-Południe.

WĄTEK: Poza Unią
TERMIN: wrzesień – listopad 2016
MIEJSCE: Muzeum Bursztynu, Pałac Opatów w Oliwie, Hala Widowiskowo-Sportowa Ergo Arena
PARTNERZY: Muzeum Bursztynu, Muzeum Sztuki KUMU (Tallinn, Estonia), Riga Art Space (Ryga, Łotwa), Centrum Sztuki Współczesnej (Wilno, Litwa), Narodowe Centrum Sztuki Współczesnej (Kaliningrad, Rosja), Muzeum Sztuki Współczesnej (Mińsk, Białoruś), Centrum Sztuki Współczesnej (Kijów, Ukraina), Muzeum Sztuki Nowoczesnej (Istambuł, Turcja), Muzeum Sztuki Współczesnej (Bukareszt, Rumunia), Muzeum Sztuki Współczesnej (Sofia, Bułgaria), Muzeum Sztuki Współczesnej (Belgrad, Serbia), Modern Gallery (Zagrzeb, Chorwacja), Modern Gallery (Lublana, Słowenia), Centrum Sztuki Współczesnej (Sarajewo, Bośnia i Hercegowina), Akademia Nauki i Sztuki (Prisztina, Kosowo), Tirana Institute of Contemporary Art (Tirana, Albania), MAXXI (Wenecja, Rzym, Włochy), Kunsthalle (Wiedeń, Austria), DOX (Praga, Republika Czeska), Galeria MEDIUM (Bratysława, Słowacja), kuratorka Sabrina Wanderlei (Hamburg, Niemcy), Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art (Budapeszt, Węgry)
BUDŻET: 2,58 mln PLN (645 tys. EUR)

KOLEKCJA MALARSTWA MONUMENTALNEGO

Ideą projektu jest zmiana blokowiska w galerię sztuki poprzez stworzenie największej kolekcji światowego malarstwa monumentalnego. Galeria jest połączeniem historii, urbanistyki i sztuki zaangażowanej oraz przykładem demokratyzacji przestrzeni publicznej poprzez sztukę. Do 2016 roku, dzięki dwóm projektom: festiwalowi Monumental Art i Gdańskiej Szkole Muralu, powstanie w Gdańsku kolekcja malarstwa monumentalnego, którą będzie można zwiedzać, poruszając się rowerem. Kolekcja ta koresponduje z walorami historycznymi i urbanistycznymi osiedla Zaspa. Działaniem towarzyszącym tworzonej kolekcji jest projekt Lokalni Przewodnicy.

Festiwal Monumental Art
Podczas kolejnych edycji festiwalu powstają dzieła uznanych artystów światowego street artu. Każda edycja generuje artystyczne odpowiedzi dotyczące tematów tolerancji i solidarności. Monumental Art jest przedsięwzięciem długofalowym, realizowanym od 2009 roku. Kuratorem festiwalu jest Piotr Szwabe, uznany artysta młodego pokolenia.

Gdańska Szkoła Muralu
Projekt edukacyjny, platforma stworzona do dyskusji, doskonalenia warsztatu oraz integracji środowiska. Jej celem jest przywrócenie muralowi jego pierwotnej funkcji – sztuki społeczno-politycznej reagującej na aktualne wydarzenia oraz wypracowanie jednolitego stylu. Pomysłodawcą i głównym koordynatorem projektu jest Rafał Roskowiński, prekursor muralu w Gdańsku, jeden z najważniejszych twórców tego gatunku w Polsce.

Lokalni Przewodnicy
Program, uruchomiony w 2011 roku, angażuje mieszkańców jako przewodników po kolekcji malarstwa ściennego. Ma charakter kursu, podczas którego uczestnicy zaznajamiani są z historią osiedla Zaspa, genezą i znaczeniem murali, wiedzą na temat artystów i ich dzieł oraz uczą się tworzyć alternatywne trasy oprowadzania po kolekcji. Do bieżącej edycji zgłosiło się 60 osób w różnym wieku.

WĄTEK: Przestrzeń
TERMIN: projekt wieloletni
2009–2016 – Monumental Art
od 2009 – Gdańska Szkoła Muralu
od 2011 – Lokalni Przewodnicy
1 maja 2016 – inauguracja Kolekcji Malarstwa Monumentalnego
MIEJSCE: osiedle Zaspa
PARTNERZY: Gdański Archipelag Kultury – Klub PLAMA, Akademia Sztuk Pięknych, RR Studio, Spółdzielnia Młyniec
BUDŻET: 2 mln PLN (500 tys. EUR)

SUBIEKTYWNA LINIA AUTOBUSOWA

Subiektywna Linia Autobusowa to projekt, w którym dawni pracownicy Stoczni Gdańskiej oprowadzają po swoim miejscu pracy, opowiadając gospodarczą, polityczną, a przede wszystkim osobistą, subiektywną historię tego miejsca. Za każdym razem 33 pasażerów rusza w podróż historycznym autobusem-„ogórkiem". Projekt Subiektywnej Linii Autobusowej to rodzaj spotkania poprzez zaangażowanie osób, będących bezpośrednimi świadkami, uczestnikami historii, tych mniej znanych, lecz równie ważnych. Tereny dawnej Stoczni Gdańskiej są w trakcie transformacji, w jej otoczeniu powstanie nowa dzielnica Młode Miasto. Wiele konstrukcji i budynków zostanie wyburzonych, industrialne otoczenie zmienia się dynamicznie. Projekt pozwala uczestnikom stać się żywymi świadkami transformacji i aktywnymi subiektywnymi nosicielami pamięci o niej. Autorem projektu jest współzałożyciel IS WYSPA, artysta, wykładowca gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych – Grzegorz Klaman.

WĄTEK: Pokolenia
TERMIN: projekt realizowany od 2010 roku
czerwiec – wrzesień 2016
MIEJSCE: tereny postoczniowe

PARTNERZY: Saur Neptun Gdańsk SA, BPTO Gdańsk Development A/S SA, Drewnica Development Sp. z o.o, Stocznia Gdańska SA, Zakład Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o., Zarząd Transportu Miejskiego
BUDŻET: 500 tys. PLN (125 tys. EUR)

KONGRESY I KONFERENCJE

Rolę Europejskiej Stolicy Kultury, poza organizacją atrakcyjnych wydarzeń artystycznych, widzimy również jako pretekst do dyskusji i próby diagnozy stanu współczesnej kultury. Dlatego proponowany przez nas program zawiera rozbudowaną część dyskusyjną i analityczną. Projekty te mają szczególne znaczenie ze względu na realizację spotkań o charakterze międzynarodowym dotyczących zagadnień rozwoju i znaczenia kultury we współczesnym świecie.

EUROPEJSKI KONGRES „WOLNOŚĆ KULTURY. KULTURA WOLNOŚCI"

Ideą kongresu jest debata na temat kondycji kultury Polski i Europy w kontekście rozwoju nowych technologii, ich wpływu na wolność i ograniczenia aktywności twórczej. Podczas kongresu zostaną poruszone zagadnienia etyczne i prawne dotyczące dychotomii między prawami twórców a wolnym dostępem do ich dzieł, wymianą i swobodą twórczą. Odbędą się wykłady, sympozja, warsztaty oraz program artystyczny prezentujący sztukę korzystającą z kreacji w oparciu o wolne licencje.

WĄTEK: Debaty
TERMIN: wrzesień 2016
MIEJSCE: Hala Widowiskowo-Sportowa Ergo Arena, Europejskie Centrum Solidarności
PARTNERZY: Uniwersytet Gdański, instytuty i instytucje kultury, związki twórcze, stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz wolności kultury
BUDŻET: 1,2 mln PLN (300 tys. EUR)

POMORSKI KONGRES OBYWATELSKI „WOLNOŚĆ DLA PODMIOTOWOŚCI"

Kontynuacją tradycji wolnościowych Gdańska w nowych, demokratycznych warunkach są Kongresy Obywatelskie organizowane przez wyrosły z opozycji solidarnościowej Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Celem planowanego na rok 2016 Kongresu Obywatelskiego pod hasłem „Wolność dla podmiotowości" jest debata nad kondycją podmiotowości Polaków w sferze politycznej (podmiotowość obywatelska), gospodarczej (podmiotowość pracownicza i konsumencka) i kulturowej (podmiotowość osobowa).

WĄTEK: Debaty
TERMIN: maj 2016
MIEJSCE: Politechnika Gdańska
PARTNERZY: Politechnika Gdańska, Bałtycka Biblioteka Cyfrowa, Pomorska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Gdańsku, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie
BUDŻET: 500 tys. PLN (125 tys. EUR)

SYMPOZJUM INDIEMEDIA

Tematem sympozjum jest udział niezależnych mediów internetowych w kulturze europejskiej. Rozwój internetu przyczynił się do rozwoju dziennikarstwa obywatelskiego. Możliwość współtworzenia portali informacyjnych oraz nieograniczony kolportaż generowanych treści podnosi znaczenie obywatelskich interwencji dziennikarskich w interesie społecznym. Podczas sympozjum poruszane będą zagadnienia związane z aspektami etyki dziennikarskiej, roli niezależnych mediów w budowaniu społeczeństwa demokratycznego.

WĄTEK: Społeczności w sieci
TERMIN: kwiecień 2016
MIEJSCE: Uniwersytet Gdański
PARTNERZY: Uniwersytet Gdański, Reporters Without Borders
BUDŻET: 200 tys. PLN (50 tys. EUR)

BLOG FORUM GDAŃSK

Interdyscyplinarna konferencja blogerów to forum wymiany opinii dla twórców najciekawszych blogów, naukowców, dziennikarzy oraz przedstawicieli środowiska biznesu. Na konferencji dyskutowane są kluczowe zagadnienia związane z tą formą komunikacji. Szczególne miejsce zajmują kulturowe i wolnościowe aspekty blogowania. W czasie Blog Forum odbywają się dyskusje, wykłady, panele eksperckie oraz wydarzenia towarzyszące. Projekt realizowany przy współpracy z Citybell Consulting.

WĄTEK: Społeczności w sieci
TERMIN: grudzień 2016
MIEJSCA: Instytut Sztuki WYSPA
PARTNERZY: Uniwersytet Gdański, Instytut Sztuki WYSPA, Microsoft Sp. z o.o., Gdańscy Akcjonariusze
BUDŻET: 200 tys. PLN (50 tys. EUR)

SPECJALNE EDYCJE FESTIWALI I WYDARZEŃ

Program obchodów to zarówno przygotowanie nowych wydarzeń, jak również specjalnych edycji tych, które już zajmują znaczącą pozycję na mapie imprez kulturalnych w regionie, Polsce i Europie. Te projekty mają szczególne znaczenie jako przykład zaangażowania lokalnych organizatorów i producentów w realizację obchodów oraz przykład przystosowania do myśli przewodniej, a także umożliwienia zwiększenia zasięgu i poszerzenia propozycji repertuarowej organizowanych przez nich wydarzeń.

FETA FET

Z okazji 20-lecia Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA zaplanowaliśmy specjalną edycję festiwalu pod hasłem Feta Fet. Kulminacją wydarzenia będzie specjalnie przygotowana parada polskich grup teatralnych, która przejdzie ulicami Trójmiasta, z Gdyni do Gdańska. Jeden z największych festiwali teatrów plenerowych w Europie Środkowej odbędzie się w dzielnicach Gdańska poddanych rewitalizacji: Dolnym Mieście i Starym Przedmieściu. Podczas festiwalu zaprezentowane zostaną teatry z pięciu kontynentów oraz polskie produkcje spektakli festiwalowych powstałe przy współpracy międzynarodowych grup i artystów. Edycję specjalną wyróżniać będą dodatkowe prezentacje oraz karnawały w miastach Metropolii. Projekt zgłoszony przez Gdański Archipelag Kultury – Klub PLAMA.

WĄTEK: Sąsiedzi
TERMIN: lipiec 2016
MIEJSCE: plenery w Gdańsku (Dolne Miasto, Stare Przedmieście), Gdyni, Sopocie, Wejherowie, Tczewie
PARTNERZY: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Instytut Francuski, Muzeum Morskie, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Teatr Wybrzeże, Austriackie Forum Kultury, Instytut Francuski, Centrum Hewelianum
BUDŻET: 2 mln PLN (500 tys. EUR)

FESTIWAL SZEKSPIROWSKI 2016

Jeden z największych i najważniejszych festiwali szekspirowskich na świecie. Edycja specjalna upłynie pod znakiem 400. rocznicy śmierci Szekspira. Zaprosimy 27 teatrów z 27 krajów Unii Europejskiej, które zaprezentują specjalnie przygotowane interpretacje utworów Szekspira. Przedstawimy teatr jako nowożytne źródło tożsamości Europy. Prezentacje festiwalowych spektakli odbywać się będą na wszystkich scenach teatralnych Trójmiasta. W ramach specjalnej edycji realizowany będzie Most teatralny Gdańsk–Mataró, czyli przedsięwzięcie, które opiera się na współpracy i wspólnych prezentacjach podczas festiwali szekspirowskich w Mataró i Gdańsku. Projekt zgłoszony przez Fundację Theatrum Gedanense i Gdański Teatr Szekpsirowski.

WĄTEK: Solidarność artystów
TERMIN: festiwal w dwóch odsłonach: 23–30 kwietnia, 30 lipca – 13 sierpnia 2016
MIEJSCE: Gdański Teatr Szekspirowski, Teatr Wybrzeże, Teatr Miejski w Gdyni, Teatr Muzyczny w Gdyni
PARTNERZY: Gdański Teatr Szekspirowski, Europejska Sieć Festiwali Szekspirowskich, Fundacja William Shakespeare (Rumunia), Teatr Narodowy im. Marin Sorescu (Rumunia), Teatr Gyulai Várszínház (Węgry), Gmina Miasta Neuss (Niemcy), Parrabbola Company (Wielka Brytania)
BUDŻET: 3 mln PLN (750 tys. EUR)

TRANSVIZUALIA 016

Międzynarodowy Festiwal Form Multimedialnych to synergia wielu sztuk współczesnych, prezentująca głównie progresywną sztukę multimediów, muzykę, sztukę video i filmową, instalacje przestrzenne, design i performance audiowizualny. Ideą festiwalu jest szeroka prezentacja dzieł opartych na nowych technologiach multimedialnych i audiowizualnych. Wydarzenie eksploruje związki między muzyką a obrazem, generuje przestrzeń kumulacji mediów, stawia na progresywną dynamikę multimediów w poszukiwaniu nowych perspektyw, kontekstów, interpretacji. Edycja specjalna 2016 to rozbudowana, międzynarodowa odsłona projektu Transcinema – kino poza kinem, pokazująca kino eksperymentalne i sztukę video w nietypowych lokalizacjach, międzynarodowy Trans-Telepanel – debata z udziałem artystów, kuratorów, producentów i odbiorców sztuki multimediów z zastosowaniem nowych mediów i nowych form komunikacji oraz specjalna odsłona Laboratorium Formy Transmedialnej – prezentacja i warsztaty sztuk wizualnych, projekty eksplorujące wpływ nowych technologii na rozwój sztuki. Największy w Polsce północnej festiwal multimediów zgłoszony przez Stowarzyszenie A KuKu Sztuka.

WĄTEK: Kreacje
TERMIN: przełom września i października 2016
MIEJSCA: Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni, Muzeum Narodowe w Gdańsku, tereny postoczniowe, Centrum Kultury w Gdyni, Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, kluby na terenie Trójmiasta, Muzeum Miasta Gdyni, Gdański Park Naukowo-Technologiczny
PARTNERZY: Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni, Muzeum Narodowe w Gdańsku,

Instytut Współpracy Międzynarodowej IFA w Stuttgarcie, kluby na terenie Trójmiasta, Gdańskie Centrum Filmowe, Muzeum Miasta Gdyni, Narodowy Instytut Audiowizualny, Pro Helvetia, Instytut Goethego, Instytut Francuski, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Pomorska Fundacja Filmowa, Austriackie Forum Kultury
BUDŻET: 800 tys. PLN (200 tys. EUR)

JARMARK ŚW. DOMINIKA. EDYCJA HANZEATYCKA

Jarmark św. Dominika to tradycyjne targi rzemiosła odbywające się w Gdańsku od 750 lat, zwykle na początku sierpnia. Impreza nawiązuje do średniowiecznych jarmarków, w których udział brali rzemieślnicy, artyści, kolekcjonerzy. Obecnie trwa trzy tygodnie i ściąga do Gdańska 2 miliony turystów z Polski i zagranicy. Podczas obchodów Europejskiej Stolicy Kultury do uczestnictwa w Jarmarku zaprosimy rzemieślników i artystów z miast hanzeatyckich. Poza prezentacją wyrobów na stoiskach handlowych odbędzie się cykl wystaw i spotkań prezentujących miasta należące do związku Nowej Hanzy. W części rozrywkowej zorganizujemy specjalny plac zabaw „Hanza Bawi". W programie znajdą się gry i zabawy charakterystyczne dla danego regionu. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na zaangażowanie i prezentację miast hanzeatyckich podczas najstarszych w Europie i największych w Polsce targów rzemiosł.

WĄTEK: Czas wolny
TERMIN: sierpień 2016
MIEJSCE: Główne Miasto
PARTNERZY: operator wyłoniony w konkursie, Związek Miast – Nowa Hanza
BUDŻET: 520 tys. PLN (130 tys. EUR)

PROJEKTY SPOŁECZNE

Społeczny wymiar obchodów zajmuje szczególne miejsce w naszym programie. Struktura obchodów, poszczególne projekty i komunikacja uwzględniają tkankę społeczną i mają na celu zwiększenie uczestnictwa obywateli w życiu miasta. W ciągu całego roku obchodów oraz w latach poprzedzających realizujemy działania społeczne związane z tożsamością i wzajemną współpracą sąsiedzką w obrębie dzielnic. Są to przykłady projektów konsultowanych społecznie.

MOJA DZIELNICA TEŻ STOLICA

Projekty, które łączy szereg działań angażujących mieszkańców w ich sąsiedzkim otoczeniu w myśl solidarności na co dzień jako zasady postępowania. Projekt ten skupia się na: działaniach na rzecz i z udziałem mieszkańców w ich bezpośrednim dzielnicowym otoczeniu, rewitalizacji społecznej i zaangażowaniu mieszkańców Metropolii, umożliwieniu obywatelom aktywnego udziału w obchodach Europejskiej Stolicy Kultury. To wielopokoleniowe i wieloaspektowe pasmo projektów ma na celu wzmocnienie tożsamości lokalnej, dumy z miejsca zamieszkania, nawet jeśli nie jest to „dzielnica willowa".
W marcu 2011 roku rozpoczęliśmy konsultacje społeczne tego pasma na osiedlu Zaspa i w dzielnicy Orunia. W ramach cyklu proponujemy poniższe działania i projekty.

Streetwaves
To akcja miejska wyprowadzająca działania muzyczne i artystyczne w przestrzeń publiczną Gdańska. Przewiduje realizację małych koncertów i happeningów, wystaw, działań proekologicznych w zaskakujących miejscach: przystanek, śmietnik, brama, mieszkanie. Streetwaves jest inspirującą wycieczką po gdańskich zakamarkach.

MUS – Metropolitalny Uniwersytet Sąsiedzki
Projekt odbywający się w środowisku dzielnicowym na terenie całej Metropolii polega na dzieleniu się swoimi pasjami przez mieszkańców, Realizacja projektu to przygotowanie „planu zajęć", wykazu potencjału umiejętności osób w danej dzielnicy oraz sal warsztatowych i wykładowych, którymi mogą być mieszkania, podwórka, pomieszczenia wyznaczone przez wspólnoty. Zajęcia zgromadzone zostaną w internetowej bazie i utworzą wielki Metropolitalny Uniwersytet Sąsiedzki. Baza umożliwi dokonywanie zapisów na wybrane zajęcia wszystkim chętnym osobom. Ograniczenia związane będą wyłącznie z terminami spotkań i liczbą miejsc. Wszystko po to, by tworzyć kalejdoskop umiejętności od projektowania modeli kartonowych, akwarystyki do wykładów na temat UFO. Akcja przebiegać będzie w myśl zasady sąsiedzi sąsiadom.

Re:Vita
Działania z zakresu rewitalizacji społecznej wspierające miejski program rewitalizacji dzielnic. W oparciu o porozumienia dzielnicowe w ramach tego projektu zaplanowaliśmy szereg działań integrujących oraz zwiększających uczestnictwo społeczności lokalnej w procesach decyzyjnych. Na terenie danej dzielnicy organizowane będą spotkania i warsztaty prowadzone przez autorytety, sportowców, artystów i naukowców.

WĄTEK: Sąsiedzi
TERMIN: projekty wieloletnie
od 2008 (cyklicznie w maju) – Streetwaves
od 2012 – Re:Vita, realizacja warsztatów i wykładów
2015 – przygotowanie bazy Metropolitalnego Uniwersytetu Sąsiedzkiego
2016 – w ciągu całego roku realizacja Metropolitalnego Uniwersytetu Sąsiedzkiego
MIEJSCE: dzielnice i osiedla miast Metropolii
PARTNERZY: Gdański Archipelag Kultury, organizacje i stowarzyszenia dzielnicowe, PBS DGA, Nadbałtyckie Centrum Kultury
BUDŻET: 3 mln PLN (750 tys. EUR)

ŻYWA PAMIĘĆ GDAŃSKA

Projekt dotyczy procesu odkrywania tożsamości, utrzymania łączności między przeszłością a przyszłością, pogłębienia identyfikacji mieszkańców z miejscem, w którym żyją oraz podniesienia poziomu dumy i zadowolenia z dzielnicy, miasta, regionu, w których mieszkają. To nauka umiejętności celebrowania własnej przeszłości. Prowadzona jest według techniki opartej na zasadach projektowych: diagnoza środowiska, identyfikacja poszczególnych osób, grup lub centrów zainteresowań, szkolenia w wykonywaniu wywiadu pogłębionego i prowadzeniu projektu pamięciowego, edycja tekstów w sposób partycypacyjny, dowartościowanie mieszkańców i ich przeżyć poprzez różne formy artystyczne – film, zdjęcia, wydawnictwa, sztukę teatralną. Projekt poprowadzi Piotr Wołkowiński, specjalista i prekursor projektów poświęconych pamięci społecznej.

WĄTEK: Pokolenia
TERMIN: projekt wieloletni realizowany od 2014 roku
2016 – w ciągu całego roku odbywać się będą prezentacje prac powstałych w wyniku projektu
MIEJSCE: Dolne Miasto, Stare Przedmieście, Wrzeszcz, Oliwa
PARTNERZY: organizacje i stowarzyszenia dzielnicowe, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej
BUDŻET: 800 tys. PLN (200 tys. EUR)

WSPÓLNY POKÓJ

Kim byli ludzie, którzy tu kiedyś mieszkali, którzy w tym samym pokoju spotykali się na niedzielne obiady, pośród tych samych murów przeżywali rodzinne radości i tragedie? Gdańsk przed i po wojnie to dwa różne światy, ale wciąż ta sama przestrzeń i konkretne miejsca związane z codziennością i pamięcią zwykłych ludzi. Poprzez te miejsca oraz ich dawnych i obecnych mieszkańców chcemy scalić historię miasta. Chcemy, by spotkali się we wspólnych dla ich losów domach, mieszkaniach, pokojach; by wspólnie usiedli do jednego stołu. Spotkanie pozwoli jednym i drugim odtworzyć kontinuum pamięci, wzmocnić więź z miejscem i połączyć w jedno historię Gdańska. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na tematykę związaną z relacjami polsko-niemieckimi.

WĄTEK: Pokolenia
TERMIN: maj 2016
MIEJSCE: mieszkania i inne przestrzenie prywatne
PARTNERZY: Gdański Archipelag Kultury, Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie, Związek Mniejszości Niemieckiej w Gdańsku, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Gdańsku, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, organizacje i stowarzyszenia dzielnicowe
BUDŻET: 600 tys. PLN (150 tys. EUR)

PROJEKTY EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Edukacja zajmuje szczególne miejsce w proponowanym programie obchodów. Nasze projekty dają możliwość przekazania umiejętności, rozwoju wrażliwości oraz pogłębienia wiedzy, która poszerzy świadome i aktywne uczestnictwo mieszkańców w kulturze. Prócz edukacji artystycznej, której elementy zawierają projekty związane ze sztuką, w ramach ESK chcemy wzmocnić edukację obywatelską. Poniżej przedstawiamy przykłady projektów związanych z kształceniem umiejętności i postaw demokratycznych. Są to projekty o szczególnym znaczeniu ze względu na wspieranie deliberatywnych metod demokracji w zakresie umiejętności prowadzenia dyskursu publicznego. Wzmacniające tożsamość grup mniejszościowych, wyrównujące szanse grup dyskryminowanych i narażonych na wykluczenie. Projekty stanowiące przykłady dobrych praktyk.

SZKOŁA DEBATY

Gdańsk, od czasów Schopenhauera, przez Sierpień ’80, po współczesność, to tradycja kompromisu, prowadzenia umiejętnej argumentacji i dialogu. Obserwując niską jakość debaty publicznej oraz potrzebę rozwijania umiejętności dialogu wśród współczesnych aktorów życia politycznego i społecznego, postanowiliśmy założyć Szkołę Debaty jako działanie angażujące i integrujące międzynarodowe środowiska akademickie. Szkoła Debaty jest projektem wieloletnim o długofalowym znaczeniu dla promowania europejskich debat o wolności i solidarności. Począwszy od działań warsztatowych i studyjnych zmierzamy do uruchomienia współczesnej Akademii Platońskiej. Ponadto Szkoła Debaty organizuje Europejski Turniej Erystyczny „Pojedynek na słowa w mieście Schopenhauera”. Autorem projektu jest Marek Kochan, autorytet w dziedzinie komunikacji społecznej, pisarz, dramaturg.

WĄTEK: Debata
TERMIN: projekt wieloletni
2011–2012 – cykl warsztatów i imprez o charakterze jednorazowym
2012–2014 – roczne kursy Gdańskiej Szkoły Debaty
od 2015 roku powołanie Gdańskiej Szkoły Debaty w formie samodzielnej organizacji
październik 2016 – Europejski Turniej Erystyczny

MIEJSCE: Uniwersytet Gdański, Dwór Artusa, Gdański Teatr Szekspirowski
PARTNERZY: Uniwersytet Gdański, Białoruski Uniwersytet Państwowy, Uniwersytet Wileński, Narodowy Uniwersytet Odeski, licea na terenie Gdańska
BUDŻET: 1,2 mln PLN (300 tys. EUR)

MUZEUM PRAW CZŁOWIEKA

Muzeum mieścić się będzie w pomieszczeniach historycznej gdańskiej Katowni. Placówka będzie organizować warsztaty antydyskryminacyjne (wrażliwości genderowej oraz kulturowej), w tym także dla szkół, organizować wydarzenia, takie jak przeglądy filmów dokumentalnych, „Tęczowy" Dyskusyjny Klub Filmowy, projekt My też możemy chodzić do kina – seanse filmowe z tłumaczeniem 1:1 dla osób głuchoniewidomych, wykłady, konferencje, sympozja. Zależy nam na nawiązaniu współpracy między organizacjami reprezentującymi różne grupy wykluczone. Lokalizacja Muzeum jest nieprzypadkowa. Pokazuje symboliczną ewolucję naszej społeczności przez wieki: od zadawania kar, często także tortur do opieki nad mniejszościami i zarządzania różnorodnością (opisy projektów powiązanych w tabeli projektów).

WĄTEK: Debata
TERMIN: od stycznia 2016
MIEJSCE: Zespół Przedbramia ulicy Długiej – Odział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska (Wieża więzienna i Katownia)
PARTNERZY: Uniwersytet Gdański, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Sopocie, Amnesty International, Trójmiejska Akcja Kobieca TAK, Kampania Przeciw Homofobii, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
BUDŻET: 5 mln PLN (1,25 mln EUR)

FESTIWALE IDEI

Wśród wydarzeń wzbogacających rok obchodów pragniemy zwrócić uwagę na te, które w bezpośredni sposób odnoszą się do głównych idei naszego programu – wolności i solidarności. Są to wydarzenia kluczowe zarówno ze względu na ich niepowtarzalny charakter i wysokie walory artystyczne, jak i na masowe oddziaływanie.

ALL ABOUT FREEDOM

Wszystko o wolności w filmie, muzyce i teatrze. Prezentacje festiwalowe wzbogacone są o rozbudowane pasmo debat. Ideą festiwalu jest to, by jak najwięcej powiedzieć o wolności, ukazać jej najróżniejsze oblicza. Ponadto chodzi o poruszenie aktualnych tematów, odniesień i kontekstów, w których problem wolności staje się szczególnie widoczny. Podczas festiwalu odbywają się konferencje i wykłady dotyczące znaczenia sztuki w jej geopolitycznym wymiarze. Projekt zgłoszony przez Europejskie Centrum Solidarności.

WĄTEK: Debata
TERMIN: w listopadzie 2016 (organizowany cyklicznie od 2007 roku)
MIEJSCE: tereny postoczniowe – Młode Miasto, Europejskie Centrum Solidarności, Teatr Wybrzeże
PARTNERZY: Centrum Stocznia Gdańska, Let's Play Music, Teatr Wybrzeże, Multikino, Fundacja Archiwum Filmowe DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI, Video Studio Gdańsk
BUDŻET: 1,5 mln PLN (375 tys. EUR)

EUROPEJSKI POETA WOLNOŚCI – FESTIWAL NAGRODY EUROPEJSKI POETA WOLNOŚCI

Nagroda literacka i festiwal, którego rolą jest prezentacja i promocja europejskiej poezji. Cykl spotkań literackich z europejskimi poetami przyciąga do Trójmiasta znakomitych pisarzy i intelektualistów. Atutem festiwalu jest popularyzacja poezji wśród mieszkańców poprzez organizowanie, we współpracy z trójmiejskimi klubami i kawiarniami, imprez dedykowanych różnym przejawom twórczości poetyckiej. Festiwal prezentuje poezję, której tematyka nawiązuje do różnych aspektów wolności. Poezję, która jest artystyczną diagnozą stanu ducha – odczuwania wolności przez europejskich poetów. Ważnym elementem tego projektu literackiego jest nagroda o prestiżowym znaczeniu dla europejskich środowisk poetyckich. Uroczysty finał oraz wręczenie nagrody odbywa się 21 marca w Światowy Dzień Poezji.

WĄTEK: Poza Unią
TERMIN: marzec 2016 (organizowany w cyklach dwuletnich od 2010 roku)
MIEJSCE: Teatr Wybrzeże, Dwór Artusa, Miejska i Wojewódzka Biblioteka Publiczna, kluby, księgarnie i kawiarnie na terenie Trójmiasta
PARTNERZY: Instytut Książki, Teatr Wybrzeże, Uniwersytet Gdański, Miejska i Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, PEN Club, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, kluby i kawiarnie na terenie Trójmiasta
BUDŻET: 1,2 mln PLN (300 tys. EUR)

SOLIDARITY OF ARTS

Festiwal nowych produkcji artystycznych i prawykonań mający na celu wprowadzenie do kultury europejskiej nowych dzieł powstałych dzięki współpracy artystów. Obejmuje produkcje nowoczesne na najwyższym poziomie autorskim i wykonawczym, zwłaszcza te będące kreacjami zbiorowymi, łączącymi wielu twórców (światowych, polskich, pomorskich, gdańskich) we wspólnej, solidarnej kreacji artystycznej. Specjalne projekty artystyczne, które polegają na kojarzeniu różnych artystów, często odmiennych stylów, nastawione na prezentację prawykonań utworów muzycznych. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na realizację wydarzeń o wysokim poziomie artystycznym adresowanych do masowego odbiorcy oraz tworzenie koprodukcji.

WĄTEK: Solidarność artystów
TERMIN: na przełomie sierpnia i września 2016 (organizowany cyklicznie od 2009 roku)
MIEJSCE: Polska Filharmonia Bałtycka, Teatr Wybrzeże, Targ Węglowy, Opera Bałtycka
PARTNERZY: Polski Instytut Sztuki Filmowej, Teatr Wybrzeże, Polska Filharmonia Bałtycka, Opera Bałtycka, Europejskie Centrum Solidarności, Canal+, MM Communications
BUDŻET: 5,2 mln PLN (1,3 mln EUR)

PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI

Koncert specjalny będący manifestacją wolności i solidarności z miejscami i krajami, w których demokracja jest ograniczona lub nie ma jej wcale. Na rok 2016 planujemy szczególne wydarzenie, w którym wezmą udział europejskie gwiazdy zaangażowane w działania na rzecz obrony praw człowieka i prawa do wolności. To koncert o symbolicznym znaczeniu, organizowany dla upamiętnienia rocznicy podpisania porozumień sierpniowych i powstania Solidarności. Jest nie tylko jednym z największych wydarzeń muzycznych w Polsce, ale również największą artystyczną manifestacją wolności i solidarności. Do udziału zapraszani są wybitni artyści, do tej pory wystąpili między innymi: Ian Gillan, Jean-Michel Jarre, David Gilmour, Leszek Możdżer. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na realizację widowiska dla ponad 100 tysięcy osób, na wysokim poziomie wykonawczym, o niepowtarzalnym charakterze. Pozwala na wykorzystanie historycznego znaczenia miasta w celu promocji idei solidarności.

WĄTEK: Solidarność artystów
TERMIN: 31 sierpnia 2016 (organizowany cyklicznie od 2005 roku)
MIEJSCE: tereny postoczniowe – Młode Miasto
PARTNERZY: Fundacja Gdańska, Europejskie Centrum Solidarności
BUDŻET: 9,2 mln PLN (2,3 mln EUR)

MOBILNOŚĆ ARTYSTÓW I WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Europejska Stolica Kultury, poza organizacją w 2016 roku szczególnych wydarzeń artystycznych w Gdańsku, to również szansa na poszerzenie istniejących i tworzenie nowych płaszczyzn współpracy europejskiej. Przedstawiamy przykłady projektów o szczególnym znaczeniu dla współpracy instytucji i organizacji międzynarodowych, służące zwiększeniu mobilności artystów oraz wymianie doświadczeń i dobrych praktyk.

CITIES ON THE EDGE

Międzykulturowy dialog oraz współpracę „miast na krawędzi" zainicjowały władze Liverpoolu (ESK 2008) oraz instytucje kulturalne miast: Liverpool, Brema, Istambuł, Gdańsk, Marsylia, Stavanger, Neapol. „Miasta na krawędzi" to miasta położone na obrzeżach, poza centrum, jako historyczne porty, czasem bardziej zorientowane „poza" niż na własny kraj. W latach 2012–2016 proponujemy tworzenie projektów i inicjowanie dyskursu wokół wybranego wątku tematycznego – zagadnienia szczególnie ważnego z perspektywy danego miasta, ale istotnego również dla całego współczesnego świata. W nowej edycji projektu takie miasta, jak Odessa, Walencja, Gdańsk, Brema, Istambuł, Liverpool, Szanghaj i inne unikatowe miasta pogranicza kontynentów, mórz i lądów – przy zaangażowaniu instytucji artystycznych, kulturalnych i naukowych – podejmą na nowo dialog, wykorzystując swoją wyjątkowość miast „na krawędzi" na rzecz przeciwstawienia się niepokojącym trendom dehumanizacji miast globalnych. Podstawowym narzędziem tego dialogu będzie muzyka, literatura, sztuki piękne oraz debata. Rok 2016 to czas prezentacji naszych doświadczeń w Europie i wydarzenie kulminacyjne w Gdańsku, a jednocześnie platforma prezentacji projektów realizowanych wspólnie z innymi miastami. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na współpracę i wymianę doświadczeń między miastami o podobnym, portowym charakterze. Jest to przykład kontynuacji i rozwinięcia projektu realizowanego przez Europejskie Stolice Kultury.

WĄTEK: Poza Unią
TERMIN: 2012–2016
MIEJSCE: Gdańsk i miasta partnerskie: Odessa, Walencja, Gdańsk, Brema, Istambuł, Liverpool, Szanghaj
PARTNERZY: Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA, Gdański Archipelag Kultury, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Liverpool, Brema, Istambuł, Odessa, Walencja, Szanghaj
BUDŻET: 3,5 mln PLN (875 tys. EUR) – udział finansowy miasta w budżecie projektu

FOUR CORNERS OF EUROPE

Celem projektu jest nawiązanie sojuszu między podmiotami kultury, producentami oraz artystami, który ma prowadzić do długofalowej współpracy oraz powstania innowacyjnych prac w niekonwencjonalnych miejscach i środowiskach. W ramach projektu będą organizowane ekspedycje badawczo-artystyczne, a w ich efekcie wspólne realizacje artystów, animatorów i socjologów kultury. Przedsięwzięcie zaangażuje blisko stu uczestników z czterech „rogów" Europy. Szczególna uwaga będzie zwrócona na obecność sztuki w przestrzeni publicznej oraz adaptację miejsc na potrzeby kultury. Specjalny wątek tematyczny poświęcony zostanie kulturze i ekologii. W ramach projektu przewidziano warsztaty artystyczne, konferencje naukowe, seminaria oraz wystawy. Projekt nastawiony jest na koprodukcję artystów z krajów europejskich oraz prowadzenie programu badawczego ukierunkowanego na obserwację zależności kultury i ekologii w środowiskach miejskich.

WĄTEK: Solidarność artystów
TERMIN: październik 2011 – grudzień 2012 – badania i rozwój
kwiecień 2012 – październik 2015 – koprodukcje
prezentacje: 2013 Okręg Śródziemnomorski, 2014 Bałtycki, 2015 Północny, 2016 Morza Czarnego
MIEJSCE: ekspedycje na terenie Szwecji, Finlandii, Norwegii, Gruzji, Turcji, Kurdystanu, Azerbejdżanu, Armenii, Polski, Kaliningradu, Litwy, Łotwy, Białorusi, Ukrainy, Bośni, Czarnogóry, Serbii, Macedonii, Albanii
PARTNERZY: Zagreb Center for Independent Culture and Youth (Chorwacja, Zagrzeb), Zavod Exodos Ljubljana (Słowenia, Lubiana), City of Umeå (Szwecja, Umeå), Drugo More (Chorwacja, Rijeka), Intercult Productions (Szwecja, Sztokholm)
BUDŻET: 800 tys. PLN (200 tys. EUR) – udział finansowy miasta w budżecie projektu

EUROPEAN PERFORMING ARTS TRADE EXPOSITION

Europejskie targi sztuki scenicznej to specjalistyczne targi sztuki odbywające się cyklicznie od 2012 roku. Projekt adresujemy do twórców i zespołów teatralnych oraz promotorów. Na program składają się prezentacje teatralne w klubach, na scenach profesjonalnych i na ulicach. Przewidujemy dwie edycje, odbywające się naprzemiennie w Gdańsku i Maladze. EPAT EXPO jest mostem między wschodem, południem i zachodem Europy. Edycja gdańska to prezentacja Europy Środkowej i Wschodniej oraz Azji, a edycja w Maladze – krajów basenu Morza Śródziemnego i Afryki. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na zagadnienie ekonomicznego wymiaru sztuki, kojarzący artystów z promotorami sztuk performatywnych na świecie. Projekt realizowany w partnerstwie międzynarodowych organizacji z Edynburga, Malagi i Gdańska.

WĄTEK: Poza Unią
TERMIN: projekt realizowany cyklicznie od 2012 roku, odbywający się naprzemiennie raz do roku w Maladze i Gdańsku
MIEJSCE: Gdańsk i Malaga – teatry, kluby, ulice i skwery
PARTNERZY: Universal Arts, Fundación Málaga Ciudad Cultural, Gdański Teatr Szekspirowski
BUDŻET: 2,2 mln PLN (550 tys. EUR) – udział finansowy miasta w budżecie projektu

METROPOLIA

Istotnym elementem wzbogacającym program Europejskiej Stolicy Kultury są projekty realizowane na całym terenie Metropolii – przede wszystkim zależy nam na podejmowaniu działań jednoczących i wspierających integrację regionu. Wzmocnienie procesów metropolizacji to jeden z naszych głównych celów. Poniżej przedstawiamy przykłady działań angażujących mieszkańców i manifestujących więzi społeczności lokalnych. Są to projekty o szczególnym znaczeniu ze względu na kompleksową prezentację kultury regionu oraz ze względu na włączenie w tworzenie programu instytucji, organizacji, artystów i animatorów działających w regionie.

LOKALNE LOKOMOTYWY, CZYLI TYDZIEŃ KULTURY

W każdym mieście i gminie obszaru metropolitalnego zostanie zorganizowany tydzień kultury. W porozumieniu z władzami lokalnymi i organizacjami społecznymi zostaną przygotowane specjalne projekty angażujące społeczność lokalną oraz prezentujące dorobek kulturalny danego miejsca. Ideą projektu jest zaangażowanie miast i gmin obszaru metropolitalnego w obchody Europejskiej Stolicy Kultury. Symbolem „przemieszczania się" metropolitalnego tygodnia kultury będzie specjalnie przygotowany pojazd – lokomotywa oznaczona wizualnymi elementami charakterystycznymi dla wszystkich partnerów projektu. Tydzień kultury to czas na prezentację lokalnych artystów, rzemieślników, instytucji kultury. Pasmo projektów jest zasilone projektami wyłonionymi w drodze konkursu Kultura 2.016, opisanymi poniżej.

Szybka Wolna Kultura/ Fast Free Culture
Projekt edukacyjny i promujący lokalne społeczności. Realizacja projektu związana jest z adaptacją wybranych wagonów Szybkiej Kolei Miejskiej, łączącej cały obszar Metropolii, na potrzeby prezentacji dorobku kulturalnego miast i gmin. Projekt zachęcający mieszkańców do partycypowania w działaniach realizowanych podczas obchodów. Autorką projektu jest: Agnieszka Kaim.

Zapraszam na Kulturę
Kształtowanie postawy otwartości wśród mieszkańców Gdańska i miast partnerskich. Mieszkańcy uczestniczący w projekcie pełnią rolę gospodarzy, indywidualnych przewodników. Projekt polega na zmotywowaniu mieszkańców do otworzenia drzwi swoich mieszkań dla poszukujących odpoczynku oraz rozmowy turystów. Gościnność to sedno tego projektu. Autorką projektu jest Małgorzata Wrzodak.

Muzeum ver 2.016
Rozbudowany program partycypacji dla lokalnych muzeów, mający na celu podnoszenie jakości usług. Przygotowanie muzeów do pełnienia roli centrów kultury lokalnej, angażujących mieszkańców i stanowiących atrakcję turystyczną. Autorką projektu jest Marta Kołacz.

WĄTEK: Sąsiedzi
TERMIN: od maja do października 2016 roku
MIEJSCE: Gdynia, Kartuzy, Reda, Rumia, Sopot, Tczew, Wejherowo
PARTNERZY: urzędy miast i gmin oraz lokalne organizacje społeczne
BUDŻET: 5 mln PLN (1,25 mln EUR)

METROPOLIA JEST OKEY 2016

Ten festiwal to „pospolite ruszenie" artystów – prezentacja ich twórczości mieszkańcom. Promocja idei zjednoczonej Metropolii poprzez prezentację lokalnej sceny muzycznej i twórczości niezależnych artystów. Mnóstwo koncertów i atmosfera budowana przez trójmiejskie zespoły przyciąga publiczność z całego Trójmiasta. Co roku urozmaicamy program, do którego już dziś doliczyć można muzykę klasyczną, wystawy malarstwa, występy teatrów tańca. W roku 2016 koncerty odbędą się w trójmiejskich teatrach, dziesiątkach klubów w dużych i małych miastach na terenie Metropolii. To święto lokalnej sceny artystycznej. Festiwal Metropolia jest Okey jednoczy we wspólnej zabawie fanów i artystów, jest imprezą otwartą i nieodpłatną. Pomysłodawcą i organizatorem jest muzyk Larry „Okey" Ugwu – dyrektor Nadbałtyckiego Centrum Kultury.

WĄTEK: Sąsiedzi
TERMIN: 27–30 grudnia 2016 (realizowany cyklicznie od 2007 roku)
MIEJSCE: kluby, teatry, galerie na terenie Metropolii
PARTNERZY: Teatr Muzyczny w Gdyni, Teatr Wybrzeże, Klub Parlament, Klub Ucho, Klub Sfinks
BUDŻET: 800 tys. PLN (200 tys. EUR)

DZIEŃ PLAŻOWICZA – WIELKI PIKNIK METROPOLITALNY

Wielki piknik na plażach w 70. rocznicę pierwszej prezentacji stroju bikini. Konkursy i pokazy sportów wodnych, koncerty, wystawa oraz pokaz mody plażowej. Punktem kulminacyjnym, a zarazem największą atrakcją będzie wspólne odśpiewanie „hymnu plażowicza". Utwór zostanie wyłoniony w plebiscycie na najlepszy utwór plażowy, który zostanie przeprowadzony w czerwcu. Pas nabrzeża miedzy molem w Gdańsku-Brzeźnie, molem w Sopocie oraz Skwerem Kościuszki w Gdyni wynosi około 15 km. Na tym odcinku zostaną wyznaczone miejsca, których gospodarzami będą kolejne miasta Metropolii. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na manifestację więzi społeczności lokalnych obszaru Metropolii.

WĄTEK: Czas wolny
TERMIN: 5 lipca 2016
MIEJSCE: plaże Gdańska, Gdyni, Sopotu
PARTNERZY: Gdańska Organizacja Turystyczna, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gdańsku
BUDŻET: 1 mln PLN (250 tys. EUR)

GDYNIA – PROJEKTY

Pasmo projektów składające się ze specjalnych edycji festiwali odbywających się na terenie Gdyni. Rok 2016 jest rokiem jubileuszowym, w którym Gdynia obchodzi swoje 90. urodziny. Projekt o szczególnym znaczeniu ze względu na kontekst zaangażowania obszaru metropolitalnego oraz prezentację współczesnych trendów w różnych dziedzinach sztuki. Poniżej znajdują się przykładowe działania organizowane na terenie Gdyni adresowane do kilkudziesięciu tysięcy mieszkańców i turystów.

Heineken Open'er Festival
Największy w Polsce i jeden z najważniejszych w Europie festiwali muzycznych. Laureat europejskiej nagrody Best Major Festival (2009). Jego ideą jest prezentacja światowej sceny muzycznej i promocja polskich artystów alternatywnych. Koncerty odbywają się na kilku niezależnych scenach. Organizatorem festiwalu są Alter Art i Heineken Music.

Gdynia Design Days
Dni Designu Krajów Nadbałtyckich w Gdyni organizowane są od 2008 roku przez miasto Gdynia oraz Instytut Wzornictwa Przemysłowego. To pierwsze w Polsce masowe, międzynarodowe święto designu. Ideą jest przybliżenie nowych trendów we wzornictwie, koncepcji projektowania i aranżacji. Wydarzenie skupia się na promocji kreatywnego, nowoczesnego projektowania.

Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni
FPFF jest najważniejszą i największą imprezą filmową w Polsce. Podczas festiwalu wyświetlane są najlepsze polskie filmy fabularne, organizowane przeglądy filmów, imprezy towarzyszące (koncerty, projekcje, wystawy), prezentowane produkcje filmowe powstałe w roku poprzedzającym festiwal. Najlepszy film otrzymuje nagrodę Złote Lwy. Producentem festiwalu jest Pomorska Fundacja Filmowa w Gdyni.

WĄTEK: Kreacje
TERMIN: wiosna – lato 2016
MIEJSCE: Gdynia
PARTNERZY: Urząd Miasta Gdyni, instytucje i organizacje działające na terenie Gdyni
BUDŻET: 1,5 mln PLN (375 tys. EUR) – budżet wydarzeń towarzyszących gdyńskich festiwali oraz wydarzenia oryginalne w ramach ESK

KASZËBI

Pasmo projektów integrujących społeczność i promujących unikatową kulturę Kaszub. Inspiracja europejskiego świata sztuki motywami kultury kaszubskiej. Kaszubi wywodzą się z plemion słowiańskich, które zamieszkiwały na wybrzeżu Bałtyku, zwanych Pomorzanami. Na przestrzeni wieków teren zamieszkiwany przez tę grupę był przedmiotem sporu sąsiadujących ze sobą narodowości – niemieckiej i polskiej. Kaszubi zachowali swój odrębny język oraz obyczaje. Trwałość tożsamości kaszubskiej, która oparła się wielu niesprzyjającym okolicznościom historycznym, jest swoistym fenomenem. Obecnie Kaszubi są jedyną w Polsce grupą etniczną, której język posiada status języka regionalnego. Kaszubskiego uczy się w szkołach publicznych, ponadto funkcjonuje on jako język pomocniczy w urzędach (w wybranych gminach). Pasmo projektów o szczególnym znaczeniu ze względu na prezentację unikalnej kultury rdzennej grupy etnicznej. Pasmo projektów zostało podzielone na dwa programy.

Program: Kultura tradycyjna Kaszub
W tym programie kładziemy nacisk na renesans wątków kaszubskich we współczesnym wzornictwie i architekturze, a także na odnalezienie nowych form funkcjonowania kultury tradycyjnej Kaszub. Jednocześnie zwracamy uwagę na unikalność regionu i bogactwo lokalnej kultury. W skład programu wchodzą: projekt Kaszubski motyw – warsztaty kaszubskiego rzemiosła i rękodzieła adresowane do młodych twórców, konkurs Kaszubski produkt – projektowanie przedmiotów użytkowych inspirowanych kulturą Kaszub, projekt Kaszubscy twórcy w internecie – realizacja filmowych instruktaży rękodzieła oraz projekt Chëcz – zebranie i wykorzystanie wiedzy na temat architektury regionu oraz jej popularyzacja.

Program: Kaszubi dziś
Kaszubi aktywnie działają na rzecz rozwoju kulturalnego i gospodarczego swojego regionu: zajmują stanowiska w organach samorządowych oraz władzach centralnych, tworzą stowarzyszenia, pozyskują środki na ich działanie, posiadają własne media (prasa, radio, telewizja). Program Kaszubi dziś umożliwi włączenie się społeczności kaszubskiej do działań w ramach programu Europejskiej Stolicy Kultury Gdańsk 2016. W skład programu wchodzą: konkurs Po kaszubsku – muzyka, poezja, taniec, teatr (projekty artystyczne z pogranicza sztuk scenicznych w niebanalny sposób prezentujące i promujące język kaszubski); projekt Tu, czyli na Kaszubach – warsztaty etnograficzno-filmowe dla dzieci i młodzieży zakończone realizacją etiud filmowych – dokumentów; Międzynarodowa Konferencja Mniejszości Etnicznych i Regionalnych „Jak to robimy na Kaszubach" – wymiana dobrych praktyk oraz doświadczeń; projekt Na kaszubski – uzupełniające zajęcia z nauki języka kaszubskiego.

WĄTEK: Sąsiedzi
TERMIN: 2013–2016 – warsztaty organizowane w lipcu, projekt Kaszubski motyw, konkurs Po kaszubsku – muzyka, poezja, taniec, teatr
od 2013 – projekt Kaszubscy twórcy w internecie
od 2016 – projekt Na kaszubski
2015–2016 – projekt Chëcz
luty – czerwiec 2016 – projekt Tu, czyli na Kaszubach
18–20 marca 2016 – w Dniu Jedności Kaszubów konferencja „Jak to robimy na Kaszubach"
marzec – październik 2016 – konkurs Kaszubski produkt
MIEJSCE: Kartuzy, Reda, Rumia, Wejherowo, Europejskie Centrum Solidarności
PARTNERZY: Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Oddział Etnograficzny Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich, Stowarzyszenie Twórców Ludowych, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa, Gdańska Organizacja Turystyczna, Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Politechnika Gdańska, Uniwersytet Gdański, Instytut Kaszubski, Zéńdzenié Młodych Ùtwórców Kaszëbsczich ZYMK, Klub Studencki Pomorania, Kuratorium Oświaty w Gdańsku, Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Kaszubskiego Remusowi Drëszë
BUDŻET: 1,6 mln PLN (400 tys. EUR)

3. *W jaki sposób miasto dokona selekcji projektów/imprez, które znajdą się w programie obchodów?*

MECHANIZM SELEKCJI I WYBORU PROJEKTÓW ORAZ DZIAŁAŃ PROGRAMU OBCHODÓW ESK

Istotą pracy nad programem jest zagwarantowanie wyboru projektów spójnych z ideą obchodów, a jednocześnie angażujących możliwie najszersze kręgi mieszkańców. Decydujący głos w kwestii wyboru projektów należy do Dyrektora Artystycznego. Proces wyboru przebiega jednak na wielu poziomach: od banku pomysłów i projektów wyłonionych w drodze konkursów, poprzez konsultacje społeczne, pracę grup tematycznych, poddających analizie projekty już istniejące i nowo zgłoszone, selekcję zespołu kuratorskiego Gdańsk 2016. Głównymi kryteriami doboru projektów są zarówno „wymiar europejski" oraz „miasto i jego obywatele", jak również nawiązanie do myśli przewodniej, wątków tematycznych oraz realizacja celów programu opisanych w rozdziale I.

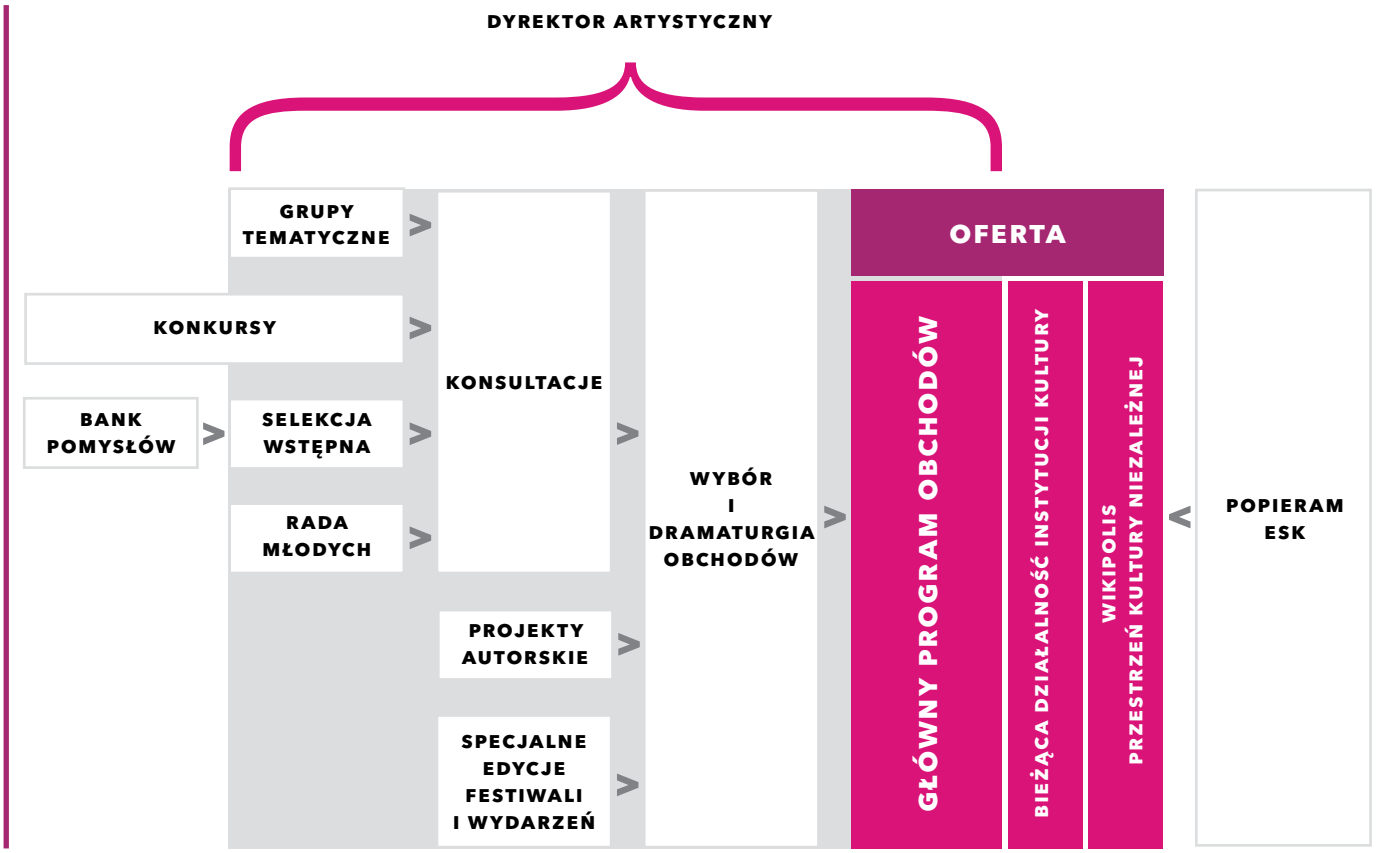

Dyrektor Artystyczny
Odpowiedzialny za kształt, dramaturgię i jakość artystyczną obchodów. Dokonuje wyboru projektów wypracowanych w drodze konkursów, pracy grup tematycznych, Rady Młodych oraz wstępnej selekcji projektów z Banku Pomysłów. Koordynuje pracę zespołu kuratorskiego Gdańsk 2016 oraz zlecanie projektów specjalnych. Jego decyzje są niezależne, poprzedzone konsultacjami środowiskowymi i społecznymi.

Grupy tematyczne
Praca odbywa się w grupach tematycznych skupiających liderów organizacji i specjalistów z dziedziny, której dotyczą (szerzej opisane w rozdziale I, s. 48–49). Praca w grupach ma charakter konsultacji środowiskowych. Ostatecznego wyboru dokonuje Dyrektor Artystyczny.

Konkursy
Otwarte konkursy, w których zgłaszane są pomysły związane z różnymi aspektami programu, jego wątkami, pasmami projektów, poszczególnymi zagadnieniami. Selekcji dokonuje niezależne jury. Wybrane projekty zostają poddane konsultacjom. Ostatecznego wyboru dokonuje Dyrektor Artystyczny.

Projekty autorskie
Projekty przygotowane przez zespół kuratorski i programowy Gdańsk 2016 oraz przez specjalistów z dziedziny, której dotyczą. Wyboru dokonuje Dyrektor Artystyczny.

Specjalne edycje festiwali i wydarzeń
Zharmonizowanie edycji wybranych festiwali z wytycznymi programu obchodów. Ścisła współpraca organizatorów festiwali z Dyrektorem Artystycznym. Przy specjalnych edycjach festiwali, które są już zakorzenione na terenie objętym programem obchodów, nie stawiamy wymogu konsultacji jako warunku zakorzenienia w programie.

Bank Pomysłów
Otwarta i ciągła możliwość dzielenia się swoimi pomysłami i gotowymi projektami, które mogą wzbogacić program obchodów. Projekty zgłaszać może każdy, zarówno przez formularz umieszczony na stronie internetowej, jak i bezpośrednio do biura Gdańsk 2016. Wstępnej selekcji oraz wyboru dokonuje Dyrektor Artystyczny. Wybrane projekty zostają poddane konsultacjom.

Rada Młodych
Wybierana raz do roku (od roku 2010); jej misją jest wypracowanie projektów i aktywizacja środowisk dzieci i młodzieży, z których wywodzą się liderzy wchodzący w skład Rady. Prace Rady odbywają się pod okiem animatora, który je inspiruje i koordynuje, bez ingerowania w proces kreacji. Obecnie w aplikacji znajduje się dziewięć projektów przygotowanych przez dwie edycje Rady. Są to: Gdańsk aktywny, Gdzieńsk, Fotołaszki, F.A.N, GAPA-bus, MCKG – Multimedialne Centrum Kultury Gdańska, HALA, Gdańskie Centrum Śmiechu, Book Spot. Członków Rady rekomendują pedagodzy i samorządy uczniowskie. Wybrane projekty zostają poddane konsultacjom. Wyboru dokonuje Dyrektor Artystyczny.

Konsultacje
Wybrane projekty, adresowane do mieszkańców, realizowane w dzielnicach, osiedlach mieszkaniowych, są konsultowane społecznie. Na etapie przygotowania aplikacji rozpoczęliśmy konsultacje pasma projektów Moja dzielnica też stolica, które obejmują osiem dzielnic i są przeprowadzane przez jedną z największych firm badawczych: Instytut PBS DGA z Sopotu. Konsultacje dotyczące projektów wyłonionych z Banku Pomysłów, w drodze konkursu oraz opracowanych przez grupy tematyczne są przeprowadzane w środowiskach i na obszarze, którego projekty dotyczą.

Bieżąca działalność instytucji kultury
Działania wzbogacające ofertę kulturalną, które odbywają się na terenie miasta i regionu. Projekty i działania ciągłe, które nie są finansowane z budżetu ESK, a wpisują się w ideę programu obchodów i w jego ramach są realizowane.

Wikipolis
Przestrzeń realizacji projektów niezależnych. Hydepark dla artystów i aktywistów moderowany online przez społeczność Wikipolis. Projekty artystyczne i społeczne, które w pierwszej fazie (przygotowawczej) zostały wybrane w drodze konkursu Kultura 2.016, a w drugiej fazie (realizatorskiej) zostaną wybrane przez społeczność Wikipolis. Funkcjonowanie, moderowanie i wybór projektów odbywa się zgodnie z zasadami charakterystycznymi dla portali społecznościowych.

Popieram ESK
Dla wszystkich, którzy będą chcieli włączyć się w obchody, a nie znaleźli się w głównym programie obchodów, przewidzieliśmy taką możliwość. Popieram ESK to program umożliwiający zebranie ofert uzupełniających od klubów, kół naukowych, szkół, wspólnot mieszkaniowych, artystów. Program będzie umożliwiał użycie logo „Popieram ESK" przez organizatora oraz włączenie wskazanych działań do kalendarza imprez.

III

ORGANIZACJA I FINANSOWANIE OBCHODÓW

1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

1.1. *Jaką formę organizacyjną przewidziano dla podmiotu, który zajmował się będzie organizacją i wdrażaniem projektu? Jakie będą jego związki formalne z władzami miasta?*

INSTYTUCJA KULTURY GDAŃSK 2016

Samorządowa instytucja kultury Gdańsk 2016 jest podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację obchodów Europejskiej Stolicy Kultury w Gdańsku oraz kontynuowanie wybranych inicjatyw programowych po roku 2016.

Rekomendowana struktura odpowiada na trzy podstawowe wyzwania:
- zapewnienie ciągłości strategicznej i programowej poprzez kontynuację pracy zespołu odpowiedzialnego za koncepcję i kandydaturę miasta do tytułu ESK 2016,
- zagwarantowanie stabilności realizacji i finansowania projektu poprzez utworzenie samorządowej instytucji kultury, statutowo odpowiedzialnej za zorganizowanie i realizację projektu,
- osiągnięcie niezależności od struktur politycznych poprzez mechanizmy gwarantujące:
  - Dyrektorowi Naczelnemu: swobodę w zarządzaniu instytucją oraz prowadzeniu samodzielnej polityki finansowej,
  - Dyrektorowi Artystycznemu: silną i autonomiczną pozycję w kształtowaniu i realizacji programu obchodów Europejskiej Stolicy Kultury.

Na płycie CD załączamy Statut Instytucji Gdańsk 2016 oraz biogramy zespołu, podkreślając jego różnorodność i dobre przygotowanie do realizacji złożonych i interdyscyplinarncyh projektów.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Zarządzanie Instytucją Gdańsk 2016 oparte jest na strukturze pionowej (hierarchicznej) połączonej ze strukturą poziomą (zarządzaniem poprzez projekty). Zastosowanie takiego rozwiązania ma na celu lepszą integrację i komunikację całego zespołu, wyznaczając jednocześnie czytelny podział kompetencji na poszczególnych szczeblach hierarchii. Zakres kompetencji kształtuje się następująco:

Dyrektor Naczelny
Dyrektor Naczelny jest bezpośrednio odpowiedzialny i zarządza Instytucją Gdańsk 2016. Ustala strategię działalności, prowadzi samodzielną gospodarkę budżetową oraz reprezentuje instytucję na zewnątrz. Dyrektor posiada decyzyjny głos we wszystkich kwestiach związanych z działalnością instytucji.

Dyrektor Artystyczny
Dyrektor Artystyczny jest odpowiedzialny za koncepcyjne przygotowanie i realizację programu ESK, a także zapewnienie wysokiego poziomu obchodów, w tym dobór artystów i kuratorów. Dyrektor kieruje pracą działu programowego oraz ściśle współpracuje z Dyrektorem Naczelnym instytucji.

Dział programowy
Do zadań działu należy w szczególności:
- opracowanie i realizacja projektów artystycznych,
- rozwój i realizacja działań sektorowych oraz interdyscyplinarnych w obszarach:
  - współpracy zagranicznej, edukacji, spraw społecznych (wykluczenia, partycypacji, zaangażowania), turystyki, sportu, programu Welcome to Gdańsk oraz Hospitality Desk, programu Wolontariat

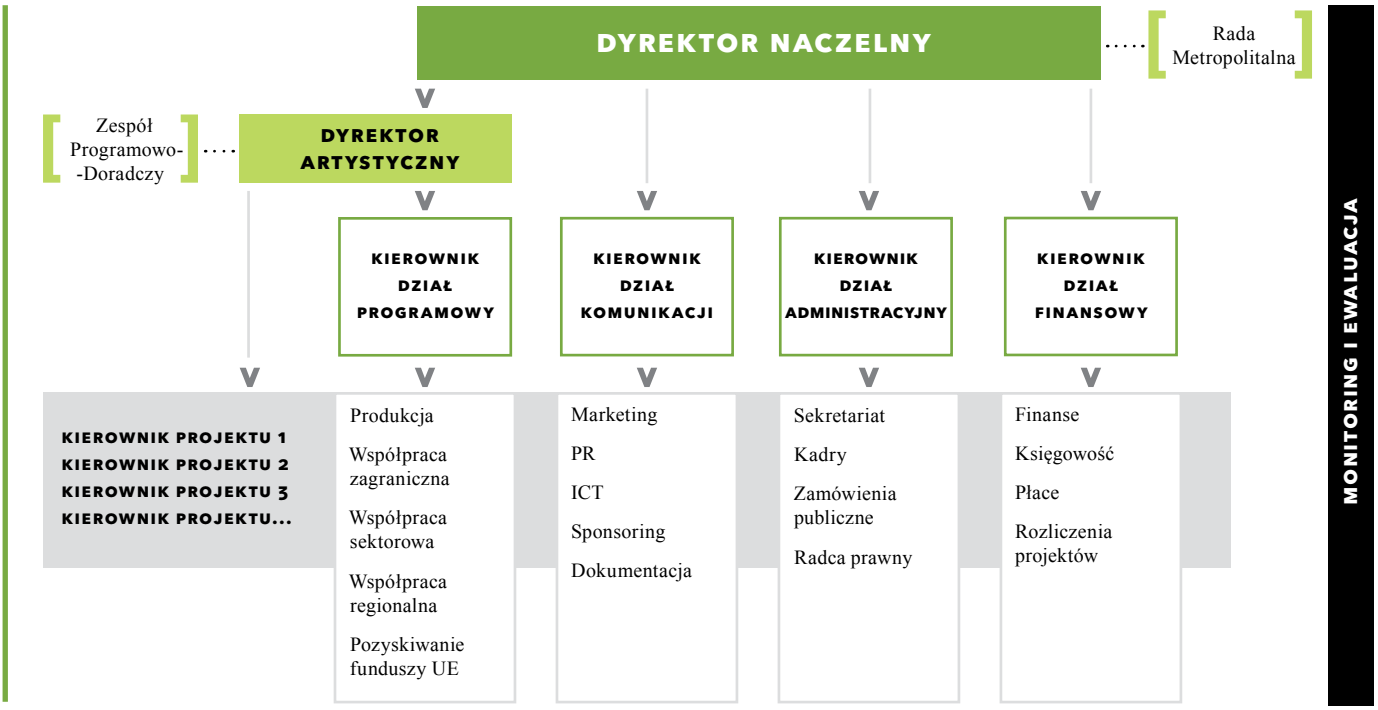

metropolitalny – model Gdańsk 2016, działań rewitalizacyjnych, rozwoju regionalnego (w tym projektów o zakresie metropolitalnym),
- koordynacja zespołów projektowych oraz pracy Zespołu Programowo-Doradczego,
- przygotowanie strategii oraz pozyskiwanie środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej oraz innych programów grantowych.

Zespół Programowo-Doradczy
Zespół jest głównym ciałem doradczo-programowym Instytucji Gdańsk 2016. Jego zadaniem jest opiniowanie oraz inicjowanie projektów. W skład zespołu wchodzą przewodniczący dziesięciu grup tematycznych:
- Grupy ds. kultury i sztuki
- Grupy ds. sportu i rekreacji
- Grupy ds. turystyki i hotelarstwa
- Grupy ds. wolontariatu
- Grupy ds. biznesu i przedsiębiorczości
- Grupy ds. nauki i edukacji
- Grupy ds. przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
- Grupy ds. mniejszości narodowych, etnicznych i kultury Kaszub
- Grupy ds. programu Welcome to Gdańsk oraz Hospitality Desk
- Grupy Rada Młodych

Skład każdej z grup powołany został w drodze otwartego zaproszenia. Ich członkowie to liderzy kluczowych organizacji i instytucji z danej dziedziny lub środowiska. Wszyscy aktywnie uczestniczyli w pracy zarówno nad pierwszą, jak i nad drugą aplikacją Gdańska do tytułu ESK. Każda grupa posiada moderatora z zespołu Gdańsk 2016, który odpowiada za bieżącą pracę grupy. Zespół Programowo-Doradczy pozostaje w bezpośrednich relacjach z Dyrektorem Artystycznym.

1.2 *W jaki sposób koordynowane będą działania na szczeblu lokalnym i regionalnym w przypadku zaangażowania w obchody okolic miasta?*

Rada Metropolitalna
Udział w obchodach ESK, zakres działań oraz wkład finansowy został precyzyjnie zdefiniowany w porozumieniach i listach intencyjnych zawartych z miastami obszaru metropolitalnego po przejściu etapu preselekcji. Rada Metropolitalna będzie podmiotem opiniującym i koordynującym zaplanowane oraz nowe, inicjowane odpowiednio na szczeblu lokalnym i gminnym, działania przewidziane w obchodach ESK.

W skład Rady wchodzą przedstawiciele następujących jednostek:
- Instytucji Gdańsk 2016,
- Urzędu Miejskiego w Gdańsku (Biuro Prezydenta ds. Kultury),
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (Departament Kultury),
- miast i gmin obszaru metropolitalnego.

Przedstawicielami miast i gmin wchodzących w skład Rady są Pełnomocnicy ds. Projektu ESK, wydelegowani przez odpowiednie władze. Cykl pracy Rady przewidziany jest w trybie comiesięcznych spotkań, którym przewodniczy Dyrektor Naczelny Instytucji Gdańsk 2016. Działania zgłasza się podczas obrad Rady. Wszelkie decyzje dotyczące projektów podejmowane są większością głosów. Także poza posiedzeniami Rady utrzymywana jest stała komunikacja oraz istnieje możliwość zgłaszania projektów do dyskusji i realizacji.

1.3 *Jakie przewidziano kryteria i sposób wyboru kierownika artystycznego obchodów? Jacy kandydaci będą brani pod uwagę? Kiedy osoba ta zostanie wyznaczona? Jaki będzie zakres jej działań?*

Dyrektor Artystyczny zostanie wyłoniony w międzynarodowym konkursie na przełomie 2011/2012 roku, po wyborze Gdańska do tytułu ESK 2016. Do komisji oceniającej zostaną zaproszeni przedstawiciele władz miejskich i województwa pomorskiego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Komisji Europejskiej (Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury), Dyrektor Naczelny Instytucji Gdańsk 2016 oraz autorytety świata kultury, o których wskazanie poprosimy Narodowy Instytut Audiowizualny, Instytut Adama Mickiewicza, Instytut Teatralny, Instytut Książki, Narodowe Centrum Kultury, Instytut Wzornictwa oraz Polski Instytut Sztuki Filmowej.

Preferowane doświadczenie zawodowe:
- kurator,
- dyrektor artystyczny,
- reżyser.

Do głównych zadań Dyrektora Artystycznego będzie należało:
- przygotowanie koncepcyjne i realizacja programu ESK,
- zapewnienie wysokiego poziomu obchodów, w tym doboru artystów i kuratorów,
- kierownictwo nad pracą działu programowego,
- ścisła współpraca z Dyrektorem Naczelnym Instytucji Gdańsk 2016.

Główne wymagania:
- wykształcenie wyższe,
- minimum pięcioletnie doświadczenie zawodowe ze szczególnym uwzględnieniem doświadczenia w realizacji projektów artystycznych z udziałem zagranicznych partnerów,
- doświadczenie w pracy z zespołem kuratorskim lub doświadczenie w pracy z zespołem kreatywnym,
- indywidualne osiągnięcia twórcze na arenie międzynarodowej,
- precyzyjna znajomość założeń programowych projektu ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***,
- zdolności negocjacyjne,
- doświadczenie w pracy organizacyjnej oraz znajomość ośrodków, zespołów, artystów działających w Europie i na świecie,
- szczegółowa wiedza związana z dominującymi trendami w sztuce,
- pozytywny stosunek osobisty do Gdańska i Metropolii,
- rekomendacje lub opinie od minimum trzech liderów ośrodków i instytucji artystycznych w Europie,
- możliwość podjęcia pracy na zasadach wyłączności na okres wyznaczony umową,
- biegła znajomość dwóch języków urzędowych Unii Europejskiej. Preferowana znajomość języka polskiego.

2. FINANSOWANIE OBCHODÓW

2.1 *Ile wynosiły środki budżetowe przeznaczane przez miasto na kulturę w ciągu ostatnich pięciu lat (proszę wypełnić tabelę poniżej)?*

ROK	ŚRODKI BUDŻETOWE PRZEZNACZONE NA KULTURĘ (W EURO*)	ŚRODKI BUDŻETOWE PRZEZNACZONE NA KULTURĘ (JAKO PROCENT CAŁEGO ROCZNEGO BUDŻETU MIASTA)
2007	12 612 388	4,22%
2008	22 422 970	4,97%
2009	21 905 305	4,56%
2010	21 390 529	4,02%
2011	32 021 898	4,80%

* Kwoty w EUR liczone wg kursu 1 EUR = 4 PLN

2.2 *Proszę przedstawić ogólną strukturę budżetu dla projektu „Europejska Stolica Kultury" (tj. środki przeznaczone na realizację projektu) poprzez wypełnienie poniższej tabeli.*

312 mln PLN (78 mln EUR) to budżet przewidziany na cały okres obchodów, który wraz z okresem przygotowań obejmie lata 2011–2016. Na sam rok obchodów – rok 2016 – założony budżet wynosi 167,5 mln PLN (41,88 mln EUR).
Projekt zakłada trwałe efekty związane z utrzymaniem zwiększonych wydatków na kulturę w mieście i regionie. W związku z powyższym tabele uwzględniają również planowany poziom przychodów na rok 2017 i lata późniejsze, z tym, że kwoty te nie są wliczone w budżet obchodów.
W perspektywie okresu po 2016 roku zwiększone zostaną wydatki ze środków miejskich i regionalnych, ale zakładamy także większe wpływy z funduszy Unii Europejskiej i kontraktów sponsorskich.

Okres 2010–2016 to także czas boomu inwestycyjnego w mieście, w tym w zakresie infrastruktury kulturalnej. Jest to wynik konsekwentnej realizacji strategii miasta i ukierunkowanie jej na rozwój kulturalno-turystyczny. Nie jest możliwe ścisłe rozgraniczenie wydatków inwestycyjnych na te, które są spowodowane lub przyspieszone wyłącznie z uwagi na starania o tytuł ESK (szerzej w rozdziale III, s. 85). Stąd w tabeli poniżej wyszczególnione zostały wyłącznie wydatki inwestycyjne zaplanowane w związku z projektami realizowanymi w ramach projektu Europejska Stolica Kultury: między innymi budowa Galerii na Wodzie, adaptacja Muzeum Praw Człowieka, wydatki związane z renowacją hali B90 na terenie stoczni i dostosowaniem jej do wymogów wystawienniczych.

ŁĄCZNE WYDATKI W BUDŻECIE (W EURO)	WYDATKI NA DZIAŁALNOŚĆ (OPEX, W EURO)	WYDATKI NA DZIAŁALNOŚĆ (OPEX, W %)	WYDATKI INWESTYCYJNE (CAPEX, W EURO)	WYDATKI INWESTYCYJNE (CAPEX, W %)
78 000 000	74 500 000	95,51	3 500 000	4,49

ŁĄCZNE DOCHODY BUDŻETU (W EURO)	Z SEKTORA PUBLICZNEGO (W EURO)	Z SEKTORA PUBLICZNEGO (W %)	Z SEKTORA PRYWATNEGO (W EURO)	Z SEKTORA PRYWATNEGO (W %)
78 000 000	72 000 000	92,31	6 000 000	7,69

DOCHÓD Z SEKTORA PUBLICZNEGO (W EURO)	W EURO	W % (W ODNIESIENIU DO ŁĄCZNEGO BUDŻETU)	PROSZĘ OKREŚLIĆ: KWOTA PLANOWANA KWOTA ZAPEWNIONA
Rząd krajowy	8 200 000	10,51	planowana
Miasto	42 602 500	54,62	zapewniona
Region	13 325 000	17,08	zapewniona
UE	6 250 000	8,01	planowana
Inne: wpływy	1 622 500	2,08	planowana

2.3 *Proszę wyjaśnić budżet operacyjny projektu ESK, wypełniając tabele poniżej.*

a) Łączne wydatki na działalność:

ŁĄCZNE WYDATKI NA DZIAŁALNOŚĆ (W EURO)	WYDATKI PROGRAMOWE (W EURO)	WYDATKI PROGRAMOWE (W %)	PROMOCJA I MARKETING (W EURO)	PROMOCJA I MARKETING (W %)	WYNAGRODZENIA, KOSZTY OGÓLNE, ADMINISTRACJA (W EURO)	WYNAGRODZENIA, KOSZTY OGÓLNE, ADMINISTRACJA (W %)
74 500 000	52 500 000	70,47	10 180 000	13,66	11 820 000	15,87

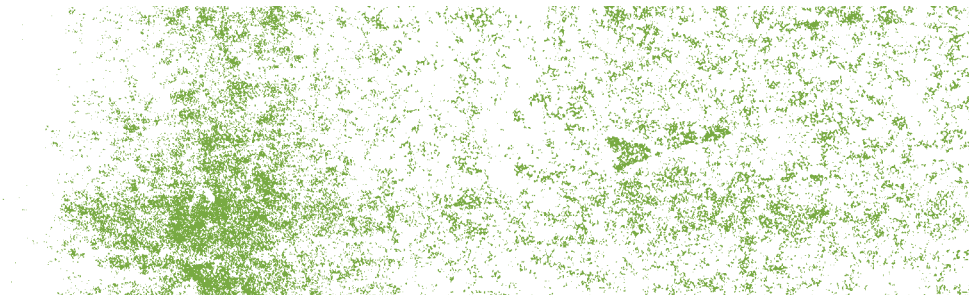

b) Planowany harmonogram ponoszenia wydatków na działalność:

OKRES WYDATKOWANIA	WYDATKI PROGRAMOWE (W EURO)	WYDATKI PROGRAMOWE (W %)	PROMOCJA I MARKETING (W EURO)	PROMOCJA I MARKETING (W %)	WYNAGRODZENIA, KOSZTY OGÓLNE, ADMINISTRACJA (W EURO)	WYNAGRODZENIA, KOSZTY OGÓLNE, ADMINISTRACJA (W %)	RAZEM
2011	300 000	30,00	400 000	40,00	300 000	30,00	1 000 000
2012	875 000	37,96	357 500	15,51	1 072 500	46,53	2 305 000
2013	3 670 000	67,71	387 500	7,15	1 362 500	25,14	5 420 000
2014	6 132 500	68,71	467 500	5,24	2 325 000	26,05	8 925 000
2015	9 550 000	63,77	2 650 000	17,70	2 775 000	18,53	14 975 000
2016	31 972 500	76,35	5 917 500	14,13	3 985 000	9,52	41 875 000
Razem	52 500 000	70,47	10 180 000	13,66	11 820 000	15,87	74 500 000
2017	5 000 000	71,43	800 000	11,43	1 200 000	17,14	7 000 000
Później	800 000	36,36	800 000	36,36	600 000	27,27	2 200 000

2.4 *Łączne wydatki inwestycyjne:*

Tabela poniżej przedstawia wydatki inwestycyjne związane z rozwojem miasta przypadające na okres starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury, ale także zainicjowane przez organizację Mistrzostw Europy EURO w 2012 roku czy wynikające ze strategii rozwoju miasta – związane z tworzeniem nowej infrastruktury, rozbudową dróg, budową i modernizacją boisk, ulepszaniem komunikacji miejskiej, rozbudową lotniska im. Lecha Wałęsy.

WYDATKI INWESTYCYJNE 2010-2016 (W EURO; 1 EUR = 4 PLN);	TWORZENIE NOWEJ INFRASTRUKTURY LUB ULEPSZANIE ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW (WŁĄCZNIE Z MUZEAMI, GALERIAMI, TEATRAMI, SALAMI KONCERTOWYMI, CENTRAMI SZTUKI ITP.) W EURO	REWITALIZACJA MIASTA (REMONTY PLACÓW, OGRODÓW, ULIC, ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI MIEJSKIEJ) W EURO	INFRASTRUKTURA (INWESTYCJE W ZAKRESIE METRA, STACJI KOLEJOWYCH, STOCZNI, DRÓG ITP.) W EURO
1 028 629 423	273 493 746*	82 266 288	672 869 389

* W tym 3,5 mln EUR (CAPEX projektu ESK)

Wśród całości wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez Gdańsk możemy wyszczególnić te, które związane są ściśle z rozwojem infrastruktury kulturalnej i turystycznej, na przykład jeśli pokazujemy inwestycje drogowe, to realizowane w związku z obiektami kulturalnymi i wielofunkcyjnymi (jak stadion PGE Arena czy hala Ergo Arena). Całościowe wydatki w tym zakresie wskazuje poniższa tabela.

WYDATKI INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z ROZWOJEM INFRASTRUKTURY KULTURALNO-TURYSTYCZNEJ 2010-2016 (W EURO; 1 EUR = 4 PLN);	TWORZENIE NOWEJ INFRASTRUKTURY LUB ULEPSZANIE ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW (WŁĄCZNIE Z MUZEAMI, GALERIAMI, TEATRAMI, SALAMI KONCERTOWYMI, CENTRAMI SZTUKI ITP.) W EURO	REWITALIZACJA MIASTA (REMONTY PLACÓW, OGRODÓW, ULIC, ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI MIEJSKIEJ) W EURO	INFRASTRUKTURA (INWESTYCJE W ZAKRESIE METRA, STACJI KOLEJOWYCH, STOCZNI, DRÓG ITP.) W EURO
374 760 790	273 493 746*	50 366 288	50 900 756

* W tym 3,5 mln EUR (CAPEX projektu ESK)

2.5 *Czy podmioty zarządzające finansami publicznymi (miasto, region, państwo) podjęły już decyzję w zakresie wsparcia finansowego dla projektu? Jeśli nie, to kiedy to nastąpi?*

Miasto Gdańsk
Miasto Gdańsk na okres przygotowań i opracowania aplikacji zabudżetowało do końca 2011 roku środki w wysokości 11,5 mln PLN (2,87 mln EUR). W 2010 roku, z uwagi na impuls, jaki dały starania i realizowane projekty, budżet został powiększony o 1 mln PLN (250 tys. EUR). O taką samą kwotę został zwiększony budżet przewidziany na rok 2011. W celu zapewnienia stabilności finansowania projektu Rada Miasta Gdańska podjęła 17 lutego 2011 roku stosowną uchwałę o kontynuacji podmiotu koordynującego starania w formie samorządowej instytucji kultury.
Zadeklarowany wkład miasta w projekt Gdańsk 2016 Europejska Stolica Kultury to 170,41 mln PLN (42,6 mln EUR) na okres przygotowań i rok obchodów.

Województwo pomorskie oraz miasta i gminy Metropolii
Specyfiką gdańskiej kandydatury jest bliska współpraca i wsparcie regionu. Odzwierciedla to także wkład władz regionalnych (samorząd województwa pomorskiego) i poszczególnych miast Metropolii. Wkład samorządu województwa pomorskiego w całym okresie przygotowań wyniesie 28,72 mln PLN (7,18 mln EUR).
Wkład poszczególnych miast obszaru Metropolii jest zależny od ostatecznej liczby projektów, które znajdą się w programie. W całym okresie obchodów i przygotowań szacujemy go na 24,6 mln PLN (6,15 mln EUR). Będzie zatwierdzany w rocznych budżetach poszczególnych miast. Każde z miast podpisało indywidualnie list intencyjny określający minimalny poziom budżetu przeznaczonego na realizację projektu Europejskiej Stolicy Kultury w latach 2012–2016.

Środki państwowe
Do czasu złożenia wniosku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – koordynator projektu w Polsce – nie zadeklarowało nominalnej kwoty na projekt ESK 2016. Szacujemy, że minimalny udział funduszy centralnych (dystrybuowanych przez MKiDN lub inne jednostki) w okresie pięciu lat powinien wynosić nie mniej niż 10% całkowitego budżetu.

2.6 *Jak wygląda plan w zakresie uwzględnienia sponsorów w projekcie?*

Jako sponsoring definiujemy zarówno środki pozyskane od podmiotów komercyjnych, jak i środki od partnerów poszczególnych projektów. Zakładamy sponsoring finansowy (wsparcie całościowe projektu przez sponsorów strategicznych oraz sponsoring pojedynczych projektów), jak i rzeczowy w postaci wsparcia: infrastrukturalnego, logistycznego, technicznego, doradczego.

Prace nad pozyskaniem prywatnych i innych środków niepublicznych biuro Gdańsk 2016 rozpoczęło jeszcze w 2009 roku. W 2010 roku wpływy z sektora prywatnego wsparły budżety flagowych projektów zainicjowanych z uwagi na starania Gdańska o tytuł ESK. Z innymi partnerami, takimi jak choćby British Council, już dziś Gdańsk realizuje wieloletni program Active Citizens (88% budżetu projektu jest finansowane ze środków Partnera, budżet na lata 2009–2010 to ponad 605 tys. PLN (151 tys. EUR). Planujemy współpracę między innymi z Instytutem Cervantesa (z uwagi na polsko-hiszpańską współpracę w 2016 roku) i innymi instytutami kultury działającymi w Polsce oraz fundacjami (na przykład Fundacją Stefana Batorego).

W okresie przygotowań podjęte zostały bezpośrednie rozmowy z kluczowymi firmami mającymi swoje siedziby na terenie Metropolii, między innymi z Grupą Kapitałową Lotos, Koncernem Energetycznym Energa, Grupą Kapitałową Elnord, Grupą Ergo Hestia, firmą LPP SA, Elektrociepłowniami Wybrzeże SA, Stocznią Gdańsk SA, a także firmami z siedzibą poza Metropolią o zasięgu ogólnopolskim, zainteresowanymi promocją w regionach, takimi jak Polkomtel SA, Era czy Orlen. Rozmowy dotyczą zarówno poszczególnych projektów kulturalnych, jak i partnerstw strategicznych w odniesieniu do roku 2016.
Program obchodów jest mocno skorelowany z profilem high tech i IT, który stanowi najsilniej rozwijający się sektor w Gdańsku i regionie. Pozyskaliśmy deklarację współpracy ze strony Pomorskiego Klastra ICT/ETI.

Wpływy sponsorów w projekcie ESK szacujemy na poziomie 24 mln PLN (6 mln EUR), co stanowi 7,69% całościowego budżetu. Szacunki były robione na bazie potencjału Gdańska i regionu oraz oparte są na szczegółowej analizie, jaką przeprowadziliśmy wraz z firmą 2mgroup Marketing Solutions.

Opracowanie Strategia pozyskiwania sponsorów do realizacji programu Gdańsk 2016 zamieszczona jest w e-zeszycie.

Zakładamy również alternatywne formy obustronnej współpracy i wymiany świadczeń. W celu upowszechniania różnych form partnerstw rozpoczęliśmy współpracę z polskim i londyńskim Arts & Business – instytucjami zajmującymi się tematem sponsoringu w kulturze i innymi formami współpracy świata biznesu i sztuki. Cykl warsztatów i konferencji rozpoczęty w 2011 roku będziemy kontynuować w latach kolejnych z udziałem przedstawicieli Arts & Business, ale przede wszystkim osób zaangażowanych w projekty kulturalne (ze strony zarówno instytucji kultury, jak i partnerów), także osób bezpośrednio odpowiedzialnych za współpracę w ramach projektu ESK.

2.7 *Jak powinien wyglądać harmonogram przekazywania środków miastu i/lub podmiotowi odpowiedzialnemu za przygotowanie i wdrożenie projektu ESK w przypadku otrzymania przez miasto tytułu Europejskiej Stolicy Kultury (proszę wypełnić tabele poniżej)?*

a) środki przeznaczane na pokrycie wydatków na działalność

ŹRÓDŁO ŚRODKÓW	2011	2012	2013	2014	2015	2016	RAZEM 2011-2016
UE				400 000	1 550 000	3 400 000	5 350 000
Rząd krajowy			392 000	400 000	1 690 000	5 718 000	8 200 000
Miasto	1 000 000	2 017 500	3 320 000	6 175 000	6 580 000	20 910 000	40 002 500
Region		217 500	1 208 000	1 450 000	3 150 000	7 299 500	13 325 000
Sponsorzy		70 000	500 000	500 000	2 005 000	2 925 000	6 000 000
Inne						1 622 500	1 622 500

b) środki przeznaczane na pokrycie wydatków inwestycyjnych

ŹRÓDŁO ŚRODKÓW	2011	2012	2013	2014	2015	2016
UE	14 320 146	28 366 225	9 156 466	3 602 138	1 500 602	0*
Rząd krajowy**	773 607			89 608 000		
Miasto	32 812 447	46 019 780	39 144 460	20 661 755	19 225 838	15 036 750
Region						
Sponsorzy***	9 119 500				12 900 000	
Inne	500 000	500 000				

* Środki unijne przeznaczone na infrastrukturę są przyznane do 2013 roku. Zgodnie z regułą n+2 mogą być wykorzystane przez dodatkowe 2 lata. Z uwagi na brak ogłoszenia priorytetów dotyczących okresu 2014–2020 miasto ani region nie mogą jeszcze deklarować wpływów unijnych dla inwestycji kulturalnych na 2016 rok.

** Wydatki inwestycyjne związane z projektami: Przebudowa i rozbudowa infrastruktury kulturalnej Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku na potrzeby Ośrodka Kultury Morskiej oraz Budowa Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

*** Wydatki inwestycyjne ponoszone przez prywatne przedsiębiorstwa dotyczące ostatniej fazy budowy Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz nowej siedziby Muzeum Bursztynu, realizowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Kwota została umieszczona w roku przewidywanym jako zakończenie inwestycji. Nie można obecnie przedstawić szczegółowego harmonogramu, gdyż ostateczne harmonogramy rzeczowo-finansowe zostaną ustalone przez inwestorów po sporządzeniu finalnych koncepcji urbanistyczno-architektonicznych, zatwierdzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez Miasto Gdańsk.

2.8 *Jaką kwotę z całości budżetu rocznego miasto zamierza przeznaczyć na kulturę po roku ESK (w euro oraz jako procent budżetu rocznego)?*

Na 2017 rok miasto zamierza przeznaczyć dodatkowe 14 mln PLN (3,5 mln EUR) na kulturę (wzrost na poziomie 15% budżetu kultury i około 0,75% budżetu ogólnego, analizując ostatnie pięć lat budżetowych).
W latach kolejnych miasto przeznaczy dodatkowo nie mniej niż 6 mln PLN (1,5 mln EUR) na budżet kultury. To stanowić będzie wzrost na poziomie około 6,5% w stosunku do dzisiejszego budżetu na kulturę.
Budżet kultury Gdańska to między 4 a 5% całościowego budżetu Gdańska. Zamierzeniem władz miasta jest ustalenie wysokości budżetu kultury na poziomie około 6% całkowitego budżetu w perspektywie do 2020 roku.

IV
INFRASTRUKTURA MIASTA

1. *Jakie są zalety miasta w dziedzinie dostępności (transport regionalny, krajowy i międzynarodowy)?*

Gdańsk jest położony w północnej części Polski na skrzyżowaniu trzech szlaków komunikacyjnych – powietrznego, naziemnego i wodnego – dzięki czemu jest bardzo dobrze skomunikowany z każdą częścią Europy i świata.

Współrzędne położenia Gdańska: **55°22’ N; 18°38’ E**

MAPA POŁĄCZEŃ LOTNICZYCH I PROMOWYCH

Komunikacja powietrzna

- Międzynarodowy Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku-Rębiechowie:
  - przepustowość 5 milionów pasażerów rocznie zapewni nowy Terminal 2, który powstanie do 2012 roku,
  - aktualnie 48 połączeń lotniczych z największymi tranzytowymi portami Europy,
  - drugie lotnisko w Polsce (po Krakowie) pod względem ilości rejsów tanich linii lotniczych,
  - jedyny w kraju, a drugi w Europie, „Terminal Miasto" w centrum Gdańska, umożliwiający zakup biletów, szybką odprawę i nadanie bagażu,
  - komfortowy i łatwy sposób dojazdu z lotniska do każdego miejsca Gdańska i Metropolii dzięki nowej linii Pomorskiej Kolei Metropolitalnej (powstanie do 2015 roku) oraz Obwodnicy Trójmiasta.
- Nowo powstający Międzynarodowy Port Lotniczy Gdynia-Kosakowo.
- 2 lądowiska przeznaczone do celów rekreacyjno-cywilnych, znajdujące się w granicach Metropolii (Pruszcz Gdański i Korne).

Komunikacja drogowa

- Siatka dróg dojazdowych do Gdańska i Metropolii:
  - połączenie z Europą Zachodnią przez Niemcy: E28, droga krajowa nr 6,
  - połączenie z Europą Wschodnią: E22, droga krajowa nr 22,
  - autostrada A1 Amber One łączy Gdańsk i Pomorze z południem Polski i Europy (inwestycja zostanie całkowicie ukończona w 2013 roku),
  - Obwodnica Trójmiasta (S6): Gdańsk – Sopot – Gdynia,
  - połączenia południowe oprócz Amber One: E75 (rozbudowywana do trasy ekspresowej), E77, czyli droga krajowa nr 1 i 7,
  - nowo powstała Obwodnica Południowa – droga ekspresowa łącząca drogę krajową nr 7 z Obwodnicą Trójmiasta (planowane ukończenie: 2012).
- Siatka dróg wewnętrznych
  Główna trasa przelotowa Al. Zwycięstwa – Al. Grunwaldzka – Al. Niepodległości łącząca centra trzech największych miast Metropolii (Gdańska, Sopotu, Gdyni) pozwala na sprawną komunikację pomiędzy miastami, alternatywę stanowi Obwodnica Trójmiasta. Nowe inwestycje drogowe (większość zakończona do 2012) wpłyną na usprawnienie ruchu na przykład pomiędzy lotniskiem a stadionem piłkarskim PGE Arena (Nowa Słowackiego), lotniskiem a portem pasażersko-przeładunkowym (Trasa Sucharskiego), stadionem a Halą Sportowo-Widowiskową Ergo Arena na granicy Gdańska i Sopotu (Droga Zielona) czy tranzytowe połączenie centrum miasta z regionem Kaszub (Trasa W-Z z Węzłem Karczemki). W planach jest także szybka przeprawa drogowa między drogą krajową nr 7 (z Warszawy), portem i stadionem piłkarskim (Tunel pod Martwą Wisłą).

Komunikacja wodna

Dogodne położenie umożliwia wykorzystanie warunków naturalnych (rzeki, kanały, Zatoka Gdańska) do zwiększenia dostępności miasta i regionu.

- Gdańsk i Gdynia dysponują portami handlowo-pasażerskimi, w tym międzykontynentalnym portem przeładunkowym tzw. hubem – centrum przeładunkowym, a terminale pasażerskie obsługują rocznie 150 wycieczkowców, 155 tysięcy pasażerów, promy samochodowe (nowe dwupoziomowe stanowisko ro-ro).
- Mariny i porty jachtowe to udogodnienie dla podróżujących szlakami morskimi:
  - 1500 jednostek rocznie w gdańskich basenach jachtowych,
  - obecnie 6 dostępnych przystani żeglarskich i 1 kajakowa; do 2015 powstanie 7 nowych przystani i marin, w tym Miasteczko Żeglarskie w ramach programu Ożywienia dróg wodnych w Gdańsku,
  - Pętla Żuław – projekt ponadregionalny skutkujący kompleksowym rozwojem turystyki wodnej w obszarze Delty Wisły i Zalewu Wiślanego (planowane ukończenie: 2014/2015),

- zagospodarowanie terenów nabrzeży Opływu Motławy od Martwej Wisły do Nowej Motławy – program stworzenia pętli wodnej dla indywidualnych jednostek pływających, a także dla transportu masowego w sercu miasta (planowane ukończenie: 2015).
- Tramwaj wodny zapewnia komunikację między Trójmiastem a Półwyspem Helskim i atrakcje turystyczne. W ramach programu Ożywienie dróg wodnych w Gdańsku powstaną dwie nowe wodne linie tramwajowe (11 i 8 przystanków) do końca 2012 roku.

Komunikacja alternatywna

Komunikacja alternatywna to priorytet w polityce komunikacyjnej miasta i regionu:

- 83 km infrastruktury rowerowej w Trójmieście. Gdańsk jest liderem w Polsce pod względem dróg i ścieżek rowerowych. Wspólnie z Sopotem i Gdynią realizuje projekt Rozwoju komunikacji rowerowej Aglomeracji Trójmiejskiej. W latach 2010–2013 powstanie 85 km nowych tras, a 11 km zostanie zmodernizowanych i przystosowanych do standardów bezpieczeństwa i komfortu,
- Gdańsk zainicjował partnerską strategię rozwoju infrastruktury rowerowej w całym Trójmieście („Rozwój komunikacji rowerowej Aglomeracji Trójmiejskiej w latach 2007–2013"),
- W Gdańsku powstała trzecia w Polsce (po krakowskiej BikeOne i rzeszowskiej RoweRes) samoobsługowa wypożyczalnia rowerów miejskich. Trójmiejski Rower Miejski to ponad 50 stacji postojowych rozlokowanych w Gdańsku i Sopocie, oferujących około 1200 rowerów.

Komunikacja kolejowa

Miasto, wraz z regionem, jest dobrze skomunikowane z wieloma miastami europejskimi, posiada też dobrze rozwiniętą sieć połączeń kolejowych w ruchu krajowym.

Atutem miasta jest jego liniowe położenie. Funkcje informacyjne oraz logistyczne rozłożone są na trzy dworce: Gdańsk Główny, Gdańsk Wrzeszcz i Gdańsk Oliwa, co daje możliwość rozpoczęcia podróży z różnych części miasta i całej Metropolii (liniowo są także rozłożone miasta Sopot, Gdynia, Rumia, Reda, Wejherowo, Pruszcz i Tczew).

Uwzględnienie połączenia Gdańsk – Warszawa w projekcie budowy szybkiej kolei pozwoli skrócić czas podróży o ponad połowę. Jest to element ogólnopolskiego projektu Kolej Dużej Prędkości (KDP). Rozpoczęcie prac jest planowane na 2013 rok, ukończenie w roku 2020.

Komunikacja publiczna w Metropolii

- Tramwaje i autobusy
  W Gdańsku i w sąsiednich miastach (Tczew, Pruszcz Gdański, Sopot, Gdynia, Rumia, Reda i Wejherowo) funkcjonują różne środki transportu publicznego, takie jak autobusy, tramwaje, trolejbusy oraz naziemne metro: Szybka Kolej Miejska.
- Szybka Kolej Miejska
  SKM jest najbardziej cenionym przez mieszkańców Metropolii środkiem komunikacji. Obejmuje 22 przystanki na trasie 32 km i łączy wszystkie miasta wchodzące w skład obszaru metropolitalnego. Obsługuje 100 tysięcy pasażerów dziennie, działając 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu. Czas między pociągami w godzinach szczytu to 7 minut. Do roku 2015 powstanie Pomorska Kolej Metropolitalna zintegrowana z już istniejącą linią SKM. Budowana druga trasa Szybkiej Kolei Miejskiej połączy lotnisko im. Lecha Wałęsy w Gdańsku z lotniskiem Gdynia-Kosakowo.

2. *Jakim potencjałem noclegowym i bazą turystyczną dysponuje miasto?*

Baza noclegowa Gdańska i Metropolii – dzięki rosnącemu zainteresowaniu miastem turystów i przedsiębiorców oraz przyznaniu miastu prawa do organizacji wydarzeń w ramach EURO 2012 – rozwija się bardzo dynamicznie.

Gdańsk dysponuje blisko 15 tysiącami miejsc noclegowych[1].

TABELA. ILOŚĆ MIEJSC NOCLEGOWYCH W GDAŃSKU

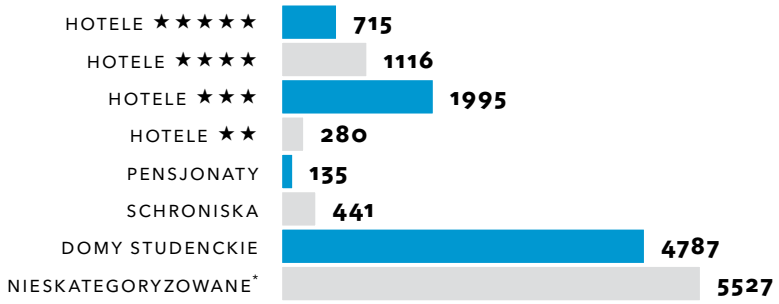

* Według Referatu Turystyki Urzędu Miejskiego w Gdańsku: domy gościnne, wille, zajazdy, apartamenty, domy turysty, hostele.

Bliskość położenia Sopotu, Gdyni, Pruszcza Gdańskiego czy Małego Trójmiasta (Rumia, Reda, Wejherowo) oraz rozpiętość regionu Kaszub stwarza możliwość dodatkowego zaplecza noclegowego. Do roku 2013 sam Gdańsk będzie mógł gościć jednocześnie ponad 20 tysięcy osób. Po uwzględnieniu Gdyni i Sopotu liczba ta wzrasta o kolejnych 10 tysięcy.

W odległości do 2 godzin od centrum Gdańska obszar metropolitalny może zaoferować[2]:

Unikalną wartością turystyczną Gdańska i całej Metropolii jest bezpośredni dostęp do Morza Bałtyckiego (oddzielonego od terenów miejskich rozległymi piaszczystymi plażami) oraz tereny zielone na wzgórzach morenowych tworzące Trójmiejski Park Krajobrazowy.

Gdańskie zaplecze kulturalno-turystyczne obejmuje:
- 4 kompleksy kinowe (31 sal kinowych),
- 3 kina studyjne (ponad 1600 miejsc),
- 8 teatrów (w tym Teatr Leśny) + 5 na terenie Sopotu i Gdyni (1 sezonowy na plaży),
- Państwową Operę Bałtycką,
- Polską Filharmonię Bałtycką.

Dodatkowo w bazie turystycznej mieści się:
- 12 centrów kultury,
- 40 galerii sztuki,

[1] Na dzień 31.12.2010, dane z Referatu Turystyki Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

[2] Biuro Prasowe Kancelarii Prezydenta Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

- 21 jednostek muzealnych (łącznie z Muzeum II Wojny Światowej),
- 9 domów kultury (Gdański Archipelag Kultury).

Dostępną bazę uzupełniają liczne obiekty na pograniczu sportu i rozrywki – stadiony pełniące funkcję aren wydarzeń sportowych oraz miejsc masowych wydarzeń kulturalnych:
- jeden z piękniejszych stadionów w kraju PGE Arena Gdańsk pomieści około 44 tysiące widzów,
- stadion lokalnego klubu Lechii Gdańsk, pojemność 12 tysięcy widzów,
- oprócz tego trzy stadiony w Sopocie i Gdyni (w tym Narodowy Stadion Rugby).

Metropolia pod względem nowoczesnych hal widowiskowo-sportowych jest liderem w kraju. Oprócz nowo wybudowanej Ergo Areny na granicy Gdańska i Sopotu (pojemność do 15 tysięcy widzów), na terenie Metropolii znajduje się jeszcze 5 wielofunkcyjnych hal (każda dla kilku tysięcy osób): Hala Olivia w Gdańsku, Hala Widowiskowo-Sportowa AWFiS Gdańsk, Hala Tysiąclecia w Sopocie, Hala Sportowo-Widowiskowa w Gdyni, Hala Gdyńskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Dodatkowe atrakcje turystyczne to:
- bliskość Półwyspu Helskiego (centrum ekstremalnych sportów wodnych),
- wielość dróg rowerowych i ścieżek zdrowotnych,
- jeden z największych parków zoologicznych – Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża,
- nowoczesny sopocki Aquapark.

Rozległe tereny Międzynarodowych Targów Gdańskich SA z halami wystawienniczymi, bogato wyposażone hotelowe sale konferencyjne czy akademicka infrastruktura konferencyjna to stabilne uzupełnienie sektora MICE (meetings, incentives, conventions, events).

Ogromnym potencjałem miasta są przestrzenie urbanistyczne, w których organizuje się masowe wydarzenia kulturalne:
- Przestrzeń Wolności (na terenach postoczniowych; ponad 100 tysięcy osób),
- Plac Zebrań Ludowych (44 tysiące osób),
- Targ Węglowy (do 20 tysięcy osób),
- tereny zielone i parki (Oruński, Kuźniczki, Oliwski, Reagana).

Zaplecze handlowe i gastronomiczne zapewnia:
- 7 dużych centrów handlowych, czynnych 7 dni w tygodniu,
- ponad 535 lokali gastronomiczno-usługowych (kawiarenek, pubów, restauracji).

3. *Jakie projekty w dziedzinie infrastruktury miejskiej i turystycznej, w tym renowacji, zaplanowano do realizacji w okresie do roku, w którym miasto miałoby nosić tytuł „Europejskiej Stolicy Kultury"? Jak wygląda harmonogram tych prac?*

Infrastruktura miejska – kultura i turystyka
Gdańsk dąży do przemiany w miasto jeszcze bardziej mobilne, sprawne komunikacyjnie i sprzyjające aktywności. W tym celu realizuje szereg projektów i inwestycji z sektora kultury czasu wolnego i edukacji. Stara się również stworzyć przyjazną przestrzeń dla rozwoju przedsiębiorczości, biznesu oraz nowych technologii, uruchamiając wiele projektów stymulujących rozwój nauki oraz przypływ nowych inwestorów i kapitału.

PLANOWANE INWESTYCJE INFRASTRUKTURALNE Z SEKTORA KULTURY I TURYSTYKI

Budowa siedziby Europejskiego Centrum Solidarności
ECS zostało powołane jako instytucja mająca na celu propagowanie idei Solidarności. Nowoczesna i wielofunkcyjna siedziba, powstająca na terenach postoczniowych, obrazuje nowe, współczesne podejście do znaczenia Solidarności oraz wartości z nią związanych. Budynek w kształcie kadłuba statku, o powierzchni 28 988,76 m² (powierzchnia użytkowa to 19 422,09 m²), dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii prezentacyjnych będzie spełniał funkcje wystawiennicze, edukacyjne oraz konferencyjne. Obiekt będzie stanowił serce nowo powstającej dzielnicy Gdańska – Młodego Miasta. Ukończenie inwestycji: 2012.

Budowa Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego
Budynek Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego jest pierwszym budynkiem teatru dramatycznego w Polsce zbudowanym od podstaw po II wojnie światowej. Nawiązuje do tradycji teatru elżbietańskiego. Jego wyróżnikiem, oprócz najnowocześniejszych rozwiązań technicznych, będzie możliwość swobodnego kreowania przestrzeni teatralnej za pomocą sceny włoskiej (pudełkowej) lub elżbietańskiej (otwartej) oraz otwierany dach, pozwalający na tworzenie warunków odbioru przedstawień porównywalnych do czasów teatru epoki Szekspira. Honorowym patronem Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego jest książę Walii. Ukończenie inwestycji: 2013.

Muzeum II Wojny Światowej
Muzeum powstaje w wyniku współpracy władz samorządowych i krajowych. Będzie przedstawiać losy międzynarodowej ludności cywilnej, codzienność żołnierską, różnorodne formy oporu oraz życia w ekstremalnych warunkach wojny i okupacji. Interaktywnie wprowadza zwiedzających w historię Gdańska i świata, pogrążonego w stanie wojny. Multimedialne, tematyczne sale czy kino z archiwalnymi zapisami z tamtych czasów będą stanowić alternatywę dla tradycyjnego zwiedzania. Miasto przekazało darowiznę w postaci działki o wartości 53 mln zł. Ukończenie inwestycji: 2014.

Centrum św. Jana
Kościół św. Jana to jedyny kościół w Gdańsku, którego nie odrestaurowano po zniszczeniach wojennych. Zarządzany przez Nadbałtyckie Centrum Kultury, budynek został zaadaptowany na Centrum Kulturalno-Kongresowe. Projekt rewitalizacji zakłada odrestaurowanie wnętrza kościoła oraz odbudowę sąsiadujących z nim kamienic. We wnętrzu powstanie nowoczesna infrastruktura wzbogacająca dotychczasowe możliwości wystawiennicze i techniczne obiektu. Ukończenie inwestycji: 2011.

Modernizacja Teatru Miniatura w Gdańsku
Teatr lalkowy jest obecnie poddawany gruntownej modernizacji: przebudowa sceny, powiększenie widowni, system dedykowany osobom niedosłyszącym lub z silnymi wadami słuchu. Jest to pierwszy tego typu system w regionie i jeden z niewielu w Polsce. Ukończenie inwestycji: 2011/2012.

Program rewitalizacji czterech dzielnic Gdańska
Gdańsk prowadzi program dla zdegradowanych 13 obszarów miasta celem ich rewitalizacji: społecznej i infrastrukturalnej. Obecnie są nim objęte cztery dzielnice: Dolne Miasto, Dolny Wrzeszcz, Letnica oraz Nowy Port. Wymierne rezultaty są już dostrzegalne, na przykład w Nowym Porcie powstaje filia Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA II – z szeregiem sal warsztatowych, galerii, sal prób oraz miejsc przeznaczonych dla artystów w ramach programów rezydencji. W Letnicy powstał nowoczesny stadion PGE Arena wraz z kompleksem konferencyjno-wystawienniczym. Prace modernizacyjne i renowacyjne zabytkowych kamienic, traktów pieszych i bastionów na Dolnym Mieście rozpoczęły się już na początku roku 2011.

Będzie tam także kontynuowany międzynarodowy projekt Zewnętrzna Galeria Miasta Gdańska. Dzięki niej stworzone przez artystów instalacje na stałe wkomponują się w krajobraz dzielnicy.

Rozbudowa Centrum Hewelianum
Na terenie napoleońskich obiektów fortyfikacyjnych powstaje kompleks edukacyjno-rekreacyjny, będący alternatywną ofertą dla turystów. Po zabiegach renowacyjnych forty staną się miejscem przystosowanym do organizacji wystaw, konferencji, wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych oraz pokazów plenerowych i rekonstrukcji historycznych. Powstanie tu również interaktywna strefa nauki i eksperymentu. Ukończenie inwestycji: 2013.

Adaptacja Wyspy Spichrzów – nowa siedziba Muzeum Bursztynu
Wyspa Spichrzów na Motławie to szczególne miejsce w samym środku historycznego Gdańska, które od końca wojny do dziś nie zmieniło swojego wyglądu, przypominając tym samym skalę zniszczeń, jakie dotknęły miasto. W ramach partnerstwa publiczno-prywatnego inwestor wprowadzi nowoczesne formy przestrzenne, wpisujące się w historyczne założenia architektoniczne. Na wyspie powstaną obiekty usługowo-hotelarskie oraz nowa siedziba Muzeum Bursztynu. Ukończenie inwestycji: 2015.

Rozbudowa Centralnego Muzeum Morskiego – Centrum Kultury Morskiej
Niecodzienna okazja do zetknięcia się z kulturą morza pokazaną w sposób nowoczesny i przyjazny dla zwiedzających. Dzięki rozbudowie Centralnego Muzeum Morskiego powstało interaktywne Centrum Kultury Morskiej. Jest to miejsce na styku edukacji, nauki o kulturze morskiej oraz rozrywki. Tradycyjne zwiedzanie zostało zastąpione multimedialnymi wycieczkami pozwalającymi na poszerzanie wiedzy w formie zabawy i eksperymentu. Ukończenie inwestycji: 2011.

Modernizacja Twierdzy Wisłoujście
Cały kompleks parkowo-fortyfikacyjny wraz z Twierdzą Wisłoujście jest unikatowym przykładem dobrze zachowanego historycznego portowego zespołu obronnego. Prowadzone prace konserwatorskie i adaptacyjne mają przywrócić świetność zabytkowi. Nowe funkcje edukacyjne, kulturalne i wypoczynkowe pozwolą mieszkańcom i turystom w pełni korzystać z tego miejsca. Ukończenie inwestycji: 2011.

Adaptacja historycznej Bramy Wyżynnej pod działalność Zintegrowanego Systemu Informacji Turystycznej Pomorza
Brama Wyżynna to zabytek z dawnego systemu obronnego Gdańska. Zrewitalizowany obiekt zostanie dostosowany do potrzeb turystów, związanych z dostępem do informacji turystycznej oraz kulturalnej. Zintegrowany System Informacji Turystycznej Pomorza scali wszystkie punkty IT w regionie, co pozwoli na szybkie oraz kompleksowe zdobycie informacji dotyczącej oferty całego Pomorza, także dzięki 250 infomatom (kioskom multimedialnym). Ukończenie inwestycji: 2011.

Rozwój turystyki aktywnej/wodnej
Program Ożywienia dróg wodnych w Gdańsku oraz projekt Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej służą aktywizacji turystyki wodnej i aktywnej w mieście i regionie. W ramach tych projektów powstaną nowe przystanie żeglarskie, przystanie cumownicze, zwodzone mosty, nowe linie tramwaju wodnego (około 20 km trasy obsługiwanej przez dwie nowe linie). Zostanie również reaktywowane połączenie drogą wodną na trasie Berlin – Gdańsk – Kłajpeda (droga wodna E-70). To wszystko spowoduje, że centrum miasta oraz dzielnice położone nad kanałami będą dostępne również dzięki szlakom wód śródlądowych. Całość inwestycji zostanie zakończona przed rokiem 2015.

Gdańsk planuje także inwestycje wpisujące się w wieloletnie plany rozwoju miasta i regionu: utworzenie Centrum Muzyczno-Operowego, budowę nowej siedziby Muzeum Historycznego Miasta Gdańska, Galerii Na Wodzie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej (przeznaczona działka pod inwestycję). Otrzymanie przez Gdańsk i Metropolię tytułu Europejskiej Stolicy Kultury będzie impulsem do ich realizacji.

HARMONOGRAM WYBRANYCH PROJEKTÓW ZWIĄZANYCH Z INFRASTRUKTURĄ KULTURALNĄ I TURYSTYCZNĄ

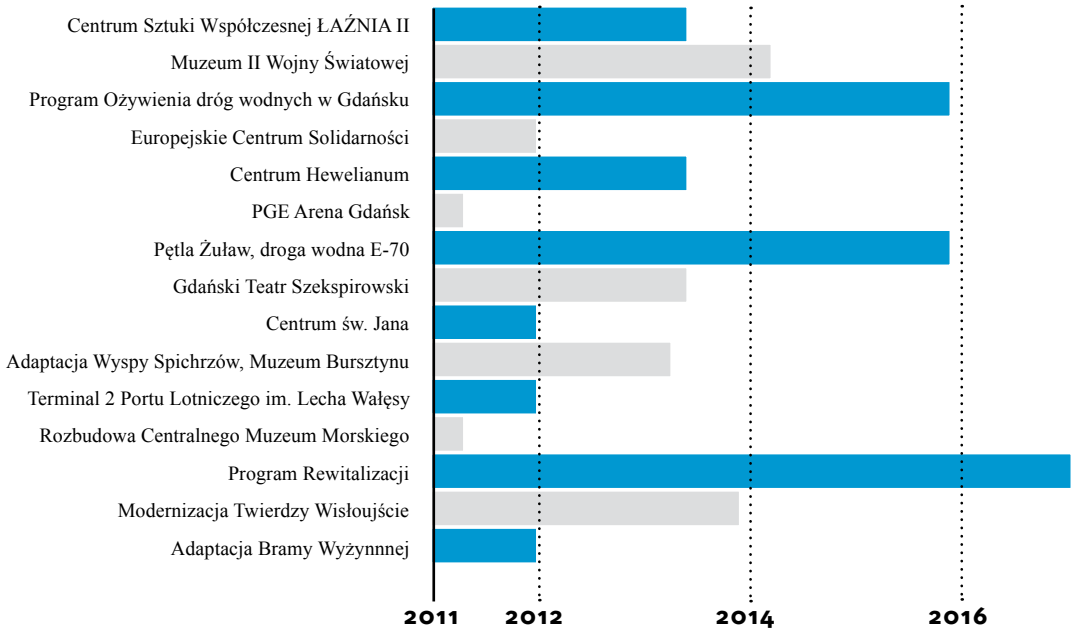

Gdańsk dostrzega także potencjał i potrzebę uczestnictwa w projektach na styku nauki i biznesu oraz przedsięwzięciach związanych z przemysłami kreatywnymi i nowymi technologiami. Angażuje się intensywnie w prace Pomorskiego Klastra ICT/ETI oraz wspiera nowo powstały klaster branż kreatywnych. Jest partnerem rozbudowy Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego (koszt inwestycji to 80 mln zł) oraz Inkubatora Przedsiębiorczości, które stanowić będą centrum rozwoju i innowacyjności macierzystych przedsiębiorstw, a studentom zapewnią bazę do zdobywania doświadczeń. Dofinansowuje również rozbudowę kampusów studenckich: Uniwersytetu Gdańskiego, Politechniki Gdańskiej czy Akademii Sztuk Pięknych.
Zarówno nowo powstająca infrastruktura w Gdańsku, jak i ta planowana, będzie uzupełniać się z nowymi inwestycjami w miastach okręgu metropolitalnego. Dzięki inwestycjom z zakresu kultury i turystyki innych miast regionu tworzy się unikatowa baza na bardzo szeroką skalę.

INWESTYCJE I AKTYWIZACJA DRÓG WODNYCH W GDAŃSKU

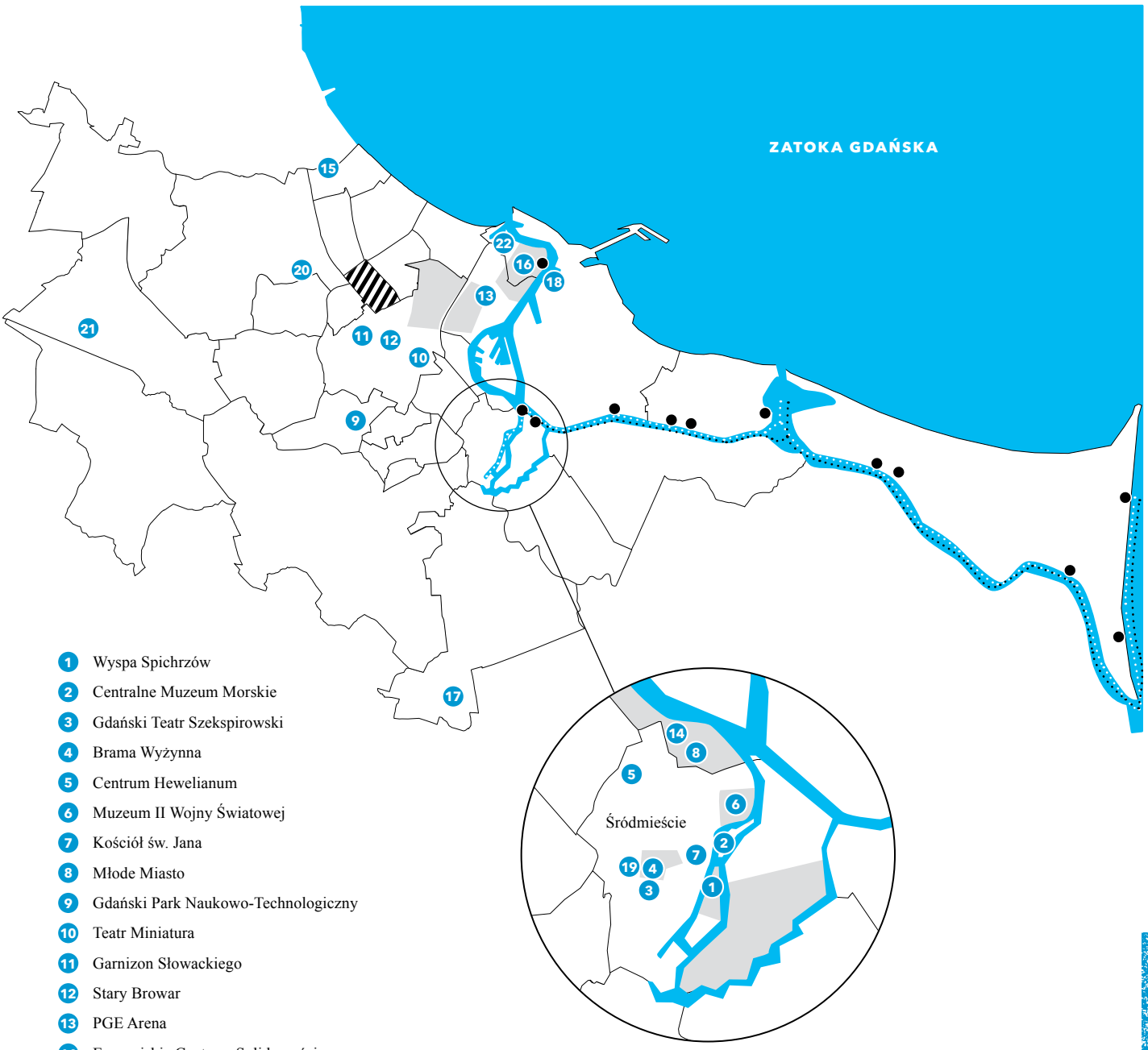

1. Wyspa Spichrzów
2. Centralne Muzeum Morskie
3. Gdański Teatr Szekspirowski
4. Brama Wyżynna
5. Centrum Hewelianum
6. Muzeum II Wojny Światowej
7. Kościół św. Jana
8. Młode Miasto
9. Gdański Park Naukowo-Technologiczny
10. Teatr Miniatura
11. Garnizon Słowackiego
12. Stary Browar
13. PGE Arena
14. Europejskie Centrum Solidarności
15. Hala Sportowo-Widowiskowa Ergo Arena
16. Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŹNIA II
17. Centrum Sportów Motocrossowych
18. Twierdza Wisłoujście
19. Targ Rakowy i Sienny
20. Kampus Uniwersytetu Gdańskiego
21. Terminal 2 Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy
22. Pomorskie Centrum Logistyczne

Galeria Monumental Art

Tereny objęte Gdańskim Programem Rewitalizacji

Aktywizacja dróg wodnych w ramach programu Ożywienia dróg wodnych w Gdańsku

Trasa tramwaju wodnego

Przystanie i mariny żeglarskie

WYBRANE INWESTYCJE Z REGIONU

Forum Kultury w Gdyni
Kompleks kulturalny, obejmujący kilka placówek o zróżnicowanym profilu: Teatr Muzyczny, Teatr Dramatyczny, centrum konferencyjne i warsztatowe. Planowane jest także utworzenie nowoczesnej Miejskiej Galerii Sztuki oraz Mediateki. Ukończenie inwestycji: 2012/2013.

Rewitalizacja Centrum w Wejherowie i budowa filharmonii
W ramach programu rozbudowy i rewitalizacji do 2015 roku realizowany będzie projekt obejmujący całkowitą modernizację centrum miasta, w tym budowę Filharmonii Kaszubskiej. Inwestycja zostanie ukończona w 2012 roku.

Budowa Faktorii Rzymskiej w Pruszczu Gdańskim
Projekt zakłada odbudowę starożytnego grodziska znajdującego się na obszarze miasta, przez które przebiegał szlak bursztynowy. Obiekt pełnić będzie funkcję edukacyjną, wystawienniczą oraz turystyczną. Dzięki multimedialnym wystawom mieszkańcy i turyści będą mogli przenieść się w czasy starożytne, gdy bursztyn był uznawany za złoto Bałtyku. Ukończenie projektu: 2011/2012.

Modernizacja Opery Leśnej w Sopocie
Miejsce jedyne w swoim rodzaju. Leśny kompleks teatralno-operowy pierwotnie został stworzony w celu wystawiania oper Wagnerowskich. Obecna modernizacja zakłada całkowitą wymianę konstrukcji podtrzymującej dach, przebudowę i zwiększenie widowni, a także wybudowanie nowego zaplecza dla artystów. Spowoduje to wydłużenie okresu organizowania wydarzeń na dużej scenie Opery o 2 miesiące. W Operze Leśnej planujemy przeprowadzić Festiwal Operowy. Udostępniona dla widzów w 2012 roku.

Multidyscyplinarne Centrum Kulturalno-Artystyczne w Sopocie
Były kompleks dworkowy „Łazienki Północne" w przeciągu kilku najbliższych miesięcy stanie się siedzibą Multidyscyplinarnego Centrum Kulturalno-Artystycznego „Zatoka Sztuki". Górna kondygnacja pomieści pracownie, studio nagrań, salę prób, ciemnie fotograficzne, pracownie małych form rzeźbiarskich i tarasy widokowe. Na dole powstanie scena kameralna i punkty usługowe dla turystów i mieszkańców Metropolii. MCKA zostanie oddane do użytku jeszcze w 2011 roku.

Marina jachtowa w Sopocie
Miasto Sopot, powracając do swych tradycji, zamierza wybudować przystań jachtową przy słynnym sopockim molo. Wewnątrz portu przewidziano 103 miejsca dla jachtów. Na głowicy mola oprócz bosmanatu i zaplecza żeglarskiego powstaną punkty usługowe, pracownie i manufaktury rzemiosł artystycznych. Prace przy budowie przystani jachtowej potrwają do końca 2011 roku.

V

STRATEGIA KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. *Jaką strategię w dziedzinie komunikacji służącej nagłośnieniu obchodów związanych z tytułem Europejskiej Stolicy Kultury przygotowało miasto?*

Nominacja to nie wszystko. Chcemy pójść dalej. Chcemy, by nasze działania miały konkretne efekty. Chcemy być pewni, że Gdańsk nie pozostanie niezauważony. Dlatego tak ważna jest dla nas strategia komunikacji.

NACZELNE ZASADY KOMUNIKACJI

Całościowe podejście do komunikacji i prowadzenie jej w oparciu o kluczowe przekazy
W czasach niesłychanego zalewu informacji i kampanii reklamowych wzbudzenie zainteresowania społecznego staje się wyjątkowo trudnym zadaniem. Zamiast stosować standardowe metody, takie jak slogan, ekspozycja logotypu czy promocja wydarzeń, należy oprzeć komunikację na kluczowych przekazach i narracjach, które umożliwią oddziaływanie na głębszym poziomie. Nasz projekt to dużo więcej niż wizerunek i wydarzenia. Jego sedno stanowią wyzwania i idee istotne zarówno dla gdańszczan, jak i Europejczyków. Narracja, będąca wprowadzeniem do aplikacji (s. 7), opisuje tożsamość miasta – dylemat, który rozważamy, i który leży u podstaw naszych celów i ram programu. To jest istota naszej komunikacji.

By komunikacja odniosła sukces, musi stanowić organiczną część całej aplikacji. Dlatego pracowaliśmy nad każdym aspektem projektu – ideą, celami, programem i komunikacją – posługując się w punkcie wyjścia tą samą narracją. Całościowe podejście przedstawia platforma komunikacji (tabela 1), opisująca istotę, kluczowe wartości i wizję projektu.

Angażowanie, budowanie relacji, marketing szeptany
Wszystkie metody komunikacyjne naszej strategii mają na celu zaangażowanie ludzi, tworzenie relacji i wykorzystywanie komunikacji bezpośredniej – w mieście, w dzielnicach, internecie, w komunikacji ze społecznościami międzynarodowymi i innymi grupami odbiorców.

Aby przekazać informację w sposób godny zaufania i efektywny, trzeba ją komunikować poprzez działania, które są ważne dla odbiorców. Zamiast polegać wyłącznie na kampaniach reklamowych, chcemy budować trwałe relacje z odbiorcami poprzez interakcje, które spowodują pozytywne zmiany. Podstawą do tego będzie aktywizacja mieszkańców i otwarcie dialogu społecznego. Wyzwaniem w tym przypadku jest uzyskanie pewności, że odbiorcy rozumieją kontekst wydarzeń, w których biorą udział – dlatego strategiczna, skoncentrowana komunikacja jest tutaj niezbędna. Efekty naszych starań będą zwielokrotnione dzięki marketingowi szeptanemu. Żadna wiadomość nie jest odbierana tak wyraźnie, jak ta usłyszana od przyjaciół i znajomych.

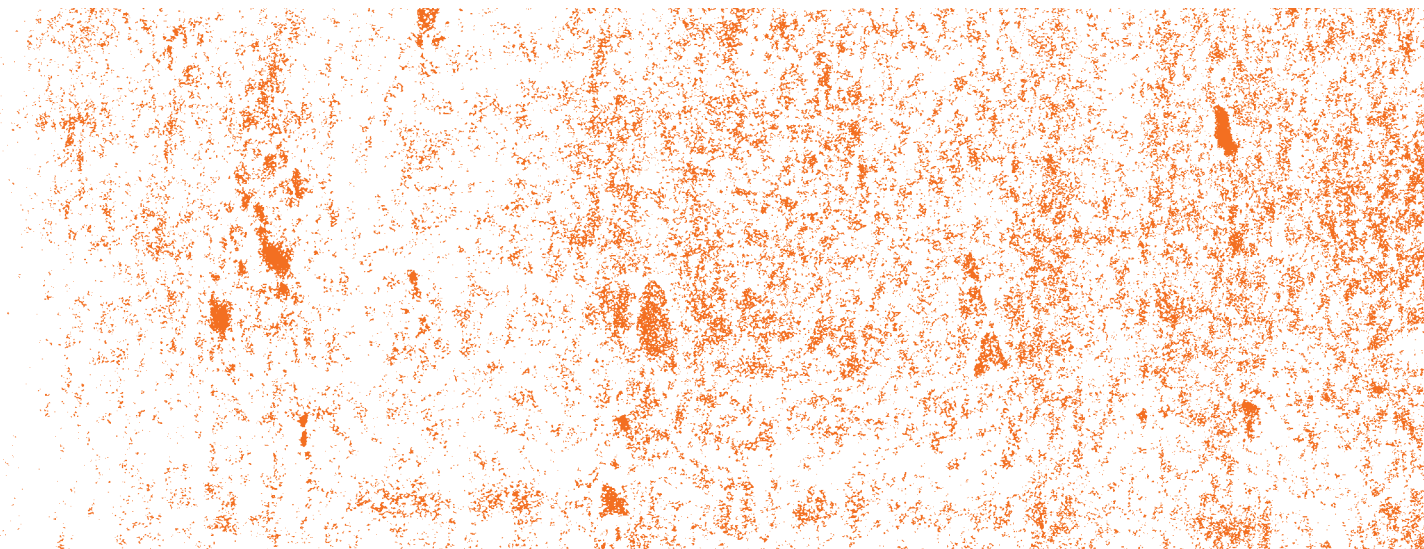

TABELA 1. PLATFORMA KOMUNIKACJI

MOTTO I GŁÓWNE HASŁO ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***	KLUCZOWA INFORMACJA **Zyskaliśmy wolność, ale utraciliśmy solidarność. Odzyskamy ją poprzez kulturę.**	INNE KLUCZOWE PRZEKAZY **Dlaczego warto przyjechać do Gdańska?** **Czym jest w Gdańsku kultura czasu wolnego?** **Co oferuje Gdańsk jako Europejska Stolica Kultury?** **Jak mogę uczestniczyć w projekcie Gdańsk 2016?**
KLUCZOWE WARTOŚCI **Wolność** **Solidarność na co dzień** **Zaangażowanie, dzielenie się** **Społeczności**	**PLATFORMA KOMUNIKACJI**	
WIZJA MIASTA **Nasza wizja Gdańska to kosmopolityczne miasto kultury, wolności i solidarności na co dzień.**	WIZJA PROJEKTU **Rok wysokiej jakości wydarzeń kulturalnych, jednoczących miasto oraz przyciągających gości i uczestników z całej Europy.**	IDENTYFIKACJA GDAŃSK 2016 I METROPOLIA EUROPEJSKA STOLICA KULTURY KANDYDAT

ŹRÓDŁA KOMUNIKACJI (KTO MÓWI)

Gdańsk 2016
Operator i koordynator wszystkich działań w ramach projektu, odpowiedzialny także za komunikację.

Mieszkańcy i goście
Najważniejszym źródłem informacji o projekcie są mieszkańcy oraz turyści odwiedzający miasto i cały obszar metropolitalny.

Urząd Miejski
Wydział Promocji, Biuro Prasowe Urzędu Miejskiego w Gdańsku oraz Referat Komunikacji Społecznej – główne podmioty odpowiadające za wizerunek i promocję miasta.

Lokalne, regionalne i krajowe organizacje turystyczne
Gdańska Organizacja Turystyczna, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna, Polska Organizacja Turystyczna. Działające spójnie i w ramach jednej strategii – na poziomie lokalnym i regionalnym realizując założenia turystyki kulturalnej, alternatywnej, kreatywnej dotyczącej miasta i regionu, a na poziomie ogólnopolskim wykorzystując szansę, jaką jest tytuł ESK przyznany w 2016 roku dla promocji kultury i wizerunku Polski.

Partnerzy projektów
Instytucje kultury w mieście i regionie, przedstawiciele sektora pozarządowego i prywatnego. Podmioty z obszaru sportu, turystyki, rozwoju miasta, mediów i komunikacji, ochrony środowiska, edukacji, biznesu i sektora społecznego. Instytucje bezpośrednio odpowiedzialne za promocję Polski i polskiej kultury: Polska Organizacja Turystyczna, Instytut Adama Mickiewicza, regionalne organizacje turystyczne, zagraniczne placówki Ministerstwa Spraw Zagranicznych: ambasady, instytuty polskie, konsulaty. Partnerzy, producenci i instytucje kulturalne z kilkudziesięciu krajów, instytuty krajów Unii Europejskiej działające w Polsce.

Lokalny przemysł turystyczny
Hotele, restauracje, sklepy, centra handlowe, portale turystyczne, biura podróży, punkty i centra informacyjne.
Lokalny przemysł turystyczny jako źródło informacji i narzędzie promocji miasta poprzez wysoki poziom oferowanych usług będzie odgrywał ogromną rolę zarówno w fazie przygotowań, jak i w roku obchodów ESK.

Przewoźnicy
Przewoźnicy z Gdańska i regionu – linie lotnicze, promowe, kolejowe, autobusy i taksówki – to także codzienny kontakt z tysiącami pasażerów, pole dla efektywnej komunikacji, głównie poprzez marketing szeptany i reklamę wizualną.

Ambasadorzy
Podczas gdy tradycyjna komunikacja traci siłę przekonywania, otwiera się przestrzeń na wykorzystanie osób prezentujących własne poglądy, mówiących o tym, w co faktycznie wierzą. W komunikacji nic nie ma znaczenia porównywalnego z osobistym spotkaniem, autentyzmem i przekonaniem. Pracujemy z trzema rodzajami ambasadorów: tak zwanymi VIP, osobami bezpośrednio związanymi z projektem oraz z szeroką grupą indywidualności o szerokiej sieci kontaktów, cieszących się pozytywnym odbiorem społecznym i rosnącym znaczeniem jako nieformalni liderzy opinii, członkami licznych sieci i społeczności (np. osoby posiadające powyżej tysiąca „znajomych" na swoich profilach Facebook), pożądanymi jako eksperci, zorientowanymi w bieżących trendach i wydarzeniach.

TABELA 2. AMBASADORZY

	LOKALNI	KRAJOWI	MIĘDZYNARODOWI
VIP	Liderzy opinii Liderzy biznesu Lokalni celebryci i osoby ogólnie znane	Liderzy opinii Celebryci i osoby ogólnie znane Znaczące postaci ze środowiska kulturalnego	Liderzy opinii Główni ambasadorzy (Günter Grass, Vaclav Havel, Lech Wałęsa...) Europejscy przyjaciele Gdańska
Przedstawiciele i osoby związane z projektem	Przedstawiciele środowisk kulturalnych i inni partnerzy projektu Politycy Urzędnicy miejscy i regionalni	Przedstawiciele środowisk kulturalnych i krajowych partnerów projektu, między innymi Instytutu Adama Mickiewicza, Narodowego Centrum Kultury, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowego Instytutu Audiowizualnego, Polskiej Organizacji Turystycznej Politycy z Gdańska Czołowi politycy i urzędnicy ze środowiska rządowego	Przedstawiciele europejskich instytucji kultury, artyści, animatorzy Polskie ambasady i konsulaty Instytuty polskie i inne instytucje zagraniczne Politycy Przedstawiciele i lobbyści w Brukseli Przedstawiciele miast partnerskich
Nieformalni liderzy	Ambasadorzy obywatelscy Wolontariusze Przedstawiciele środowisk kulturalnych Aktywni członkowie społeczności internetowych	Przedstawiciele środowisk kulturalnych Aktywni członkowie społeczności internetowych	Przedstawiciele środowisk kulturalnych Byli mieszkańcy Gdańska zagranicą Aktywni członkowie społeczności internetowych

TABELA 3. OBSZARY DZIAŁANIA, CELE I GRUPY DOCELOWE

	OBSZAR 1. KOMUNIKACJA WEWNĘTRZNA (PATRZ STRONA 105)	OBSZAR 2. KOMUNIKACJA Z MIESZKAŃCAMI (PATRZ STRONA 106)	OBSZAR 3. KOMUNIKACJA ZEWNĘTRZNA (PATRZ STRONA 108)	OBSZAR 4. MIASTO JAKO ARENA WYDARZEŃ KULTURALNYCH (PATRZ STRONA 112)
Priorytety i cele	1.1 Spójność 1.2 Informacja 1.3 Dokumentacja 1.4 Przygotowanie do komunikacji kryzysowej	2.1 Zwiększenie poparcia 2.2 Udział mieszkańców 2.3 Integracja miasta 2.4 Wizerunek	3.1 Świadomość, uwaga i obecność 3.2 Przyciąganie turystów 3.3 Publikacje medialne 3.4 Postrzeganie miasta	4.1 Dostępność 4.2 Gościnność 4.3 Wydarzenia i atrakcje 4.4 Turystyka kreatywna
Bezpośrednie grupy docelowe	Wszystkie osoby związane z projektem	Mieszkańcy Gdańska i obszaru metropolitalnego	Młodzi kosmopolici Turyści kulturowi Regularni turyści	Mieszkańcy i goście Gdańska i obszaru metropolitalnego
Pośrednie grupy docelowe	Gdańsk 2016 Urząd Miejski w Gdańsku Organizacje turystyczne Partnerzy projektów Lokalny przemysł turystyczny Przewoźnicy Ambasadorzy	Lokalne media informacyjne	Media masowe krajowe i międzynarodowe Społeczności w sieci, np. blogerzy w Polsce i zagranicą Sfera kulturalna Środowiska akademickie	Gdańsk 2016 Urząd Miejski w Gdańsku Organizacje turystyczne Partnerzy projektów Lokalny przemysł turystyczny Przewoźnicy

TABELA 4. METODY KOMUNIKACJI

OBSZAR 1. KOMUNIKACJA WEWNĘTRZNA

PRIORYTETY I CELE

Spójność
Zapewnienie spójności oraz wdrożenie platformy komunikacyjnej na wszystkich poziomach projektu. Mając setki partnerów i współpracujących osób, kluczowe znaczenie ma pewność, że wszyscy wiedzą, czym jest Gdańsk jako Europejska Stolica Kultury oraz jakie treści chcemy komunikować. Każdy pracownik, partner i interesariusz ma stać się ambasadorem projektu.

Informacja
Zapewnienie, by wszystkie zaangażowane osoby i podmioty były dobrze poinformowane i miały dostęp do kompletu potrzebnych danych.

Dokumentacja
Zapewnienie jak najlepszej dokumentacji. Planujemy dokumentację każdego projektu i działania w formie tekstowej, wizualnej i za pomocą innych mediów. Konieczne jest też digitalizowanie powstałych archiwów oraz w miarę możliwości udostępnianie ich na zasadzie wolnych licencji.

Przygotowanie do komunikacji kryzysowej
Zapewnienie dobrego przygotowania do komunikacji kryzysowej poprzez stworzenie w ramach instytucji grupy gotowej do działania w razie pojawienia się problemów.

GRUPY DOCELOWE

Bezpośrednią grupą docelową są wszystkie osoby mające kontakt z projektem. Ponieważ jednak niniejszy obszar odnosi się do komunikacji wewnętrznej, główny nacisk kładziemy na tych, którzy odpowiedzialni są potem za komunikację zewnętrzną projektu: Gdańsk 2016, Urząd Miejski, organizacje turystyczne, partnerów projektu, lokalny przemysł turystyczny, przewoźników i ambasadorów.

METODY KOMUNIKACJI

Kampania informacyjna z wykorzystaniem ambasadorów – założenia i szkolenia
Ambasadorzy reprezentują najbardziej bezpośrednią metodę komunikacji i marketingu szeptanego na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym. W ramach programu ambasadorskiego odbędzie się cykl warsztatów, które pozwolą poznać istotę i główne założenia projektu Gdańsk 2016. Ambasadorzy będą przekazywać dalej informacje oraz zaproszenia na specjalne wydarzenia. Zostanie im zapewniony stały dostęp do bieżących informacji.

Wdrożenie wewnętrzne
Wszyscy pracownicy Gdańsk 2016 zostaną objęci programem ambasadorskim, który będzie także zawierał szkolenia z zakresu organizacji i programu z naciskiem na informacje o tym, jak projekt powinien być komunikowany wizualnie, werbalnie i pisemnie. Podobne szkolenie przewidziane będzie również dla menedżerów projektów oraz specjalistów ds. komunikacji wśród podmiotów będących partnerami projektu. Za pośrednictwem stworzonej do użytku wewnętrznego strony intranetowej pracownicy i partnerzy będą mieli dostęp do materiałów, instrukcji, kalendariów i innych informacji. Wszyscy rzecznicy prasowi przejdą dodatkowe szkolenia. Powstanie specjalny program mający na celu odpowiednie przygotowanie do działania w sytuacjach kryzysowych.

MONITOROWANIE I DOKUMENTACJA

Działania komunikacyjne będą monitorowane i poddawane ewaluacji cztery razy w roku. Duży nacisk zostanie położony na dokumentowanie zarówno działań związanych z komunikacją, jak i z całością projektu. Będziemy współpracować z sektorem ICT, aby stworzyć rozwiązania usprawniające archiwizację i katalogowanie napływającego materiału.

OBSZAR 2. KOMUNIKACJA Z MIESZKAŃCAMI GDAŃSKA I REGIONU

PRIORYTETY I CELE

Zwiększenie poparcia i wiedzy o projekcie
Wypracowanie jeszcze większego poparcia wśród mieszkańców, a także zwiększenie rozumienia celów i założeń projektu. Już teraz ponad 89% populacji Metropolii popiera starania Gdańska o zdobycie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016.
Pierwszym celem jest, aby na początku roku 2012 wszyscy mieszkańcy Gdańska i obszaru metropolitalnego wiedzieli, że Gdańsk jest Europejską Stolicą Kultury 2016. Kolejny krok to, żeby pod koniec 2015 roku wszyscy znali główną ideę projektu, uznawali, że dotyczy ich bezpośrednio oraz postrzegali siebie jako współautorów i gospodarzy projektu.

Udział mieszkańców
Zwiększenie udziału mieszkańców w projekcie oraz rozpowszechnienie informacji, dlaczego i jak mogą się zaangażować. Zakładamy, że do końca 2015 roku 5% z nich będzie włączonych w działania jako wolontariusze lub aktywnie zaangażowanych w projekty, zaś do końca 2016 roku 60% populacji będzie uczestnikami wydarzeń.

Integracja miasta i integracja Metropolii
Trzeci z priorytetów ma charakter długofalowy i dotyczy integracji zarówno miasta, jak i obszaru metropolitalnego. Dzięki działaniom zainicjowanym przez Gdańsk 2016 wiele już osiągnięto w zakresie dowartościowania i integracji dzielnic, a także w zakresie rozpropagowania wspólnej dla całego regionu wizji, aby stać się Europejską Stolicą Kultury.

Wizerunek
Zmiana postrzegania miasta przez samych mieszkańców. Gdańsk 2016 odegra kluczową rolę w budowaniu więzi i dumy z własnego miasta – bogatego nie tylko w dziedzictwo materialne, ale przede wszystkich duchowe, w którym praktykuje się solidarność na co dzień – miasta kultury.

BEZPOŚREDNIA GRUPA DOCELOWA

Mieszkańcy Gdańska i obszaru metropolitalnego. Komunikacja będzie skierowana do poszczególnych grup zgodnie z przynależnością demograficzną, geograficzną i społeczną/zawodową ze zwróceniem szczególnej uwagi na grupy zagrożone wykluczeniem (opisane szerzej w rozdziale I, s. 35–37).

POŚREDNIE GRUPY DOCELOWE

Lokalne media
W komunikacji z mieszkańcami podczas całego okresu przygotowań i realizacji projektu będziemy się koncentrowali na utrzymaniu dobrych relacji z mediami oraz utrzymaniu zaangażowania mediów lokalnych w projekt, bez nawiązywania partnerstw opartych na wyłączności. Już na etapie starań udało się nam zdobyć poparcie dwóch największych i konkurujących ze sobą gazet codziennych:

„Dziennika Bałtyckiego" oraz „Gazety Wyborczej Trójmiasto". „Gazeta Wyborcza" zdecydowała się na wydawanie specjalnego miesięcznika „Sztorm" dedykowanego wydarzeniom kulturalnym i staraniom o tytuł. „Dziennik Bałtycki" zorganizował cykl debat dotyczących starań, zaangażowania regionu, wizji Gdańska i Metropolii, publikowanych zarówno w wersji online, jak i w formie specjalnych dodatków.
Inni już zaangażowani kluczowi partnerzy całego projektu to: portale Trójmiasto.pl (www.trojmiasto.pl, główny portal informacyjny na Pomorzu) i Moje Miasto Trójmiasto (www.mmtrojmiasto.pl) oraz Radio Gdańsk i TVP Gdańsk.

METODY KOMUNIKACJI

Informowanie na poziomie lokalnym
Do 2015 roku stworzymy lokalne punkty informacji kulturalnej. Te miejsca powstaną w już istniejących kawiarniach lub zostaną stworzone od zera, będą częścią procesu tworzenia węzłów kulturalnych. Otwarte przez cały dzień, będą oferowały informacje, publikacje i upominki. Staną się ważnymi centrami życia lokalnych społeczności, służąc jako przestrzeń do spotkań i mniejszych wydarzeń kulturalnych.
Stworzymy także własne media informacyjne. Znajdzie się w nich miejsce zarówno na bieżące wiadomości, jak i dla dziennikarstwa krytycznego. Planujemy kanał telewizyjny (dostępny w internecie) oraz miesięcznik („Feel Free"). Każdy z wyżej opisanych punktów będzie miał także zadanie angażowania osób piszących o sprawach i wydarzeniach dotyczących poszczególnych dzielnic w ramach dziennikarstwa obywatelskiego.
Aby rozpowszechniać informacje na temat organizowanych wydarzeń, będziemy również używać kanałów informacyjnych naszych partnerów i sojuszników.

Reklama
Na poziomie miasta i regionu działania reklamowe będziemy prowadzić w oparciu o partnerstwa z lokalnymi mediami.
Większość informacji komunikowanych poprzez kanały płatne będzie miała na celu zachęcenie mieszkańców do udziału w konkretnych wydarzeniach. Reklamy online będziemy używać dla zwiększenia odwiedzin na portalach społecznościowych i stronach internetowych poszczególnych projektów. Marketing bezpośredni zostanie wykorzystany, by dotrzeć do grup zmarginalizowanych, do których nie można dotrzeć w inny sposób, na przykład przez internet.
Również w naszych działaniach na terenie miasta skupimy się na osiągnięciu jak najwyższego poziomu interakcji z grupami docelowymi, wykorzystując szeroki wachlarz środków i narzędzi, jak między innymi: augmented reality (rzeczywistość rozszerzona), mobile tagging (dekodowanie informacji przez telefony i inne urządzenia mobilne), bluecasting (przesyłanie i odbieranie informacji przez różne urządzenia mobilne) czy digital storefronts (wystawy sklepowe reagujące na ruch przechodniów).

Lokalne działania w sferze komunikacji
Strategia dotycząca mediów lokalnych działać będzie na różnych poziomach:
- projektowym – projekty będą miały indywidualną komunikację, ale będą również wykorzystywane jako platforma do informowania o roku Europejskiej Stolicy Kultury,
- dzielnicowym – w postaci specjalnie przygotowanych zestawów informacji i aktualności. Celem jest podkreślenie wydarzeń, projektów, a przede wszystkim lokalnych osobowości – entuzjastów, dzięki którym możliwe są zmiany w poszczególnych dzielnicach,
- miejskim – będziemy zbierać i rozpowszechniać informacje o zmianach zachodzących w mieście oraz umieszczać je w szerszym kontekście: wszystko, co zdarza się na polu kultury jest dowodem na przemianę miasta jako całości w prawdziwe miasto kultury. Politycy i lokalni ambasadorzy projektu będą grali ważną rolę, dając publiczne świadectwo tej przemiany,

- regionalnym – tu będziemy intensywnie pracować nad wskazywaniem pracy partnerów i osób zaangażowanych spoza Gdańska oraz promocją projektów z pozostałych miast Metropolii. Chcemy, aby wydarzenia w ramach ESK były ważne dla całego regionu, aby integrowały ten obszar.

Wydarzenia lokalne
Na etapie starań o tytuł wydarzenia lokalne były najlepszym nośnikiem idei Europejskiej Stolicy Kultury i naszej wizji zaangażowania społeczności lokalnych. Prócz kontynuacji tego kierunku działań będziemy także inicjować między innymi kluby tematyczne, wydarzenia integracyjne, happeningi.

Lokalne zaangażowanie online
Strony www.gdansk2016.eu i www.facebook.com/gdansk2016 stały się głównymi platformami naszych działań komunikacyjnych w sieci. Już teraz za pośrednictwem strony internetowej można się włączyć i aktywnie uczestniczyć w społeczności zebranej wokół projektu Gdańsk 2016. Będziemy poszerzać możliwości interakcji. Strona internetowa będzie uzupełniana o różnego typu podstrony i kanały komunikacyjne mediów społecznościowych.
Naszym celem jest nie tyle informowanie, co angażowanie mieszkańców. Zaangażowanie w rozmaite formy aktywności – konkursy, ankiety, badania, konsultacje, burze mózgów, crowdsourcing – tworzy znacznie silniejsze więzi niż jakakolwiek jednostronna forma komunikacji.

Zaangażowanie obywateli
Wiele z projektów, które stworzyliśmy z myślą o wzmacnianiu społeczeństwa obywatelskiego, zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, jest ważnych nie tylko dla realizacji programu, ale również dla komunikacji. Program wolontariatu zawiera kluczowe elementy związane ze sprawowaniem funkcji ambasadora. Projekty dzielnicowe służą jako kanały komunikacji z lokalnymi społecznościami.

OBSZAR 3. KOMUNIKACJA ZEWNĘTRZNA

Trzeci obszar działań komunikacyjnych ma na celu dotarcie do całej Polski, Europy i reszty świata. Często jest to najtrudniejsze zadanie, jakie stoi przed Europejską Stolicą Kultury. Chcemy dotrzeć do tych grup z ideą projektu i historią miasta, przyciągnąć jakością wydarzeń w ramach projektu ESK i wywołać emocje związane z miastem.

PRIORYTETY I CELE

Świadomość, uwaga i obecność
Zbudowanie świadomości, że Gdańsk jest Europejską Stolicą Kultury 2016, dotarcie z informacją o idei projektu, zainteresowanie miastem i kluczowymi aspektami programu, wywołanie chęci przyjazdu.
Od początku 2016 roku część Europejczyków będzie wiedzieć, że Gdańsk jest Europejską Stolicą Kultury. Do 2015 znaczna część europejskich menedżerów kultury będzie wiedziała, że Gdańsk jest Europejską Stolicą Kultury i znała ideę programu ***Wolność Kultury. Kultura Wolności***.

Przyciągnięcie turystów
Odniesiemy sukces, jeśli turyści będą chcieli przyjechać do Gdańska – wziąć udział w projektach, doświadczyć atmosfery miasta. Już sam tytuł Europejskiej Stolicy Kultury to dla wielu osób powód, by odwiedzić Gdańsk w 2016 roku. Potrzebujemy twórczych impulsów, rozwoju turystyki kreatywnej – nowych sposobów doświadczania miasta.
Od 2012 do 2015 roku każdy turysta opuszczający Gdańsk będzie wiedział, że miasto jest Europejską Stolicą Kultury 2016. Każdy z nich będzie miał powód, by wrócić w 2016 roku.

W 2016 miasto będzie uznawane za najnowszy przystanek na „szlaku młodych kosmopolitów" z całej Europy, na którym dziś są Berlin, Istambuł, Antwerpia, Ryga, Barcelona itd.
W 2016 roku część Europejczyków zainteresowanych kulturą oraz część środowisk akademickich odwiedzi Gdańsk jako uczestnicy i partnerzy projektów bądź goście konferencji, seminariów i innych spotkań. Albo przyjadą tu po prostu, by doświadczyć wydarzeń i atmosfery miasta.

Publikacje medialne
Zapewnienie publikacji medialnych projektów i programu przed i podczas 2016 roku.
W latach 2014 i 2015 przygotowania Gdańska będą relacjonowane przez media krajowe. Do końca 2015 roku informacje te znajdą się również w mediach europejskich. W roku obchodów główne wydarzenia Gdańska 2016 będą zapowiadane i relacjonowane przez media międzynarodowe oraz regularnie w Polsce.

Wizerunek miasta
Ten priorytet ma charakter długofalowy. Celem jest zmiana postrzegania miasta przez osoby z zewnątrz. Do 2017 roku postrzeganie Gdańska zacznie się zmieniać z „miejsca, gdzie zaczęła się rewolucja" na miasto kultury, miasto kultury wolności.

BEZPOŚREDNIE GRUPY DOCELOWE

„Młodzi kosmopolici"[1]
Grupa czasami opisywana jako „laptop travellers". Liczna i ciągle rosnąca grupa mobilnych osób podróżujących po Europie. Odwiedzając nowe miejsca, żyją w ten sam sposób jak we własnym środowisku: aktywni, zaangażowani, zawsze online. Nie spędzają czasu na tradycyjnym zwiedzaniu, wybierają interakcję z lokalną, kreatywną społecznością. Często są to studenci lub młodzi ludzie ciągle poszukujący „następnego miasta" lub „następnego miejsca" w mieście.
„Młodzi kosmopolici" to bardzo ważna grupa docelowa w naszej strategii.

Turyści kulturowi
Będziemy kierować komunikację do dwóch grup turystów kulturowych: ogólnie zainteresowanych kulturą oraz zainteresowanych poszczególnymi wydarzeniami czy dziedzinami. Osoby ogólnie zainteresowane kulturą zgodziłyby się ze stwierdzeniem „Lubię kulturę i sztukę". Grupa o konkretnych zainteresowaniach to pasjonaci określonych tematów, podgatunków, stylów, wydarzeń o wysoce wyspecjalizowanym profilu. Mówiąc do grupy zainteresowanej specjalistycznie, będziemy adresować komunikację w przestrzeń związaną tematycznie z elementami naszego programu, czyli do konkretnych społeczności internetowych, organizacji pozarządowych, sieci, wspólnot w mediach społecznościowych, uczestników konkretnych wydarzeń itd.

Turyści regularni
W ciągu roku Gdańsk odwiedza ponad 5 milionów turystów. Obchody Europejskiej Stolicy Kultury będą dodatkowym impulsem dla turystów regularnych lub tych, którzy odwiedzą Gdańsk z innych powodów, na przykład kibice Mistrzostw Europy EURO 2012 czy turyści biznesowi.

[1] „Młodzi kosmopolici" nie są marginalnym segmentem turystycznym. Według EU Youth Report (2009) w Unii Europejskiej jest 96 milionów ludzi w wieku 15–29: 20% spośród nich próbuje poznawać inne kultury, podróżując za granicę, 30% deklaruje, że ma przyjaciół w innych krajach europejskich. Badania Eurobarometer (2009) pokazują, że młodzi i wyedukowani obywatele Unii Europejskiej to grupa osób najchętniej wyjeżdżających na wakacje. Mają stabilną sytuację finansową i często wybierają nowo powstałe destynacje turystyczne, a decyzje o wyjazdach podejmowane są spontanicznie.

Organizacja EURO w Gdańsku daje nam możliwość bezpośredniego dotarcia do osób, które poznają miasto, a zaproponowany program wydarzeń kulturalnych towarzyszących EURO, będzie impulsem do ponownego odwiedzenia Gdańska podczas obchodów ESK. Wszyscy turyści, którzy przyjadą do Gdańska w latach 2012–2015, wyjadą stąd wiedząc, że miasto jest Europejską Stolicą Kultury w 2016 roku.

POŚREDNIE GRUPY DOCELOWE

Dotarcie do najważniejszej grupy docelowej będzie wynikiem komunikacji skierowanej do pośrednich grup docelowych.

Krajowe i międzynarodowe media
Zespoły redakcyjne mediów elektronicznych, drukowanych i sieciowych. Działy kultury, turystyczne i podróżnicze, felietony i programy autorskie.
Jeżeli chodzi o strategię medialną, to już na etapie kandydatury nawiązaliśmy partnerstwa z myślą o okresie przygotowań i obchodów.

Przewidziani partnerzy medialni na poziomie krajowym:
- „Gazeta Wyborcza": główna opiniotwórcza gazeta codzienna w Polsce, dysponująca wydaniami lokalnymi oraz portalem www.gazeta.pl,
- Telewizja Polska: telewizja państwowa dysponująca dwoma głównymi kanałami, jednym kanałem informacyjnym i kanałami tematycznymi (między innymi TVP KULTURA, już teraz zaangażowana w nasz projekt w ramach specjalnych cykli i reportaży poświęconych gdańskiej kulturze),
- Polskie Radio Program Trzeci: czwarta pod względem słuchalności rozgłośnia w Polsce, z rozbudowanym profilem kulturalnym, skierowana do liderów opinii i osób zainteresowanych kulturą,
- Radio Maxx: rozgłośnia komercyjna skierowana do młodych odbiorców i dysponująca lokalnymi redakcjami,
- www.wp.pl: jeden z trzech głównych portali w Polsce, jego siedziba znajduje się w Gdańsku,
- media o profilu kulturalnym: Obieg, www.dwutygodnik.pl, www.kulturaonline.pl, www.e-teatr.pl, Art & Business, Machina,
- agencje prasowe: Polska Agencja Prasowa (PAP), Informacyjna Agencja Prasowa (IAR) i inne,
- portal Instytutu Adama Mickiewicza www.culture.pl.

Z większością tych partnerów jesteśmy po rozmowach i ustaleniach dotyczących współpracy po wskazaniu miasta, które otrzyma tytuł.
Zaangażowanie innych mediów: lifestylowych, kanałów informacyjnych i innych będzie zrealizowane po decyzji o przyznaniu tytułu. Na etapie starań magazyny lifestylowe, tygodniki opinii, dzienniki ogólnopolskie i regionalne są regularnie informowane o działaniach Gdańska.

W mediach zagranicznych istotnym działaniem będzie zachęcanie do realizacji programów tematycznych, reportaży, specjalnych transmisji; priorytetem będzie docieranie do kanałów tematycznych, takich jak ZDF Theaterkanal, Mezzo, sieci kanałów radiowych i telewizyjnych poświęconych prezentacji europejskiej kultury ARTE, pasm poświęconych kulturze w kanale Euronews czy France 24; wreszcie kanałów kulturalnych w poszczególnych krajach: zarówno krajach Unii Europejskiej, jak i innych, na przykład kanał Kultura – największa stacja o profilu kulturalnym w Rosji.
Będziemy także docierać do mediów działających w sieci oraz korzystać z narzędzi rozpowszechniania informacji kulturalnych, takich jak: www.e-flux.com, www.artforum.com, Frieze, The Art Newspaper, www.artfacts.net, www.e-artnow.com.
Jeśli chodzi o media drukowane, będziemy współpracować z działami kultury gazet codziennych, tygodników oraz magazynami sprofilowanymi na poszczególne dziedziny sztuki.

Społeczności w sieci
Społeczności w sieci stały się ważnym segmentem odbiorców w wymiarze globalnym. Ponieważ nasz program obejmuje projekty adresowane konkretnie do nich (na przykład Wikipolis, Blog Forum Gdańsk), stanowią niezwykle istotną grupę docelową naszej komunikacji. Będziemy się zwracać do grup szczególnie zainteresowanych kulturą, podróżami, turystyką, edukacją kulturalną, obszarami związanymi z wolnym oprogramowaniem i wolnością w szerokim rozumieniu tego pojęcia. Do grupy tej zaliczamy także blogerów – społeczność o rosnącym opiniotwórczym znaczeniu, docierającą do konkretnych grup o sprecyzowanych zainteresowaniach.

Sfera kulturalna
Będziemy kierować komunikację do sieci i organizacji artystycznych i kulturalnych w całej Europie. Chcemy zaznaczyć naszą obecność w ramach europejskiej sieci konferencji, seminariów i spotkań związanych z obszarem polityki kulturalnej, rozwoju i planowania oraz wydarzeń organizowanych w ramach sieci Europejskich Stolic Kultury. Mamy pomysł na akcję pod hasłem „Zapraszamy do Gdańska", w ramach której namówimy gdańskie instytucje, szkoły, Akademię Sztuk Pięknych, pojedynczych artystów do zaprojektowania indywidualnych zaproszeń w formie papierowej lub elektronicznej zachęcających do odwiedzenia Gdańska w 2016 roku. Będziemy je wysyłać do ich odpowiedników: do studentów szkół artystycznych w innych krajach, do instytucji kultury, szkół, wybranych artystów.

Środowiska akademickie
Naszą grupę docelową wśród środowisk akademickich stanowią studenci i naukowcy z obszarów kultury, sztuki, mediów, nauk politycznych i społecznych, designu, innowacyjności i technologii.

METODY KOMUNIKACJI

Prace będą prowadzone na czterech poziomach:
- krajowym: media, konferencje, festiwale,
- europejskim: media, konferencje, festiwale,
- w sieci: strony i magazyny internetowe, media społecznościowe i blogi,
- w miastach: Warszawa, hiszpańska Europejska Stolica Kultury. Bierzemy też pod uwagę działania w innych wybranych europejskich miastach, gdzie łatwo jest dotrzeć do potencjalnych gości Gdańska jako Europejskiej Stolicy Kultury, jak na przykład Sztokholm, Berlin, Malmö, Kopenhaga, Petersburg.

Informowanie na poziomie krajowym i międzynarodowym
Działania lokalne skierowane do turystów odwiedzających Gdańsk i Polskę przed 2016 rokiem. Informacja o Gdańsku jako Europejskiej Stolicy Kultury 2016 będzie obecna na lotniskach, w hotelach, transporcie publicznym, punktach informacji turystycznej, miejscach wydarzeń kulturalnych itd. Główne informacje zostaną umieszczone na wielojęzycznej stronie internetowej. Informacje o programie w formie drukowanej będą dystrybuowane przez kanały organizacji i sieci turystycznych.

Współpraca z mediami – publicity na poziomie krajowym i międzynarodowym
Będziemy współpracować z naszymi partnerami medialnymi opisanymi powyżej (pośrednie grupy docelowe) oraz z innymi mediami:
- poprzez lokalne działy zajmujące się kulturą i aktualnościami w wybranych europejskich miastach będziemy promować wydarzenia organizowane w tych ośrodkach,
- poprzez działy aktualności kulturalnych w krajowych i zagranicznych mediach informacyjnych będziemy się koncentrować na głównych wydarzeniach odbywających się w Gdańsku i mających międzynarodowe znaczenie,

- w przypadku europejskich magazynów lifestylowych i kulturalnych będziemy dążyć do publikacji artykułów tematycznych dotyczących transformacji, jaką przeszło miasto. Artykuły będą także dotyczyły projektów kulturalnych wybranych pod kątem danego medium,
- w przypadku magazynów turystycznych wydawanych w Europie lub poza jej granicami będziemy dążyć do pokazania Gdańska jako miejsca turystyki alternatywnej: miasta, gdzie można doświadczyć zarówno czaru industrialnego otoczenia stoczni, tysiącletniej historii, ale i życia codziennego, zróżnicowania poszczególnych dzielnic.

W roku 2016 wszyscy odwiedzający miasto dziennikarze będą mogli skorzystać z szerokiej obsługi, jak również pressroomu oferującego na bieżąco aktualizowane informacje, materiały wizualne i inne media (pressroom będzie zorganizowany we współpracy z Biurem Prasowym Urzędu Miejskiego).

Reklama na poziomie kraju i międzynarodowym

Szeroka reklama w mediach o zasięgu europejskim nie będzie możliwa ze względu na wysokie koszty. Stawiamy na reklamę na dwóch poziomach:

- reklama lokalna w wybranych miastach europejskich: jej celem będzie przyciągnięcie publiczności na wydarzenia promocyjne organizowane w tych miastach,
- reklama w internecie, w wyszukiwarkach, na wybranych stronach portali promujących kulturę oraz mediach społecznościowych: precyzyjnie dobierana pod kątem grupy docelowej, efektywna, z przekierowaniem do stron naszych projektów, mediów społecznościowych oraz głównej strony Gdańsk 2016.

Wydarzenia w wybranych miastach

W wybranych miastach europejskich zorganizujemy wydarzenia dedykowane tym miejscom. Ich celem będzie zainteresowanie grup docelowych oraz uzyskanie maksymalnego poziomu publikacji w lokalnych mediach. Będą to lokalne wersje wydarzeń o szczególnym znaczeniu dla programu Gdańsk 2016. Przykładem może być stworzenie muralu w jednej z dzielnic Berlina o temacie związanym z organizowaną w 2016 roku kolejną edycją festiwalu Monumental Art. Innym przykładem działań tego typu będą instalacje lub interwencje w przestrzeni publicznej, nawiązujące do festiwalu Narracje.

Wszystkie wydarzenia będą miały swoją kontynuację w postaci zapraszania i angażowania uczestników w powiązane działania realizowane za pośrednictwem naszej strony internetowej. Będzie to sposób na utrzymanie ich w bliskim kontakcie aż do roku 2016.

Sieciowanie

Zbudujemy relacje z krajowymi i międzynarodowymi organizatorami konferencji i dużych projektów kulturalnych. Będziemy się starać o wymianę i dzielenie się doświadczeniami.

Wśród przedstawicieli organizacji artystycznych i kulturalnych zaprosimy do współpracy nieformalnych liderów – naszych potencjalnych ambasadorów (tabela 2 s. 103).

OBSZAR 4. MIASTO JAKO PRZESTRZEŃ WYDARZEŃ KULTURALNYCH

Najefektywniejszą formą komunikacji jest marketing szeptany, którego nośnikami są usatysfakcjonowani goście oraz sami mieszkańcy. Z tego powodu czwarty obszar działania naszej strategii komunikacji będzie obejmował aspekty dostępności, gościnności, programowania wydarzeń oraz turystyki kreatywnej.

PRIORYTETY I CELE

Dostępność
Dostępność wydarzeń kulturalnych na terenie Gdańska i obszaru metropolitalnego. Naszym celem jest współpraca wszystkich menedżerów kultury oraz całego lokalnego przemysłu turystycznego w kierunku uczynienia miasta, usług i oferty kulturalnej dostępnymi i funkcjonalnymi dla każdego.

Gościnność
Chcemy, by miasto i region były bardziej gościnne, prawdziwie otwarte. Będziemy promować rozwój gościnności oraz usprawniać komunikację w mieście i na obszarze metropolitalnym. Celem jest stworzenie dobrej oferty usług hotelowych, bogatej oferty kulinarnej oraz wysokiej jakości obsługi wszystkich osób, którzy mają kontakt z odwiedzającymi.

Wydarzenia i atrakcje
Rozwój oferty kulturalnej w mieście oraz regionie, współpraca i szeroka komunikacja. Chcemy, aby dobre projekty i koncepcje mogły być wdrażane w całym regionie. Celem jest współpraca podmiotów kultury, rozrywki i turystyki, poprawiająca tym samym komunikację oferty kulturalnej miasta i regionu.

GRUPY DOCELOWE

Podstawową grupą docelową są wszyscy mieszkający i odwiedzający Gdańsk i obszar metropolitalny. Szczególna uwaga w ramach tego obszaru jest skierowana na drugoplanowe grupy docelowe – podmioty oferujące usługi kulturalne i turystyczne: biuro Gdańsk 2016, Urząd Miejski, partnerów projektów, lokalny przemysł turystyczny, przewoźników i ambasadorów.

METODY KOMUNIKACJI

Biuro Gdańsk 2016 wraz z Urzędem Miejskim oraz organizacjami turystycznymi zjednoczą wszystkich interesariuszy z obszaru turystyki miejskiej i kultury. Nasze działania będą obejmowały wykłady, szkolenia i spotkania mające na celu wzmocnienie współpracy i wypracowanie wspólnych rozwiązań:

- poprzez takie projekty, jak Welcome to Gdańsk i Zapraszam na kulturę pracować będziemy nad rozwojem gościnności,
- z hotelarzami oraz deweloperami będziemy wypracowywać rozwiązania dotyczące tworzenia miejsc zakwaterowania dla turystów. Chcemy wzmocnić ofertę hotelową w innych dzielnicach Gdańska, poza Głównym Miastem, dążyć do powstania miejsc dla różnych grup turystów,
- kalendarium kulturalne stworzone w ramach kandydatury będzie kontynuowane i wydawane w innych językach. Wersja online będzie rozbudowana w kierunku platformy służącej synchronizacji i współpracy przy organizacji wydarzeń.

KOLEJNY KROK

Jeżeli Gdańsk uzyska nominację, zaprezentowana powyżej strategia będzie przekształcona w pełen plan komunikacyjny. Zostaną szczegółowo scharakteryzowane grupy docelowe: pod kątem demograficznym, geograficznym, preferencji kulturalnych i turystycznych, mediów i komunikacji. Priorytety zostaną zamienione w cele. Wyselekcjonujemy metody i kanały komunikacji oraz zbudujemy całościową dramaturgię obejmującą cały okres. Pełen plan komunikacyjny będzie gotowy w styczniu 2012 roku.

2. *W jaki sposób miasto planuje zapewnienie widoczności Unii Europejskiej jako podmiotu przyznającego tytuł?*

W przypadku uzyskania tytułu Europejskiej Stolicy Kultury podejmiemy stałe działania informacyjne eksponujące Unię Europejską i Komisję Kultury i Edukacji jako organizację zarządzającą programem Europejskich Stolic Kultury – w zależności od uzgodnień i preferencji samej Komisji. O idei programu będziemy informować za pośrednictwem stałych kanałów komunikacji przede wszystkim w wymiarze ogólnopolskim.
Chcemy, aby efektem komunikacji była refleksja na temat sukcesu Europejskich Stolic Kultury jako siły napędowej dla kreatywności, tworzenia nowych miejsc pracy, włączenia społecznego, rewitalizacji i turystyki.
W okresie przygotowań chcielibyśmy zrealizować dwa duże projekty przygotowane z myślą o szerszej dyskusji nad programem Europejska Stolica Kultury.

Kongres Europejskich Stolic Kultury – podsumowanie 30 lat doświadczeń kulturalnych miast i stolic
Gdańsk nazywany jest kolebką nowej Europy. Chcielibyśmy o niej dyskutować także w kontekście kultury. Planujemy spotkanie przedstawicieli miast, które były, są lub przygotowują się do obchodów związanych z uzyskaniem tytułu Europejskiej Stolicy Kultury. Głównym celem kongresu będzie szersza dyskusja na temat kultury europejskiej, ale również długofalowej współpracy między miastami z krajów unijnych i tymi spoza Unii. Chcielibyśmy wskazać miasta, które podobnie jak Kraków i Praga w 2000 roku, czy Istambuł w 2010, dostały szansę stania się Europejską Stolicą Kultury pomimo tego, że nie leżały na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej. W kontekście doświadczeń tych miast przyjrzymy się szansom i zmianom, jakie wynikają z otrzymania tytułu. Wśród gości specjalnych kongresu znajdą się animatorzy kultury i organizacje, którzy już dziś inicjują współpracę wykraczającą poza europejską wspólnotę (Four Corners of Europe, Baltic-Black Sea Intermarum itd.).
Gdańsk, w którym Europejskie Centrum Solidarności będzie już funkcjonować w nowej siedzibie, stanie się na dwa dni centrum solidarności europejskich miast kultury niezależnie od granic Unii Europejskiej. Miejscem wymiany poglądów, analizy przemian społecznych inicjowanych przez kulturę i dyskusji o współczesnych wyzwaniach.
Będzie to wydarzenie medialne z obsługą całego biura prasowego, przewidziane dla około dwustu dziennikarzy z całej Europy. Przedsięwzięcie zrealizujemy wspólnie z biurem prasowym Urzędu Miejskiego w Gdańsku, doświadczonego w obsłudze medialnej wydarzeń międzynarodowych i z ogólnopolską agencją prasową PAP, partnerem przy kluczowych wydarzeniach medialnych w Polsce.

„Europa – stolica kultury" – wydanie specjalnej „kulturalnej" mapy Europy tuż przed inauguracją obchodów w 2016 roku.
Planujemy wydanie mapy, na której nieistotne będą granice państw wytyczone w XX wieku, natomiast ważny będzie dorobek kulturalny wyróżnionych miejsc. Chcemy wprowadzić nowy porządek – „stołeczny". Mapa ma nie tylko w sposób szczególny eksponować Europejskie Stolice Kultury, ale również wskazywać inne miasta i miejsca, między innymi te wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, miejsca przechowywania dokumentów objętych rejestrem UNESCO Pamięć Świata oraz inne miasta znane dzięki potencjałowi kulturalnemu. Mapa zostanie wydana w oficjalnych językach Unii Europejskiej, w pierwszej kolejności w angielskim, polskim i hiszpańskim.

W 2016 Unii Europejskiej dedykujemy w szczególności nasz flagowy projekt Wikipolis – projekt całoroczny, odbywający się zarówno w przestrzeni miasta, jak i online. Chcemy wzbudzić zainteresowanie mieszkańców obserwujących realne działania na terenach postoczniowych, artystów, podróżnych i turystów. Miejsce dla kreacji, prezentacji i spotkań, stworzone w oparciu o nowe technologie. Przestrzeń dla całorocznego promowania Unii Europejskiej, wspólnych idei, zwłaszcza dotyczących europejskiej polityki kulturalnej.

Lata 2015 i 2016: okres kampanii i działań informacyjnych dotyczących 2016 roku
Propozycje stałej obecności informacji dotyczącej projektu i Unii Europejskiej:
- strona projektu www.gdansk2016.eu,
- materiały drukowane: programy we wszystkich wersjach językowych, broszury informacyjne, mapy stworzone specjalnie na obchody 2016 roku,
- przy komunikacji wybranych projektów, przede wszystkim o charakterze międzynarodowym,
- w infopunktach, w których będzie dostępna pełna informacja na temat projektu,
- przy projekcie Wikipolis, obecnym przez cały rok zarówno w przestrzeni Gdańska, jak i w przestrzeni wirtualnej

Ponadto proponujemy:
- sprofilowanie wybranych materiałów dotyczących Europejskiej Stolicy Kultury realizowanych w mediach partnerskich na podkreślenie historii idei, szerszego odniesienia do polityki kulturalnej Unii Europejskiej,
- organizację wydarzenia w ramach programu ESK 2016 celebrującego rok tematyczny Unii Europejskiej (Gdańsk podjął tę inicjatywę już w 2010 roku, transmitując operę Carmen z Walencji). Jeśli uda się doprowadzić do ogłoszenia roku 2016 rokiem wolności i solidarności, całe obchody będą honorowały temat roku unijnego,
- podkreślanie udziału finansów Unii Europejskiej w każdym z projektów wykorzystujących fundusze unijne – w sposób, który wyróżni udział Unii poza wymaganą regulaminowo wizualizację,
- szkolenia dla podmiotów kultury w zakresie możliwości współpracy, programów wspierających działania kulturalne w Europie.

Liczymy na wizytę przedstawicieli władz Komisji Europejskiej i innych unijnych instytucji w Gdańsku w 2016 roku. Doświadczenia miast, takich jak Turku, Europejska Stolica Kultury w 2011 roku, pokazują, w jaki sposób można wokół takiej wizyty zbudować promocję samej idei projektu, podkreślając wagę tytułu i samego projektu dla Unii Europejskiej.

Rok 2016 – 366 dni obchodów i celebrowania tytułu. Zmiana kulturalnej mapy Europy dalej się dokonuje – dzięki inicjatywie Meliny Mercouri.

VI
OCENA I MONITOROWANIE OBCHODÓW

1. *Czy miasto nosi się z zamiarem utworzenia specjalnego systemu kontroli i oceny w zakresie: wpływu, jaki wywiera program i jego skutków drugorzędnych? zarządzania finansami?*

Gdańsk planuje wprowadzenie kompleksowego systemu ewaluacji programu i audytu finansowego[1]. Umożliwi to badanie długofalowego wpływu i skutków programu. Ewaluacja obejmie swoim zasięgiem miasto Gdańsk i obszar metropolitalny. Wypracowany model zostanie przygotowany w sposób, który pozwoli na kontynuację badań po 2017 roku.

MODEL ORGANIZACYJNY PROCESU EWALUACJI W OPARCIU O WIELOSEKTOROWE PARTNERSTWO

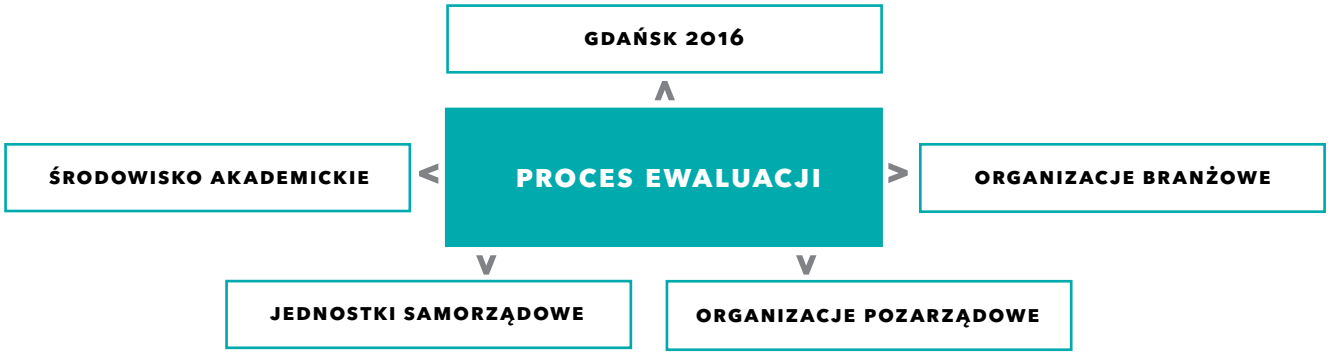

ZAŁOŻENIA OGÓLNE DLA BADANIA EWALUACYJNEGO

CELE EWALUACJI

Cel ogólny
Oszacowanie oddziaływania przedsięwzięcia, jakim jest posiadanie statusu ESK, na życie społeczno-gospodarcze Gdańska i Metropolii w okresie od 2011 do 2017 roku.

Cele w podziale na ewaluację bieżącą i końcową
- ewaluacja bieżąca (on going): śledzenie bezpośrednich rezultatów przedsięwzięcia i formułowanie rekomendacji użytecznych z punktu widzenia jego realizacji,
- ewaluacja końcowa (ex-post): oszacowanie długotrwałych efektów przedsięwzięcia dla Gdańska i Metropolii.

Obszary badania obejmują: uczestnictwo i dostęp do kultury, ekonomię i turystykę, infrastrukturę sektora kultury oraz wizerunek. Dodatkowo ocenione zostanie zarządzanie przedsięwzięciem.

Metody
- W ramach każdego z modułów zostaną wyznaczone szczegółowe zagadnienia badawcze, dla każdego z nich będzie opracowany zestaw kluczowych wskaźników, pozwalający na pomiar danego aspektu.
- Dla oszacowania poziomu zmian oddziaływania, zachodzących w ramach poszczególnych obszarów, zostaną wykorzystane dwa instrumenty: badanie zmian w czasie oraz badanie wartości odniesienia.

[1] Projekt badawczy opracowała firma PBS DGA, jedna z najstarszych agencji badawczych w Polsce, posiadająca doświadczenie w realizacji zadań w sferze publicznej.

W ramach badania dla kluczowych wskaźników w każdym z wymienionych powyżej obszarów wyznacza się wartości bazowe. Pomiar początkowy zostanie przeprowadzony w 2011 roku, kolejne pomiary będą dokonywane cyklicznie (corocznie) do 2017 roku włącznie. Wartościami odniesienia, z jakimi zostaną porównywane wartości wskaźników dla Gdańska i Metropolii, będą wartości wskaźników wybranych miast konkurencyjnych, które kandydowały o tytuł ESK 2016, dane regionu, czyli województwa pomorskiego, oraz średnie wskaźniki dla całej Polski. Dodatkowo dla niektórych zagadnień będą prowadzone badania porównawcze z wybranymi regionami w Europie.

- Badanie zostanie przeprowadzone zgodnie z zasadami triangulacji danych, czyli łączenia, porównywania i wzajemnej weryfikacji danych poprzez zastosowanie zróżnicowanych technik i metod badawczych, źródeł informacji, typów danych, technik analitycznych oraz pracy w oparciu o zespół badaczy pochodzący z różnych środowisk.
- Badanie będzie prowadzone z uwzględnieniem polityk horyzontalnych Unii Europejskiej – zasadą równych szans, zrównoważonego rozwoju, rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz rozwoju lokalnego – co swoje odzwierciedlenie znajdzie między innymi w:
  - sposobie doboru prób (na przykład badanie mieszkańców Gdańska, jak i Metropolii, czyli także osób z mniejszych miejscowości),
  - sposobie analizy danych (w podziale na wiek, płeć),
  - sposobie prezentacji danych (na przykład za pomocą różnych mediów: elektronicznych, papierowych, płatnych, bezpłatnych),
  - badaniu grup zagrożonych wykluczeniem (na przykład osób z niepełnosprawnością),
  - uwzględnianiu opinii innych nacji (badanie CATI w wybranych krajach).

Informacje dodatkowe

- Zaproponowany model może w kolejnych latach stanowić podstawę i wzorcowe rozwiązanie do badania strategii oraz rozwoju kulturalnego miasta i regionu. W przypadku uzyskania tytułu ESK 2016 władze Gdańska będą kontynuowały badania ewaluacyjne dotyczące wpływu kultury na inne obszary życia społeczno-gospodarczego. Zapewni to porównywalność i rzetelność wyników na przestrzeni wielu lat.
- Podstawowe dokumenty, jakie zostały wykorzystane w projektowaniu procesu ewaluacji to między innymi: Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej nr 1083 z dnia 11 lipca 2006 roku, Wytyczne nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007–2013, Przewodnik po metodach ewaluacji. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji, Dokument roboczy nr 2, Komisja Europejska (2006).
- Model badawczy wzorowany jest na rozwiązaniach zastosowanych w Modelu Liverpoolskim, wdrożonym i realizowanym w czasie obchodów Europejskiej Stolicy Kultury w Liverpoolu, który jest jednym z najbardziej kompleksowych modeli ewaluacji ESK.

Cały proces badawczy będzie prowadzony w oparciu o wielosektorowe partnerstwo, do którego zostaną zaproszeni przedstawiciele środowiska akademickiego (Uniwersytet Gdański oraz działające przy nim Naukowe Koło Socjologiczne Socjokolektiv), organizacji branżowych (Instytut PBS DGA, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową), samorządu (Urząd Miejski w Gdańsku) oraz organizacji pozarządowych (na przykład Regionalne Centrum Wolontariatu).
Po przejściu etapu preselekcji opracowaliśmy konkretne narzędzia i przeprowadziliśmy badania pilotażowe dotyczące poszczególnych modułów badawczych. Opis tych narzędzi znajduje się w e-zeszytach.
W przypadku uzyskania tytułu Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową przygotuje raport dotyczący potencjalnych gospodarczych efektów organizacji obchodów Europejskiej Stolicy Kultury 2016 w Gdańsku. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową – wiodący w Polsce ośrodek badań gospodarczych, który powstał i ma siedzibę w Gdańsku – będzie strategicznym partnerem Gdańsk 2016 w tych działaniach.

Organizacja procesu badawczego

Organizacja procesu badawczego będzie przeprowadzona w oparciu o trójetapowy schemat badawczy: etap strukturyzacji, zbierania danych oraz etap analizy i oceny danych. W latach 2011–2017 corocznie będzie publikowany raport cząstkowy, podsumowujący wyniki badań z danego roku. Analizy będą prowadzone w oparciu o analizy szeregów czasowych (porównanie do poprzedniego okresu) oraz wartości odniesienia (porównanie do innych miast, regionu, średniej dla Polski, innych krajów europejskich). Raport końcowy, podsumowanie całości prac badawczych, zostanie opracowany w roku 2017.

Problematyka badawcza

Problematyka badawcza będzie obejmowała pięć modułów:

- Uczestnictwo i dostęp do kultury
  Badanie wpływów realizacji ESK na uczestnictwo i dostęp do kultury mieszkańców, w tym między innymi określenie zmian w skali i zasięgu wydarzeń kulturalnych.
- Ekonomia i turystyka
  Badanie wpływu realizacji ESK na ekonomię i turystykę w Gdańsku i Metropolii, między innymi określenie poziomu zmian w ruchu turystycznym, skali zmian na rynku pracy w branży turystycznej, określenie wpływu obchodów na sytuację ekonomiczną.
- Infrastruktura sektora kultury
  Badanie wpływu realizacji ESK na infrastrukturę sektora kultury, w tym między innymi diagnoza współpracy wewnątrz sektora kultury w ocenie pracowników instytucji i twórców.
- Wizerunek
  Badanie wizerunku projektu ESK oraz wpływu projektu na wizerunek Gdańska i Metropolii, w tym badanie postrzegania oferty kulturalnej w ocenie mieszkańców.
- Zarządzanie przedsięwzięciem
  Ewaluacja realizacji ESK, w tym ocena poziomu wdrożenia założeń strategii projektu oraz poziomu zaangażowania partnerów, sponsorów, wolontariuszy w realizację projektu.

Szczegółowy opis modułów badawczych opis metod i technik badawczych oraz zasad doboru próby badawczej znajduje się w pierwszym wniosku aplikacyjnym, s. 248–253 oraz w e-zeszycie.

Założenia ogólne dla audytu finansowego

- Miasto planuje, poza standardowymi procedurami związanymi z gospodarowaniem środkami publicznymi, podjęcie współpracy z operatorem zewnętrznym w zakresie audytu finansowego oraz wypracowanie modelu kontroli zarządczej dopasowanego do specyfiki projektu.
- Powołana do realizacji programu instytucja kultury Gdańsk 2016 jest jednostką sektora finansów publicznych, a wszystkie środki, jakie uzyska na realizację projektu, niezależnie od źródła ich pochodzenia, traktowane będą jako środki publiczne w rozumieniu polskich przepisów o finansach publicznych.
- Wszelkie działania operatora z zakresu zarządzania finansami, w tym wdrożony system audytu finansowego i kontroli zarządczej, podlegać będą polskim i unijnym regulacjom prawnym i będą musiały spełniać standardy gospodarności, legalności i celowości przewidziane dla środków publicznych.
- Poza wdrożeniem obowiązkowych procedur z zakresu kontroli zarządczej i audytu planowana jest stała współpraca z niezależnym operatorem zewnętrznym, profesjonalnie realizującym usługi z zakresu monitoringu finansowego, który zostanie wyłoniony zgodnie z procedurami zamówień publicznych. Współpraca będzie miała na celu opracowanie modelu funkcjonowania kontroli zarządczej i bieżące monitorowanie działalności operatora, w szczególności poprzez dokonywanie okresowych ocen.

VII
INFORMACJE DODATKOWE

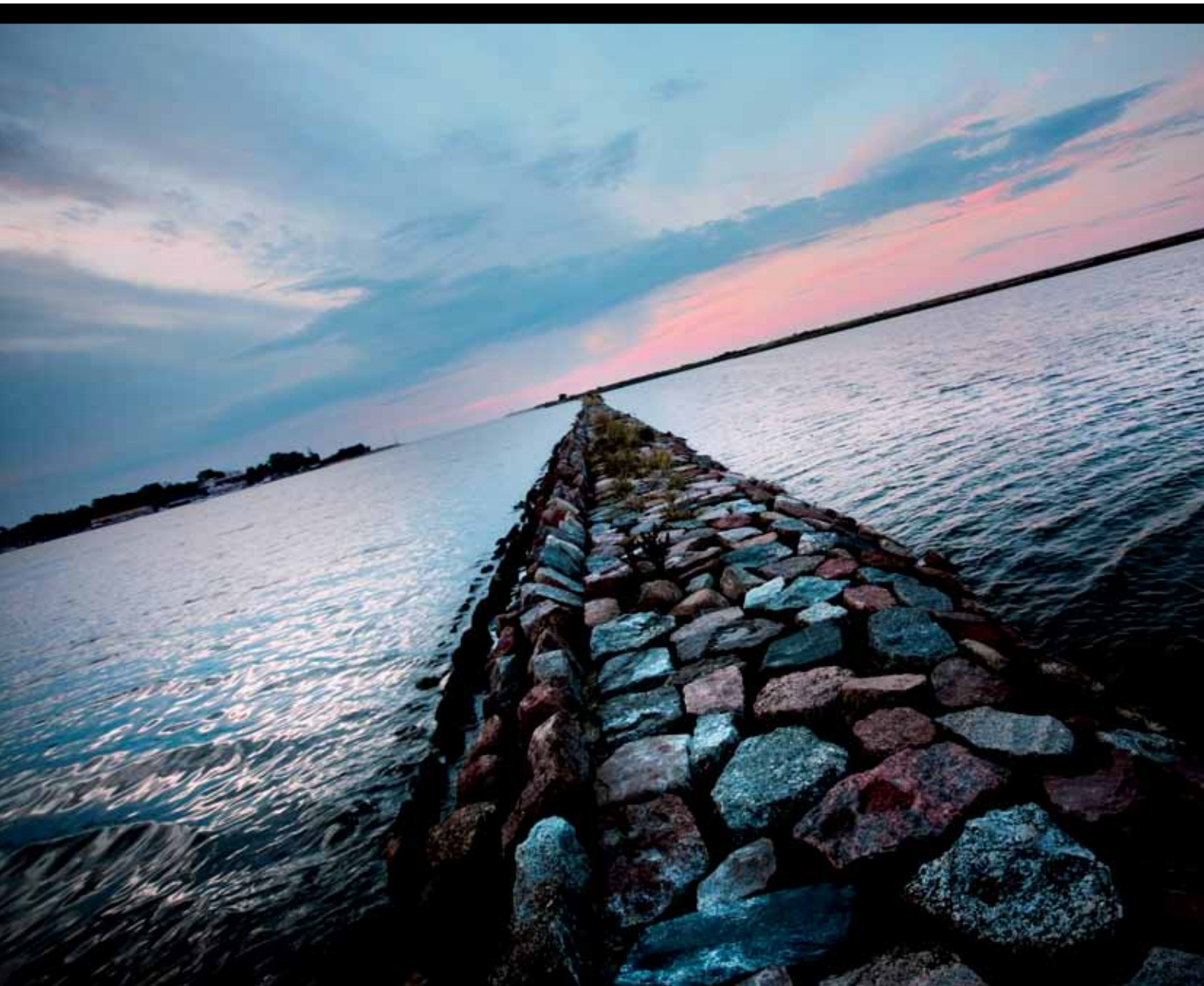

1. *Jakie są atuty składanej kandydatury oraz jakie szczególne cechy jej sukcesu jako Europejskiej Stolicy Kultury? Jakie mogą być jej słabe strony?*

Spójna idea kandydatury, uwaga, jaką poświęcamy zapewnieniu warunków udanej realizacji programu, stopień zaawansowania przygotowań – to główne atuty składanej kandydatury. Szczególne cechy jej sukcesu to integralność projektu oraz wzmocnienie atrakcyjności Gdańska jako ESK poprzez naturalne predyspozycje miasta i regionu. Potencjalne słabe strony kandydatury, które niwelujemy, to ryzyko zbytniego uzależnienia od kontekstu historyczno-politycznego, utrzymanie odpowiedniego finansowania w zmieniających się warunkach gospodarczych oraz praktyczna realizacja obchodów w wymiarze metropolitalnym.

ATUTY

Mamy silną i spójną ideę
Głównym atutem kandydatury Gdańska jest silna i spójna idea odwołująca się do wolności i solidarności. Przenika ona wszystkie aspekty kandydatury – od zdefiniowania celów poprzez program, także na poziomie konkretnych projektów, po długoterminowe skutki związane z wizją Gdańska jako miasta kultury wolności. Spójność kandydatury, zapewniona przez ideę, przejawia się w jednoczesnej atrakcyjności i aktualności podejmowanych tematów dla mieszkańców całej Europy oraz w potencjale zaangażowania mieszkańców Gdańska i Metropolii w projekt – dzięki odwołaniu się do elementów najsilniej określających ich współczesną tożsamość.

Reprezentujemy Polskę
Nasza idea, chociaż silnie zakorzeniona w gdańskim doświadczeniu, ma w sobie ogromny potencjał do reprezentowania, jako Europejska Stolica Kultury, całej Polski. W najnowszej historii miasta, symbolicznych miejscach jak Stocznia Gdańska, skupia się doświadczenie całego kraju, to które jest dla Polaków powodem do dumy i którym chcemy się dzielić z resztą Europy. Charakter Gdańska oddaje także twórcze napięcie, często przywoływane w opisie polskiej specyfiki. Ponadto kandydatura Gdańska wpisuje się i kontynuuje zmianę wizerunku Polski na kraj innowacyjny, kreatywny i dynamiczny.

Dbamy o gwarancję udanej realizacji programu
Mocnym atutem kandydatury jest konsekwentne działanie, w myśl przyjętych przez nas założeń program ESK zyskuje gwarancje udanej realizacji. Zrównoważone, rzetelnie przygotowane elementy decydują o sprawnej realizacji programu i wysokim poziomie. Te elementy to między innymi dopasowana do projektu strategia komunikacji, szczegółowo określone i wysokie wymagania dotyczące rekrutacji Dyrektora Artystycznego, system zarządzania i ewaluacji, plan pozyskiwania dodatkowych środków z różnych źródeł oraz rozwiązania służące zaangażowaniu mieszkańców, takie jak wolontariat. Istotne dla nas było również pozyskanie gwarancji finansowych miasta oraz miejskiego i regionalnego poparcia instytucjonalnego dla projektu. Te elementy rozwijaliśmy od samego początku, mając świadomość, że nawet najlepsze pomysły mogą nie być w pełni zrealizowane, gdy nie zadba się o może mniej spektakularne, ale konieczne warunki osiągnięcia sukcesu (wybrane efekty naszej dotychczasowej pracy prezentujemy w e-zeszytach załączonych do wniosku aplikacyjnego na płycie CD).

Wiele się nauczyliśmy
Naszym następnym atutem są działania, zarówno projektowe, warsztatowe, konsultacyjne, jak i strategiczne, które miasto zainicjowało i przeprowadziło w ramach kandydatury. Te działania mają znaczenie dla realizacji projektu ESK 2016 o tyle, że pozwoliły nam stworzyć mocne fundamenty pod realizację projektu w przypadku uzyskania tytułu. Nasza wiedza prezentuje doświadczenia zabrane w czasie kandydatury. Wiele rozwiązań testujemy, nawiązaliśmy długofalowe relacje ze środowiskiem artystycznym, prowadzimy między innymi głęboki proces rozpoznania potrzeb mieszkańców poszczególnych dzielnic poprzez badania, spotkania, konsultacje. Te wszystkie działania mają nadrzędne założenie – chcemy już teraz wyciągać wnioski i szukać najlepszych rozwiązań, żeby zagwarantować przeprowadzenie obchodów w 2016 roku na najwyższym poziomie.

Cechy sukcesu
Szczególną cechą sukcesu Gdańska i Metropolii jest przełożenie idei kandydatury na realne cele, których integralny charakter tworzy program konkretnych działań dla miasta i regionu. Osiągniemy sukces przez to, że myśl przewodnią przekładamy na działania, na przykład związane ze wzmacnianiem kapitału społecznego czy integracją obszaru metropolitalnego. W kontekście Europy cechą naszego sukcesu jest utrwalenie roli Gdańska jako ośrodka debat o wolności i solidarności, dzięki czemu zagwarantujemy, że Gdańsk zachowa swoją niepowtarzalną specyfikę w skali europejskiej także po zrealizowaniu projektu ESK 2016. Znakiem sukcesu byłoby z pewnością ustanowienie roku 2016 Europejskim Rokiem Wolności i Solidarności.

Za cechę sukcesu realizacji ESK 2016 w Gdańsku i na obszarze zaangażowanym w realizację obchodów uważamy także naturalne walory miasta i regionu, związane z atrakcyjnością krajobrazu, różnorodnością oferty aktywnego wypoczynku, gościnnością mieszkańców oraz dostępnością komunikacyjną. Te wszystkie czynniki wzmocnią nasz przekaz jako ESK 2016 i będą stanowiły dodatkową zachętę do odwiedzenia polskiej ESK 2016 i pozostania tu na dłużej.

SŁABE STRONY

Za potencjalnie słabą stronę naszej kandydatury można uznać zbytnią zależność od historyczno-politycznego dziedzictwa miasta i regionu, wyrażającą się w nasyceniu kandydatury wolnością i solidarnością. Chociaż akcentujemy odejście od wizerunku Gdańska opartego tylko na najnowszej historii, można mieć obawy, czy dostatecznie dużo miejsca poświęcamy kulturze i twórczości artystycznej. Dlatego, traktując prace nad kandydaturą jako proces, odpowiadamy na to potencjalne zagrożenie poprzez tworzenie zrównoważonego programu, z dominantą tematu wolności i solidarności, ale nie zamykającego się na inne tematy oraz dziedziny sztuki i formy aktywności. Programu, w którym pozostawiamy szereg decyzji Dyrektorowi Artystycznemu, który zostanie wyłoniony w drodze konkursu.

Druga potencjalna słaba strona kandydatury o praktycznym wymiarze wiąże się z utrzymaniem odpowiedniego finansowania projektu w zmieniających się warunkach ekonomicznych w skali globalnej. Potencjalne zagrożenia wiążą się z niedającymi się przewidzieć zmianami sytuacji gospodarczej w Polsce i w Europie. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom, pracujemy nad realistycznym budżetem obchodów, unikając jego przeszacowania i przygotowujemy się do szukania dodatkowych źródeł finansowania projektów (programy Unii Europejskiej i środki prywatne). Dążymy także do systemowych zmian w finansowaniu kultury, które mają przygotować nas do zapewnienia odpowiedniego poziomu finansowania projektu, niezależnie od warunków ogólnej sytuacji gospodarczej.

Słabą stroną kandydatury może być praktyczny wymiar realizacji obchodów w perspektywie Metropolii. Jesteśmy przekonani co do wartości przeprowadzenia projektu ESK przy wsparciu i współpracy obszaru metropolitalnego.

Zainicjowaliśmy w okresie kandydatury wiele działań w skali metropolitalnej, wypracowaliśmy rozwiązania organizacyjne pozwalające na sprawną współpracę. Jesteśmy jednak świadomi, że w czasie pracy nad konkretnymi zagadnieniami mogą pojawić się kwestie sporne, dotyczące na przykład wpływu na kształt programu, komunikację projektu. Wierzymy, że dzięki wczesnemu rozpoznaniu tych zjawisk będziemy mogli skutecznie zapobiec ich skutkom.

2. *Czy miasto zamierza rozwijać specjalne projekty kulturalne w nadchodzących latach, niezależnie od losów jego kandydatury do roli Europejskiej Stolicy Kultury? Jeśli tak, to jakie?*

Gdańsk zamierza rozwijać specjalne projekty kulturalne niezależnie od losów jego kandydatury do roli ESK 2016. Chcemy jednak podkreślić, że zdecydowanie to starania o uzyskanie tego tytułu pozwoliły na gruntowne rozpoznanie potrzeb miasta w sferze kultury. Dzięki temu odkryliśmy wiele obszarów wymagających dużego nakładu pracy. Doceniając rolę i działania zespołu koordynującego starania o tytuł, Rada Miasta podjęła decyzję o utworzeniu Instytucji Kultury Gdańsk 2016 w celu rozwijania projektów zainicjowanych w okresie kandydowania i nowo powstających. Obecnie znamy kierunek potrzebnych zmian i mamy motywację do ich wprowadzania.

Dzięki staraniom o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury powstało wiele zupełnie nowych przedsięwzięć kulturalnych, między innymi nagroda **Europejski Poeta Wolności**, **Narracje – Instalacje i Interwencje w Przestrzeni Publicznej**, projekt **Alternativa**, festiwal **Solidarity of Arts**, stworzenie największej światowej kolekcji malarstwa monumentalnego – **Monumental Art** i **Blog Forum Gdańsk**. Wymienione wydarzenia są z założenia cykliczne i wieloletnie. Rozwijać się będą niezależnie od losów kandydatury, choć nie w takiej skali, jaka byłaby możliwa w przypadku przyznania tytułu.

Dzięki kandydowaniu Gdańsk zaangażował się również w międzynarodowe projekty kulturalne, w których udział jest nie tylko deklaracją miasta, ale zobowiązaniem wobec zagranicznych partnerów. Wśród takich projektów są między innymi: **Cities on the Edge**, **Four Corners of Europe**, **Cultural Creative Force**.

Miasto deklaruje również długofalowe wsparcie dla projektów, które zostały zainicjowane w czasie starań przez gdańskie instytucje kultury i włączone do programu obchodów ESK 2016. Należy tu wymienić przede wszystkim: **Gdański Festiwal Tańca**, **Galerię Zewnętrzną Miasta Gdańska**, festiwal **All About Freedom**, **Miejskie Znaki Kultury** oraz projekty rezydencyjne.

Z innych projektów powstałych w wyniku starań o tytuł ESK planowana jest realizacja programu **Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016**, **Active Citizens**, **Dni Sąsiadów** i innych projektów realizowanych na obszarze całego miasta (w tym projektów dzielnicowych), projektu edukacji morskiej **Szkoła na fali**.

Realizacja tych przedsięwzięć będzie z pewnością przebiegała wolniej i w mniejszej skali niż w zakładanym przy opracowaniu projektów procesie realizacji programu dla Europejskiej Stolicy Kultury 2016. W zakresie polityki finansowania kultury niezależnie od losów kandydatury Gdańsk będzie wspierał rozwój projektów kulturalnych poprzez zwiększanie budżetu na programy grantowe i stypendialne, działania umożliwiające przyznawanie artystom lokali na pracownie, tworzenie atrakcyjnych rozwiązań wspomagających pojawianie się w mieście nowych przestrzeni dedykowanych kulturze, programy rezydencyjne. Celem tych działań jest zwiększenie dostępu do środków publicznych dla niezależnych podmiotów na realizację projektów kulturalnych.

Rozwijane będą także inne rozwiązania systemowe, takie jak **model ewaluacji dla projektów kulturalnych** finansowanych z udziałem pieniędzy publicznych oraz **ewaluacji działań dyrektorów** instytucji publicznych. Miasto planuje utrzymanie **Rady Kultury Gdańskiej przy Prezydencie Miasta**.

Ponadto Gdańsk będzie rozwijał w najbliższych latach projekty z obszaru kultury i turystyki kulturowej – szlaki kulturowe, między innymi: Szlak Wolności, Szlak Mennonitów, Güntera Grassa, Jana Heweliusza, Daniela Fahrenheita, Artura Schopenhauera, mniejszości narodowych, legend gdańskich. Gdańsk włącza się też w kreowanie szlaków europejskich: Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego i Szlaku Bursztynowego. Jest jednym z najbardziej aktywnych miast popularyzujących i promujących bursztyn jako element dziedzictwa i kultury europejskiej.

W staraniach o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 Gdańsk przyjął jedno istotne założenie. Stworzony wniosek aplikacyjny, niezależnie od losów kandydatury, stanowić będzie drogowskaz dla strategii kultury Gdańska oraz realizacji działań w kolejnych latach. Dotyczy to zarówno projektów oryginalnych, stworzonych z myślą o programie Europejskiej Stolicy Kultury, jak również długofalowego wsparcia innych strategicznych projektów.

Wielość projektów, które zamierza rozwijać miasto oraz strategiczny zwrot w kierunku kultury, oparty na rozpoznaniu potrzeb mieszkańców i obecnych słabości miasta to zasługa kandydowania do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Mamy świadomość, że bez tytułu tylko niewielka część tych planów będzie zrealizowana w zadowalającym stopniu. Projekty, nawet jeśli będą kontynuowane w przypadku nieotrzymania tytułu, nie uzyskają bez niego zamierzonego rozmachu i siły oddziaływania.

3. *Miejsce na ewentualne dalsze uwagi, które mogą mieć znaczenie dla rozpatrzenia niniejszej aplikacji.*

W aplikacji w skondensowanej formie przedstawiliśmy kandydaturę Gdańska do tytułu ESK 2016. Pragniemy zwrócić uwagę na nasze dodatkowe atuty, a zwłaszcza szczególną dbałość o te elementy towarzyszące programowi obchodów, które znacząco zwiększają szanse na jego sprawną i udaną realizację. Przejawem tej dbałości są różne działania, które podjęliśmy w czasie kandydatury.

W czasie kandydatury podjęliśmy się opracowania szczegółowego **Modelu ewaluacji projektu**, który w tej chwili posiada nie tylko opracowane założenia, obszary tematyczne i metody badawcze, lecz także konkretne narzędzia, między innymi w postaci scenariuszy badań focusowych i kwestionariuszy. Przeprowadziliśmy również badania pilotażowe. Model jest gotowy do wdrożenia.

Nawet najbardziej ambitny program bez solidnej podstawy w postaci finansowania nie ma szans na pełną realizację. W finansowaniu istotną rolę odgrywa dywersyfikacja źródeł, dlatego już teraz opracowaliśmy **Strategię pozyskiwania funduszy i środków grantowych na projekty** oraz **Strategię pozyskiwania sponsorów do realizacji programu**.

Dla sukcesu programu obchodów bardzo ważne jest też zaangażowanie ludzi w jego realizację. Zależy nam na tym, żeby trwałym efektem ESK 2016 w Gdańsku i Metropolii był większy poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnej społeczności. Jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu (opisanego w rozdziale I, s. 12) jest przygotowany przez nas **Wolontariat metropolitalny – model Gdańsk 2016**. Gdańsk i Metropolia ma ogromny potencjał do realizacji działań opartych na wolontariacie. Wniosek ten wyciągnęliśmy na podstawie badań i zrealizowanych do tej pory działań o charakterze dobrych praktyk. Proponujemy systemowe rozwiązania służące promocji, koordynacji i rozwojowi wolontariatu na poziomie całego regionu.

Zapraszamy do zapoznania się ze szczegółowymi opisami przedstawionych wyżej działań, które przedstawiamy w formie, załączonych na płycie CD, e-zeszytów.
W e-zeszytach prezentujemy wybrane zagadnienia, aby potwierdzić stopień naszego przygotowania i nasze zintegrowane podejście do projektu. Podobnych działań jest znacznie więcej, na przykład program **Welcome to Gdańsk**, który ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu obsługi turystów w czasie obchodów oraz **konsultacje społeczne** prowadzone w dzielnicach, które poprzez długotrwałą pracę z mieszkańcami mają dopasować program wydarzeń do ich potrzeb i do specyfiki miejsca.

Urząd Miejski w Gdańsku
ul. Nowe Ogrody 8/12
80-803 Gdańsk
www.gdansk.pl

Instytucja Kultury Gdańsk 2016
ul. Długi Targ 39/40, 80-830 Gdańsk
tel. + 48 58 740 2016
esk@gdansk2016.eu
www.gdansk2016.eu

Redakcja i korekta:
Maria Klaman, Agnieszka Kochanowska

Fotografie:
Michał Szlaga – okładka, s. 8 (archiwum ECS), s. 52, s. 89, s. 100, s. 116, s. 120
Renata Dąbrowska – s. 2
Wojtek Jakubowski KFP – s. 4
Michał Rumas – s. 79

Projekt graficzny, łamanie i organizacja prac wydawniczych:
Pracownia (Anita Wasik, Alicja Dobrzyńska)
www.pracownia.pl

Gdańsk 2011